

מבשר עלוני השבת

בחקותי	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	6:59	8:17	8:31	8:53
בני ברק	7:15	8:19	8:28	8:50
חיפה	7:07	8:21	8:32	8:54
אשדוד	7:15	8:19	8:28	8:50
בית שמש	6:58	8:18	8:30	8:52
קרית גת	7:16	8:18	8:29	8:51

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
 דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי חסד ואמת

זמני כניסת ויציאת השבת
לשב"ק זו

זמני היום

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	6:59	8:17	8:53	תל אביב	7:15	8:20	8:51
אשדוד	7:15	8:19	8:50	אנטוורפן	9:21	10:48	10:17
מנשסט	9:02	10:34	10:34	וינה	8:23	9:40	10:20
מונטריאול	8:13	9:24	9:42	טורונטו	8:30	9:38	9:28
לייקוואד	7:59	9:03	9:27	בלטימור	8:06	9:09	9:26
לוס אנג'לס	7:39	8:38	9:07	סאן פאולו	5:11	6:05	6:25

זמני היום לשב"ק זו

זמני היום

בחקתי בחו"ל בהר	הנץ	סו"ש	סו"ו	הצות	מנחה	מנחה	פלג	שקיעת
ירושלים	5:32:13	9:04	10:14	12:36:01	1:12	4:44	6:12	7:40:08
תל אביב	5:38:09	9:08	10:18	12:37:50	1:13	4:43	6:11	7:37:50
חיפה	5:35:33	9:06	10:16	12:36:57	1:13	4:44	6:11	7:38:41
אנטוורפן	5:39:18	9:39	10:59	1:39:14	2:20	6:20	8:00	9:39:58
לונדון	4:55:51	8:56	10:17	12:57:29	1:39	5:40	7:20	8:59:55
מנשסט	4:54:36	9:00	10:22	1:05:59	1:48	5:54	7:36	9:18:17
וינה	5:04:30	8:58	10:16	12:51:36	1:31	5:25	7:02	8:39:22
ציריך	5:38:57	9:31	10:48	1:22:48	2:02	5:54	7:31	9:07:18
מונטריאול	5:13:59	9:02	10:19	12:51:13	1:30	5:19	6:54	8:29:02
טורונטו	5:43:30	8:33	10:07	1:14:28	1:53	5:38	7:12	8:45:57
ניו יארק	5:31:06	9:12	10:25	12:53:01	1:31	5:12	6:44	8:15:24
לייקוואד	5:33:41	9:13	10:27	12:53:49	1:31	5:11	6:43	8:14:24
בלטימור	5:45:36	9:24	10:37	1:03:25	1:41	5:20	6:51	8:21:41
שיקאגו	5:22:04	9:04	10:19	12:47:28	1:25	5:08	6:41	8:13:21
לוס אנג'לס	5:45:27	9:17	10:28	12:49:57	1:26	4:58	6:27	7:54:47
סאן פאולו	6:37:48	9:20	10:14	12:03:25	12:33	3:14	4:22	5:28:52
מלבורן	7:21:00	9:48	10:38	12:17:00	12:47	3:10	4:12	5:12:43

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשמות שלא הניחו אחריהם זש"ק

הלימוד היומי

יום	תאריך	דף היומי בבלי	דף היומי ירושלמי	משנה יומית פרק, משנה	הלכה יומית ש"ע או"ח	עמוד יומי משנה ברורה	רמב"ם פרק יומי
ז'	כ אייר	לח	כא	ג, ו-ז	תקטו, ד-ו	חלק ג' קז:	פרה אדומה א'
א'	כא אייר	לט	כב	ח-ט	תקטז, ו-ז	חלק ג' קח.	פרה אדומה ב'
ב'	כב אייר	מ	כג	י-יא	תקטז, א-ג	חלק ג' קח:	פרה אדומה ג'
ג'	כג אייר	מא	כד	יא-ב	תקטז, א-ג	חלק ג' קט.	פרה אדומה ד'
ד'	כד אייר	מב	כה	ב-ג, ד	תקטז, ד-ו	חלק ג' קט:	פרה אדומה ה'
ה'	כה אייר	מג	כו	ה-ו	תקטז, ג-ה	חלק ג' קי.	פרה אדומה ו'
ו'	כו אייר	מד	א	ז, ח-ט	תקטז, ח-י	חלק ג' קי:	פרה אדומה ז'

לוח ימי הזכרון
של יהודים שלא הניחו זש"ק

ימי זכרון

כ"א אייר	ר' דוד ב"ר ברוך
כ"א אייר	ר' יוסף ב"ר שמחה בונים וולטון
כ"א אייר	ר' נח אליעזר ב"ר דוד
כ"א אייר	מרת ליבא ב"ר ישעי' גרשון הכהן שפירא
כ"א אייר	הב' משה יהודא ב"ר צבי ארי'
כ"א אייר	ר' אברהם ב"ר יוסף
כ"א אייר	ר' זלמן מנחם ב"ר טובי' לייב
כ"א אייר	ר' שמשון שרגא פייבל ב"ר שמחה
כ"א אייר	הב' משה אהרן ב"ר ארי' אליעזר ליטווינטשוק
כ"א אייר	הילד יהודה ב"ר מנשה הר אבן
כ"א אייר	הב' פעסל רחל ב"ר חיים צבי
כ"ב אייר	מרת לאה ב"ר משה הכהן
כ"ב אייר	מרת מרים ב"ר משה
כ"ב אייר	מרת פראדל ב"ר חנני' יו"ט ליפא
כ"ב אייר	מרת רבקה ב"ר ישראל שמואל ברקוביץ
כ"ג אייר	הב' בנימין זאב ב"ר יוסף שאול
כ"ג אייר	צבי אשר זעליג ב"ר אברהם הופטמן
כ"ג אייר	ר' הושע זעליג ב"ר יחיאל צבי ווינגארטען
כ"ג אייר	ר' יוסף ב"ר אברהם הערשקאוויטש
כ"ג אייר	ר' מנחם יצחק ב"ר יו"ט הלוי
כ"ג אייר	ר' מרדכי ב"ר יוסף
כ"ג אייר	ר' משה ב"ר יוסף
כ"ג אייר	מרת בילא ב"ר אברהם אראן
כ"ג אייר	מרת לאנא ב"ר אלטר מנשה קאסירער
כ"ג אייר	מרת סימא ב"ר נתן
כ"ג אייר	הב' חי' ריזל ב"ר חיים יעקב ענדצווייג
כ"ג אייר	הב' ליפשא ב"ר משה יחזקאל
כ"ד אייר	ר' גרשון ב"ר שלמה
כ"ד אייר	ר' חיים מרדכי ב' שיינדל מבודפסט שטרן
כ"ד אייר	ר' מנחם מענדל בהר"ר חיים טייטלבוים
כ"ד אייר	ר' פנחס ב"ר אברהם משה
כ"ד אייר	ר' צבי אשר זליג ב"ר אברהם
כ"ד אייר	ר' שמואל איסר ב"ר משה יעקב
כ"ד אייר	מרת בילא ב"ר יהודא לייב פראניץ
כ"ד אייר	מרת מרים ב"ר מרדכי
כ"ד אייר	מרת רבקה ב"ר משה לייב
כ"ד אייר	מרת רייזל ב"ר ישראל וויינגרעגער
כ"ה אייר	ר' אליעזר ב"ר זאב בלושטיין
כ"ה אייר	ר' מאיר אהרן ב"ר מיכאל בלוי
כ"ה אייר	מרת הינדא ב"ר שמואל אשר ריז
כ"ה אייר	מרת חיה רחל ב"ר זאב וואלף סמט
כ"ה אייר	מרת שיינדל פרומט ב"ר שמואל בלס
כ"ו אייר	ר' יעקב אשר ב"ר אברהם אורקוביץ
כ"ו אייר	ר' יצחק הכהן ב"ר אהרון כהן
כ"ו אייר	ר' פנחס אליהו ב"ר משה יהודה אייזנבך
כ"ו אייר	ר' שאול אליעזר ב"ר אברהם פרלמוטר
כ"ו אייר	מרת אריה בת עוזי
כ"ו אייר	מרת חי' ב"ר יהודה ווערנער

תורמים למען חסד של אמת וזוכים לישועות!

אברכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה
למסירת שמות לתפילה חייגו: **0722-81-85-82**

לעדכון שמות, ולתרומות: 0722-81-85-82 או באמצעות אתר "שומע תפילה" www.tfilot.org | לקבלת העלון בדוא"ל: shtfila@gmail.com

הַשְּׁלֵמָה הַסְּדָרָה הַמְּבֻקָּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּכְּרָה בְּרֵכִי "שֶׁבֶת טִישׁ" בַּחֲנִיּוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 351

פרשת בחוקות, כ' באייר תשע"ט

שֶׁבֶת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

אם־בְּחַקְתִּי תִלְכוּ (כו, א) - תִּלְכוּ נוֹטְרִיקוֹן וְנִפְשֵׁי
בְּעֶפְרָ לְכָל תְּהִיָּה, כִּי אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַנְמַת
אֵלָּא בְּמִי שֶׁמְשִׁימִים עֲצָמוֹ בְּעֶפְרָ. (תפוחי חיים)

אם־בְּחַקְתִּי תִלְכוּ - שְׁתַּהֲיוּ עַמְלִים בַּתּוֹרָה
(רש"י). עַמְ"ל נוֹטְרִיקוֹן עַל־מִנַּת לְלַמֵּד,
עַל־מִנַּת לְלַמֵּד, עַל־מִנַּת לְשַׁמֵּר, עַל־מִנַּת
לְעֲשׂוֹת, עַל־מִנַּת לְקַנֵּם, כְּמִטְרַת הַלְמוּד, לְלַמֵּד
וְלְלַמֵּד לְשַׁמֵּר וְלְעֲשׂוֹת. (זמרת הארץ)

וְאִכְלֶתֶם לַחֲמֶכֶם לְשִׁבְעָה (כו, ה) - אִם תֹּאכְלוּ
לַחֲמֶכֶם לְשִׁבְעָה בְּשִׁבְתֵי־קֹדֶשׁ, הִרְמוּזָה בְּתֵבַת
וַיִּשְׁבַּתֶּם שְׁבַע הַתְּבוּת יוֹם שַׁבָּת, אִז תִּזְכּוּ לְבִטָּחָה
בְּאַרְצְכֶם, כִּי הִמְעַנְּג אֶת־הַשֶּׁבֶת נוֹתְנִים לוֹ
נִחְלָה בְּלִי מִצְרַיִם וְנִצַּל מִמְלַחְמַת גּוֹג וּמְגוּג.
וְכֵן לְבִטָּחָה נוֹטְרִיקוֹן בַּל חַט, דְּהִינּוּ בְּלִי חַטָּא
וְהַסְרוּן, כִּי בִימֹת הַחַל צְרִידָה לְהוֹתִיר מַעַט
מִזֶּיֶן זָכַר לְחַרְבָּן וּבְשַׁבַּת אֵינּוּ צְרִידָה. (אור למאיר)

וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבִטָּחָה בְּאַרְצְכֶם (שם) - רָמַז יֵשׁ כָּאֵן
לְדַבְרֵי חו"ל בְּסִפְרָה, מְשַׁבַּח אֵין אֶת הַעֲצָלְנִים
שְׂאִינִם יוֹצֵאִים מִבְּתֵיהֶם בְּרַגְלָה, כִּי בְּתֵבַת
לְבִטָּחָה מְרַמְזִים ב' יָמִים דְּשַׁבְעוֹת, ט' יָמִים
דְּסִבּוֹת, ח' יָמִים שֶׁל פֶּסַח, וּבְהֵם תִּשְׁבּוּ לְבִטָּחָה
בְּלִי לְצָאָת מִבְּיַתְכֶם, וְאֵף בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל הָיָה
מִקּוֹמוֹת שֶׁנִּהְיָו שְׁנֵי יָמִים מִסְּפָק בְּזִמְן שֶׁקִּדְּשׁוּ
עַל־פִּי הָרְאִיָּה, בְּדַבְרֵי הַרְמָבַם"ם. (רקויע פחים)

אִישׁ אֶל־אֶחָזְתּוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבּוּ (כה),
י' - רָאשֵׁי הַתְּבוּת בְּגִימַטְרִיָּה חֲמִשִּׁים, לְרַמֵּז
שִׁישׁוּבוֹ בְּשִׁנַּת הַחֲמִשִּׁים בִּיבּוּל. (פניני הפרשה)

וְעַץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיּוֹ (כו, ד) - עֵץ רוֹמַז לְתּוֹרָה,
שֶׁנֶּאֱמָר עֵץ חַיִּים הֵיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ, וְעֵץ
הַשָּׂדֶה בְּגִימַטְרִיָּה תִּלְמוּדִי, פְּרִיּוֹ נוֹטְרִיקוֹן
וְשִׁפְתֵי רְנִנּוֹת יִהְלֵל־פִּי, כִּי לְמוּד הַתּוֹרָה צְרִידָה
לְהִיוֹת בְּקוֹל וּמְתוּדָה שִׁירָה וְזִמְרָה. (אמרי חיים)

שִׁבְעָה עַל־חַטָּאתֵיכֶם (כו, יח) - שִׁבְעָה נוֹטְרִיקוֹן
שֶׁלֹּא עַמְלֶתֶם בַּתּוֹרָה, וְחַטָּא זֶה הוּא עוֹלָה עַל
כָּל הַחֲטָאִים שֶׁלֹּא עַמְלֶתֶם בַּתּוֹרָה. (פניני הפרשה)

בְּעֶרְכָּךָ נִפְשָׁת (כו, ב) - סֵף הַשְּׁקָלִים בְּפִרְשַׁת
עֶרְכִּין עוֹלָה קמ"ג, כְּמִנְיַן מ"ה הַקְּלָלוֹת
שֶׁבְּפִרְשַׁת בְּחֻקְתֵי וְצ"ח הַקְּלָלוֹת שֶׁבְּפִרְשַׁת כִּי
תְּבוּאָה, שֶׁהָעֶרְכִּין מְבַטְלִים אוֹתָן. (בעל הטורים)

ספורים בפרשה

אם־בְּחַקְתִּי תִלְכוּ (כו, א) - שְׁתַּהֲיוּ עַמְלִים בַּתּוֹרָה (רש"י)

לְאַחַר נִשְׁוֹאֵי הַ"אֲבִי נֹר" מְסוּכָּטִשׁוּב עִם בַּת הַרְבִּי מְקוֹצֵק, אָמַר פִּעַם
חֻזְתָּנוּ לְאָבִינוּ, כִּי בְנֵי הָעָלוּי "הוּא מִתְפַּלֵּל גְּדוֹל, וַיֵּשׁ לוֹ פֶּחַ גְּדוֹל בְּתַפְלָה.
אוֹלָם יָרָא אָנִי שְׂמָא יִזְיַק לוֹ הַדְּבָר לְכַח הַשְּׁכָל שְׁבוּ". הָיָה הַדְּבָרִים תְּמוּהִים
עַד שֶׁהָ"אֲבִי נֹר" הִסְבִּיר: "הָיָה בְּרִשׁוֹתֵי שְׁעוֹן שְׁעַל פִּיו הָיִיתִי מְנַהֵל אֶת
סֵדֵר יוֹמֵי בְלָמוּד וְתַפְלָה. פִּעַם הִתְקַלְקַל הַשְּׁעוֹן, אוֹלָם לֹא הָיָה בְּיָדִי מַעוֹת
כְּדִי לְתַקְּנֵנוּ. הַתְּפַלְלָתִי אֵל ה' וּמִיָּד הִתְקַבְּלָה תַּפְלָתִי וְהַשְּׁעוֹן חָזַר לְפַעֲל.
רְאִיתִי שֶׁבְּכִיּוֹתֵי עוֹשׂוֹת רָשָׁם לְמַעֲלָה, וּמֵאֵז נִהְיָתִי לְכַבוֹת בְּכָל פִּעַם
שֶׁהָיִיתִי מִתְקַשֶּׁה בְּאִיּוֹ סְגִיָּה, וּמִן הַשָּׁמַיִם הָיוּ מְאִירִים אֶת עֵינַי. חֻזְתִּי
שֶׁהָיָה בְּכַף, הַחַל לְחַשֵּׁשׁ שְׂמָא יִזְיַק הַדְּבָר לְשַׁכְּלִי. שֶׁפֶן הָעֶקֶר לְהַשְׁגִּי
אֶת הַתּוֹרָה בִּיגִיעַת הַשְּׁכָל וְתַהֲיוּ עַמְלִים בַּתּוֹרָה, וְלֹא בְּאִמְצָעוֹת הַתְּפַלָּה".

וְנַתִּיתִי נְשִׁמְיָכֶם בְּעַתָּם (כו, ד)

אֶחָד מְבַנֵּי מִשְׁפַּחַת סְלוֹנִים שְׁעֵלְתָה לְאַרְץ הַקֹּדֶשׁ בְּשִׁנַּת תר"ה, נָסַע פִּעַם
לְבַקֵּר אֶת הַמֶּהְרָ"שׁ מְלִיּוּבְאוּיִטֵּשׁ. הִתְעַנְּנָן הַרְבִּי אֲצֻלוֹ עַל שְׁלוֹמָם שֶׁל יְהוּדֵי
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְתַשׁוּבָתוֹ הִתְבַּטָּא הָאִישׁ: "הִמָּה אֵין עַל הַמּוֹבָא בְּסְפָרִים,
שֶׁבְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים יְהוּדִים בְּעַלִּי נְשִׁמוֹת גְּבוּהוֹת, וְאֵלּוּ אֵין לֹא רְאִיתִי
זֹאת". גַּעַר בּוֹ הַרְבִּי: "וְכִי מִבֵּין אֶתָּה בְּנִשְׁמוֹת גְּבוּהוֹת? הֵבֵה וְאִסְפֵּר לְךָ
מַעֲשֵׂה שֶׁשְּׁמַעְתִּי מֵאִבֵּי הַצֶּמֶח צִדְקָה וְתִרְאָה עַד הֵיכָן מִגִּיעַ כַּחוֹ שֶׁל יְהוּדֵי
פְּשוּט מְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּכַפֵּר אֶחָד בְּסִבִּיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם, הַתְּגוּרָר יְהוּדִי פְּשוּט
שֶׁלֹּא קָרָא וְלֹא שָׁנָה, לֹא יָדַע אֶת פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת שֶׁבְּתַפְלָה וְלֹא אֶת סֵדֵר
הַתְּפִלוֹת. מִדִּי שִׁבְעָה נִהְיָו לְהַכְנִס בְּקִבְיּוֹת לִירוּשָׁלַיִם וּלְבַקֵּשׁ מִהָרֵב שִׁיְסַדֵּר
לוֹ אֶת סֵדֵר הַתְּפִלָּה לְיָמִים הַבָּאִים. פִּעַם הִגִּיעַ הָאִישׁ בְּעֶרְבַר רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ
מִחֻשְׁשׁוֹן אֵל הָרֵב, וּבִקֵּשׁ שִׁירְשָׁם לוֹ אֶת סֵדֵר הַתְּפִלָּה לְשִׁבְעוֹת הַקְּרוֹבִים,
כִּי חוֹשֵׁשׁ הוּא שֶׁלֹּא יוּכַל לְבּוֹא לִירוּשָׁלַיִם בְּיָמֵי הַחֹדֶשׁ פְּאֶשֶׁר הַדְּרָכִים
מְגֻבְּבוֹת בְּבֶן וְרַפְּשׁ. עָשָׂה הָרֵב כְּבִקְשׁוֹ, אוֹלָם בְּאֶחָד מִיָּמֵי הַשִּׁבְעָה הֵבֵא
הַצְּרִידָה הָאִישׁ לְהִגִּיעַ לִירוּשָׁלַיִם כְּדִי לְרַכֵּשׁ דְּבַר מָה, וְלְפַלְּיָאָתוֹ רָאָה שֶׁכָּל
חֲנִיּוֹת הַיְהוּדִים סְגוּרוֹת. נִבְהַל הַכַּפְרִי, וְחָשַׁב שֶׁטָּעָה בְּחַשְׁבוֹנוֹ וְהִגִּיעַ בְּיוֹם
שַׁבַּת קוֹדֶשׁ, אֵלָּא שֶׁפִּתְאוֹם רָאָה יְהוּדִי אֶחָד הוֹלֵךְ וּבְיָדוֹ סְלִית וְתַפְלִין.
הִתְיַשְׁבָּה דַּעְתּוֹ, אֲבָל עֲדוּן עָמַד וְתַהֲוָה: "מַה יוֹם מִיּוֹמִים?" וְנִגַּשׁ לְשַׁאֵל אֶת
הַיְהוּדִי. סִפֵּר לוֹ הֵלָּה כִּי הַיּוֹם הוּא תַּעֲנִית צְבוּר, וְהָאִישׁ הַצֵּטְעָר שֶׁאֵכָל בְּיוֹם
תַּעֲנִית וְלֹא הִתְפַּלֵּל אֶת סֵדֵר הַתְּפִלָּה בְּתַעֲנִיּוֹת צְבוּר. הֵלֶכֶד אֵל הָרֵב וּבְקוֹל
בוֹכִים הִתְאוּנָן בְּפָנָיו מְדוּעַ לֹא רָשָׁם לוֹ שֶׁהָיִים צְרִידָה לְהַתְעַנּוֹת עִם הַצְּבוּר.
הִרְגִיעַ הָרֵב אֶת רוּחוֹ הַנִּסְעָרָת וְסִפֵּר לוֹ, כִּי אֵין זוֹ תַּעֲנִית קְבוּעָה שֶׁקִּבְעוּ
חַכְמִים, אֵלָּא תַּעֲנִית שֶׁנִּזְוָה לִירוּשָׁלַיִם עַל עֲצִירַת גְּשָׁמִים. הַתְּפִלָּה הָאִישׁ
וְקָרָא בְּפִלִּיאָה: "הָאִם לְשֵׁם כָּךְ צְרִידָה לְגוֹר תַּעֲנִית עַל הַצְּבוּר? אֵין נוֹהָג
לְצָאָת אֵל הַשָּׂדֶה בְּכָל פִּעַם שֶׁהִגַּשְׁתֶּם מְתַעַפֵּב מְלִבּוֹא, קוֹרָא אֵל ה' בְּחֻזְקָה
וְהִגַּשְׁתֶּם מִתְחִיל מִיָּד לְרַדָּת. הַתְּפִלָּה הָרֵב וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְעֲשׂוֹת כֵּן עִבְשׁוּ,
וְהָאִישׁ עָשָׂה כְּדַבְּרֵיו. עָמַד בְּחוּץ וּבִקֵּשׁ בְּתַמִּימוֹת מִהַקְּבָ"ה שִׁירִידָה גְּשָׁם,
וּבִקְשָׁתוֹ הִתְמַלְּאָה מִיָּד. בְּשִׁפְסִים הַרְבִּי אֶת סְפוּרוֹ, אָמַר לְאוֹרְחָי: "הָאִם יוּכַל
אֶתָּה לְהַעֲרִיד מִי בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל הוּא בַּעַל נְשָׁמָה גְּבוּהָה?"

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי'

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 6.59 צאת השבת 8.17 רבנו תם 8.53

לבלת הגיליון והנחיות
057777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכרון הרבים בנדבנות ידידינו היקרים הי"ו
לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמועון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אחיו. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה
ולע"נ מרת רחל בת אבייה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט.
ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי', חוקיה בן כפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'

אסיבה קתי תלכו

רבנו חיים גרעטר, ה"אור החיים" הקדוש, עלה לארץ ישראל מהעיר סאלי שבמרוקו בשנת תק"ב, והסתלק בירושלים לאחר פחות משנה מעלייתו, בט"ו בתמוז תק"ג. על מקומו קרב ודרשן התמנה החכם רבי מרדכי, שספר מארע נפלא שארע עם ה"אור החיים" במרוקו, והוא ספרו לתלמידו המקבל הנודע רבי חיים שאול ד"ר הפהן, שספרו לתלמידיו וקב הוא השתמר לדורות. מנהג מיוחד היה לו ל"אור החיים", ומדי ערב שבת היה מספק נתיחי בשר לתלמידי החכמים שבעירו, שלא השיגה ידם לרפש בשר כדי לענג את השבת. ארע פעם, ומגפה פרצה בין עירי הבקר ורב הבהמות שנשחטו נמצאו טרפות. מובן מאליה שמחיר הבשר התגבר מאד, ואף לעשירי העיר לא היה האפשרות לרפש בשר לכבוד שבת. הגיע ערב שבת, וכשראה רבי חיים שאין באפשרותו לנהוג במנהגו הטוב כמדי ערב שבת והבשר אזל מן השוק, צוה לשחט עגל ברבקה כדי לחלק את בשרו ללומדי התורה, ובחסדי שמים יצא העגל נקי ללא סרקה פלשהי. הכין רבי חיים את מנות הבשר לחלקה, ולפתע נכנס אחד מעשירי העיר ובקש לרפש ממנו נתח הגון של בשר תמורת סכום גדול ונאה. דחהו ה"אור החיים" מלפניו ואמר: "וכי חושב אתה שקצב אני וביתי הוא מקולין לממכר בשר? כל נתיחי הבשר מיעדים אך ורק לתלמידי חכמים שמיגיעים עצמם בלמוד התורה ואין אני מוכרם בעד בצע כסף". קבל העשיר את דברי הרב במרת רוח, ותוך כדי הדברים נכנס אל הבית ארבע צעיר שהענייתו השחירה את שניו, והרב מהר לקבלו בסכר פנים יפות והעניק לו מנה הגונה של בשר, חתיכה הראויה להתפד. הביט העשיר פעני המספר, ראה את לבוש הבלואים שעליו ואת עמידתו העלובה, וקרא בזלזול וננאי: "הגם זה תלמיד חכם שראוי לקבל בשר מדי הרב, ואלו אני האיש הנכבד איני זכאי לכך?" חסם ה"אור החיים" את פיו, שמע את חרפתו ולא ענה לכסיל פאולתו. בליל שבת, עלה רבי חיים על יצועו ובשנתו ראה את עצמו בחזיון כשהוא עומד בפני בית דין של מעלה, ושם אמרו לו שקטרוג גדול התעורר עליו מכיון שלא מחה בעשירי שזלזל באותו תלמיד חכם שבא לפניו, וצריך הוא לצאת לגלות של שנה תמימה, כדי לכפר על מעשהו, בהיותו והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה. קבל ה"אור החיים" את הדיון באהבה, ומיד עם צאת השבת נטל את אמתחתו והפציו והחל בגלות הארצה והקשה, כדי לענות את נפשו ולזכר את נשמתו. יש מספרים, שהעשיר מת בפתאומיות פי מן השמים תבעו את עלבון התורה, והאור החיים גזר על עצמו גלות פי חש שביגונו מת האיש.

מים ארבים עברו על רבנו ה"אור החיים" בנדודיו ובתלאותיו, ומפיון שלא גלה את זהותו וגדל מעלותו, הביטו בו הבריות כאל אורח פורח המחזר על הפתחים ולא שמרו על כבודו כראוי. והנה הגיע ערב שבת יקדש פרשת בחקתי. השעה היתה שעת חצות ומפיון שהרגיש שכחותיו אָזלו, החליט לנחם מעט טרם ימשיך בדרך אל העיר הסמוכה, בה יבקש לשבת את השבת הקרובה. בשארית כחותיו פסע אל עבר אילן גבוה שענפיו הרחבים הצלו על סביבותיו וישב תחתיו, התדבק בשועפיו בעולמות העליונים, ובאותה שעה זכה להארה עליונה מן השמים, עד שהתחזקו לו מ"ב פרושים נעלים על הפסוק הראשון שבפרשה "אם בחקתי תלכו". לאחר שחן כל צרכו, המשיך בדרך ובכנס אל העיר סמוך לכניסת השבת. את צעדיו פון אל עבר בית הפנסת שבעיר ושם התישב בפרכתים בין העניים כשהוא מסתיר את דרגותיו ורום קומתו. לאחר התפלה, ראהו השמש ובקש מאחד המתפללים להזמין אליו לביתו כדי לסעד על שלחנו. בתם הסעדה ספר המארה, פי מנהג הוא בקהלתם להתפנס בצותא לאחר סעדת השבת בביתו של הרב הנערץ, בשירות ותשבחות לכבוד השבת ודברי תורה מתוקים מדבש. רבם של בני העיר, היה אחד מצדיקי הדור שזכה למדרגות גדולות ונהירים היו לו שבילי דרקייעא כשביילי דנהרדעא. באמצע הסעדה, פתח הרב וספר פי התגלו לו מן השמים י"ד פרושים נפלאים על פרשת בחקתי שאמרם הצדיק הקדוש רבי חיים גרעטר, שהוא בן דורם. לתדהמת המסבים, קם אחד העניים והכריז 'חיים גרעטר' ללא פניו של כבוד. היה זה רבנו ה"אור החיים" עצמו שגרם ענותנותו התקשה לשמע דברי שבח על עצמו, אולם המסבים רגזו עליו וכמעט קרעוהו לגזרים. הדבר נשנה גם בסעדת יום השבת וגם בסעדה השלישית. בכל פעם הזסיף הרב לבאר בארבעה עשר דרכים את הפסוק הראשון שבפרשה, ובכל פעם קרא העני 'חיים גרעטר' ללא פניו. בפעם השלישית, כבר פקעה סבלנותם של הרב ובני הקהלה, והם פלאו את העני התמוהני בחדר צדדי. לא עברה שעה ארבה, וסעדה גדולה ואימה החלה להשתולל, עד שכלם הבינו שאין זו סעדה טבעית. התעמק הרב במחשבותיו עד שגלו לו מן השמים, פי הסעדה פרצה מפני שבכל שבת נחים הרשעים מן הגיהנם הבוער בכל ימות השבוע, ובכל מוצאי שבת שוב הגיהנם לסדרו לאחר שרבי חיים גרעטר מקביל על הכוס בין קדש לחל, אולם עכשו פלוא הוא בחדר אצלו ואין ביכולתו להקביל. נקל לתאר את התרדה שאחזה ברב הקהלה, שהבין פי ה"אור החיים" בכבודו ובעצמו נכלא על ידו והוא מהר לשחררו ולפייסו. "דע לך", אמר הרב לרבי חיים, "פי מן השמים גלו לי שבגלל היסורים שסבלת כבר התפכר עונך על שמיעת בזיונו של התלמיד חכם ושוב רשאי אתה לחזור לביתך", וכךבריו פון עשה ה"אור החיים", ולימים העלה את מ"ב הפרושים בספרו הקדוש "אור החיים" על התורה, בפרשת בחקתי.

מאורות

רבי יצחק אייזיק הלוי רבינוביץ ז"ל
ליום ההולולא כ' באדר תרע"ד

אָזון בתורה ובתולדות ישראל, מגדולי הלוחמים בהשכלה, ומפרסם בספריו "דורות הראשונים" בהם העמיד נכונה את השתלשלות מסירת התורה שבעלפה, והשיב תשובה נצחת למקורסי הדת והחוקרים פורקי העל. נולד באינוניץ הסמוכה למינסק, למשפחה מייחסת ומבגדת. בצעירותו למד פשנה בשיבת וולוז'ין, וקבל תורה מפי רבי יוסף דב מבריסק, וטרם עזב את הישיבה נשא פלפול ארץ שנשא חן פעני ראשי הישיבה. מנעויו היה נכר במדותיו התרומיות, ובתקופת לומדיו בזלזולו, התגזר בבית אחד מבני העיר והלה היה מפרשי לעצמו חלקים נכבדים מהכסף שבני המשפחה שלחו אליו מוילנא, והוא שתק ולא בישו. מסכה זו אָלץ לאכל לחם צר ומים לחץ, ובאשר שאלו עם חברו לחדר מדוע אין הוא אוכל בשר, השיב שלדעת הרמב"ם אכילת בשר אינה טובה לגוף. לאחר נשואיו בקש להשקיע את עצמו בתורה, אולם קרוביו דחקו בו לעסוק במסחר, ועשה את תורתו קבע ומלאכתו עראי. רגיל היה לומר, פי רבותיו העקריים היו המשנה למלך והנודע ביהודה, שבספריהם הנה דתו. בצעירותו היה עומד בימי ששי במשך שש שעות רצופות ושוקד עליהתורה. נטל חלק בהנהגת הדור והשתתף באספות רבות בעניני השעה. בשנת תרנ"ה עבר להגריה בעניו, ושם החל במפעלו הגדול "דורות הראשונים". אותו כתב במשך שמונה עשרה שנה והאיר בקב את עולם התורה, ומשנת תרס"ב התגזר בהמבורג שבגרמניה.

יוסיף דעת

על פרשת התוכחה שבפרשתנו, כתב הרמב"ן שהיא מרמזת על הגלות שאחרי חורבן בית המקדש הראשון, והתוכחה שבפרשת כי תבוא מרמזת על הגלות שאחרי חורבן בית המקדש השני. התוכחה נקראת במשנה כבינו 'קולות' ובזמנם היה נהוג לקרוא את שתי פרשיות השלוחות בתעניות ציבור. מדרבי הפסוק במשלי: "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו", למד רבי חייא בר גמאי בירושלמי, שצריך לקרוא את כל הפרשה בלי הפסק, ורבי יוסי בר אבין מוסיף על כך שצריך להתחיל ולסיים בבי טוב, וכך גם נמסך בהלכה לקרוא את הפרשה כאחד בבי טוב, ונוהגים להתחיל את העלייה השלישית בפסוק "ואכלתם ישר ושוין", ולסיים בפסוק "אלה החוקים". נוהגים גם לקרוא את התוכחה בקול נמוך ובחיפזון, כקריאת מגילת איכה, אולם אין לקרוא בקול נמוך ביותר עד שלא ישמעוהו הקוראים. רבים נרתעים מלעלות לתורה בפרשיות אלו, ובפרט התוכחה שבמשנה תורה שהיא בלשון נוכח, ונראה כאילו הקורא מקלל את העולה העומד בסמוך לו ומדבר אליו בלשון נוכח, ולכן נוהגים ברוב הקהילות שהקורא בתורה הוא עולה לתורה לפסוקי התוכחה, ויש מקומות שהוא עולה לתורה מעצמו בלי שיקראוהו בשמו. יש קהילות שהשמש מכריז יעלה מי שירצה, ואם לא נמצא מי שיעלה עולה הקורא עצמו. בקהילות מוגנצא נהגו להתנות עם השמש, שאם לא ימצא מי שיעלה לתורה, יעלה הוא בעצמו, ומאחר והוא אישי בבית הכנסת אין להקפיד על כך. ברוב הקהילות מברכים על העלייה תחילה וטוב, ויש מקומות שאין מברכים. במגן אברהם מובא, שאם כבר קרא לאדם לעלות לתורה, יש לו לעלות ואין לו לחשוש מכך. רבי חיים מפרדיבורג אחיו של ההוד"ל מפרא כתב בספר החיים, שכל הקודם לעלות לתורה בפרשה זו הרי זה משובח ויתברך מאדון הברכות, ואומנם ה"שד"ח חמד" נהג לעלות לתורה בקריאת התוכחה, והזכיר את הפסוק המובא לעיל מהירושלמי "מוסר שד" אל תמאס", ובו מרמז ספרו.

ואת-מצותי תשמרו

בספרים רבים פרשו את סמיכות הדברים בפסוק: "אם-בתקתי תלכו ואת-מצותי תשמרו ועשיתם אתם", במאמר חז"ל באבות "מצוה גוררת מצוה". אם האדם מתחיל במצוה אחת והולך בתקנת התורה, מביאו הדבר לשמירת מצות נוספות והוא מתקרב אל אביו שבשמים. רבה הנודע של חברון, רבי אליהו מני, ספר מעשה שארע בימי ילדותו בעיר בגדד שבגיר, וממנו נובל לראות את גדל נשמתו של יהודי פשוט שהיה בתחתית המדרגה, ובעקבות מצוה אחת שעשה עלה מבור תחתיות והתקרב אל אביו שבשמים עד שנעשה לצדיק גמור.

בימים ההם, הטילה חבורת בריונים ופושעים את חתמם על תושבי העיר הגדולה בגדד. ידם של הללו הייתה בכל יוד כל גם, הם לא פחלו בשום דבר כדי להגדיל את אוצרותיהם מבזה ושה, והיו מלסטמים את הבריות בלי לחשש ממוחא של מלכות. כמה מיהודי העיר שהלכו שבי אחר יצרו, הסתפחו אף הם אל חבורת הפושעים הנלוזים, ואחד מהם היה מושיקו. יליד העיר בגדד, שהיוו בילדותו היו למודי צער וסבל, ועד מהרה מצא את דרכו אל בני החבורה ונעשה כאחד מהם.

בני העיר השתדלו שלא להתקל באחד מאותם בריונים, וביחוד נזהרו בכך יהודי הקהלה שהתנפרו אף לאחיהם בני ישראל שהצטרפו אל חבורת העבריינים. יום אחד, שוטט מושיקו בפאתי העיר גדורו, כשהוא משחר אחר טרף קל כדי להעשיר את כיסו, ולפתע נחרד לגלות מיצד אחד מערביי העיר הנאלחים, גורר אחריו ילד יהודי מפקח שזעק וילל בקול נפקד מחפש שמא יבלע לו. החוטף היה ידוע כאיש אכזר ורע מעללים ובלם יראו ממנו ונבעתו מפניו, ואף מושיקו העדיף שלא להפגס אתו לתגרה. אולם, לפתע נדלק בו הניצוץ היהודי והוא החליט להניח את נפשו בכפו ולהציל את הילד מידי מבקש רעתו. חרש החל לעקב אחר הערבי וכשראהו נכנס אל מערה נסתרת מחוץ לעיר, נכנס אחריו ושם הכניע את החוטף במפת אדירים, והציל את טרפו ממנו בריא ושלם.

מאז עלה בידו של מושיקו לעשות את מעשה החסד שלו, נכנסה בלבו רוח טהרה מקרום. הניצוץ היהודי הכבוי שלו נדלק, עד שהפך ללהבה בוערת, ואט-אט החל להיטיב את מעשיו ובקש לחזר למוטב ולהתקרב לאלקיו. ידע ידע מושיקו, כי קשי גדול עומד לפתחו. מנהג הוא בין בנפיות השודדים, שאם אחד מהם פורש מהם ומחליט לשנות את מעשיו, הוגים אותו חבריו מן המסלה מחשש שמא יגלה את סודותיהם הכמוסים וימיט עליהם בליה. כיון שפך, חשש מושיקו להודיע קבלים ועדה שהוא חול להיות חבר בבנפיות הפושעים, ותחת זאת עלה באישון לילה אל ביתו של רב העיר בגדד ובקש לקבל ממנו עצה ותושיה.

שמע הרב את דבריו של מושיקו, ומפיון שנפרים דברי אמת ידע שתשובתו שרירה וקיימת. "שמע לעצתי" אמר לו הרב, "מעשה עליך להעמיד פנים באלו יצאת מדעתך ובינתך הסתתרה. עליך להתחזות לחרש-אלם שאינו שומע ואינו מדבר, וכל מי שיפנה אליך בדבר מה, הבט עליו בעיניים תמהות ואל תענה לו מאומה". מושיקו הקשיב רב קשב לעצתו הנבונה של הרב, והלה המשיך: "כאשר יגלו חבריך הפושעים שאבדת את יכלת הדבור והשמיעה, ואף דעתך התבלעה עליך, יתפוגג חששם שמא תגלה את סודותיהם ויניחו לך לנפשך". לא עברו ימים מרבים ובגדד רעשה בלה. "מושיקו הפושע השתגע!" אמרו בלם בפליאה, ולא האמינו למשמע אוניהם ולמראה עיניהם. גם בני הקהלה היהודית לא ידעו את סודו של האיש, והיו בטוחים כי מן השמים שלמו לו על מעשיו הרעים והענישוהו בענש כה חמור. חברי הכנפיה עקבו אחריו זמן מה, כדי לודא שאין הוא מקמיד פנים, אך הוא היטיב כה להתחזות עד שהם נדו לו בראשם, השתתפו בצערו ושלחוהו לנפשו ללא חשש ומוחא.

שנים ארפות חלפו, מושיקו קים בפתר את כל המצות והנה בתורה בחשאי, כשהוא מקמיד פנים כל העת כאדם לא שפוי שיושב בדרך ומתרחק מהבריות. כבחייו כך היה במוותו, ומושיקו נפטר בהיותו גלמוד ועזוב, ובני הקהלה מהרו לקבורו בקבר בזוי בקצה בית העלמין המקומי, בלי לתת עליו את הדעת יותר מדי. שנים מעטות לאחר מכן, הסתלק רבה הנערץ של העיר בגדד. הדבר היה בלילה גשום וחרפי, ומפיון שהקברנים התקשו בראיתם, קברו את הרב בטעות בסמוך לקברו של מושיקו הפושע שהשתטה בסוף ימיו. הבקר אור והעיר היתה במקומה. "היתכן?" תמיהו בלם בזעם, "לקבר את הרב הקדוש ליד אדם כה נתעב?" אולם את הנעשה אין להשיב. ישבו רבני העיר בתענית, וגזרו תפלות ותחנונים ובקשו הסבר מן השמים מדוע נגזר על הרב להקבר במקום כה בזוי.

והנה התגלה להם מן השמים בחלוט, כי זהותו האמתית של מושיקו היתה נסתרת מהם כל הימים, והוא כפר בתשובתו הכנה על מעשיו מלפנים, עד שנעשה צדיק גמור. וכיון שהרב הוא שהדריכו וקברו תחת פנפי השכינה, נקבר הוא על ידו כדי להמשיך לסוכך עליו גם בעולם העליון ולהגן עליו מפני המלאכים המשחיתים. כשספרו הרבנים לבני העיר את דבר חלומם, החלו להזכר במעשים שונים של מושיקו, ולאט-לאט גלו כי האיש הצליח להוליך אותם שולל במקש שנים ארפות, ובעודו מתחזה לשוטה מפלג, התקרב לבוראו וחזר אליו בתשובה שלמה.

פניני אור החיים

מזביר האור החיים הקדוש על הפרשה

ונתתי משפתי בתוככם - פרוש על דרך אומריו אהל שכן פאדם, שעקר משכנו והברך הוא תוך נשמות עם קדושו. ואמרו ולא תגעל נפשי ולא הספיק אומריו ונתתי משפתי לצד שחש ה' כי יאמר נא ישראל שדבר זה שמכטיח ה' הוא דבר רחוק מהשכל שידור דירת קבע רוחני בלתי בעל תכלית הרוחניות תוך בני אדם בעלי צורה חומר, והגם כי כטיח ה' עשות כן, זה יהיה לצד עצם האהבה והפך הצורה, על דרך מה שפרש הרשב"י בפסוק באתי לגני וגו' אכלתי יערי וגו' שתיני ייני וגו', משל לחתן וכו', ויגן שם דבריו. והוא דבר הפך תכונת החשניות ודבר קזה לא יתמיד כמעשה נסים ואין מבטח להתמדת הדבר והגלל הרוחניות לגשמייות, לזה אמר ולא-תגעל נפשי אתכם כי יכונן ה' תכונת נפשם בסדר אשר ישכן ה' בתוכם כדרך המתקבל בתכונת הנשנות, והוסיף לומר והתהלכתי בתוכם לומר שמלכד שלא יגעל גם יהיה לו נחת רוח בהשראת שכינתו בתוך תוכם, והיא חזינת הנשמה שהיא תוך תוכם, ופרוש והתהלכתי הוא טיול הערב:

ואמרו ואכלתם ישן נישן - פאן רמו לטעת עולם הבא שיטעוים ה' מינו המשמר בעניו מששת ימי בראשית, גם מבשרו של לויתן, ואין לה ישן נישן כזה שלא קדמו דבר בעולם קדם לביראת האדם:

ואמרו ונתתי משפתי וגו' - ירצה על דרך מאמנם ז"ל שעתידי הקדוש ברוך הוא להוריד משכן מן השמים, ויש מרבותינו ז"ל שאמרו שהוא משתם, ויש מרבותינו ז"ל שאמרו מישה, וכאמרו פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיו, והוא אומר ונתתי משפתי בתוכם פרוש משכן שפוננו ידי אורידהו ואתנהו בתוכם, ומאז עד עולם יעמד הדבר כאמרו ולא תגעל נפשי אתכם, כי יעביר רוח הטמאה מן הארץ:

דברי הימים

מסורה בשם הנצי"ב מוולוז'ין שקיבל מאבותיו ר' יצחק ור' חיים מוולוז'ין, שהרוצה שתפילתו יעשו פרי, יתענה בערב שבת בחוקותיו ויקרא שנים מקרא ואחד תרגום, ואז תתקבל תפילתו לרצון.

פרשת בחוקותי נקראת תמיד לפני חג השבועות, כמו שאמרו חז"ל במגילה שעזרא תיקן להם לישראל לקרוא את הקללות שבפרשת בחוקותי, לפני עצרת, כדי שתכלה שנה וקללותיה, וחג השבועות נחשב ראש השנה שבו נידונים פירות האילן, וכתבו התוספות שקוראים גם את פרשת במדבר לפני שבועות, כדי להפסיק בין הקללות לחג.

כל באייר בשנת תמ"ט, בשנה השנייה ליציאת מצרים, נעלה הענן מעל המשכן, והחל המסע הראשון מחורב עד קדש ברנע, ונסעו אותו בשלושה ימים במקום באחד עשר יום, כי קצצה להם הדרך.

בכ"ב באייר התאו לאכול בשר, והחל השליו לרדת באותו היום או למחרת, עד כ"ב סיון, ואז נמצא איש מקושש עצים ביום השבת, והיה גם מעשה המגדף.

בכ"ד באייר תש"ה, באה הקץ למלחמת העולם השנייה ושואת יהודי אירופה, לאחר שהצבא הגרמני נכנע ללא תנאים לצבאות בעלות הברית.

בכ"ה באייר תקצ"ב, נפטר רבי יעקב לורברבוים מליסא, בעל 'חיות דעת' ו'נתיבות המשפט'. אביו רבי יעקב משה ב"ד נתן בו החכם צבי, נקרא תחילה בשם משה לבד, ולאחר שחלה הוסיף לעצמו את השם יעקב, כשם בנו, ונקרא אפוא יעקב בן יעקב.

בכ"ו באייר תק"ו, נפטר הרמח"ל, רבי משה חיים לוצאטו, בהיותו בן ל"ט בלבד. הוא נקבר בטבריה ליד התנא רבי עקיבא, ויש אומרים שנקבר בכפר יאחיה החמוד לטיר טרו. שהיא חכה חוזה לארץ

משבח

לעת זקנותו, שהיה רבי ישראל סלנטר בעיר פריז, ושם רגיל היה להתפלל בבית כנסת קבוע. בפרשת בקעת, ראה רבי ישראל שאף אחד מהמתפללים אינו עולה לתורה, ומתנינים הם לעני אחד שהבטיחו לו מעט כסף. בתמורה להסכמתו לעלות לתורה בפרשת הקללות. מה נדחמו המתפללים לראות, כיצד קם רבי ישראל ועלה לתורה, ברוך את ברכת התורה וזמן לקורא להתחיל בקריאת הפסוקים. כשראה רבי ישראל שהקורא מסרב לקרא מפני כבודו, קרא בעצמו את כל הפרשה וברך לאחריה. לאחר התפלה, הוכיח רבי ישראל את גבאי בית הכנסת ואמר: "אם חוששים אתם מקריאה זו, מדוע מאלצים אתם אדם עני לעלות לתורה? האם יאה הדבר להכריחו למכר את עצמו בעבור כמה פרוטות עלובות?"

הרבנית מבריסק, אשת רבי יהושע ליב דיסקין, רכשה פעם סחורה בשוק ושקרה סבל אחד להעביר את החבילות אל ביתה. לאחר זמן מה, ראה הרב את הצרות והתענון אצל הרבנית על גובה השכר ששלמה לסבל על טרחתו. כששמע את הסכום, אמר רבי יהושע ליב: "על משקל כזה של משא, צריך לשלם יותר ממה ששלמת", ומיד הוציא מכיסו את הסכום העודף ושלח את אחד מתלמידיו לחפש את הסבל בטרם יעלה על יצעו, ולקח את צווי התורה של "ביזמו תנו שכרו", ולא לעבר חלילה על הלאו של "לא תליו פעלת שכיר אתה עדיבקר". הדבר היה תמוה בעיני הרבנית והיא הביעה את תמיכתה בקולי: "מהיכן יודע הרב שעמל בתורה יזמן ולילה, מהו גובה שכרו של הסבל על נשיאת משקל כזה?" חיד רבי יהושע ליב ואמר: "בפרשת בחקתי מוזכרים דיני ההערכה של אדם ובהמה, ושם נאמר 'והעמיד את-הבהמה לפני הבהן, והעריף בהן אתה'. ואף כאן עולה התמיהה, מהיכן ידע הבהן העומד לשרת בבית המקדש, על שוי בהמה, גמל וחמור? וכך הדבר גם בתרם להקדש, שנאמר 'איש מייקדש את-ביתו קדש לה' והעריכו הבהן, מאימתי נעשה הבהן שמאי שיועד להעריף נכסים ובתים? אלא מכאן אנו למדים, שבשעה שנוגע הדבר להלכה וצריך לדעת את השוין המדין וההערכה הנכונה, מעניקים לו מן השמים חכמה והבונה בנדרש, ואף כאן האירו את עיני מן השמים לגבי שכרו המדין של הסבל".

הנצי"ב מוולוז'ין הודפן פעם לעיר אודסה, והתאכסן בביתו של נגיד אחד, שהיה מדקדק במצות ושומר על קלה בכתמורה. בסעודת יום השבת, ראה הנצי"ב מבעד החלון כיצד בנין חדש הולך ונבנה ובנאים מאחינו בני ישראל, עושים שבתם חל ועוסקים בעבודת הבהנה, רחמנא לצלן. הצטער הנצי"ב לראות את השבת מתחללת בריש גלי, וביתנים הוסיף לו בעל הבית מלה על פצעיו ואמר: "יוראה רבנו מה טיבה של העיר אודסה, שבה עוברים יהודים בשאט נפש על התורה והמצוות". נפשו של הנצי"ב סלדה תמיד מדברי בעל עוון על בני ישראל, ותמיד חפש להפך בזכותם כפי שנאמר "לא הביט און בעיניו ולא ראה עמל בישאל", נענה ואמר לנגיד: "לפי ודאי דואב וכואב על מה שראיתי בעונותי הרבים, אולם האם חושב אתה שיהודים אלו לא היו רוצים לשבת עתה יחד עם בני ביתם סביב שלחן השבת ולהתענג בסעודה דשנה, מאשר לעמד בחוץ ולעבד בזעת אפם מתוך חלול שבת? מי יודע מה מצבם של יהודים אלו? ולכן אסור לקטרם עליהם וצריך לקרבם בדרכי נעם לתורה ומצוות".

יום אחד, יצא רבי שמחה בונים מפשיסקה עם תלמידיו בעגלה אל העיר ורשה. שם נכנסו לאכסניה אחת וראו שני סבלים יהודים יושבים זה אצל זה ומיטיבים את לבם במשקה חריף לאחר עמל יומם. התקברו הרבי ומלווי וישבו בסמוך לסבלים, והנה הם שומעים את אחד מהם שואל את חברו על הגרית שקרת אברהם אבינו עם אבימלך מלך גר. "תמה אני" אמר הסבל לחברו, "כיצד יכל אברהם הצדיק לברת ברית עם גוי עובד אלילים? והמשיך: "וגם תבת 'שניהם' בפסוק 'ויברתו שניהם ברית' מ'תרת". "אלא מכאן אתה למד, שגם לאחר שקרתו ברית נותר אברהם לבדו ולא למד מדרכיו של אבימלך". יצא הרבי ותלמידיו ואמר נסיעתנו לורשה היתה כדאית כדי לשמע דבר זה. גם כשהאדם פורת ברית עם חברו, צריך הוא לזכר את השניהם, להיות יחד אף גם בנפרד בעת ובעונה אחת, ודרושה לכך חכמה יתרה".

הישלמה הסדרה שכבשה את בני ישראל

בפעם החמישית להתחיל מבראשית

ספר מלא נודש בספורים, עובדות, פרפראות ופנינים מחולק לפי פרשות רשעים והמועדים ללעג רוחני. חוביית ומלכד. יצא לדפוס בידי חסידים וחסידות

רבי איסר זלמן מלצר, הלך פעם עם תלמידו כדי למסר את שעורו בשיבת "עץ חיים" בירושלים, בראשותה עמד. בדרך החלו טפות גשם לרדת, והם זרזו את צעדיהם כדי להגיע אל הישיבה, אולם לפתע נגש אליהם פושט יד ובקש להתרעים את רבי איסר זלמן לצדקה. עצר הרב את הליכתו והחל לחפש כסף בכיסו כדי לתרם לאותו אדם. בינתיים התחזק הגשם, אולם הרב לא שת לבו לכך. לאחר שהמשיכו ללכת, תמה התלמיד: "הרי לא היה הדבר ראוי לעכב את ראש הישיבה בדרך למסירת השעור, בעוד הגשם יורד עלינו. השיב לו רבי איסר זלמן בענוה: "המלאכה שלי היא למסר שעורים, ואלו מלאכתו של אדם זה היא לאסוף כספי צדקה, ומי יאמר לנו שמלאכתו יותר חשובה בשמים מאשר מלאכתו שלו?..."

מטעם

ופניתו אליכם והפרייתו אתכם (בר טו)
 תבת ופניתו מלעיל, בעוד התבות והפרייתו, והרבייתו, והקומתו - גרן מלרע. התבות הוא ההפוך, וכתב האבן עזרא שלעולם כאשר המלה מלרע עם וא"ו משקעותו לעתיד, ואם מלעיל הוא עבר, "חויץ מקתי מטע", כגון תבה זו שהיא מלעיל, כדון נחי ל"ה (ל"מ"ד הפעל ה"א). ויש כאן רמז לדברי רש"י שמפרש ופניתו אליכם - "אפנה מכל עסקי לשלם שכרם", ומפני שה' חפץ חסד הוא מקדים לשלם שכר, ולכן התבה מטעמת מלעיל לרמזו שה' מקדים לשלם שכר. (נר תמיד).

והארץ תעזב מהם (בר טו)
 מטעמי קדמא ואולא, לרמז לדברי חז"ל על הפסוק "ונשנתם בארץ", צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים שתי שנים להגלותם, קדם שהתקדם בהם מספר הגימטריה של ונשנתם. וטעמי קדמא ואולא מרמזים לכה, שהקב"ה הקדים להוליכם לגלות קדם הגיון. (פני יוסף)

וכל-מעשר בקר וצאן (בר טז)
 תבת בקר בטעם טפחה שהוא טעם מפסיק והוא מפרד מתבת וצאן, שלא כנהוג בתורה. ורמז יש כאן לדברי חז"ל בכבודות, שמעשר בקר וצאן אין מתעשרים זה על זה, רק בבשים ועזים ששניהם נקראים צאן מתעשרים, ולא בקר וצאן. (ברכת איש)

מדגש

בסוף הפרשה נאמר: "לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע אידע בטוב". על ההקדל המלוכלך בין החלפה להמרה, נאמרו דעות שונות. מדברי חז"ל בתמורה משמע, שהחלפה היא בשל אחרים והמרה היא בשל עצמו. המלבי"ם מחלק בין החלפה שנגשית בדבר שונה, כגון בהמה בהפך, או הפך שלו בשל חברו, וראיה לכך מהפסוק "ויחלף שמלתי" שהחליף את בגדיו בבגדים אחרים; ואלו המרה נעשית בדבר דומה, כגון בהמה בהמה אחרת. אך לפלא שבסוף הפסוק נאמרה רק המרה "והיה הוא ותמורתו יהיה קדש" ומשמע שאין ביניהם הבדל, ובאמת תרמזים מנה אותו כמצות אחת. הרש"ר הירש ואחרים מבחינים בין החלפה של רע בטוב, לבין המרה של טוב ברע, וראיה לדבריהם בפסוקים "בבזום בקולן אמיר", "ועמי המיר כבודו בלאו ועיל".

ממלה

בבית הכנסת הגדול בעיר מוסקבה, עמדו המתפללים באמצע קריאת התורה בפרשת בחקתי, משהם נבוכים ואובדי עצות. אף אחד לא רצה לעלות לתורה לפסוקי התוכחה, עד שקם ר' ברוך פרידנברג והעלה לתורה חיל והודו, ששרת בעל קרחו בצבאו של הצאר הרוסי. תמחו המתפללים ושאלו: "לא די לו שהוא מגיס לצבא הנכבד, ואתה משפיל אותו עד עפר?" חיד ר' ברוך והסביר: "הרי אמרו חז"ל מה שקנה עבד קנה רבו, וחיל זה הוא הרי עבדו של הצאר הרוסי. יעברו אפוא כל פסוקי התוכחה והקללות המרצות על ראש אדונו ויהוהו עליו..."

למה נסמכה פרשת ערכין לפרשת התוכחה? לפי שבשעה שאדם מישראל שומע את התוכחה, יכול הוא לבוא חלילה לראש וחסלת הדעת. הסמיכה התורה את פרשת ערכין כדי ללמדנו, שליהודי יש תמיד ערך ושוי בכל עת ובכל מצב, וכבר מבין חדש ומעלה יש לו ערך משלו" (רבי מאיר שביד)

אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע ♦ פעה"ק צפת ת"ו

פֿרשֿת בַּחֲקֵי • תשע"ט ♦ גליון 308

אינטרעסאנט

ל"ג בעומר

מה היה ביום זה? והשמחה על מה ולמה?

פסקו מלמות

בגמרא (יבמות סב, ב): "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפוס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת."

וכתב המאירי: "קבלה ביד הגאונים שביום ל"ג בעומר פסקה המיתה, ונוהגים מתוך כך שלא להתענות בו."

ובכתבי האר"י (שער הכוונות דרושי הפסח יב) משמע שביום זה סמך רבי עקיבא את תלמידיו, לכן השמחה אצל רשב"י שהיה מבחירי תלמידיו.

פטירת רשב"י

מסורת היא בישראל כי ל"ג בעומר הוא יום פטירת רשב"י, וכן נכתב בהרבה ספרים⁴. והשמחה היא, שביום זה מתיחדת נשמת הצדיק עם השכינה, והיא מחלקת שפע (אור החמה בשם הרמ"ק).

עוד טעם לשמחה, כיון שלא נהרג על ידי המלכות שרצתה להמיתו, אלא כדרך כל הארץ (שו"ת שם אריה או"ח יד).

בבני יששכר מוסיף אף כי מסתמא נולד בו ביום, כי הקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים.

ירידת המן

החתם סופר (שו"ת חיו"ד רלג) מביא בשם מדרש שבל"ג בעומר התחיל המן לירד לישראל.

1 ועם כי יש הרוצים לערער ע"ז, אך לא בקלות ניתן לסתור דבר שנתקבל בישראל, ומובא בספרי גדולינו ורבותינו. ובמעשה דרבי יצחק בזוהר פר' ויחי (ריז, ב) נאמר לו שביום ההלולא של ר' שמעון יתקן ר' יצחק שולחנו, וכתב באור החמה בשם הרמ"ק שהכונה ביום פטירתו, הרי מפורש שיום פטירת רשב"י נקרא 'הילולא' והוא יום שמחתו, ואכמ"ל.

והתחזקתם

הדמוי החיצוני - למדורה

'פֿרשֿת עֶרְכִין' שֶׁבְּפֿרשֿתֵנוּ מְלַמְדֵנוּ דָּבָר נִשְׁגָב וְחִזּוּק נִפְלָא: אֵין לָךְ אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל שְׂאִינוּ שְׁוֵה! כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ עֶרְף!

וּבְזֶה מִסְבִּיר הַגָּאוֹן מֵהַר"ם שֶׁפִּירָא אֶת הַסְּמִיכוֹת שֶׁל פֿרשֿת עֶרְכִין לְפֿרשֿת הַתּוֹכְחָה, כִּי כַּאֲשֶׁר לּוֹמֵד אָדָם אֶת הַתּוֹכְחָה יְכוּל לִפּוֹל בְּקֶרְבוֹ וְלַחֲשֹׁב מַה עֶרְכִי וְמַה חֲשִׁיבוֹתִי, לְכֵן הַסְּמִיכָה הַתּוֹרָה אֶת פֿרשֿת הָעֶרְכִין, לּוֹמֵר שְׂאִפִּילוּ הַפְּחוֹת וְהַשְּׁפֵל שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ עֶרְף.

וְזֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין הָאוֹמֵר 'דָּמִי עָלַי' לָאוֹמֵר 'עֶרְכִי עָלַי', שֶׁבְּדָמִי עָלַי צָרִיף לְתֵת לְהַקְדֵשׁ אֶת שְׁוִיו פְּמָה שֶׁהוּא רָאוּי לְהַפְּכָר, וּבְעֶרְכִי עָלַי מְשַׁלֵּם סָכּוּם קְבוּעַ. כִּי כַּאֲשֶׁר מְסַתְּפָלִים עַל חִיצוֹנִיּוֹתוֹ שֶׁל יְהוּדִי - מַה כּוֹחַ, מַה הֵם כְּשֶׁרוֹנוֹתָיו - כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ שׁוֹי אַחֵר, וְאֵז אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְמִסְקָנָא שְׂיֵשׁ אֶחָד שֶׁשְׁוֵה מְעַט מְאֹד. אַךְ כַּאֲשֶׁר מְסַתְּפָלִים בְּכִנּוּיּוֹת, הָעֶרְף הָאֲמֵתִי שֶׁל הַיְהוּדִי, הֵרִי כָּל יְהוּדֵי שְׁוֵה, וְהִרְבֵּה.

יְדוּעָה אֲמָרְתוּ שֶׁל הַרְה"ק רַבִּי אֶהֱרָן מְקַאֲרִלִין זְצוּק"ל: "מַה הַקְּבָ"ה לְכָל אֶרֶץ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְפַל וְאֶרֶץ לְכַחֲוֵתִין", כִּי אֵצֶל רַשְׁב"י זי"ע כָּל יְהוּדֵי יֵשׁ לוֹ עֶרְף אֶרֶץ הַפְּחוֹת שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל. וְלֹא בְּכַדֵי רוּאִים שֶׁבְּרַקוּדִים בְּחִצָּר הַקְּדֵשׁ בְּמַרוֹן, עוֹמְדִים שְׁלוּבֵי זְרוּעַ חֲסִידִים וְאֲנָשֵׁי מְעַשֶׂה יַחַד עִם בְּעָלֵי בָתִּים וְאֲנָשֵׁים פְּשׁוּטִים, וְאֶךְ אֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֵינָם מְדַקְדְּקִים יֵתֵר עַל הַמְּדָה בְּשִׁמְרֵת הַמְּצוֹת... כִּי אֵצֶל רַבִּי שְׁמַעוֹן מְאִירָה הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁל כָּל יְהוּדִי, וְאֵז כָּל אֶחָד שְׁוֵה.

הַמְּנַהֵג הָעֵתִיק הֵיךְ שֶׁבְּמַרוֹן הָיוּ זוֹרְקִים בְּגָדִים לְתוֹךְ הַמְּדוּרָה, וְהִרְמָז בְּזֶה כִּי הַיְהוּדִי אֵינוֹ נִמְדָד בְּלְבוּשָׁיו הַחִיצוֹנִיִּים, אֶת הַמְּרָאָה הַחִיצוֹנִי שׁוֹרְפִים וּמְסַתְּפָלִים לְפְנִימִיּוֹת שֶׁל עֲצָמּוֹ, וְשֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

קורץ את שארץ

אם בחקתי תלכו. כתוב בזהר שמי שזוכה מקבל נשמה גבוהה יותר ויותר - כפי זכותו, ובא הכתוב לומר במה יזכה לכך, אם בחקתי - באמצעות עסק התורה תלכו ממדרגה למדרגה. (אור החיים פירוש כ"ג)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו. אם תלכו בדרך זה שאת מצותי תשמרו בחקתי - כחק בלי טעם רק בגלל ציווי ה', אז ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. (זרע קודש)

ונתתי שלום בארץ. ראשי תיבות 'ושב', שעל ידי תשובה מביאים שלום לארץ. (צמח צדיק)

ואכלתם לחמכם לשבע ... ונתתי שלום בארץ. אף שיהיה לכם שפע ועשירות, לא יהיה קנאה ומחלוקת ביניכם, כי כאשר העשירות היא עבור חפצי שמים אז יש שלום - ונתתי שלום בארץ. (מאור ושמש)

והנשארים בכם והבאתי מרץ בלבבכם. אלו שמשפילים עצמם ומחזיקים עצמם כשיריים - הנשארים, והבאתי מרץ - יראת ה' בלבבכם. (דברי ישראל)

א טיפוע נעדר אנק

האדם צריך תמיד לשאוף להתעלות יותר בעבודת השי"ת

אם בחקתי תלכו וגו' והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע. הפרוש הוא כך, אם תלכו בחקותי תמיד בלי הפסק, כי כל איש ישראל חייב שיהיה תמיד מוסיף והולך בעבודתו יתברך שמו ולא יעמוד במקומו אף רגע אחד, ובכל עבודה ועבודה יחשב כי הוא רק הקדמה לעבודה שאחריה. ולזה אמר "והשיג לכם דיש" כלומר אם תאמרו שהשיגתם ודיי יש' בעבודתכם, שתסתפקו במה שיש לכם ולא תרצו יותר, זה סימן "את בציר" כי עוד לא עשיתם מאומה וגם את אשר עשיתם מעט מן המעט הוא בנגד מה שמטל עליכם לעשות לעבודתו יתעלה ('בציר' הוא מעט בלשון ארמי), אבל "ובציר" אם תכירו כי מעטים המה המעשים טובים שעשיתם, אז "ישיג את זרע" שתזכו לעבוד את הבורא ולעשות מעשים טובים לאין ערך ושעור, בזרע הזה המצמיח פרות.

(בארת המים להרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב)

פניני בת עין

בתורה ומצות יגיע לזכור ויזכה לאהבה ויראה אמתיים

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו. עקר הבריאה היתה בכדי לירא מפניו יתברך יראת הרוממות, יראה גדולה מחמת בשרתו על רחוקו מאת הבורא יתברך, ועל ידי זה יהיה לו לב נשבר ונדכה. ואם יגיע ליראה אמתית, מזה יכול להגיע למדת אהבה אמתית. ולכן חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, פי האבות הם בחינת אהבה ויראה, ולזה צריך האדם להשתוקק שיגיע לזה. אמנם במה יוכל האדם לזכות לבחינה זאת באמת, על זה אמר רבי חנניא בן עקשיא רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל, 'לזכות' מלשון זכוף, 'לפיכך הרבה להם תורה ומצות' שעל ידיהם יזדככו ויזכו לאהבה ויראה אמתית. וזהו שאמר אים בחקתי תלכו ראשי תבות אב"ת, שתמיד תצפו לאהבה ויראה בחינת האבות, וכדי להגיע למדרגה זו צריך ואת מצותי תשמרו קיום המצות שעל ידיהם יזדככו.

*

ולזה מרמז ל"ג בעומר כי שלשת האבות מרמזים באות למ"ד שהוא ג' פעמים עשרה, ועשרה מרמז על דבר שבקדשה שאין דבר שבקדשה פחות מעשרה, וג' פעמים עשרה הוא למ"ד, וצריך להמשיך בחינת למ"ד לזה העולם הגשמי, שעל זה מרמז אות ג' שהוא ג' יחידות ולא עשיריות, דהינו שכל האהבה ויראה שלו יהיו רק לעשות נחת רוח ליוצרו ולא להנאת עצמו כלל. (פרשת אמר)

א שיין ווארט

ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם. איתא בגמרא אמר ליה אליהו לרבי נתן אכול שלישי ושתה שלישי והנח שלישי, לכשתכעוס תעמוד על מילואך. וברש"י: אבל אם תמלא מעיך לכשתכעוס תבקע כריסך עכ"ל. והנה אמרו בגמרא על הפסוק "ונתן ה' לך שם לב רגז" בבבל הוא דכתיבי אבל בארץ ישראל אינו כועס. ולכן

אמר הכתוב "ואכלתם לחמכם לשובע" כלומר שתוכלו לאכול עד לשובע ולא תצטרכו להניח שליש, והטעם כי "וישבתם לבטח בארצכם" - ארץ ישראל, ושם לא יהיה לכם לב רגז. (תפארת יהונתן הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ)

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו' וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתְם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא מֵאֲסִיתִים וְלֹא גַעַלְתִּים לְכַלְתֶּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּכֶם. יש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא זכות אבות תמה, והקשו התוספות הרי אנו מזכירין זכות אבות בתפילה, ותירצו דזכות אבות תמה אבל ברית אבות קיים, כמו שאמר הכתוב: "ולא ישכח את 'ברית' אבותיך". ובזה יבואר הכתוב "וזכרתי 'בריתי' יעקב", ואם תאמר זכות אבות תמה על זה אמר "ואף גם זא"ת" ראשי תבות ז'כות א'בות ת'מה, אפילו הכי "לא מאסתים להפר 'בריתי' אתם", כי ברית אבות לא תמה וקיימת ועומדת לבני בניהם. (גן רוה)

וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וּצְאֵן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַה'. ידוע שעשרה הרוגי מלכות נהרגו כתיקון על חטא מכירת יוסף, וקשה דהנה במכירה השתתפו רק תשעה שבטים כי יש את יוסף עצמו, וגם ראובן ובנימין לא היו שם. אלא שכתוב במדרש שהם שתפו את השכינה עמהם בשבועה שלא יגלה את ענין המכירה, וכביכול גם זה צריך כפרה. ואיתא בכתבי האר"י שרבי עקיבא שנהרג היה כנגד השכינה, ולכן כשמת רבי עקיבא יצתה בת קול ואמרה אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך ב'אחד', דהיינו שיציאת נשמתו היתה בשביל ה' אחד כביכול. וזהו "כל אשר יעבור" כל הנהרגים מעשרה הרוגי מלכות, היה כל אחד מהם "תחת השבט" - תמורת אחד משבטי ק-ה, אבל "והעשירי" מדוע נהרג הלא לא חטאו רק תשעה, לזה מתרץ ואומר "יהיה קדש לה'". (הקדוש רבי שמשון מאוסטרופולי)

מַעֲשֵׂה'לַעַר אֵין מְלִיצוֹת

הרה"ק רבי העב"ר מאלכסנדר זצ"ל הוכיח פעם לחסיד אחד שהיה בגן של קדושים, ואמר לו: הנה באמצע תוכחה כתיב וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאָף אֶת בְּרִיתִי יַצְחָק וְאָף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזַכֵּר, ואחר כך נכתבו עוד תוכחות, לכאורה מה נכנס פסוק זה

באמצע? אלא הרמז הוא כי אם אתה מיוחס, יותר בדרש ממך שתתנהג כראוי, ואם לא מגיע לך יותר מכות ממני שאינו מיוחס. לכן לאחר שהוזכר זכירת אבות אברהם יצחק יעקב, הוא מוסיף עוד מכות על כך כי הם מיוחסים.

בזמנים הקשים שרבים מבחורי ישראל נפלו רח"ל ברשת הכפירה של ההשכלה, היה יהודי חסיד שהיה בכל יום היה שופך נחלי דמעות לבל יתפס אחד מבניו חלילה, אכן תפילתו עשתה פרי וזכה לראות את כל צאצאיו שנשאר יראי אלקים למקטנם ועד גדולם. פעם השתתף בשמחה של אחד מבניו, קם ואמר: רוצה אני ליתן שבח והודאה לבורא ברוך הוא שנתקיים בי מקרא שכתוב וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ, תמהו האנשים לשמע דבריו, הסביר ואמר: רואה אני הרבה מחבירי אשר נפלו בניהם ובנותיהם ופרקו עולם, וכאשר הולכים הם להשתתף בשמחת בניהם אינם יכולים לאכול מן הבשר המוגש לפניהם, ואילו אני ב"ה יכול לאכול בשר אצל בני ובנותי בלי פקפוק וחשש.

ל"ג בעומר

יום מסוגל לרפואה

בל"ג בעומר פסקו תלמידי רבי עקיבא למות, כי הוא "הוד שבתוד", ואז דוקא הצלה ורפואה, כי על פי האר"י הכונה על "בורא רפואות" היא ספירת ה"הוד". (אמרי פנחס)

נמשך ביום הזה רפואה וארוכה לכל חולי ישראל הנצרכים לישועות ורפואות, וכל חולי ישראל יהיו בכלל הברכה אמן. (צבי לצדיק)

נודע מצדיקים אשר תיכף בל"ג בעומר מתחילים להרגיש את קדושת חג שבועות, וכאשר מרגישין קדושת חג השבועות ממילא ממשיכין רפואה לכל חולי ישראל ונמשכו חיים ארוכים, כמו במתן תורה שנתרפאו כל החולים. (עטרת ישועה)

בזכות רשב"י נמשך רפואה לחולי ישראל, שכן ז'רְפָאִתוֹי' בגימטריא 'שמעון בר יוחאי' (703). (אורה ושמחה)

בשם הרה"ק בעל ה'צמח צדק' מליובאוויטש, מרון ראשי תבות: מ'לך ר'זפא נ'אמן ו'רחמן. (שביבי אור)

בין צפֿת למירון {ט}

על הקשר הנפלא והמיחד שבין עיר הקדש צפת
לאתרא קדישא במירון

קבלת שבת מול רשב"י

צפת חיתה תמיד באוירה של מירון, וחיה התנהלו סביב רשב"י.

רבי שמחה מזאלעשיץ¹ (זלאזיץ) בתאוריו על צפת לפני כ-250 שנה, מספר בספר המסע שלו הנקרא 'אהבת ציון', כי תמיד הצטער על כך שלא

מצא מנין לתפלת המנחה בערב שבת ולא ידע הטעם שלא נמצא בכל העיר מנין, עד שנודע לו כי עוד מימי האריז"ל נשאר המנהג בידם שלא לעשות שום מנין לתפלת מנחה בערב שבת, אלא כל בני העיר מתאספים בבית הכנסת 'גריגוס'², שם מתפללים מנחה³.

והנה בימי האריז"ל היו אומרים אחר כך "לכה דודי נצא השדה"⁴, ויצאו לחצר בית הכנסת שנקרא על ידם 'שדה' "והוא מכון ונראה מנגד קבר בעל הזהר שבמירון" (הנמצאת במערבה של צפת⁵). מדבריו נראית הדגשה כי קבלת שבת של האריז"ל היתה מכוונת לעמת קבר רשב"י שבמירון.

כך מצינו גם באגרת המסע

לר' רחמים יוסף אופטלקה⁶, כשהוא מספר על בתי הכנסת בצפת הוא כותב: "ובתוכם בית כנסת מכון נגד מירון, שקבלה בידם ששם האריז"ל החי זיע"א היה מקבל שבת".
שירת 'בר יוחאי'

עוד מספר ב'אהבת ציון' כי כמה שבתות קדם ל"ג בעמר היו אומרים הפזמון "בר יוחאי" בעת קבלת שבת.

בענין שירת הזמר 'בר יוחאי' כותב הרב המקבל רבי ישעי' אשר זעליג מרגליות ז"ל על שנים מאחרות יותר: "ובצפת ת"ו ובמירון נוהגים לשירו בכל בתי הכנסיות בכל ליל שבת קדש קדם אמירת 'פגונא'".

כחותם על לבך

כשם שקשר נפשי היתה בין יהודי ירושלים עם הכתל המערבי, והיו חוקקים צורתה בחותמותיהם, כך היו אנשי צפת מחברים וקשורים בנפשם לקברו של אדוננו בר יוחאי במירון, ותבניתה נחקקה בחותמות ובשערי ספרים שנדפסו בצפת.

חותמות עם צורת קבר רשב"י

- 1) "חותם ק"ק אשכנזים אנשי כולל עסטרייך פה עה"ק צפת טובב"א".
- 2) "החותם הכולל עסטרייך פה עה"ק צפת וטברי" טובב"א" ובאמצע: "ציור מראן".
- 3) "חותם הכולל אנשי ראמאניה מאלדווע וואלכיעע בעיה"ק צפת טובב"א".
- 4) "חותם הכולל ק"ק אשכנזים חסידים כולל וואלינער בע"הק צפת טובב"א".
- 5) ה'בלאנק' של הרש"א אלפאנדארי, במרכז תמונת צפת ובצד שמאלו צורת "ציון הת' רשב"י זיע"א".
- 6) ציור קבר רשב"י שהיה נפוץ על ספרים שנדפסו בצפת.

במלכות הנקרא שדה שהוא חקל תפוחין..."
5 כדאיתא בפרי עץ חיים (שער השבת פ"ח) "והנה קבלת שבת בשדה, צריך להיות מעמד, פניו למערב".
יצן, כי מנהג צפת עד היום בעת אמירת 'באי בשלום' להפוך פנים לכון ימין בית הכנסת שהוא צד מערב (שצפת נמצאת בצפונה של ירושלים ומתפללים לכון דרום, ומערב לימין).
6 אביו היה תלמיד מרנא החת"ם סופר, והוא עלה בנערותו עם אביו והתיישב בירושלים. באגרתו הוא מתאר נסיעתו מירושלים למירון לקראת ל"ג בעמר תרל"ו, במסע שארכה כשלושה שבועות, ביניהם עבר גם בצפת.

1 יצא מביתו מעיר זאלעשיץ הסמוכה לבראד בכ"ז אייר תקכ"ד, בדרך פגש את ספינת תלמידי הבעל שם טוב שעלו אף הם באותה שעה לארץ ישראל בראשות הרה"ק רבי נחמן הורדענקער ורבי מענדל פרימישלאנער. ב"ט תשרי תקכ"ה הגיע לצפת וישב שם קרוב ל-7 חודשים, עד ז' אייר.
2 לעולי יון. כיום נמצא שם בית הכנסת האריז"ל האשכנזי.
3 אמןם באותו זמן כבר לא היו יוצאים לשדה, אף המנהג של מנחה נשאר בידם כ'חרם'.
4 כמבאר בשער הפגנות (דרושי קבלת שבת דרוש א): "סיד קבלת שבת, יצא אל השדה ויאמר לכה דודי נצא השדה, ויכונן

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בחוקתי תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

בספר 'טעמא דקרא' מביא מרן הגר"ח קנייבסקי: הברכות בפרשה זו, אינם כמו הברכות בפרשת כי תבא 'ברוך אתה בעיר וגו' ברוך פרי בטנך וגו' יצו ה' את הברכה באסמין ובכל משלח ידיך וגו', כאן כתיב רק 'ונתנה הארץ יכולה, ועץ השדה יתן פריו, ואכלתם לחמכם לשובע, וישבתם לבטח'. ולא כתיב שום ברכה שהארץ תתן עשר פעמים יותר מצרככם ותתעשרו וכו'. והוא, משום שכאן מיירי בתלמיד חכם, כמ"ש אם בחקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה, ולת"ח אין זה ברכה שיש לו יותר מצרכיו כי זה מבטלו מת"ת, ולהם הברכה המעולה שיהא להם כל צרכם לא פחות ולא יותר, אבל בפ' תבא שמדבר לכלל ישראל להן נתן ברכה של עשירות. ובאמת כך היא דרך הצדיקים לאכול אך ורק לשובע נפשם "לחמכם לשובע".

פעם ניגש אל הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל אברך אחד, כשדמעתו על לחיו. בקול רועד סיפר לו שנששל בשוגג באכילת שוקולד חלבי לפני עבור שש שעות שלימות מאכילת בשר. מבקש הוא איפוא הימנו שיראה לו דרך תשובה ותיקון.

לשמע אזניו נרעש ר' זלמן כולו, ובספקו כפיו זו בזה הזדעק:

"אוי ווי איז מיר! עם הבשר והחלב עוד נוכל להסתדר... אך גיוואלד! מה עושה שוקולד אצל אברך בן תורה??? את זאת איני יכול להבין כלל! לא אוכל להבין זאת!"

(טעם הצבי)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

ברש"י, "יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה". הנה, יודעים אנו שיש מצוות 'דיעת התורה' ויש 'יגיעת התורה'. במבט שטחי נראה שיגיעת התורה היא האמצעי, להגיע אל המטרה של 'ידיעת התורה'. אמנם באם נתבונן קצת ניווכח שההיפך הוא הנכון, הנה זה ברור שבשביל לידע את המעשה אשר יעשון, בזה חובת הלימוד היא לשם ידיעה, וידיעה לשם עשייה. אבל עיקר החיוב של 'לימוד התורה', היא כאמצעי והיכי תמצא להגיע ל"יגיעת התורה", והעיקר היא הדרך של היגיעה והעמל ולא התוצאה של ידיעת התורה.

ומשל למה הדבר דומה, לאחד שציווהו הרופאים שחייב לילך למען בריאותו כמחצית השעה בכל יום, חוק ולא יעבור. אותו אחד קיים את מצוות הרופאים נאמנה, ובכל יום צעד מביתו עד לעיר הסמוכה, מהלך של מחצית השעה. באחד הימים פגשו ידידו כשהוא יוצא מביתו ופונה ללכת לעבר העיר הסמוכה, ולשאלת ידידו לאן פניו מועדות, השיב: הנני מתכוון לצעוד כעת לעבר העיר הסמוכה. פנה ידידו בשמחה ואמר, הנה אנוכי יוצא כעת ברכבי לעבר העיר הסמוכה, בא תעלה לרכב ואקחך תוך מספר דקות, ואחסוך לך את המאמץ של הליכה רגלית... ענה אותו אחד ואמר לו: אין לי חפץ בעיר הסמוכה אלא דווקא במאמץ להגיע אל העיר הסמוכה, על פי צווי הרופא, בכדי לחזק את גופי.

והנמשל פשוט, שבלימוד התורה העיקר זה "הדרך", דהיינו העמל והיגיעה לקנות את התורה זהו העיקר. אמנם ודאי שידיעת התורה גם כן מצוה, אך העיקר "שתהיו עמלים בתורה".

בדרך רמז אפשר להעמיס כוונה זו בפסוק: אם בחוקתי תלכו", שהדרך וההליכה מסמלים את האמצעי להגיע אל המטרה כאמור, והתורה אומרת שהעיקר הוא ה"תלכו".

(ציוני תורה)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם (כו, ג)

ברש"י, "יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה".

בגמרא (עבודה זרה ה, א) תנו רבנן אם בחקתי תלכו אין אם אלא לשון תחנונים. ויש להבין למה כתב כאן לשון תחנונים?

ישנו סיפור מופלא שסיפר אותו רבי ירוחם אנשין. כפי ששמע מרבי לייב באקשט. ר' לייב באקשט היה לו קרוב משפחה שהיה חברותא עם הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק בעל האור שמח, וסיפר לו הקרוב שפעם אחת כשלמדו התקשו מאוד בדברי התוספות ולא הצליחו להבין את הפשט, אמר לו רבי מאיר שמחה זצ"ל שמכיוון שאין אנחנו מצליחים להבין אחרי כזה עמל, צריך להתפלל לה. אבל אני אומר לך מה להתפלל: נתפלל שה' יתן בליבנו אהבת תורה. ועמדנו והתפללנו ואח"כ שבנו ללימודנו ובעז"ה נתבררו היטב כל דברי התוספות, והבנו על בוריו, לאחר שסיימו ללמוד פנה אותו הקרוב אל רבי מאיר שמחה ואמר לו מה שהרב אמר שצריך להתפלל - אני מבין, שכן הגמרא אומרת שכל הרוצה להכחיס יבקש ממי שהחכמה שלו, אבל לכאורה היה עלינו לבקש והאר עינינו בתורתך להבין ולהשכיל, והרב לא אמר להתפלל על אלו אלא על אהבת תורה ומה שייכת תפילה זו לאהבת תורה?

וענה לו רבי מאיר שמחה, שיבאר לו במשל. אשה היה לה תינוק, והיתה צריכה לעזוב את הבית למספר שעות, והכניסה את התינוק אל שכנתה כדי שתשמור עליו, וכששבה לביתה מצאה את התינוק בוכה הרבה, נטלה את התינוק וטיפלה בו עד שהפסיק לבכות, והיא אמרה לשכנה מדוע בכה התינוק כ"כ הרבה? אמרה השכנה השתדלתי הרבה ולא הצלחתי להבין מדוע הילד בוכה.

אמר רבי מאיר שמחה מה ההבדל בין האמא לשכינה?

רק היות שהאמא מאוד אוהבת את בנה כאילו התינוק זה איבר מאבריה, וכשכואב הרגל מרגיש כל הגוף איפה הכאב, אבל השכינה עובדת רק לפי השכל, כגוף זר, לכן לא יכלה למצא מה כואב לה.

המשיך רבי מאיר שמחה ואמר התורה וישראל הם אחד אלא שלפעמים מתרחקים ואז כבר לא בדיוק מבינים כל דבר שהרי הוא כגוף זר, ולכן צריך להתפלל על אהבת תורה ורק אז יכולים לעמוד על סודותיה ועומקיה, ולהבין היטיב מה קשה ואיך מתרצים זאת.

ויתכן להוסיף בזה ביאור נוסף, שמצינו מושג של "רחמי האב על הבן", ולא מצינו כל כך "רחמי הבן על האב", ולכאורה הרי היה אמור להיות ההיפך שהרי הבן קיבל מאביו כל ימי חייו אך טוב, שגדלו ופרנסו והאכילו, ואעפ"כ יש יותר רחמים מהאב על בנו, והסיבה לזה הוא שש"י גמילת חסד לחבירו מתמלא יותר הגומל ברגשי אהבה אל הנגמל. אחד שיעשה טובה לשני, יותר יחפש לעשות לו עוד טובה מאשר מקבל הטובה יחפש להשיב טובה לגומל. המתבונן בנקודה זו ימצא דוגמאות רבות לכך ואפשר להאריך בזה הרבה.

ובדרך אפשר, זהו כוונת אמרם "מצוה גוררת מצוה, שע"י המצוה מתקשר יותר להקב"ה וממילא מחפש לעשות עוד מצוה.

לכן אמר הקב"ה "אם בחוקתי תלכו" ואין אם אלא לשון בקשה, שע"י שיהיו עמלים יותר יותר יתאחדו עם התורה ויזכו ליותר אהבת תורה שהרי ככל שיעמול בה יותר יתקשר אליה, ובכך יתקשר יותר להקב"ה.

(ציוני תורה)

ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו (כו, ד)

יש לעמוד על כך, מפני מה כל הברכות הגשמיות המוזכרות תורה על קיום המצוות ועמל התורה הן רק בענייני חקלאות, כגון שדות וכרמים פוריים וכדו', מדוע התורה אינה מבטיחה עשירות בכסף, זהב ואבנים טובות, או ריבוי נכסים כקרקעות ובתים?

הענין הוא כך: כאשר ברשות האדם כסף וזהב ושאר חפצים יקרים, הוא מרגיש את עצמו מבוסס בטוח, וכבר אין לו את הצורך לתלות את עיניו כלפי השמים ולבקש סייעתא דשמיא, שהרי הברכה כבר ברשותו. זהב אינו מחליד וכסף אינו מתקלקל, והרי בכסף אפשר לקנות הכל, ובטוח הוא בעושרו עד שהוא מרגיש שאפילו אם יהיה רעב בארץ, הוא יקח ממונו ויסע למדינה אחרת ויחיה שם כמו עשיר.

על כן נותן הקב"ה לאוהבו עשירות כזו שלו תנתק אותו ואת לבו מהקב"ה, אלא עשירות התלויה בגשם ושאר תופעות טבעיות שאינן

איוב הצדיק היה פילוסוף גדול. הוא הביט בעולמנו לכל הצדדים, ונוכח לראות כי רוב האנשים מתים כפי שהם נולדים, דהיינו?

נולד אדם, כעסן, לדוגמה - מלידתו ועד מותו הוא פוסע באותו מסלול, נולד כעסן קטן צעיר ומת כעסן זקן ישיש. מי שיש לו עין חדה, יכול להכיר על תנועות מסוימות של ילד עוד בעודו בעריסה בתנועותיו עם הידים, עם הרגלים, משתולל - הנה זה הקטן כעסני... הילד הלזה, מתבגר והולך לגן. הגננת נותנת לו בובה. הוא אווז את הבובה ביד את הכדור, ומי שרק ניגש אליו זוכה לבעיטה. הכל שלו! נו, מתבגר עוד קצת, הולך לבית ספר, יגש שלוקח לו את העט, אוי ואבוי, מה לא ראיתם?! הוא צומח כבחור, אח"כ כאדם מבוגר, פוגשים אותו בבוקר: "בוקר טוב ר' יענקל" מה הוא מגיב?: "לך לעזאזל" בפנים זעופות.

למה?! מדוע הוא גוער בו בכיטויים זולים כאלו?!
"הוא קם על צד שמאל..." עונים הרואים לעצמם, כלומר, לא יודעים מדוע, ככה. ככה זה... קם על צד שמאל. וכפי שנולד, באותו סגנון הוא חי ובצורה זו מסתלק מהעולם: כועס, כועס וכועס עד הרגע האחרון. הוא עוד כועס גם במיטת הסתלקותו - מתרגז לו על מלאך המוות...

קמצן, למשל. ככה (יד קמוצה) זו מידה קשה ורעה מאד. אני מכיר אנשים שהכרתי אותם כילדים, עוד בילדותי. אחד מהם, כבר בתלמוד תורה, קנה סיגריות ומכר סיגריות. רכש חבילה של סיגריות ומכר ממנה אחדים. הרויח 'מיל' על כל סיגריה, כך קבץ כסף בכל כוחו, ועוד חיזק את קמצנותו עוד ועוד, קמצן בטבעו, אוהב ממון מלידה.

רבי אליהו לאפיאן סיפר לי כי בלומזה התגורר קמצן מופלג שבנו היה כמותו רחמנא ליצלו. כאשר האבא נפטר ומת, השכיבו אותו על הארץ, והבן ישב לידו.
לפתע התרומם הבן ממקומו, התכוף ומשמש זמן רב מתחת לגופו של האב הנפטר. שאלו אותו: "ריבוננו של עולם, מה אתה מחפש שם?" תשמעו, נורא ואיום, מה שהוא ענה:
"כאשר העברנו את אבא מהמטה לארץ, נפל כפתור מהמעיל שלי, אני מחפש את הכפתור". תמחו ושאלוהו: "וכי עכשיו הזמן לחוס על כפתור?!" השיב להם הבן בטבעיות: "ומה אתם חושבים כפתור לא שווה משהו - שווה פרוטה".

מחפש לו את הכפתור - קמצן! וכמו שנולד ככה או מת.
נולד בעל גאווה, הגאווה מלווה אותו - עד הסוף. קנאה, אוי יש אנשים שמקנאים, על מה ולמה? על כלום. מלידתם עד מותם. נחלים מהקנאה, מקבלים אולקוס, או כאב מרה: "למה לו יש?! ימח שמו וזכרו", מהרהר בקנאה ומקלל בטפשות לב... מה אכפת לך מה שיש לו, ומה כבר יצא לך ממנה שאתה מקנה, מלבד "רקב עצמות קנאה?!"
הוא מבקר אצל הרופא כי אינו מרגיש טוב, שואל אותו הרופא: "אולי התרגזת לאחרונה?!"
כן התרגזתי!...
"אז תפסיק?" מציע הרופא.

לא. הוא לא יכול להרגע "למה לשכן שלי יש? למה!". אינו מסוגל - בוער בקרבו!

אם כן, אמר איוב, אם אדם לא יכול לשנות את טבעו, הרי הוא כבעל חיים, שור, למשל, האם שור יכול להשתנות - ביום בהיר באמצע החיים - להיות חמור? לא! האם החמור יכול להפוך לשור? לא. "בראתי שור פסותיו סדוקות" סימן טהרה "בראת חמור פרסותיו קלוטות" סימן טומאה, באות המידה - "בראת צדיקים בראת רשעים" - בראת אנשים טובים בטבעם, ומאיך רעים בטבעם, אינם יכולים להשתנות. דברי איוב ששאל את חבריו.

שואלת הגמרא: מה ענו לו חבריו של איוב?
הם אמרו לו "אף אתה תפר יראה" היינו, אם כדברך, בשביל מה צווה הקב"ה שתהיה לאדם יראת שמים אם אינה מועלת, ממשיכה הגמרא "אמרו הקב"ה בראתי יצר הרע אבל בראתי לו תורה תבלין" כי אם אדם ילמד תורה היא תשנה את הטבע. פלאי פלאים.

מדגיש ומסביר רבי שמחה זיסל (תלמידו של ר' ישראל סלנטער ז"ל), כי התשובה שלהם נכונה וקיימת רק עם תורה, כמובן, אבל ללא תורה, הצדק עם איוב, כי בלי תורה לא יכולים לשנות את הטבע, ואכן רוב אנשי העולם שאינם לומדים תורה, אינם יכולים לשנות את הטבע. אדם מאנשי העולם יכול ללמוד ביוגרפיה ותיאורגפיה, זואולוגיה ופסיכולוגיה וקלמוגיה וקצבוסטה - כל המקצועות שתרצו, וישאר על עומדו. כשם שנולד כך ימות.

וזו, דרך אגב, היתה הטעות של לוט. לוט הלך מהישיבה אל אברהם אבינו, מפני שאמר "אי אפשי" איני יכול. וטעה, כי אם היה ממשיך ללמוד בישיבה של הדוד אברהם אבינו היה מצליח כי "בראתי יצר הרע אבל

בראתי לו תורה תבלין", גם אם המהפך לא היה ביום אחד, אז לאט לאט, כמו שאמרנו לעיל.

(להגיד)

אם בחוקתי תלכו (כו, ג) -

באר רש"י: "יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר "ואת מצוותי תשמרו", הרי קיום מצוות אמור, הא מה אני מקיים 'אם בחוקתי תלכו', שתהיו עמלים בתורה".

לבחורי ישיבה קל יותר להיות עמלים בתורה, אבל עמל התורה מחויב בכל גיל ובכל מצב. גם בשעת "קביעות עיתים לתורה" אפשר לעמול, ולעשות את התורה עיקר והמלאכה טפל. בחיוב עיתים לתורה חייב כל יהודי!

רבות! האדם צריך לעשות 'שטייגן'. זו תכליתו של היהודי בעולם. 'שטייגן' פירושו עליה מתמדת, וכמאמר הכתוב: "אורח חיים למעלה למשכיל" (משלי טו, כד). תמיד להתקדם, לעבוד לפני ה', לקיי תורתו וגם ללמוד תורה - "שתהיו עמלים בתורה".

היצר הרע הקטן

שמעתי בשם רבי ירוחם ממיר זצ"ל שאמר כמה פעמים: "אינני מפחד מיצר הרע גדול, הפחד שלי הוא מיצר הרע קטן", היינו, מול יצר הרע גדול המסית לחטוא - יותר קל להתמודד, אך יש מה לפחד מיצר הרע האומר לאדם 'להסתפק במועט' ברוחניות... יצר הרע קטן. מאותו יצר הרע הוא פחד מאד.

אבי זצ"ל היה הולך לשמוע את שיחותיו של המשגיח מפונביז' זצ"ל, והוא לקח אותי עימו, עוד בהיותי ילד קטן ממש. וחרוט בזכרוני לפני יותר מחמישים שנה כעלם צעיר, איך המשגיח קרא באזני התלמידים הזהיר והתריע שוב ושוב [בתרגום מאידיש לעברית]: "אם תחיו פשוט תשארו פשוטים". אם מסתפקים בחיי רוחניות פשוטים, נשארים אדם קטן כל החיים.

עוד שמעתי מהמשגיח זצ"ל שהיה אומר: הנה חז"ל אומרים: 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו'. לאן שרוצה, לשם מובילים אותו!...

צמאון לדברי תורה

באחת השנים נאלצתי לשהות באנגליה בימי הקיץ.

בקיץ, רבים מאוד נוסעים שם להרים. היה זה לקראת יום השנה הראשון להסתלקותו של הסטייפעלער זצ"ל. ראש ישיבת מיר היה סבור כי ראוי לערוך הספד בישיבה, ובקש מרבי זאב איידלמאן זצ"ל ששהה אז באנגליה, שיבא להספיד.

כיוון שנשארו בעיר תלמידים בודדים בלבד, ההספד היה בצורת שיחה. רבי זאב ועוד כשבעה בחורים, כמה מהרמ"ם והגאון רבי שרגא משה קלמנוביץ זצ"ל, ישבו סביב השולחן, ורבי וועלוול דיבר דברי הספד וסיפורים.

כאשר הזכיר את "השאיפות של הסטייפעלער", סיפר, כי הסטייפעלער השתתף בחתונת אחיו רבי פייבל איידלמאן בחור"ל. כל שעת הסעודה ישב בצידו האולם עם גמרא ביד ולמד. לפתע הכריזו שהחתן עומד לומר דרשה בלימוד. הוא מיהר לכיוון המזרח כמעט בריצה, נעמד סמוך מאד כדי לא להפסיד מילה (הוא לא שמע טוב ונאלץ לעמוד קרוב ממש). תשוקת הלימוד והצימאון הזה לדברי תורה שראיתי באותו לילה - נחרטו בזכרוני עשרות שנים.

עוד סיפר רבי וועלוול כי ביקר בבית הסטייפעלער תקופה קצרה לאחר בואו לארץ הקודש. בנו, רבי חיים שליט"א, היה אז ילד קטן מאד. הסטייפעלער אמר אז לרבי וועלוול: "בא אראה לך איך אני מחנך את חיים שלי". מן הסטייפעלער ניגש לארון והוציא בידו סוכריה. קרא לילד: "חיים תגידי!" הילד החל להרצות בעל פה את כל שמות המסכתות שבש"ס לפי סדר, וכאשר הגיע ל"עוקצין" קפץ ונטל את הסוכריה מידו... אתם מבינים? אם בגיל שש יודעים ורוצים לדעת את כל שמות המסכתות, אח"כ יודעים גם מה שכתוב בהם...

ההשתוקקות היא חלק מרכזי בעליית האדם. הרצון הוא אבן בוחן לשלימות אמיתית בתורה.

בוער לו התוספות

המבט, ראוי שיהיה - לשאיפות גבוהות, לחיי תורה. הגדולים הללו, שהיו צמאים לתורה, היה זה מכיון שחשו את המתקנות שבתורה. גם דף גמרא אחד, אפשר לחזור עליו שוב ושוב, להבינו היטב, ולהרגיש מתקנות. חוזרים על מסכת משניות אחת - שוב ושוב, מבינים אותה וקונים אותה, ומתמלאים שבע ואושר.

שמעתי עובדה, שאם אתם יודעים אותה - אין לי מה להוסיף, אך אם אינכם יודעים אותה - חובה לשמוע אותה.

בבדיקה היה מלמד חשוב מאד, שרבי חיים זצ"ל שלח את ילדיו ללמוד דוקא אצלו.

אותו מלמד, בשעת הלימוד לא הגביה את עיניו מהגמרא. למד ולימד בטוב טעם ובגישמאק מיוחד.

הגיע תקופה שהבולשביקים סגרו את תלמודי התורה, ונאלצו ללמוד במחבוא. יום אחד גילה שוטר את מקום המחבוא בו למדו הילדים עם אותו מלמד. נכנס למחסן, תפס ילד אחד, וניסה למשכו החוצה כדי לעצרו בגין לימוד תורה בציבור. למען ישמעו ויראו...

המלמד לא הבחין בתחילה, אבל כיוון שהיה בלגן – הגביה את עיניו, וראה שוטר מושך ילד. קם ממקומו בחימה שפוכה, מיהר לקראת השוטר, הכהו כמה מכות אגרוף וקרא לו: "חצוף, מנוול!"

היה להם ממש נס. השוטר כנראה חשב שזה שד ממש, כי ברוסיה להכות שוטר זה סכנת עונש מוות מייד, והנה הוא מקבל מכות הגונות... השוטר פשוט איבד את הביטחון העצמי, יצא וברח מהמקום, והילדים מיהרו להתפזר.

למחרת שאל אותו רבי חיים: "תאמר לי, איך לא היה לך פחד? נכון, היה לך נס, אבל איך עשית זאת, כך להכות שוטר מכות נאמנות?"

השיב לו המלמד הצדיק: "כנראה שהרב לא שמע מה שהיה. היינו באמצע התוספות, הסברתי את התוספות, ממש באמצע, ובדיק אז אותו שייגץ נכנס פנימה. וכי הרב שמע כזאת חוצפה, להפריע באמצע התוספות!?"

כל מילה נוספת – מיותרת!

"אם בחוקתי תלכו – שתהיו עמלים בתורה."

דפקו ולא שמע

רצוני לספר מה ששמעתי מרבי זאב איידלמאן זצ"ל, עובדה מופלאה שאביו היה עד לה ונוכח שם בשעת מעשה. לימים סיפרתי את הדבר באזני רבי גדליה נדל זצ"ל, שהתבטא: "הסיפור אמת, כי כך באמת היתה מהותו של האישי".

רבי משה סוקולובסקי זצ"ל (רבו של מרן הגרא"ל שטיינימן זצ"ל) נשא אשה מהעיר בריסק והגיע לדור בה בצעירותו. ישב ולמד בשקידה גדולה. היה נסגר בחדר ויושב ולומד ברציפות.

יום אחד, רעייתו היתה צריכה אותו בדחיפות. לא היתה לה ברירה ודפקה על דלת חדרו, אך לא פתח. כיוון שהבינה כי נרדם או משהו כזה, דפקה חזק יותר, אך גם אז לא היתה תגובה. דפקה חזק יותר, ומשלא נענתה – נכנסה לפחד: "מי יודע מה קורה, הוא נעול ואין תגובה".

הזעיקה לשם מיד את אביה – חמיו, שהגיע אותה, ואמר שאין לה מה לדאוג. החל לדפוק גם הוא על הדלת, אך אין קול ואין עונה, גם הוא כבר החל להיבהל.

מהחלון לא יכלו להיכנס, ולכן ניסו לדפוק עם פטיש מעץ ופטיש מברזל. כשגם זה לא הועיל – לא היתה עצה אחרת וקראו לפורץ.

רבי וועלוול איידלמאן הסביר לי: שלא תהיה לך טעות. הפורץ של אז לא היה כפורצים של היום שעושים איזה חכמה של סיבוב במנעול, ומקסימום שוברים משהו קטן בפנים ופותחים. לא ולא, הפורץ היה שובר את הדלת לחתיכות, ורק כאשר לא היתה ברירה מחמת סכנת נפשות, היו מזמינים פורץ.

כמובן, יחד עם הפורץ התכוננו לעזרה ראשונה, כיוון שההשערה היתה או שהוא מת, או שהוא במצב שאפשר עוד להצילו. הפורצים החלו במלאכתם, הכו וניסרו את העץ, ותוך זמן קצר נפער חור גדול בדלת העבה. כאשר היתה אפשרות להיכנס פנימה, מיד נכנסו אנשי ההצלה ואחריהם – חמיו, אשתו, ועוד, כשגם אביו של רבי וועלוול איידלמאן ביניהם.

והנה לתדהמת כולם, רבי משה זצ"ל יושב בשלווה ליד השולחן ולומד! כאשר התמלא החדר באנשים, הגביה את ראשו, הביט סביבו כלא מאמין ושאל: "איך נכנסתם הלא הדלת היתה נעולה!?"

לא יאמן כי יסופר, אבל זו עובדה. כך שמעתי מעד ראייה. אני פוחד לספר תמיד את הסיפור כי לא יאמינו, אבל זה מעשה שהיה, ולכך התכוון רבי גדליה נדל שאמר: המעשה אמת כי כך הוא היה. כאשר הוא נכנס ללמוד סוגיא – כמו יצא מהעולם.

מפני מה זכה בנימין

אם אדם שואף באמת – הוא זוכה לעשות שטייגען.

הסייעתא דשמיא שמקבלים בעקבות השאיפות בתורה ויראה – גדולה מאוד.

בלשון הגמרא (זבחים נג, ב): "והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לנטלה", ולכן זכה להיות אושפיזיזן לשכינה. אתה כל כך רוצה, תקבל: "ובים כתיפיו שכן". שפיתך שיריים ביסוד המזבח נעשית אך ורק בחלקו של בנימין.

אך יש לידע, כאמרו, שהשאיפות צריכות להיות לגדלות אמיתי. לא להסתפק במועט.

לרכוש שאיפות

וכיצד מקבלים שאיפות?

שאיפה היא תוצאה. כיוון שיודעים את החשיבות של הדבר – שואפים איליו כראוי. כשמעריכים – שואפים.

יש לדעת יסוד חשוב. הערכה קובעת את שכר המצוה. כפי הערך שמעריכים את המצוה – כך מקבלים שהר טוב עליה.

אם לא היינו מדברים כאן לאנשים מבוגרים, אלא לילדים צעירים, הייתי מדגים את הדבר בנוסח של חידה, וכך הייתי שואל את הילדים:

יש כלים וחפצים ישי להם מחירים שונים במקומות שונים. יש חפץ שכאן, בארץ ישראל, עולה מאה שקל ובחו"ל מחירו כפול ומכופל. אשאל אתכם: איך יכול להיות כזה דבר, שבמקום אחד שווה שקל, ובמקום אחר מלין דולר? תאמרו לי.

התשובה היא: מצוה.

השווי של כל מצוה תלוי ועומד בגודל ההערכה שנותן לו האדם המקיימה. כפי שהוא מייקר את הדבר – כך הוא שווה. אם תניח תפילין מתוך רצון אדיר, בשמחה גדולה ובשלהבת אש קודש: הנה, אני מקיים מצוות ה' דאורייתא! איזו זכות יש לי, המצווה נשאת עימי לנצח נצחים! – המצווה הזו שווה אצלך כל חללי דעלמא, ואם כן – כך היא באמת שווה! אותם בתים, אותן רצועות, אותן פרשיות, באותה כשרות ממש – אם אחר יניחם, אין להם את אותו שווי. תלוי איך עושים את המצווה. אם היא שווה אצלך שקל – היא באמת שווה שקל בלבד... וזהו גם השכר שתקבל בגינה...

ראיה לדבר?

יש הרבה ראיות, אבל נאמר עתה ראייה אחת בלבד.

הפסוק אומר: "אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד" (משלי ג, טז). ואמרו חז"ל (שבת סג, א) "למיימינין בה – אורך ימים איכא, וכל שכן עושר וכבוד. למשמאיליים בה – עושר וכבוד איכא, אורך ימים [לעולם הבא] ליכא." ופירש"י "מיימינין בה – עוסקין לשמה, משמאיליים בה – שלא לשמה".

מה הפשט, מדוע?

כי אם אתה מעריך אותה עד מאוד, ולכן אתה לומד אותה לשמה, באמת תקבל עולם הבא ונצח נצחים, כפי הערך וה'לשמה' שלך, אבל אם אתה לומד בשביל כבוד או כסף, היינו שאצלך ככה היא שווה, לא יותר, כך היא תהיה שווה לך לעניין השכר. זה התשלום שבאמת מגיע לך.

ה'טעם' והשכר

יש לדעת, כי ברוחניות, עוד יותר מגשמיות, המושגים הם הקובעים את ערך המצווה. כפי המושג של האדם במצוה – כך הוא טועם בה, ובאותה מידה – מרויח מחמתה שכר בעולם הזה ובעולם הבא. אותה מצוה יכולה להיות שווה פרוטה, ויכולה להיות שווה מיליארדים – אם רק יעריכנה במיליארדים!

החתם סופר זצ"ל היה אומר על דברי התנא באבות (א, ג) "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס" – "פרס" בלשון הש"ס הכוונה 'חצי'. אומרים לך חז"ל: אל תעבוד עבור חצי. נשאלת השאלה מי עובד בשביל חצי שכר? התשובה, אם תעריך את המצווה בחצי משווה, נמצא שאתה עובד בשביל חצי.

היהלום והמלפפונים

ידועים דברי שלמה המלך ע"ה, החכם מכל אדם, על התורה הקדושה: "יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה" (משלי ג, טו). אם מעריכים בכך את התורה מקבלים תשוקה. חז"ל (סוטה ד, ב) ביארו את הפסוק ואמרו "יקרה היא מפנינים – מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים" היינו שתלמיד חכם יותר יקר מהיהלום הרוחני – הכהן גדול הנכנס לקדשי קדשים. שמעתי עובדה.

באנטוורפן בימים ההם, היהלומים היו בשיא תפארתם. הממון היה הערך של האנשים והיקר. לא היתה בנמצא בת שתנשא לבן תורה מוחלט. והנה בת מהסמינר המקומי, התעקשה להינשא דוקא לבן תורה שעתידי לשבת ושלקוד על לימוד הגמרא. זה היה דבר יקר, וגם מעניין.

בסעודת ה'שבע ברכות' השתתפו רבים וטובים מתושבי העיר, ובראשם הרבנים, כמו רבי טוביה וייס שליט"א ועוד, שלצורך הסיפור לא אנקוב בשמותיהם.

תשמעו. בשעת הסעודה נאם שם מנהל הסמינר, הרב אורבך. בדרשתו שאל את השאלה הידועה, מדוע אין אפשרות לפרש כפשוטו: "יקרה היא מפנינים" – מיהלומים יקרים, מדוע להגיע עד לכהן גדול הנכנס לפני ולפנים!?

התשובה היא פשוטה בתכלית – כך אמר בשם רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל – אם יאמרו לאדם: 'תראה, היהלום הזה, יקר יותר מערימת המלפפונים העומדת בצד החדר', יצחקו עליו, שכן מה שיהלום

כתב אור החיים הק' באחד מפירושו על בחקותי 'לצד שיש בה מצוה ללמוד אפי' דבר שכבר למד פעמיים ושלוש והם ידועים אצלו'. למשל יהודי שמסיים ש"ס כל שנה, ויודע אותה על בוריה, ואין שייך אצלו ענין העמל כמ"ש החת"ס לעיל, כי אין לו דבר שלא הבין, ממילא יש לו עמל מסוג אחר, שצריך לחזור ולשנן התורה גם כשיודע הכל על בוריה. שלא מצאנו כזאת בחכמת חולין, שאדם יקרא איזה חוברת שהוא כבר יודע אותה על בוריה, לעומת התורה"ק אפי' כשזה חק מה שהקב"ה מצוה עליו לשבת ללמוד, אפי' שאתה יודע הכל בבירור, יש כאן חק לשבת וללמוד גם כשזה כ"כ ברור.

רבי שמואל גריינימן היה גר יחד עם החזו"א בבית, וסיפר ששלושה ימים רצופים שינן החזו"א שעות רבות את המשנה 'שש מעלות במקואות', עד שבני ובנותיו הקטנים כבר ידעו כולם את המשנה הזאת בעל פה! והיא משנה עם הרבה בבות שווים, וכולם ידעו המשנה בעל פה, מרוב עמלות התורה שהחזו"א משנן מאות פעמים אותה משנה.

הרי שיש כאן שני בחינות חק, או שלומד ואינו מבין, או שכבר יודע את התורה ושגורה היא בפיו, ומשנן אותה חק בלי טעם. ולזאת כתב קרא 'חוקים', כי העמלות אין לה שייכות עם ההצלחה כלל.

עוד מצאנו חלק העמל שבתורה והוא כשלומדים את ה'הוה אמינא', שלפעמים יש בתוס' ד' פירושי הראשונים מה שהיה ההו"א של המקשן. ולכאן נפלא הדבר, שהרי לבסוף לא הוסק כן למעשה בסוגיה, כי סתרו את ההו"א ונקטו שלא כדבריו, א"כ מה לנו לשבת ולפלפל בדבר שלא נשארנו עמו? וכך רוב סוגיות הש"ס הם משא ומתן בין האמוראים, ובסוף נאמר 'והלכתא' כך וכך. א"כ מדוע לא נלמד רק רי"ף שנקט את ההלכה למעשה, הגם שצריך גם ללמוד רי"ף משום ידיעת התורה, אך יגיעת התורה הוא רוב סוגיות הש"ס שהם כמו חק שלא נשאר למעשה. רבינא ורב אשי הכניסו פלפולים אלו ברוח הקודש בתוך הגמ', א"כ זהו רצון ה' שתתייגע להבין את ההוה אמינא, אפי' שהוא חק בלא טעם מה לך לפלפל בדבר שלא הוסק כן. עכ"ז יש כאן חק שתעמול בו.

ולפעמים יש באדם שני בחינות חק, הן אין הדבר נשאר להלכה למעשה, והן שמרוב הפלפול אינו מבין אפי' לא את ההוה אמינא. כל זה נכלל בעמל התורה.

הרי לנו כמה בחינות ביגיעת התורה, עצם ההליכה ללמוד במקום רחוק, וגם פעמים שהוא הולך ולא מוצא את רבו, או מחפש כמה זמן איזה ספר ולא מצאו, הרי מרגיש כמו רב אבחו שכשהראו לו י"ג נהרות אפרסמון שכרו בגן עדן, ואמר 'ואני אמרתי לריק יגעתי'. כי האדם כשהולך לארון הספרים לחפש ספר תרומת הדשן, והרי נפסק בתרומת הדשן שההליכה לחפש הספר הוא חלק מעמל התורה, והנה אני הולך חמש פעמים לחפש את הספר ולא מצאתי, כמובן אין צריך להגזים, אלא שמתייגע עוד פעם ועוד פעם, ורק ביום השישי מצא את הספר, ואזי בוודאי יזכור היטב את דבריו, כי אידי דאתי מדרשא חביבא ליה, ובזה קיים בחקותי תלכו, גם בחמש פעמים ראשונים שלא מצא את הספר.

עוד כתב החת"ס בחולין דף קמ"ב לפעמים אדם מעיין בסוגיא במחשבות ועיונים, ואח"כ צריך לחזור בו מאותה הצעת המשנה, וחושב להבין הסוגיא בדרך יותר נכונה. כל זה נכלל בבחי' שיחת חולין של ת"ח שצריכה לימוד. היינו המהדורא קמא שהלומד מחשב בדעתו להבין הדבר, כמו שמצאנו בספרי החת"ס ועוד פוסקים, שתחילה חשבו לפסוק כך, שוב ראיתי וכו' וחזרו בהם, הרי גם כשאדם לומד את החלק הראשון שחזר בו, הוא גם חלק מעמלות התורה, כי כל הסברות והסלקא דעתות וההוה אמינא של הלומד תורה בתחילה, כולם יש בהם אור ה', וכל אשר יעשה יצליח, אפי' ההצעה הראשונה שנסתרה משום ברייתא מפורשת ששכח. הרי טעה בדבר משנה, וא"כ מה לו להשאיר את החלק הראשון שבלמוד, אך לא מחקוהו מספרי הקודש, כי החלק הראשון הוא חק שלומדים אותו משום עמל התורה. ונתייגע להבין את ההוה אמינא של החת"ס קודם שמצא דברי הברייתא וכו'. וזהו שיחת חולין של ת"ח שצריכה לימוד. ולא לעקוף את החלקים הראשונים לפני 'שוב מצאתי'. כי גם זה צריכה לימוד.

ומסיק החת"ס שכל זה רק כשאדם לומד תורה לשמה, בחי' 'בתורת ה' חפצו', כי אם לומד להתגדר ולהתייחר, הרי אין שיחת חולין שלו נכללת בקדושת התורה, אך כשלומדים ספרי החת"ס והרעק"א שנכתבו במדרגה נוראה של תורה לשמה, בוודאי הכל צריכה לימוד.

בספר דרך שיחה להגר"ח"ק שאל אותו אחד האם הוא מחוייב בלימוד התורה אם בזה היום הוא ילמד רק הוה אמינא. כמצוי בישיבות ליטא שלומדים דף בזמן שלם, הרי כמה שבועות לומדים רק הוה אמינא אחד, ושאל האם מחוייב בברכת התורה. ופסק הגר"ח"ק שבוודאי מחוייב לברך על התורה גם על ההוה אמינא, אפי' שילך לישון לפני המסקנא. ויאמר על זה ברוך אתה ה' נותן התורה, שנתת לי את ההוה אמינא, זהו בחקותי

יקר יותר ממלפפונים אין צורך לומר בכלל, זו שטות. כמו כן לענין התורה, אם נאמר שהתורה יקרה מיהלום, זה כמו לומר שהיא יקרה יותר מקילו מלפפונים, אם כן בוודאי הכוונה לפנינים אמיתיות. לא פנינים מהבורסה, אלא רוחניים – כהן גדול הנכנס לפני ולפנים! התורה יותר יקרה מהיהלום הזה.

באנטוורפן לא היה מקובל סתם לשאול שאלות או הערות באמצע דרשה. אחרי הדרשה היה אפשר לשלוח הערה בכתב. רק כך. אך הנה הוא מבחין שרחש עובר בקהל... לא היו מסוגלים להיות בשקט, בעקבות האמרה ה"מזועזעת" הזו. הוא הפסיק את נאומו והתעניין: "אני רואה שמתרחש כאן דבר, האם יש למישהו הערה?"

"כן" השיב פלוני, יהודי נכבד מאוד ועשירי גדול.

"בבקשה, תאמר מה יש לך להעיר".

"כנראה שהרב אויערבאך לא ראה מעולם יהלום אמיתי, גדול מאנטוורפן, כי אם היה רואה – לא היה מתבטא כך: מלפפונים!"...

הרב אורבך הגיב: "שמע נא. אני ממש לא יודע מה לומר לך, האם רבי שלמה זלמן ראה כזה יהלום או לא, שמא כן ראה ואולי לא. אבל דבר אחד ברור לי, כי אתה את רבי שלמה זלמן לא הכרת מעולם. אם היית רואה אותו, לא היית אומר כך..."

נפלא מאוד.

ישב שם לידו ב'מזרח' אחד הרבנים ולחש לרב אורבך: "בבקשה ממך, תתנצל. דע לך היהודי הזה הוא מהתורמים הגדולים שלי לצדקה, וכפי הנראה בושה כיסתה כעת את פניו, ולפי מעמדו בישת אותו רבנים".

הרב אורבך אמר לו: "אתה רב, אבל תפקידי באנטוורפן ללמד השקפה לתלמידות. אם אני מתנצל, קלקלתי את החינוך שלי".

ובכל זאת, מפני כבודו של אותו רב, פנה הרב אורבך לשני רבנים נוספים שישבו במזרח ושאל: "וכי צריך אני להתנצל?" והם אמרו: "הוא צודק, אין לו מה להתנצל כלום!"

עמלות בתורה עם תפילה

כדי לזכות לשיטיגן, להתעלות תמידית – זקוקים גם לעבודת התפילה. "שיטיגן" הוא בכל הבחינות.

בחי הרב ש"ך זצ"ל פורסם בכללים מכתב שלו אודות התפילה, ושם נאמר בין הדברים כי מי שמזלזל בתפילה – גם התורה שלו אינה שווה. וזכורני שהסביר לשואלים שהמקור הוא מדברי המשנה "אם אין יראה אין תורה".

אספר לכם מעשה מה'חזון איש' זצ"ל, מעשה ששמעתי מאבי ז"ל. איצין כי מאבי לא שמעתי מילה אחת של גוזמא. והוא סיפר כך:

"חזון איש" היה אדם חולה וחלש. תלמידו רבי חיים גריינימן [זצ"ל] אמר לי כי מה שהכירו אותו כאן בארץ הקודש כחלש וחולה, היה כבר טוב ויפה כגיבור לעומת כוחותיו בחו"ל, שם היה חלש כ"כ עד שפעמים רבות בשמו"ע הצליח לעמוד רק בג' ראשונות ובג' אחרונות או רק בברכת אבות. באותם ימים, אבי ז"ל היה בעל תפילה במנין של החזו"א, כאבל על אימו שהסתלקה חצי שנה לפני פטירתו של החזון איש.

המנהג היה בותיקין, כי בעל התפילה 'לא החל ב'מזמור שיר חנוכת הבית' כל עוד החזון איש לא נכנס. המתינו לו.

שחרית החלו חצי שעה לפני הנץ החמה, ואם ה'חזון איש', מחמת חולשתו, נכנס להתפלל עשרים דקות לפני הנץ החמה – החזון התחיל אז את התפילה.

אתם מבינים לבד, כי כאשר הוא נכנס מאוחר, חלק מהמתפללים כבר החלו את תפילתם, ואז נהיו חילוקי דעות, חלקם סברו כי כיון שאיחר אין למהר בשביל להספיק את הנץ החמה – לא חטפים, ואחרים סברו כי יש להזדרז. ובמצבים כאלו – לא קל לחזן, כי לאחר שהחלו להתפלל אין אפשרות לדבר והחזן עומד בין הפטיש לסדן. אחד דופק לו – שיממה, אחר – מראה לו על השעון נו, נו, שיממה! ואחרים – מראים באצבע שאין למהר בשום אופן! הכעס גובר" "נו, או, נו, או..."

אבי החליט לגבי הפעם הבאה: הם יאמרו לי דעות? אני אשאל את החזון איש עצמו. לאחר התפילה נכנס לחדרו ושאל: מה לעשות בכהאי גוונא?

אומר לכם עם הניגון של החזון איש: "אז מה אתה שואל, האם להתפלל מהר ולהספיק את הנץ החמה או להתפלל במתינות ולא להגיע להנץ? יש לדעת כי הנץ החמה זו מעלה בתפילה. מעלה גדולה. להתפלל מהר זה נישט געדאוונט [- לא להתפלל], אם כן מה אתה שואל האם להתפלל עם הנץ החמה, ושתהיה המעלה של תפילה בלא תפילה?... ראשית יש להתפלל, ותפילה במהירות אין זו תפילה.

ה' יעזרנו שנהיה עמלים בתורה, יחד עם תפילה כצורתה לטוב לנו כל הימים.

(יחי ראובן)

שתהיו עמלים בתורה

תלכו, עמל בלי פירות. שדבר זה אינו שייך בחכמות הבלי עוה"ז, ששם מסתכלים רק על התוצאה, אך בקדושת התורה יכול להיות שישים ריבוא הוה אמניא'ס על כל מסקנא ומסקנא שבתורה.

ביד החזקה להרמב"ם כתב שכשילמד אדם את ספרו ידע מיד את המסקנא וכבר לא יצטרך ללמוד גמ' ושי"ס, שאם יאריכו בלימוד הגמ' איך יזכו להמשך ההשגות האלקות והדביקות בה' וכו'. והראב"ד חלק עליו, והחת"ס האריך בזה.

והנה כס גדולי ישראל שבליטא דברו מאד נגד הלימוד האיטי שלומדים דפים בודדים בשנה, הגר"ח מבריסק המעיין הגדול אמר שאי אפשר להיות תלמיד חכם בלי ללמוד ב' או ג' דפי גמרא ביום. ומזה ומזה אל תנח ידך, צריך שני סוגי העמלות. ב"ה בכל יום יש כ"ד שעות, מזה יורד ו' לשניה, ונשאר ח"י שעות ויש זמן לכל בחינה של עמלות.

בסוף פרשת האזינו כתב רש"י 'כי לא דבר ריק הוא מכם, כי לא לחינם אתם יגיעים בה, כי הרבה שכר יש בה'. ופי' המפרשים שאם היתה היגיעה עם פירות, הרי לא היו אומרים 'לא לחינם אתם יגיעים בה'. כי כל לימוד שיש בה ידיעה מה לעשות, הרי אין בזה הר"א שיגע בחינם, אלא שבא ללמד גם כשעמל בלי פירות, הכל נכלל במצוה הגדולה של לימוד התורה.

רבי יעקב קמניצקי סיפר מעשה נורא, שפעם אחת הקשה הבית הלוי קושיא גדולה בגמרא, תיכף קם בנו הגר"ח והשיב תשובה ניצחת, ונתן לו אביו הבית הלוי סטירה חזקה בפניו, וצעק עליו האם כך לומדים תורה, מתוך כשרון ושפיצקאפ בלי לעיין בתורה? ואכן נתחנך הגר"ח שהיה עמל ויגע בעיון התורה כמה שעות בדבר אחד, והגיידים שבראשו היו בולטים מרוב יגיעה.

ובספר בית הלוי יש כמה פעמים תורה בשם בנו הגר"ח, וכתב הבית הלוי בלשון 'ובני הרב ר' חיים תירץ'. כך כתוב כמה פעמים. רק פעם אחת כתוב 'ובני חיים אמר'. ואמר רבי יעקב קמניצקי שמקובל שזה היה באותו תירוצו שענה הגר"ח בוריוזות וקיבל סטירה מאביו הבית הלוי. שעל תשובה כזאת בלי עיון ועמל, רק מתוך כשרון זריז, אינו נקרא לא הרב ולא ר', אלא חיים בלבד.

כ' בספר חזון יחזקאל (לרבי יחזקאל אברמסקי, ספר נפלא על התוספתא, ויש מאמרים על הגמ' בין תוספתא לתוספתא, ולאחר פסחים מביא שם ביאור על הגמ' בפסחים דף נ') 'רב יוסף בריה דר' יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד כי הדר אמר ליה אבוה מאי חזית אמר ליה עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה אמר לו בני עולם ברור ראיתי'. והנה מי שאין לו כשרונות להבין בזריזות חכמת התורה, אך יושב בסבלנות ומתייגע בתורה, בוודאי עולה למעלה עליונה בעולם הבא.

בספר שאול בחיר ה' ובספר שר התורה להרב מטשעבין מביא שהמהר"ם שיק בצעירותו היה כשרון חלש מאד, כשבחנו אותו בישיבת החת"ס מה הפשט 'הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד', ענה בתום שאם אחד הקדיש את החמץ ואח"כ שחרר אותו, הרי זה יוצא מידי שעבוד. והעיד על עצמו שנולד עם ראש של דלעת, והתייגע עד שעלה ונתעלה למדרגה נוראה מאד, שהיה מבחירי תלמידי החת"ס, גאון הגאונים. וכן היה לחת"ס עוד תלמיד גדול, שבתחילה היה חלש מאד והחת"ס העלה אותו למעלה למעלה.

ובזה פי' רבי יחזקאל 'עולם הפוך ראיתי', ששם למעלה חולקים כבוד למי שהתייגע ביותר בתורה, ולא למי שהיה בעל כשרון ותפס תיכף ומיד את כל הסוגיא, ומוחו היה מצלם וזוכר כל מה שראה. ועל זה ענה רבי יהושע בן לוי לבנו, לא ראית עולם הפוך, אלא עולם ברור ראיתי, כי החשיבות הכי גדולה הוא היגיעה.

אי' בספר חסידים סימן תתשס"ד שאם אדם מתייגע וטורח לדעת בזה העולם לימודים, אע"פ שאין לו לב עתה, ואינו מבין הדברים, על כל מה שיגע יבין למעלה במתיבתא דרקיעא, כיון שהתייגע כאן, יסבירו לו בישיבה של מעלה, כי למעלה עיקר המודד הוא היגיעה.

אומרים בשם הרה"ק מקלויזנבערג שאמר 'העולם אומרים אין הקב"ה מונה דפין אלא שעות, ואני אומר אין הקב"ה מונה שעות אלא דפין'. כי באמת אין לזה מקור שאין הקב"ה מונה דפין אלא שעות, בודאי צריך שיתמיד וידע את התורה, כי אכן יש מצוה של ידיעת התורה, ומזה ומזה אל תנח ידך, כי יש גם מצות יגיעה.

באבות פ"ב ט"ז אי' 'אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה'. ולכאור' משמע שהשכר הוא לפי הידיעות. וכתב המהר"ל בדרך חיים, שלא על הידיעה נאמר אלא על היגיעה נאמר, אם למדת הרבה ונצטערת הרבה, נותנים לך שכר הרבה לפי העמל והטורח, כי אם שני אנשים עמלו שנה אחת בתורה, זה למד תורה מועטת, וזה למד כמה מסכתות, שניהם שוים! כשלמד רבי אהרן קוטלר את המשנה 'כל הלומד תורה מתוך עוני סופה ללמדה מתוך עושר' ושמע שהפירוש הוא שמי שלומד מתוך עניות

בכשרונות סופו ללמוד אותה מתוך כשרון גדול, היה בוכה רבי אהרן על עצמו שהוא נולד בעל כשרון יעילי וחרוף נורא, ולא זכה ללמוד מתוך עוני. בקריינא דאגרתא מביא שהיה בחור בישיבת פוניבז' שהיה לו מכוונת צילום בראש, היה מסתכל פעם אחת על דף גמרא, והיא היתה נשאת בראשו לעולם ועד עם רש"י ותוס'. [אני גם זוכר בחור כזה, לא למד כל השבוע, לפני המבחן היה מסתכל על הדפים, פשוט צילם אותם וידע אותם על בורין] והיה נראה כאילו שנין אותו הדף שבעים פעמים.

לאחר כמה זמן נאבד ממנו זה הכשרון, ונשבר לבו בקרבו על זאת, והלך לגדולי ישראל שיברכוהו שיחזור לו הכשרון הזה. בבואו אל הסטייפלער, עמד וצעק עליו, בשום פנים ואופן לא אקלל אותך בכשרון הזה, כי אין זה ברכה אלא קללה, מה יהיה לך ממכוונת צילום בראש, העיקר הוא להתייגע בתורה. הבחור המשיך להתחנן על עצמו, הסטייפלער לא הרפה ואמר 'אדם לעמל יולד', פשוט נולדת בעל מום, כמו חרום ושרוע, ראש שאינו צריך להתייגע, הרי רחמנות גדולה מאד, כי אין לו תכלית החיים שהוא להתייגע, ואכן לא ברכו שיחזור לו זה הכשרון.

אחד מרבתי היה לו הכשרון הזה עד גיל עשרים וחמש, וכל מה שלמד לפני כן, היה זוכר תמיד, עד היום, אך מה שלמד אח"כ, כבר היה צריך לזכור במיוחד. לפני כן, היה מסתכל על דף גמרא וזה היה נכנס בראש. יש כזה כשרון מיוחד. חוש נוסף על חמשת החושים. והסטייפלר פסק שחוש כזה הוא כשגעון ולא מעלה כלל.

בספרא דצניעותא שחיברו יעקב אבינו, והגר"א כתב עליו ביאור, ובהקדמת הביאור כתב הנפש החיים הקדמה על רבו הגר"א. וכתב על רבו 'רצו למסור לו מן השמים בלא שום עמל ויגיעת בשר, רזין נסתרון ועליונים ע"י מגידים מן השמים, ולא נשא עיניו לזה, עמו היתה וריחקה, כי שמעתי מפיו הקדוש, שפעמים רבות השכימו לפתחו כמה מגידים מן השמים, ושאלתם ובקשתם שרוצים למסור לו רזין דאורייתא, בלא שום עמל, ולא הטה אזנו אליהם כלל, ואמר איני רוצה שתהיה השגתי בתורה ע"י אמצעי, רק עיני נשואות לו ית"ש, מה שרוצה לגלות יהיה ע"י עמלי שעמלתי בכל כחי, השגות בתורה אשר לא עמלתי אין לי בהם חפץ. ומספר, בדידי הוה עובדא ששלח הגר"א אותי לאחי רבי שלמה זלמן [על ציונו של רבי חיים וואלאזין כתוב שבח שהוא אחיו של הגאון רבי זלמן, אפי' שהיה צעיר ממנו, אך היה גאון נורא, עד שדנו אם הוא גאון כהגר"א] שאלך אליו לומר לו בציווי בשם הגר"א שלא יקבל שום מלאך מגיד אשר מעותד לבא אליו, כי העיקר, כל מה שאדם משיג ע"י עמל ויגיעה, בזה עושה נחת רוח ליצורו'.

זהו אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. ורש"י פירש עוד בפסוק 'אם בחקותי תמאסו' היינו שלומד אך אינו חפץ בעמלות. 'ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה, לדעת מדרש חכמים, יכול הוא קיום המצוות, וכו', מה אני מקיים אם לא תשמעו לי, שלא תהיו עמלים בתורה'.

אם יוכלו לחבר איזה ג'יגה לתוך המח, להכניס שם כל הידיעות, אינו שווה כלום, ממש בעל מום.

ויש מעשה ידוע ומפורסם, מובא בסטייפלער, בבעלזא נולד ילד שהיה יודע בגיל ב' שנים כל התורה כולה, כל ספרי הקודש היה יודע בעל פה, [מלבד ג' ספרים] והרה"ק מבעלזא ריפא אותו, ודיבר עם אביו, ושלח שיריים כמה שנים כדי שיפסוק הדבר הזה, ולכאור' צ"ע מה אכפת לן שישאר עם הכשרון הזה? אלא שהעיקר הוא העמל, וב"ה הוא עודנו חי עמנו, ויושב ועמל בתורה, וכך יכול לחזור לקיים דברי רש"י, אם בחקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה.

וכן הגאון מרוג'צ'וב שאמר עליו רבי מאיר שמחה שהוא אינו בעל כשרון, אלא הוא פשוט חוזר על חצי תורה לפני הצהריים וחצי תורה אחר הצהריים, לכן הכל מונח לפני עיניו, וכל זה ע"י עמל ויגיעה בלבד. וכמ"ש האור החיים הק' לעיל שזה גם הגדרה של עמל ויגיעה שגם כשכבר יודע את התורה, הוא חוזר ומשנן אותה עוד פעם ועוד פעם. כשרואים בעל כשרון יושב ולומד, הרי הוא יגע ועמל בתורה, וכנודע שבעלי הכשרון יש להם נסיונות קשים על התמדת התורה. כשהוא מתמיד בתורה, הרי יש לו עמל נפשי, זהו יגיעת התורה.

וכן יש יצר הרע גדול שלא לחזור הלימוד. כמו שאמר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא שהיצר הרע שלא לחזור מה שלמד, הוא שולט על כל אדם אפילו עלי. כי היצר הרע מפתה את האדם שלא ימצא בה עתה טעם חדש.

הרב אלישיב אמר כ"פ שכשנסתכל על גדולי ישראל מדורות הקודמים, רואים שלא מכל הבעלי כשרון היה לנו הרבה נחת, הרבה מהם נפלו מדרך הישר של כלל ישראל. כמובן שיש בעלי כשרון שהולכים בדרך הישר והצליחו מאד.

וזאת צריך לדעת שיש כמה וכמה בחינות בעמלות בתורה, וכגון מה שהזכרנו לעיל מאבימי שהלך ללמוד מסכת מנחות אצל תלמידו רב חסדא, כדי שיתקיים אצלו הלימוד, ופרש"י שהעמל הוא ההליכה, ויש

וכתב הש"ך בחו"מ סי' י"ג סק"א 'בשעה שכתבתי דברי הנ"ל, לא היה לפני ספר כסף משנה, כי זה למדתי בברחי במלחמת הקוזקים, בין בריחה לבריחה חידשתי את אלו החידושים.

רבי יחזקאל אברמסקי הספיד את הטשעבינער רב זצ"ל פתח ואמר 'יער מספר 47, יער מספר 47. כי בספרו דובב מישרים יש קונטרס שחיבר בסיביר ביער מספר 47. ויש שם חידושים מבהילים, לא היה שם כמעט ספרים, ויש חיבר תשובות נפלאות.

ואם ישאל אדם, מה יעשה הטשעבינער רב שנולד עם גאונות מופלגת, איך יקיים עמל ויגיעת התורה? לכן כתב בהקדמת דובב מישרים ח"ב כותב 'לחובת הדברים שחידשתי בעת גלותי, בהיותי מטולטל נע ונד בימי המלחמה, במדברות וביערות, מחוסר ספרים'. וכן באבן האזל הל' נזקי ממון כותב 'זה חידשתי בהיותי ביער סמוך לסלוצק, בברחי משלטון הרשע'. כך התייעצו ועמלו בתורה, לעשות חלל בתוך הטרדות והצער, ולעמול בתורה. ה' יזכנו להיות חלקנו בעמל ויגיעת התורה.

(הגרמ"י רייזמן)

השבת בע"ה קוראים בתורה, פרשת בחקתי. הפרשה הזאת מסיימת את חמש תורת כוהנים. חמש תורת כוהנים, זה הסיום, ובפרשה הזו יש מ"ט קללות.

אומרת הגמרא (מסכת מגילה לא, ב) - **תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבת שנה תורה קודם ראש השנה.**
מאי טעמא אמר אביי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה בשלמא שבמשה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא אין עצרת נמי ראש השנה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן.

צריך לדעת, שבתקופתו של עזרא הסופר, שהיו מסיימים את התורה, אחת לשלוש שנים, היו מוציאים ספר תורה נפרד לקללות.

יכלו להגיע לפרשת בחקתי, ולקרא פרשת וישב. גמרו לקרא פרשת וישב, הוציאו עוד ספר תורה, קראו לפני ראש השנה, פרשת כי תבוא. הגיע חג שבועות, קראו פסוקים של הקללות, שנמצאים בתורת כוהנים.

צריך לדעת, יש פסוקים בספק נחמיה, שבשנה אחת, הוציא נחמיה ספר תורה, בראש השנה, וקרא בראש השנה קללות, כדי להביא לעם ישראל פחד ומורא, מיום הדין.

הוא ראה שאנשים זכוכי דעת מיום הדין, אז הוא הלך והוציא ספר תורה וקרא את הקללות, בראש השנה.

כתוב שהם בכו בכיות נוראות, עד שהוא הלך וניחם אותם - (נחמיה ח, י) **ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזם**

עזרא הסופר תיקן להם שיקראו את הקללות, היו מוציאים ספר תורה מיוחד וקוראים בו את הקללות.

מאי טעמא? **כדי שתכלה שנה וקללותיה.** וממילא תחל שנה וברכותיה, כך אנו אומרים בפיוט **אחות קטנה**, לפני כניסה של ראש השנה.

השאלה שמתבקשת, מה זאת אומרת **שתכלה שנה וקללותיה**?

בגלל שחג השבועות זה יום הדין, כי בעצרת נידונים על פירות האילן.

בחג הפסח נידונים על התבואה, אז למה גם כאן לא מוציאים ספר תורה? כותב השל"ה הקדוש, וכך מובא גם בשפת אמת - חג השבועות הוא יום דין של תורה. כמו שיש יום הדין בשמים, מי יחיה ומי ימות בקיצו ומי לא בקיצו, מי במים ומי באש - לגבי חיים גשמיים של האדם, ככה ישנו יום דין מיוחד, בחג השבועות, מי יחיה ומי ימות, בקיצו ושללא בקיצו, לגבי חיים רוחניים של האדם.

ישנם אנשים, שמגיעים לשיעור תורה בערב - זה מי יחיה. בשבילם זה חיים.

ישנם אנשים, שמגיעים לשיעור תורה בערב - בשבילם, זה מי ימות. גוררים אותם לשיעור, ממש כמו שגוררים נפטרים. הם באים בכוח לשיעור,

כי האישה אומרת לו - **אם לא תילך לשיעור, לא תקבל ארוחת ערב!**

ויש שם אחד, שהוא חולם עליו בהקיץ, והוא רבי חנניא בן עקשיא. מאז שהוא ניכנס לשיעור, הוא אומר - **מתי יבוא הגואל, שישחרר אותי מבית האסורים הזה.**

לכן, מי יחיה ומי ימות, הכל לגבי החיים הרוחניים של האדם. רבותי, ישנם הרבה אנשים שלומדים גמרא, זה חיים אצלם! וישנם אנשים, שלומדים גמרא, בשבילם זה מוות! הם יושבים, הכל נראה להם שחור, שום דבר לא נראה להם בהיר מול העיניים.

לכן היסוד הגדול שאנחנו לומדים מכאן, אדם צריך שתהיה לו בחינה של מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו ומי לא בקיצו, גם בחיים רוחניים של האדם.

כמה יעברון וכמה יבראון - כמה לילדים שלנו יהיה טעם בלימוד התורה, כמה הם יחיו מלימוד התורה, כמה חשק יהיה להם בלימוד התורה - ולכן מרצון, או תצטרך לדחוף אותם ללימוד את התורה - כל זה מונח על כך המאזניים בחג השבועות. כך מובא בשל"ה הקדוש ובשפת אמת.

לומר שהיה כאן עוד יגיעה נפשית, עצם הדבר שהרב שכח תלמודו והוא נצרך לטובת תלמידו שילמדנו עתה, הרי היגיעה נפש הזאת היא עמל גדול עד מאד, שבזכותה תתקיים התורה בו. כי היגיעה על המדות ולהכניע עצמו, כדוד המלך שהלך לשאול אצל הקטן ממנו, יפה זכיתי, יפה חייבתי. כי יש עמלות בנפש, עמלות בגוף, לעמוד, לשבת, ללכת, לחשוב, להכניע, כל מה שאדם עושה כנגד מה שנוח לו, זהו עמלות בתורה. היצר הרע מעדיף לו שילמד משהו חדש, ישבר עצמו וישנן מה שכבר למד, הרי זה גם עמלות בתורה. זהו קנין התורה.

נזכיר עוד לשון מדברי הש"ך שנודע שהש"ך מלא וגדוש במראה מקומות ובאריכות ובקיאיות מופלגת, ולמעשה הוא היה אברך צעיר פחות מכן ארבעים, והוא כותב בהקדמה על ספרו הארוך והמבהיל 'באמת ובתמים תדעו שטרחתי טרחות הרבה, וכמה יגיעות יגעת, לא עסקתי בשום עסק אחר, לא נתתי שינה בעיני ותנומה בעפעפי כמה שנים, שקלתי על כף המאזניים בכמה צדדים וצדי צדדים, לא פעם אחת ולא שתיים כי אם מאה פעמים ואחד, עם חברים חשובים וערבים המקשיבים לקולי, ומי שלא היה עמי ואיתי במחיצתי בשעה שכתבתי חיבור זה, לא יאומן כי יסופר מגודל התלאות שעבר עלי בחיפוש ים התלמוד והפוסקים עד כי העמדתי הכל על בוריו'. ובוזה זכה להיות הש"ך אבי הפוסקים בחושן משפט.

וכן כתב הגר"ח מוואלאזין בהקדמה הנ"ל 'כמה יגיעות יגע אדם זה על התורה, לא יאומן כי יסופר, עד שהוציא כל ענין לאור בהיר לאמיתו, הגם שידיו רב לו ברוחב שכלו ועומק בינתו יותר מכמה דורות שלפניו, אך בכל זאת לא הגיה הגהה אחת בבבלי וירושלמי לפני ששקל כמה מאות פעמים ביגיעה נוראה, ולא אכל ולא שתה כמה ימים ולילות, ואני מעיד שנדדה שנתו מעיניו עד כי חשך משחור תארו ונתן נפשו עליו, עד אשר ה' האיר עיניו לבא עד קצה תבונתו, וכרגע קרן אור פניו הטהור מחדוותא דאורייתא'.

כל ארון הספרים שיש לנו, לא הגיע רק מכשרון, אלא ע"י עמל ויגיעה. הנה בדור אחרון היה לנו חזו"א, דוגמא של יגיעת התורה, בלי יגיעה אין זוכים לדבר אמת.

בדרושי חת"ס כתב שיש לנו שני הרים, הר סיני והר המוריה, הר סיני יכולים לעלות עליו היום כל הבהמות, כמ"ש במשון היובל המה יעלו בהר, אך הר המוריה יש בה קדושה נצחית, לשעתה ולעתיד לבא, וצ"ע מה נשתנה. אלא שבהר סיני לא היה יגיעה, קבלנו שם ממדבר מתנה, עמדנו סביב ההר ושמענו אנכי ה' אלקיך, אך בהר המוריה עקדו את יצחק במסירות נפש, יגיעת הנפש שאין כמותה, לוותר על עצם הנפש, לא רק לוותר על אכילה שתיה כבוד ושינה, כל החשבונות הם חלק יגיעה ועמלות, כ"ש לתת את כל הנפש זהו שלימות העמל והיגיעה. לכן נשארה קדושתה עד היום.

יש תשובת הגאונים מדורו של רב האי גאון או רב שרירא גאון, כששלחו שליח לאסוף מעות במצרים בשביל ישיבות שבבבל, וספרו לאנשי מצרים שבישיבת בבל אין להם מעות לקנות ארון קודש נאה, והנדיב במצרים נתן נתינה גדולה בשביל ארון קודש. ולמעשה כשחזר השליח, ראה שכבר בנו ארון קודש נאה. ולקחו אלו המעות ובנו כסא נאה לרב האי גאון, ושלחו מכתב למצרים שזה יעשו עם המעות כסא לצדיק. שזה ממש כמו הר המוריה, כי על כסא שיושבים ולומדים תורה זה ממש עקידה, כי צריך לעקוד הידיים והרגליים ולקשור עצמו לשולחן ולגמרא, ויש מוסיפין גארטל וכו', הרי זה ממש עקידה, כי הכסא והשולחן והסטנדר אינם הר סיני אלא הר המוריה.

במדרש מסופר שכשעלה משה למעלה במרום, לחם לא אכל ומים לא שתה, וא"י באבות דרבי נתן בפרק ר' במשנה 'בתורה אתה עמל', שהקב"ה לא נתן את התורה למשה אלא מתוך עמל שלא אכל ולא שתה, כי אם לא היה רעב ולא צמא, מה חידוש יש בדבר שאינו אוכל ואינו שותה, מה סיפור יש בזה. אלא שמספרים לנו שהוא התייגע על התורה. כמובן שהקב"ה עזר לו בכך שישאר בחיים, אך בוודאי היה בזה יגיעה ועמל. כי אם היה מבקש שם לחם ומים היו נותנים לו, אלא שהוא התייגע בתורה.

וכן בר יוחאי אומר לחמיו רבי פינחס בן יאיר, אלמלא לא מצאת את גופי קרוע וחבול על התורה במערה, לא מצאת בי כך. הייתי נשאר כמו שהייתי לפני המערה. וזה 'במערת צורים שעמדת שם קניית הודך והדרך'. רק בדרך היגיעה.

עוד דרגא יש ביגיעת התורה, כשיש לאדם טרדות רבות מאד, ובתוך הטרדות הוא יכול לצמצם, ולעשות חלל פנוי בכל הטרדות, וישב ללמוד גמרא וסוגיא, הרי זה עוד חלק של עמל, בחי' עמל של דוד המלך שהיה נרדף תמיד, כמ"ש בתהלים 'נפשי בכפי תמיד', ופרש"י 'שגם כשהיו רודפים אותו ותורתך לא שכחתי'.

יוצא, שהקללות האלה, שקוראים בפרשת בחוקת **כדי שתכלה שנה וקללותיה**, תחל שנה וברכותיה. חג השבועות הוא יום דין, על מה? אומר השפת אמת - היסוד הוא, ליום דין, הקשור לחיים הרוחניים. אז מוציאים ספר תורה, וקוראים בו קללות, **כדי שתכלה שנה וקללותיה**. בקללות האלה, ישנם מ"ט קללות - 49 קללות, ובפרשת כי-תבוא יש כפול - צ"ח קללות. אם אתם רוצים לעשות את ההשוואה - מ"ט קללות, כנגד מ"ט שערי טומאה, 49 קללות, כנגד 49 ימים של הספירה, ישנם הרבה דברים שאפשר לקשר, למ"ט הקללות, אבל לא זה הנושא שלנו היום, לכן אנחנו לא רוצים להיכנס לנושא הזה בהרחבה

הפסוק של זכרתי את בריתי יעקוב, כותב שם רש"י, שהמקום היחיד בתורה, שכתוב יעקב עם ו, הוא בפרשה הזאת.

יעקב מופיע בתנ"ך עם ו, עוד ארבע פעמים, בסכ"ה חמש פעמים: הראשון - (ויקרא כ"ו, מב) **וזכרתי את בריתי יעקוב...** השני - (ירמיה ל, יח) **הנני שב שבות אהלי יעקוב ומשכנתיו ארחם...** השלישי - (ירמיה לג, כו) **גם זרע יעקוב ודוד עבדי...** הרביעי - (ירמיה מו, כז) **ושב יעקוב ושקט...** החמישי - (ירמיה נא, יט) **לא כאלה חלק יעקוב...** ארבע פעמים בספר ירמיה, מופיע יעקוב מלא, ואחד בתורה, בפרשת בחקתי.

אליהו הנביא, כותב בתנ"ך חמש פעמים, בכתיב חסר אליהו - ארבע פעמים מופיע בתחילת מלכים ב' פרק א'. המקום האחרון שמופיע אליהו חסר, זה הפסוק האחד לפני אחרון בתנ"ך, בנבואת מלאכי, שאנחנו קוראים את זה בשבת הגדול - (מלאכי ג, כג) **הנה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא**.

הפסוק האחרון בתנ"ך, וארבע פעמים לגבי אלהי עקרון, שנקרא בשם זבוב אומר רש"י, למה מופיע חמש פעמים אליהו חסר ולמה חמש פעמים יעקב מלא?

אומר רש"י - **וזכרתי את בריתי יעקוב**. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר בחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו.

דברי רש"י בפרשת השבוע, המקור לזה זה מדרש חסרות ויתרות. **כל אחד שקורא את הרש"י הזה, שואל את עצמו - מה הולך כאן?! ממי אתה לוקח ערבון?!**

מישהו אומר לך - תן לי 50000 דולר, אתה אומר לו - **לא מכיר אותך! איך אני אתן לך סכום כזה?!** מכירים את הסיפור על אחד שנכנס לבנק, אומר לפקיד - **תן לי 5000 דולר**.

אומר לו הפקיד - **אני לא מכיר אותך, איך אתן לך?!** אומר לו - העולם הזה עולם משוגע! איפה שגרתי לפני שנתיים, לא נתנו לי, כי אמרו לי - **כולם מכירים אותך, אף אחד לא נתן**.

אני בא לפה, אומרים לי - **אף אחד לא מכיר אותך**. אז תחליטו! על מה אתה לוקח ערבון? מישהו בא, ומבקש ממך 5000 דולר, אתה אומר לו - **או שתביא לי ערבים, או שתביא לי ערבון**.

יעקב אבינו צריך לקחת ערבון מאליהו הנביא?! למה, יש חשש שאליהו הנביא לא יבוא לגאול?!

אומר יעקב אבינו - **צריך לקחת ערבון!** אז למה חמש פעמים? יש חמש גאולות?! יש רק גאולה אחת, אז קח ערבון אחד!

אם אתה לוקח ערבון, למה ו? תיקח מאליהו את האות ל, יקראו לו ליהו, למה דוקא את האות ו?

את זה שואל הט"ז, מביא את זה השפתי חכמים. הוא אומר, שכל אות אחת, שאתה מוריד מאליהו, זה משנה את המשמעות. האות היחידה שאם אתה לוקח ממנו, וזה לא משנה את המשמעות, זאת האות ו.

אבל למה חמש פעמים?? כדי להבין מה מונח כאן, מה היסוד של החמש, בואו נראה, מה כתוב: **מביא השפתי חכמים את הרא"ם (ר' אליהו מזרחי) - ושמא היה זה, כאילו נשבע בחמישה חמשי תורה, שיבוא ויגאל אותם.**

למה הוא לקח ממנו חמש וויס? כי הוא נשבע בחמישה חמשי תורה. שואל המהר"ל (בגור אריה) - אני לא מבין, אם הוא לוקח ערבון, למה צריך שבועה? לקחת ערבון, אתה לא צריך שבועה, נשבעת, אתה לא צריך ערבון. תחליט, או ערבון או שבועה?

בא המהר"ל (בגור אריה), ואומר רעיון נפלא - ערבון, זה לאו דוקא לקחת ממישהו שעון זהב או טבעת יהלום, גם תקיעת כף, נקראת בפסוק בשם ערבון.

איפה זה מופיע? בספר משלי (ו, א) **בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך** **אם ערבת - מלשון ערבות תקעת לזר כפיך - תקעת לו תקיעת כף, נתת לו יד.**

ממשיך המהר"ל - ויש חמישה אצבעות בכף היד, לכך נטל, בחמישה מקומות, את ה - ו של אליהו, כאילו נטל כפו, שהוא חמש אצבעות והם אצל יעקב. והאצבע דומה לאות ו, לפיכך לקח את ה - ו מאליהו.

אומר המהר"ל דבר נפלא. הוא כביכול לקח מאליהו תקיעת כף. ותקיעת כף, נקרא ע"י שלמה המלך, בשם ערבון, ובתקיעת כף יש חמש אצבעות, אז הוא לקח חמש פעמים ו, כיון שהאצבע דומה ל - ו, לכן לקח חמש וויס מאליהו, כי אז "כף של אליהו", תבוא לגאול את ישראל.

המהר"ל ממשיך בהרחבה גדולה, למה צריך לקחת ערבון מאליהו. למה יש חשש שאליהו לא יבוא, תסתכלו במהר"ל, בגור אריה, דברים נפלאים. בא השל"ה הקדוש, בפרשת בא, ואומר דבר נפלא, למה הוא לקח חמש פעמים ו.

נאמר ברש"י, בסוף פרשת בשלח - כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר - נשבע הקב"ה, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו, יהיה השם שלם והכסא שלם תהילים (קלב, יג) כי בחר ה' בציון אוה למושב לו - מתי הקב"ה ישב על הכיסא?

שימחה שמו של עמלק, אז יהיה אוה - האלף יחזור לכיסא, ואז במקום כס, יהיה כיסא והאותיות ו-ה, יחזרו לשם ה', כי כתוב **כי יד על כס יה, יש רק י-ה**, אז ברגע שימחה שמו של עמלק, אז יחזור לשם ה' האותיות ו-ה, ואז יהיה שם ה' שלם.

אומר השל"ה הקדוש - עפ"י זה תבין טוב מאוד, רצה יעקב אבינו ערבון מאליהו הנביא, שלא רק יבוא לבשר על הגאולה, אלא גם ישמיד את עמלק מן העולם.

ע"י זה שימנו מלך, והמלך ישמיד את עמלק, ואז יבנה בית המקדש. אם אתה תבוא, וע"י זה שאתה תשמיד את עמלק, מה תהיה התוצאה? אז הקב"ה, יהיה לו בחזרה את השם שלו, מה הערבון? ה' פעמים ו.

ה' פעמים ו - זה ו, וה, ואם זה זה זה מצטרף ל - יה, אז יהיה שמו של הקב"ה שלם, איך יהיה שלם?

ע"י זה, שיוסיפו לו ו-ה, לכן הוא לקח ה' פעמים ו, שזה האותיות וה, שמצטרף אל הכיסא.

אם ככה, יש לנו גם את ה - וה של הקללות - מתחילים ב - ואם לא **תשמעו לי ומסתיים ביד משה, מתי זה יהיה זה?** מתי בא עמלק?

(שמות יז, ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל בריפדים למה? שרפו ידיה מן התורה. ברגע שאין - בחקתי תלכו להיות עמלים בתורה, מגיעים הקללות.

עמלק זה הקללות שבא להילחם ב - רפו ידיה מן התורה. עם יש רפיון מלימוד התורה מגיע עמלק. מה גורם עמלק? עמלק גורם לך, שאין זה לשמו של הקב"ה. לכן הקללות מתחילות ב-ו ומסתיימות ב-ה, כי זה - וה שחוסר לשמו של הקב"ה וזה מה שעושה עמלק.

ברגע שאתה משמיד את עמלק, חוסר בחזרה ה - וה, לשמו של הקב"ה. עד כאן, דברי השל"ה הקדוש. (ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

בחוקתי תלכו ונתתי ר"ת אבות דמכא האבות נודע דכ"ע של הקב"ה שהרי הבטיח הקב"ה הארץ לאברהם וכשבא לקבור את שרה לא מוצא אלא בדמים וכן ביעקב וכן ביעקב נמצא מכא האבות נודע שכל העולם של הקב"ה, איתא בגמ' שאל האי מינא לר"א אם אלקים שומר שבת האריך מוריד גשמים בשבת ותירץ לו שהקב"ה כולי עלמא דילי והשתא אתי שפיר אם בחוקתי תלכו ונתתי סימן אבות שכולי עלמא דילי דכברי הבע"ט ונתתי גשמים בעתם אף בשבת וכו' יבואר סמיכות הפרשיות את שבתותי תשמורו וקשה האריך הקב"ה מוריד גשמים והתירץ אם בחוקתי תלכו ונתתי ר"ת אבות ומכא שכולי עלמא דילי ודו"ק: (מדרש יונת)

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם: (כו, ג) עוד יש לפרש דהנה המפרשים הקשו הא שכן מצוה בהאי עלמא ליכא ותירצו שכן עבור המצוה גופא ליכא אבל שכן טרחו שטרך עצמו עבור המצוה איכא ע"ד הולך ואינו עושה שכן הליכה בידו אעפ"י שאינו עושה מ"מ כיון שטרך עצמו והלך שכן הליכה בידו ולפ"ז טוב סחרה מכל סחורה כי אם אחד הלך לשוק ולא עסק במו"מ אין לו כלום אבל זה שהלך לבהמ"ד אעפ"י שאינו עושה שכן הליכה בידו והיינו פ"י הפסוק שאמר הו"ע חשבתי דרכי פי מו"מ שלי ואשיבה רגלי אל עדותיך כי טוב סחרה מכל סחורה כנ"ל ונבוא אל המכוון אם בחוקתי תלכו פי שתהיו עמלים בה וטרחו אתכם בשביל התורה עבור זה

ליקוטים נפלאים פרשת בחוקותי

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה (רש"י).

בספרי המוסר המשילו את האדם לחבית ריקה ששטה על פני המים שבתחילה קשה מאוד להחזירה לתוך המים, אולם אם מתאמצים המים חודרים והחבית צוללת בפנים, ואז קשה להרימה. הנמשל מתאים לנו שבתחילה מאד קשה לשבת וללמוד, אולם אם אדם מחזיר לעצמו את "המים" (אין מים אלא תורה) סוף דבר כבר קשה לצאת מהם, ושום כח שבעולם אינו יכול לנתקו.

רבינו ה"חפץ חיים" היה תמיד מעודד את הבחורים לשבת וללמוד באמת וביגיעה בהזכירו דברי רש"י: "שתהיו עמלים בתורה" וצ"ל שלא כתוב שתהיו עוסקים בתורה אלא עמלים בתורה.

פעם בא אליו בחור וטען שזה לו כבר כמה שנים שהוא יושב ולומד, ועדיין לא נהיה רב או דיין או ראש ישיבה, ומשום כך כוונתו לעזוב את הישיבה.

ענה לו ה"חפץ חיים" שהקדוש ברוך הוא לא בקש משום אדם להיות דיין או ראש ישיבה, או מורה צדק, אלא בקש שנעמול בתורה, ואין חשוב לקדוש ברוך הוא כמה הספקנו בלימודינו, אלא כמה למדנו ביום בעמל וביגיעה וממילא אין לשום אדם להתעצב על הספקיו בלימוד וכו', וכבר התבטא פעם אחד הגדולים: "אין הקדוש ברוך הוא מונה הדפים אלא השעות". עמלה של תורה תלויה ברצף הלמוד, וכאשר אדם זוכה לעמול בתורה ללא הפסקות הוא הולך ומתעלה ומגיע אל המנוחה ואל הנחלה.

ואמרו חכמי המוסר שיש ללמוד מוסר מהתרגולת שצריכה לדגור על הביצה ברציפות. מפני שאם היא תדגור חמש דקות ותפסיק ועוד חמש דקות ותפסיק, בסופו של דבר לא רק שמהביצה לא יצא כלום, אלא, היא תסריח ולא תהיה ראויה לשום תשמיש.

וכן לגבי קומקום חשמלי, אם ידליק את הקומקום ויכבה ושוב ידליק ויכבה לעולם המים לא ירתחו, אולם אם ירתחו ברציפות הרי שיגיעו אל המטרה הנכונה. והנמשל: אם ישב וילמד ברציפות הרי הוא מגיע לגדולה, אולם אם חלילה הוא לומד בהפסקות לא יגיע לעולם לגדולה.

על פי זה באר הגאון רבי חיים שמואלביץ' זכר צדיק לברכה את הקושיה הגדולה על התנא האלוקי רבי עקיבא, הרי רבי עקיבא לאחר שהלך ללמוד שנים עשרה שנה, וכבר עמד להיכנס לביתו, אלא ששמע את אשתו אומרת לשכנה: "אם היה שומע לי ישב וילמד עוד י"ב שנה" מיד הלך רבי עקיבא ולמד עוד י"ב שנה, וחזר עם כ"ד אלף תלמידים. ולכאורה תמוה מדוע לא נכנס לפחות לומר לרעייתו ישר כח, ישב וישתה משהו עמה ויחזור ללימודיו? אלא, שאינו דומה לימוד של עשרים וארבע שנה ברציפות לשתיים עשרה שנה ועוד שנים עשרה שנה.

הדברים הללו נוקבים ויורדים חדרי בטן, עד היכן כוחה של

התמדה ועמלה של תורה, וחובה עלינו ללכת ולהתאמץ יותר לעמול בתורה, כי היא חיינו ואורך ימינו ובה נהגה יומם ולילה. (כותנת פסים)

"אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם" (כו, ג)

כותב רבינו האור החיים הקדוש, ידוע שהמזונות והפרנסה נקראים 'חוקה' וכמו שכתוב 'לחם חוקי', ואומרת התורה הקדושה, שאם האדם רוצה לילך בחוק המזונות הקצוב לו מהקדוש ברוך הוא, כלומר לקבל בשפע ובקלות את פרנסתו, עליו לשמור ולקיים את התורה והמצוות, וכשיש חוסר בפרנסה, זה מוכיח שחסר האדם בלימוד התורה ובקיום המצוות.

וכפי שאמרו רבותינו במסכת אבות 'אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח', ויש לנו ללמוד מזה מוסר גדול, שאם לא ילמדו תורה אין הקדוש ברוך רוצה להשפיע 'קמח' שמרמז על פרנסה. וזה הכוונה 'אם אין קמח' אם אדם רואה שאין לו קמח ופרנסה בשפע, זה סימן ש'אין תורה' שהאדם לא לומד כמו שהוא יכול ללמוד.

לעומת זאת, מחדש רבינו הקדוש חידוש גדול, שהדבר משפיע גם להיפך לטובת האדם, אדם שאין לו קמח ופרנסה בשפע, אין עליו תביעה שילמד כל היום, ומספיק שיקבע עתים לתורה. וזה הכוונה 'אם אין תורה' אדם שאינו מסוגל ללמוד כל היום, זה סימן ש'אין קמח' שחסר לו פרנסה.

ובלשון קודשו של רבינו הקדוש: 'אין הקדוש ברוך הוא שואל [תובע ומבקש] מהאדם ללמוד תורה, עד שמכין לו פרנסתו'

"אם בחוקתי תלכו" (כו, ג)

שלא יהא הילוכך ומשאך ומתנך אלא בהם, תעשם עיקר ואל תעשם טפלה. (המדרש הגדול)

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

וברש"י שתהיו עמלים בתורה.

לכאורה יש להבין מנא ליה לרש"י שהליכה בחוקות ה', הכוונה היא לימוד התורה, ולא לשאר מצוות האמורות בתורה? גם יש להקשות דהרי אמרו רז"ל 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ואם כן מדוע הבטיחה התורה שיזכו לברכה ה' בעולם הזה, 'ונתתי גשמיכם בעתם...!'

ואפשר לומר דהנה כתבו בספרים הטעם דשכר מצוה בהא עלמא ליכא, משום שאפשר שלאחר קיום המצוה יעשה עבירה ח"ו, ואמרו חז"ל 'עבירה מכבה מצוה', ונמצא שאינו ראוי לשכר המצוה, אבל לגבי עמל ולימוד התורה אמרו רז"ל 'אין עבירה מכבה תורה', נמצא שעל לימוד התורה הקדושה שייך שפיר ליתן שכר בהאי עלמא, וליכא חששא שמא יעשה עבירה ח"ו דהרי אין עבירה מכבה תורה. וזהו שכתב רש"י "אם בחקותי תלכו"

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת בחוקותי

"ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם" (כו, יא)

מבאר רש"י, "ולא תגעל נפשי אתכם - אין רוחי קצה בכם". מקשה הרמב"ן - "ולא ידעתי מה הטעם בזה, שיאמר הקב"ה כי בשמרנו כל המצוות ובעשותנו רצונו, לא ימאס אותנו בגיעול נפשו" פירוש לכאורה הדברים תמוהים, וכי איזו מין הבטחה היא זו, שאם ננהג כראוי ונקיים את המצוות כהלכתן, הקב"ה לא יקוץ בנו ולא "תגעל נפשו" אותנו?

ואולי כוונת הפסוק היא כך, ישנו ריחוק טבעי בין בשר ודם לבין קדושת השכינה (ריחוק שאינו קשור בהכרח לעונש, אלא לעצם העובדה שבאופן טבעי בשר ודם אינו יכול להשיג השגות שבקדושה וקירבה לשכינה). הפסוק מבטיח, שעשיית המצוות וקיום רצון ה' יבטלו ריחוק טבעי זה, יסירו את המחיצות והשכינה תשרה עלינו, וזהו "לא תגעל נפשי אתכם" - לא יתקיים אותו ריחוק שישנו כאשר המצוות אינן מקוימות כראוי.

והנצי"ב (בספרו "העמק דבר"), מפרש את הבטחת הפסוק כך: בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, ישכין הקב"ה את שכינתו בינינו גם אם יש מקצת יחידים היוצאים מן הכלל ועוברים על רצונו של מקום, ולא תרחק השכינה מעם ישראל מחמת אותם יחידים. וזהו "ולא תגעל נפשי אתכם", שעל אף היחידים היוצאים מן הכלל ועוברי עבירה, לא תרחק השכינה מאיתנו.

"שבע על הטאתיכם" (כו, יח)

חכמינו זכרונם לברכה אמרו 'שלושה ספרים נפתחים בראש השנה אחד של רשעים גמורים, ואחד של צדיקים גמורים, ואחד של בינוניים, צדיקים גמורים נכתבים לאלתר לחיים, רשעים נכתבים לאלתר למיתה, בינוניים תלויים ועומדים מראש השנה ועד יום הכיפורים, זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה'.

ושואל רבינו האור החיים הקדוש, הרי אחת ממידותיו של ה' יתברך, נקראת 'ורב חסד' שה' יתברך מטה כלפי חסד, כגון אדם שהוא בינוני במעשיו, ויש לו מצוות ועוונות באופן שווה, ה' יתברך בחסדיו, מוסיף לו מצוה אחת על המצוות, ומטה הכף כלפי המצוות, ועל ידי כך יוצא זכאי בדין, ואם כן, מדוע בינוניים שלא זכו נכתבין למיתה?

ומיישב רבינו הקדוש, שמכיון שבימים האלו הקדוש ברוך הוא מצפה שיעשו תשובה, והוא רוצה שנתקרב אליו, אז עצם הדבר שאותו אדם בינוני לא עשה תשובה, זה העוון, נמצא שיש ביד הבינוניים שלא עשו תשובה עוון נוסף, והוא המכריע לכף חובה.

"איש כי יפלא נדר" (כו, ב)

למה נאמרה פרשת ערכין מיד אחרי התוכחה? שלא יחשוב האדם אחרי ששמע את כל הקללות האימות האלה שאין לו ערך חס ושלוש... על כן מבארת התורה מיד, כי אכן יש ערך לכל אדם. (החווה מלובלין)

שתהיו עמלים בתורה, שהרי כשהבטיחה התורה שכר בהאי עלמא, מכאן ראייה שמדובר בלימוד התורה שהרי 'אין עבירה מכבה תורה' ומים רבים לא יכלו לכבות את מצות לימוד התורה הקדושה. (דברות קודש לעלוב)

"אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם" (כו, ג)

מפרש רבינו האור החיים הקדוש, שהתפילין נקראים 'חוקה', וכפי שנאמר 'ושמרת את החוקה' הזאת למועדה מימים ימימה', וזה הפירוש אם 'בחוקותי תלכו', שיש מצוה ללכת כל היום עם התפילין שנקראים 'חוקה', אמנם רק בתנאי, שיכול ליהזר ולשמור על המצוות המיוחדות שיש בהם, שצריך ליהזר שלא יסיח דעתו מהם, וכיוצא בזה, וזה הפירוש 'ואת מצותי תשמרו' שישמרו את אותם המצוות הנוהגות בשעת הנחת התפילין. ועל ידי כך יתקיים בנו המשך הפסוק 'ועשיתם אותם' לשון תיקון, (ובן הבקר אשר עשה - ובן הבקר אשר תיקן לאכילה) שאנו מתקנים את עצמינו להשראת השכינה.

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה (רש"י).

בס' וידבר משה מבאר פירש"י שתהיו עמלים בתורה. י"ל בדרך צחות, כי בעת שיש מזג אויר נאה והשמש זורחת על הארץ, מתפתים אנשים אחר יצרם ללכת ולטייל בחוצות ואין באים לבית המדרש לעסוק בתורה, ולפעמים צריך השי"ת להוריד גשמים שלא בעתם - שלא לצורך התבואה, אלא רק כדי להכניס את העם שבשדות לביהמ"ד, אבל כשתהיו עמלים בתורה, אז ונתתי גשמיכם בעתם, רק לצורך התבואה, כדי שתתן הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו.

"ואכלתם לחמכם לשובע" (כו, ה)

פירש"י: אוכל קמעה והוא מתברך במעיו.

המאכל, היה אומר בעל הצמח צדק, הוא עניין גדול. אפשר לעשות מ"מאכל" - "מלאך".

כשמברכים "המוציא לחם מן הארץ", הכוונה שמוציאים את הלחם מהארציות, ועושים מזה דבר רוחני, שמיימי.

"ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה"

ירדופו" (כו, ח)

וכי כך הוא החשבון? אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובין העושין את התורה (רש"י).

כאשר רבים מקיימים את התורה בצוותא ובמאורגן, הרי כוחו של כל אחד מהם בהדיפת הרע הוא גדול פי כמה וכמה מאשר אילו היה יחיד, או אחד ממועטים. אותו ראובן או שמעון, אשר בהיותו אחד מחמשה היה מסוגל לרדוף אחרי עשרים, הרי בהיותו אחד ממאה כבר היה מסוגל לרדוף מאה.

כוח-הרבים מגביר כמה וכמה מונים את כוחו של הפרט. (אבני אזל)

סיפורים נפלאים פרשת בחוקותי

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה. (רש"י)

בישיבת ראדן היה נהוג שהשמש היה דופק לפני התפילה להודיע לבחורים שכבר הגיע זמן התפילה.

יום אחד טעה השמש והקדים לדפוק חמש דקות לפני זמן מנחה.

החפץ חיים נחרד מעובדה זו שנגרם בטעות ביטול תורה לרבים. זמן רב לאחר אותו מקרה כאשר כבר עברו כמה שנים מאז שהשמש הלך לעולמו, שמעו יום אחד את החפץ חיים שהוא נאנח ואומר! ווי... ווי...מי יודע מה יעשה השמש בבית דין של מעלה עם אותן חמש דקות שנגרם על ידו בשוגג ביטול תורה... (לשכנו תדרשו)

"אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו

ועשיתם אותם" (כו, ג)

רבינו האור החיים הקדוש מפרש את הפסוק בכמה אופנים, שמרמו ומלמד על התנאים איך להשיג ולקנות את התורה, ורק אז, יש ערך ושכר ללימוד התורה.

א. תורה בלי יראת שמים ומצוות, אין לה שום ערך ומעלה, 'אם בחוקותי תלכו', תנאי לדבר 'ואת מצוותי תשמרו'.

ב. הלומד תורה שלא לשמה, אפילו אם אינו לומד לקנטר, אלא שלומד להתכבד על ידי התורה, אין התורה מצילתו מן החטא, ולזה צריך לזהר בשני דברים בשעת הלימוד.

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

בספר "אוצר המדרשים" מסופר על רב כהנא שנפקד בבן לאחר שנים רבות. כשהיה הילד בן שלוש אמר רב כהנא לאשתו: "צריך לקחת את הילד למלמד".

אמרה האישה "אני לא יכולה בלעדי... תביא את המלמד אלינו. הוא יקבל כאן חדר ואני אבשל בשבילו, והוא יאכל וישן כאן".

הלך הרב כהנא ומצא בשוקי טבריה את רבי אליעזר זעירא, עליו מסופר שלבש שחורים כי התאבל על ירושלים. חבריו רצו לנדותו בטענה שזו גאוה, אבל לאחר שראו שהוא תלמיד חכם - עזבוהו לנפשו.

ישב רבי אליעזר ועשה ציציות.

שאל אותו רב כהנא: "יש לך אשה וילדים?"

ענה "כן".

"היכן הם?"

"אשתי זו התורה והילדים הם המצוות". ענה רבי אליעזר.

ראה רב כהנא שכך והביא אותו להיות מלמד לבנו. לימד אותו עשרים ושמונה שנה, בא לרב

כהנא ואמר לו "לימדתי את

בנך את כל התורה כולה.

סיימתי את תפקידי".

יצא הבן לשוק של טבריה

והתפעל כמה שראו עיניו,

ניגש למוכר משקים וביקש לשתות כוס מים.

ענה המוכר "בבקשה, אך קודם תשלם".

אמר הבן "אבל אין לי כסף!"

"אם אין כסף אין מים!" ענה המוכר.

אמר לו הבן "אני בנו של רב כהנא!"

ענה המוכר "ואני נכדו של יעקב אבינו... מים מקבלים רק תמורת כסף".

חשב הבן ואמר "אני יודע את כל התורה כולה!"

ענה המוכר "יופי, אך כדי לשתות צריך לשלם!"

חזר הבן הביתה ואמר שהוא יוצא "לעשות כסף" כי זה מה שהאנשים מעריכים.

נתן לו אביו יהלום גדול ואמר לו "צא מחר לשוק, ומאחר ואתה לא מבין כ"כ במסחר, תסתובב בשוק ותשאל על המחירים שיציעו לך. אל תמכור עדיין את היהלום. בערב תספר לי על ההצעות ואז נחליט למי למכור".

יצא הבן לשוק והגיע לרחוב הסנדלרים, שאל אותם "כמה אתם מציעים עבור היהלום?"

ראו הסנדלרים את היהלום והתפעלו מגודלו והציעו מאה זהובים.

משם המשיך לשוק הרצענים והציע אותו להם. הביטו הרצענים ואמרו "נשלם לך עבורו אלף זהובים!"

בשוק הטבחים הציעו לו תמורת היהלום חמשת אלפים זהובים. בסוף היום הגיע לשוק היהלומנים. היהלומנים לא ראו מימיהם

אבן כ"כ גדולה והציעו לו מיד מיליון זהובים!

חזר בערב הביתה וסיפר לאביו על סיורו ותוצאותיו.

אמר לו אביו "אני לא מבין! הרי הציעו מגוון מחירים, מי באמת צודק, הסנדלרים או היהלומנים?"

"ולמה בשוק הסנדלרים הציעו לך רק מאה?"

ענה הבן "פשוט מאוד, הם לא מבינים באבנים יפות. כדי לדעת מה ערכה האמיתי של האבן, צריך ללכת למקום שבו מבינים באבנים, רק בשוק של היהלומנים".

אמרו לו רב כהנא: "ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר. צריך ללכת למי שמבין בסחורה המדוברת, ולשמוע ממנו בכמה הוא מעריך אותה. אתה יצאת לשוק והסתובבת בין אנשים שעסוקים כל היום ב'לעשות כסף' ושמעת מהם שהם לא מעריכים את כל התורה כולה, כי הם לא מבינים בתורה.

מתר תצא איתי לשיבה שם הם יודעים להעריך סחורה זו ואז תראה כמה היא שווה בעיניהם".

(אור דניאל)

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה. (רש"י)

רבי שמואל אליעזר איידליס - המהרש"א אשר גר בפוזנא לא היה מוכר בשנותיו הראשונות כגדול בתורה, ולא עוד אלא הבריות היו מבזים

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת בחוקותי

ואני גר עם בית אבי בשכונת הרבנים. השופט הקל במשפטו של הראשון ופסק לו מאסר ששה חודשים בבית הסוהר, ועוד קנס בסך מאה דינרים. ואילו לשני הגדיל את העונש ופסק לו שנה מאסר וקנס של מאתיים דינרים. הגנב השני התפלא מאוד על פסק דינו של השופט, ושאל אותו: מדוע הקלת בעונשו של הגנב הראשון, ולי החמרת ופסקת עונש כפול? השיב לו השופט: הראשון הוא גנב בן גנב, וכל חינוכו היה בין חברת הגנבים, לכן אין להאשימו כל כך, ואין להטיל עליו עונש יותר ממה שפסקתי לו. אבל אתה הלא גדלת בין ברכי חכמים ובבית אביך הצדיק והישר, ואיך הגעת ובאת להיות בחברת גנבים? לכן החמרת בעונשך.

והנמשל, כי אכן פסוק זה הוא לא דברי נחמה, אלא אדרבה דברי תוכחה, שכן הוא אומר "וזכרתי את בריתי יעקב", כלומר אזכור את אביכם יעקב אשר גדלתם על ברכיו ואשר בריתי הייתה אתו, ולא עוד אלא "ואף את בריתי יצחק", אבי אביכם, "ואף את בריתי אברהם אזכור", ותראו עד כמה יקר הוא הגזע אשר צמחתם ממנו. זאת ועוד "והארץ אזכור", שחטאתם נגד הארץ הנבחרת, מגיע לכם עונש של "והארץ תיעזב מהם". וממילא פסוק זה נכתב דרך תוכחה, איך עזבו את אבותיהם הקדושים וירדו מטה מטה. (אהל יעקב לוקט מלבוש יוסף)

"וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" (כו, מב)

יש להבין, מדוע הכתוב אינו מונה את שלושת האבות כסדרם: אברהם יצחק ויעקב?

ויש לומר כי כך אמר הקדוש ברוך הוא: כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי - הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי - הרי אברהם עמו שהוא כדאי (רש"י).

ועוד ניתן לבאר על פי משל: נכנס אדם לחנות וביקש לקנות קילו אגוזים. לאחר ששילם למוכר ביקש הקונה שיוסיפו לו במתנה שנים שלושה אגוזים, והסכים לכך המוכר. והנה נער אחד שהיה ניצב שם וראה שהמוכר נתן לו בחינם כמה אגוזים, ביקש שיתן לו גם במתנה כמה אגוזים כשם שנתן לקונה.

אמר לו המוכר: הקונה שקנה ממני כמות של אגוזים הוספתי לו כמה אגוזים במתנה, אבל אתה שלא קנית מאומה, איך תבקש ממני תוספת אם אין את העיקר?

והנמשל, אם הקדוש ברוך הוא היה זוכר לפי הסדר: "וזכרתי את בריתי אברהם ואף את בריתי יצחק וכו', היו באים גם בני ישמעאל ועשו, והיו מבקשים שהקדוש ברוך הוא יזכור להם ברית אברהם ויצחק כיון שאברהם הוא אבי ישמעאל, ויצחק הוא אבי עשו, לכן אמר קודם "וזכרתי את בריתי יעקב", ורק אחר כך הוסיף "ואף את בריתי יצחק" וגו', וכיון שבני ישמעאל ועשו אין להם כל זכות לגבי יעקב, אינם זכאים גם לדרוש "תוספת זכות" לגבי אברהם ויצחק. (אהל יעקב)

אותו כיון שגידל את שערות ראשו, ובשל שערותיו הארוכות חשבוהו אנשי עירו לתימהוני.

המהרש"א ניתק עצמו מטרדות היום יום ודאגות הפרנסה לא העסיקוהו כלל אלא כל מעיניו היו נתונים רק בעולמה של תורה, הוא ניתק עצמו מהבלי העולם הזה והעפיל במעלות התורה.

ומדוע אם כן צדיק כה גדול החליט לגדל שערותיו? - סיבה זו ידעה אשתו ושמרה אותה בסוד. כיון ששקידתו של המהרש"א בתורה לא ידעה גבול, הוא רצה להפיג מעיניו את השינה, כאשר היה יושב וכותב את פרושו על כל הש"ס בלילות, היה קושר את שערותיו לחבל שקצהו קשור בתקרה ואם השינה תגבר עליו ותאיים להרדימו, וראשו יישמט חלילה על השולחן, מיד יימשכו שערותיו והוא יתעורר, בדרך זו לא יוכל להירדם בשעת תלמודו. כל זה עשה בינו ובין עצמו כדי שלא ישן לילה שלם עד שגמר את פרושו על כל הש"ס. רק בימים היה ישן כשלוש שעות.

אט אט נתגלתה גאונותו ותלמידים רבים נקבצו אליו ובקשו ללמוד תורה מפיו ואכן הוא העמיד תלמידים רבים אשר הדליק בהם תשוקה מופלאה לאהבת תורה.

(613 סיפורים תרי"ג מצוות)

"אם בחקותי תלכו" (כו, ג)

שתהיו עמלים בתורה. (רש"י)

פעם בא הרב מחרקוב לארצות הברית ונפגש עם רב שהתגורר שם. התפתחה שיחה ביניהם על שנים עברו, שבמהלכה שאל אחד את השני היכן למד בבחרותו.

אמר הרב מחרקוב: אני למדתי בוואלוז'ין...

ענה בן שיחו: גם אני למדתי בוואלוז'ין...

עתה קלחו כבר במהירות השאלות ההדדיות, ומכל מה שדיברו ביניהם התברר, כי לא רק ששניהם למדו באותה ישיבה, אלא למדו בה ביחד באותן השנים, ולא זו בלבד - אלא ששניהם ישבו על אותו הספסל, אבל לא הכירו זה את זה!...

כזו הייתה ישיבת וואלוז'ין. תלמידים היו באים, מתיישבים ומשתקעים בלימוד התורה, ושום דבר אחר לא תפס מקום אצלם!

"וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" (כו, מב)

יש להבין איך נכנס פסוק זה באמצע התוכחה, והרי פסוק זה נראה כנחמה?

והעניין יובן על פי משל: שני גנבים נתפסו בשעת גניבה, וכאשר הביאו אותם לפני השופט, התחיל לשאול ולחקור אותם מאיזה עיר הם, מאיזה משפחה הם באים ומי אביו של כל אחד? ענה הגנב הראשון: אבי הוא פלוני וכעת הוא נמצא בבית הסוהר, בגלל שנתפס על עוון גניבה. אחר כך הביאו את הגנב השני, שאל אותו השופט: בן מי אתה? השיב הגנב: אבי הוא רב בעיר הגדולה ואני לומד אצל חכם פלוני,

גליון 361
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליטן על ואישור לשריממש בתמונה

סיפורי חז"ל

סיפר רבי יוחנן: פעם סיפר לי יהודי מעשה שאירע לו, חולה היה במחלות רבות ולא התרפא למרות שפנה אל רופאים והרבה בתפילה ובתחנונים. יום אחד ראה ערבים הולכים אל אליליהם, זובחים להם ומתפללים לפנייהם וזוכים לרפואה. החליט ללכת גם הוא למרות שידע שאיסור גדול הוא, רק לראות כיצד נכנסים הם לשם חולים ויוצאים בריאים, חשב בלבו, והלך יחד עם הערבים אל בית האליל שלהם, בלילה לן יחד אתם ונשאר ער ודרוך גם כשכולם נרדמו. לפתע ראה את השטן עובר ביניהם, כלי רפואה בידו והוא מרפא את החולים, עבר השטן לידו ולא ריפא אותו. שאל אותו מדוע אינו מרפא גם אותי? ענה לו השטן לא אגע בך, רק את הגויים פקדו עלי להאביד מהעולם הבא, וחלילה לי לגוול חי עולם מבניו של יעקב. יצא משם האיש בשמחה ובשבח לה', וכשסיפר לי זאת, אמרתי לו, ברוך הרחמן ששלח אותך לשם לראות ולשמוע כל זאת.

(ז"ח בראשית י"א)

פרשת השבוע

אתך עד בוקר, וכדי שלא לעשוק חלילה ולקפח שכר שכיר. תמהה הרבנית, להשערתה שילמה לסבל מחיר הוגן, והראיה היא שהסבל קבלו בתודה והלך לדרכו בלא שמץ תרעומת. ושאלה הרבנית: הרב יושב ולומד יומם וליל מנין לו לקבוע מה גובה שכרו של סבל בשוק עבור חבילה כזו או אחרת? וחייך רבנו והשיב, וכי חדשות הן בעיניך, אדם מישראל מקדיש בהמה טמאה שאינה ראויה להקרבה, מה נאמר בה "והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן אותה", הכהן משרת ה' בבית מקדשו הוא מורה משפטיו ליעקב ותורתו לישראל, מנין לכהן ידיעה בערכו של גמל או חמור, ואיש כי יקדיש את ביתו קדש ה' והעריכו הכהן כאשר יעריך אותו הכהן כן יקום. מאימתי נעשה הכהן שמאי של נכסי דלא ניידי? אלא מאי כשהדבר נוגע להלכה, מעניקים לו מן השמים חכמה ותבונה, אף כאן נוגע הדבר להלכה ומן השמים מאירים עיניו של אדם

אם בחקותי תלכו (כ"ו - ג')
וברש"י 'שתהיו עמלים בתורה' מסופר: פעם אחת בא אל הגה"ק ה"חפץ חיים זיע"א תלמיד אחד ושאלו מה לעשות שהוא עמל בתורה ולא מצליח להיות גדול בתורה? על זה ענה לו ה"חפץ חיים: היכן כתוב בתורה שצריכים להיות גאון? הלא כתוב בתורה 'אם בחקותי תלכו' ורש"י מפרש "שתהיו עמלים בתורה".

והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן אותה (כ"ז - י"א)
פעם קנתה הרבנית של הגה"ק רבי יהושע לייב דיסקין זיע"א סחורה, וסבל הביאה לבית רבנו. לעת ערב נשא רבנו עיניו וראה את הצרור, שאל את הרבנית כמה שילמה לסבל? ואמרה לו. עבור משא כזה מגיע לו יותר, פסק רבנו. מיד הוציא את הסכום העודף וביקש מכן ביתו לאתר את הסבל עוד הלילה, כדי לקיים מצות עשה של 'ביומו תתן שכרו' ולא לעבור על לאו של 'לא תלין פעולת שכיר

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 8:17 ת"א: 8:19 ר"ת: 8:50

פרשת בחקותי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:59 ת"א: 7:15

הריני מוחל? מוחל!!!

כל בית ישראל בכו את השריפה אשר שרף ה' בשלהי חודש אדר ב' עם עלותו של הרה"ק מסקולען זיע"א לשמי רום והותיר את בית ישראל יתומים ודואבים. לזכותו הטהורה נביא עובדה נוראה זו שפורסם בקונטרס 'נועם שיח' (סאנטוב) מצורע ע"ט, ונביא את הדברים כמעט ככתבן:

סיפר לי ידידי הגה"צ אב"ד סקולען - לייקווד שליט"א, ששמע מאביו כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זיע"א, שלפני שנים, היתה תקופה מאוד חלשה ברוחניות ר"ל, והיה קשה מאוד לשמור שבת קודש ולהתחזק ביתר שאת בכל ענייני היהדות, ואביו כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'נועם אליעזר' מסקולען זי"ע חשב מחשבות רבות וחיפש חיפוש אחר חיפוש איך לרומם את קרן התורה והיהדות ואיך לגרום לכך שתתחזק שמירת השבת וגחלת היהדות לא תכבה.

סיפר לי ידידי הגה"צ אב"ד סקולען - לייקווד שליט"א, ששמע מאביו כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זיע"א, שלפני שנים, היתה תקופה מאוד חלשה ברוחניות ר"ל, והיה קשה מאוד לשמור שבת קודש ולהתחזק ביתר שאת בכל ענייני היהדות, ואביו כ"ק מרן אדמו"ר בעל 'נועם אליעזר' מסקולען זי"ע חשב מחשבות רבות וחיפש חיפוש אחר חיפוש איך לרומם את קרן התורה והיהדות ואיך לגרום לכך שתתחזק שמירת השבת וגחלת היהדות לא תכבה.

ביום מן הימים הגיעה שמועה לאוזנו שישנו אדם אחד שהוא מוכשר מאוד, והוא 'נואם הכבוד' בהרבה מקומות, וכולם אוהבים לשמוע את דרשותיו כי יש לו חוש מיוחד לדבר ללבבות בני אדם. אמנם, הוא לא היה צדיק גדול, אבל כשנותנים לו כסף מזומן הוא יכול לדרוש את כל מה שמבקשים ממנו ודבריו נכנסים בלבבות השומעים.

הרבי התבונן בזה היטב היטב בכובד ראש, לבסוף החליט להביאו שידרוש במתק לשונו לחזק את לב בני העיר בשמירת השבת והתחזקות ברוחניות וכולי האי ואולי יהיה זה לתועלת. הרבי קרא לאותו אדם, אמר לו שהוא רוצה להזמין אותו לדרוש לכל בני העיר בעניינים העומדים על הפרק, ופירט לו בדיוק את כל מה שהוא רוצה שידרוש, ואכן נעתר הלה לבקשת הרבי והבטיח לדבר בדיוק מה שהרבי מבקש הימנו, אך בתנאי קודם למעשה הוא צריך לקבל מקודם סכום של כסף ולפני זה אין שום התחייבות מצידו לבוא ולדבר, ונקב בסכום עצום מאוד של כסף. הרבי התחלחל מאוד, שכן היה זה סכום גדול מאוד למעלה מיכולתו, אך לאחר מחשבה החליט שרוחניות קודם

לכל דבר, וסיכם עם הדרשן על יום מסויים בו ישא את דרשתו, וביום הדרשה הוא יקבל את כל הסכום.

מאותו יום ועד יום המיועד לדרשה היה הרבי עסוק לעמלה מכוחותיו בארגון המעמד לכל פרטיו. להדביק מודעות בכל העיר לאסוף את כל הקהל, והעיקר, לדאוג לסכום העצום שדובר עם הבעל דרשן. חלק מהמעות הצליח לאסוף וחלקו לקח התחייבותיות והלוואות עד שהיה כל הסכום בידו, ובהגיע היום המיועד טרם הדרשה שלשל הרבי את כל הסכום ליד בעל דרשן כשתקוה גדולה בליבו שהדברים יפעלו את פעולתם.

הצלחה גדולה מאוד היתה לדרשה. אלפי אנשים הגיעו לשמוע את דבריו הנפלאים, הרבי ישב שם להאזין לדבריו המלהיבים, שעה ארוכה דיבר והקהל היה מרותק, אך אט אט הלחלה ההכרה לליבו של הרבי שנוכל ורמאי עומד לנגד עיניו, כי אף מילה אחת בנושאים שדובר עליהם מראש לעורר את הציבור לא דובר בדרשה מלהיבה זו. הרבי התכוון לברר לפרש הענין עם תום הדרשה אך עם סיום הדרשה נשא הנוכל את רגליו ונעלם מן המקום... הרבי היה שבור לשברי שברים ולא ידע לשית עצות בנפשו על המעשה הנורא שנעשה ועל הסכומים העצומים שהתחייב עליהם, אך נצר את הדברים בליבו ולא שיתף בהם איש כדרכו בקודש.

מספר כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע שבילילה ההוא בשעה מאוחרת הבחין שאביו הרה"ק זי"ע הכין עצמו לקרוא קריאת שמע שעל המיטה, והוא מסתובב מצד אל צד ליד המזוזה שעה ארוכה ובוכה בכי תמרורים. הוא לא ידע מה זה ועל מה זה, אך לא הרחיב עוז לברר את פשר הדבר. אמנם, כאשר לאחר דקות ספורות ראה את אביו והנה נהרה שפוכה על פניו ומתוך חיוך רחב ניגש לקרא את שמע, לא יכול להחריש ושאל את אביו על ביאור הענין.

ענה לו אביו זי"ע, בכל לילה כאשר אני אומר 'הריני מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי' אני מעביר במחשבתי את כל מה שעבר עלי במשך היום, וכל מי שאכן הכעיס והקניט אותי אני מוחל לו בלב שלם. אבל היום - לאחר שסבלתי כה רבות מאותו בעל דרשן, אזי בעת שהתחלתי לומר 'הריני מוחל' היה לי הדבר קשה מאוד, איך אני יכול למחול לכזה אדם שעשה לי עוול נורא כזה ורימה אותי באופן מחפיר כל כך, פשוט לא ראיתי שום לימוד זכות עבורו, ולא יכולתי להמשיך ולומר 'הריני מוחל'. הכאב היה גדול מנשא. שעה ארוכה הסתובבתי ליד המזוזה, שפכתי שיח לפניו יתברך שיאיר עיני שאזכה ללמד עליו זכות ולמצא את הכוחות למחול לו בלב שלם. ואכן, זכיתי לרחמי השי"ת והצלחתי לבא למצב שאני באמת מוחל לכל מי שהכעיס והקניט אותי.

ישר כח להרב דוד משה הרשקוביץ על העלאת הדברים.

שיסתפק האדם במה שיש לו

מעשה במלך אחד שבנה במרכז העיר ארמון מפואר מרהיב עין. וסביבו נטע גן נפלא ובו עצי פרי ושושנים ופרחים וריחות נעימים נודפים ממנו. וקבע שלט קטן ליד הגן וכתב עליו את הדברים הבאים: "הארמון והגן ינתנו במתנה על ידי המלך לאדם השמח בחלק. עברו אנשים רבים על יד הארמון וכאשר קראו את הנכתב בשלט, חשבו כל אחד לעצמו, בוודאי לא בשבילי יהיה הארמון הזה, כי מי שיש לו מנה רוצה מאתיים ואינו שמח בחלקו. והנה עבר שם אדם עשיר ונכבד, שזכה לעושר וכבוד ולמשפחה מפוארת, והוא מדושן עונג ומאושר בכל ענייניו, וראה את השלט ויאמר בלבו: הלא למי כל חמדת ישראל אם לא בשבילי, ונטול רשות ונכנס אל המלך, ויפן אל המלך ויאמר לו: הנה חנני ה' ויש לי כל טוב, ואני שמח בחלקי, ועליך המלך, לקיים מוצא שפתיך ולתת לי את הארמון והגן כמו שהתחייבת לתת למי ששמח בחלקו. ויאמר לו המלך: שוטה שבעולם, אם אתה באמת שמח בחלקך כאשר דיברת, למה לטשת עינך על ארמוני והגן אשר סביבו, והלא די לך במה שיש לך, ולמה תחמוד את אשר לרעך?

והנמשל: מכאן מוסר השכל שיסתפק האדם במה שיש לו, ויודה לה' יתברך על כל אשר חננו, שיוכל לעבוד בו את ה' וללמוד תורתו בהשקט ובטח.

(ענף עץ אבות רל"ג)

מידה כנגד מידה

סיפר הרב נחום כהן שהעיד ששמע מפי הרב שמעון אליהו שלזינגר זצ"ל, שהתלווה יום אחד אל הצדיק רבי שלומק'ה מזוועהיל (יומא דהילולא כ"ו אייר). והנה, ניגש אליו לפתע יהודי ומספר לו, בבכי רב, שהוא חשוך-ילדים מזה זמן רב. אשתי הגיעה למצב כזה שהורתה לי לבקש ברכה מהרבי, ואמרה שאין לי מה לבוא הביתה בלי הבטחה מהרבי שיוולדו לנו ילדים. אני מבקש שהרבי ירחם עליי, ויבטיח לי זרע של קיימא", בכה היהודי.

האדמו"ר הרהר לעצמו כמה דקות, ואחר סיפר הרב נחום כהן שהעיד ששמע מפי הרב שמעון אליהו שלזינגר זצ"ל, שהתלווה יום אחד אל הצדיק רבי שלומק'ה מזוועהיל. כך אמר: "תראה, אתה מבקש ממני שאבטיח לך. אני מוכן, אבל בתנאי שגם אתה תבטיח לי כמה דברים". כמובן שהיהודי נתן את הסכמתו לעיסקה, ועוד בטרם שמע מה הן דרישותיו של הרבי, אמר 'הן'. ואז אמר לו הרבי: שמעתי עליך שהינך 'ראש המדברים' במקווה, וסביבך מתרכזים רוב היהודים שם. אני רוצה לבקש ממך שבלכתך למקווה, אל תדבר. ושנית, שמעתי שהדיבורים שלך אינם מסתיימים במקווה, אלא גם כאשר אתה מגיע להתפלל בבית הכנסת, אינך מהשומרים על שתיקה מוחלטת... ונחשב כאחד הדוברים הראשיים. אם תבטיח לי שתפסיק לדבר במקווה ובבית הכנסת, אני מבטיח לך בן זכר. כמובן שהיהודי קיבל על עצמו את הדבר, ואלה שנפגשו עימו במקומות הני"ל לא ידעו מה קרה לו... הם התרגלו לראותו מדבר ומדבר, והנה לפתע הוא שותק כדג. אבל, כבר אמרנו, מה לא עושים בשביל לזכות לזרע של קיימא?... ולכן, למרות שהסתכלו עליו כעל מי שירד מדעתו, המשיך לשתוק.

ויהי לתקופת השנה התקיימה הבטחתו של הרבי ונולד לו בן זכר. הרבי מזוועהיל התכבד בסנדקאות, ולאחר מכן שאל האב המאושר את הרבי איזו 'מידה כנגד מידה' יש בשתיקה ולידת בן זכר? והרבי השיב בדברים מחודשים: מובא בשם הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א שהקב"ה קוצב לכל אחד את מידת ההנאות שייחנה כאן בעולם הזה. בזמן שהינך מדבר במקווה ובבית הכנסת את דיבורי החול, הינך ממלא את קצבת ההנאה שהקב"ה הקציב לך, ולא נשארת לך יותר זכות ליהנות מההנאה להיפקד בוש"ק. כאשר הפסקת לדבר, ואז לא נהנית יותר מכך, אפשר היה לספק לך את ההנאה הזאת.

צ"ן אדם לחברו

מצוות הכנסת כלה מופלאה מסופר: אחד מאנשי שלומו של הרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א היה מלמד תינוקות של בית רבן, ולו חמש בנות, פעם שאלו הרבי: למה אינך מחתן את בנותיך? השיב המלמד: אף אחד אינו רוצה להשתדך עמי בגלל עניותי. הפתיעו בעל התניא ואמר: אני אשתדך עמך, ואזי ימצאו קופצים רבים שירצו אף הם להשתדך עם המחותר של הרבי. אמר ועשה, ובנו הרה"ק רבי דוב-בער שלימים מילא את מקום אביו והיה לאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זיע"א נשא את בתו הבכירה של המלמד.

להקל יסורים מיהודי

מסופר על הגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א שמעשה והתיימר אחד הלמדנים להוכיח, שפירושו של רבי איסר זלמן אינו נכון. לא נתקרה דעתו עד שפרסם דבריו בירחון תורני והשתמש בביטוי שפירושו של רבי איסר זלמן משבש את האמת. משראה אחד התלמידים את דברי המבקר, נודרו ובא אצל רבו עם תשובה ניצחת להגן על צדקת דבריו של רבו. עיין רבי איסר זלמן בדבריו ואמר: אינני מתיר לך לפרסם דברים אלו, אותו למדן מבקר, הוא מר נפש ומדוכא ביסורים, ועתה שיכול להתפאר בכך שהצליח לנצח אותי בהלכה - ישמש לו הדבר פורקן ועידוד כל שהוא לצרותיו, למה, איפה,

לא אשתדל להקל מעט מיסוריו כשהיכולת בידי.

לעשות חסד בתוך ביתו

מספרים על הגה"ק רבי נתן צבי פינקל זיע"א שהיה דורש מתלמידיו הנשואים, שיגלו יחס אדיב לנשותיהם במיוחד, ושיבצעו את פעולות החסד - ראשית בתוך ביתם, לאשתו ובני ביתו, שכרגיל מזלזלים בכך. והיו מקרים שהיה מוכיח תלמיד על הנהגתו בביתו. אחד התלמידים סיפר, שזמן מה לאחר חתונתו הפתיעו רנ"צ בשאלה אם הוא עוזר לאשתו בבית בערבי שבתות? התלמיד השיב מיד בחיוב, והוסיף שהרי חז"ל מזהירים לעשות לכבוד שבת, ונהגו כך הם בעצמם, רבי ספרא היה מחרך ראש הבהמה, רבא מלח את הדג, רב הונא מדליק נרות, רב פפא שזר את הפילות, רב חסדא חתך את הסלק, רב ורב יוסף בקעו את העצים (שבת קי"ט ע"א). חייך רבי נתן צבי ואמר: צדיק! וכי משום כבוד שבת לבד צריך אדם לעזור? והלא קיימת מצות עשה מפורשת מן התורה: "עזב תעזוב עמו"! על אחת כמה וכמה לאשתו שיש כלפיה חובות מיוחדים, ובפרט בערב שבת קודש שהעבודה רבה והאשה עייפה וממהרת להספיק לסיים מבעוד מועד, היש לך מצות חסד גדולה מזו?! רנ"צ רצה להדגיש בזה, ששמים לב בעיקר למצוות שבין אדם למקום, ושוכחים את החובות שבין אדם לחברו.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ב' אייר הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ב"ר מנחם נחום (תקצ"ג) יום ראשון ב"א אייר הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא ב"ר יעקב (רוא מדינא - תקמ"ג) יום שני ב"ב אייר הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מוהוסיאטיין ב"ר ישראל מרוזין (תרנ"ד) הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב (שו"ת הסבא קדישא - תר"צ) יום שלישי ב"ג אייר הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב (תלמיד הקדושת לוי - תקצ"ג) יום רביעי ב"ד אייר הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי המקובלים - ת"פ) הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה (חוות דעת - תקצ"ב) הרה"ק רבי אליעזר צבי מקארנא ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח) יום חמישי ב"ה אייר הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ (תלמיד המגיד - תקנ"ד) הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל (תרי"ד) יום שישי ב"ו אייר רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב) רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי (מסילת ישרים - תק"ז) הרה"ק רבי שמואל אליה מוואלין ב"ר יחזקאל מקאזמיר (תרמ"ח) הרה"ק רבי שלמה מווייהעל ב"ר מרדכי (תש"ה) זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מילים "גם אני אודך" לפרסם יוסף הדרים על המעשים.

ספירת העומר (ג')

- א) מצוה על כל אחד לספור בעצמו. (שו"ע או"ח סימן תפ"ט, סעיף א')
- ב) לפני ספירת העומר, יתפלל תפילה קצרה, שיהא חשוב מצוה זו בעיני הבורא יתברך שמו, כאילו כיוון בכל הכוונות שכוונו בה אנשי כנסת הגדולה. (יסוד ושורש העבודה, שער ט', פרק ח')
- ג) יברך הברכה בשמחה עצומה מאד. (שם)
- ד) כשיסיים "על ספירת העומר", יכין לבו אל שמחה עצומה יותר בעת עשיית המצוה, דהיינו בעת שיאמר, היום יום אחד לעומר, ויכווין במחשבתו שבתובת אלו שיוצאים מפיו, עושה תיקונים גדולים ונוראים בעולמות העליונים הקדושים, ויכווין גם כן לתת בזה נחת רוח ליוצרו ובוראו יתברך שמו ויתעלה. (שם)

לע"נ

הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל
ב"ר מנחם נחום זיע"א
נלב"ע ב' אייר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוזא אאור ץ"י בית הכנסת לכונת ״ציון חמד״ - מכללת ציון

פרשת בחקותי - דרה רשעים צלחה?

"ופנית אליכם" (ויקרא כו, ט)

אילו היה השואל שומע את ההסבר לדרך שנקט בה העשיר, היה מבין מיד כי לא בגלל רוב חשיבותם הקדים בעל הבית את שמחתם. אלא אדרבא, תחבולה מצא כדי להיפטר מן החובה להזמין לשמחה הגדולה של החתונה המיועדת אך ורק לרמי מעלה.

הנמשל מובן מאליו. אומנם לעיתים דרך רשעים צלחה. נהנים הם לפעמים משפע רב בעולם הזה. אם זה עושר או כבוד או שניהם גם יחד.

אך אין פירושו של דבר שנחשבים הם חס וחלילה בעיני הקב"ה יותר מן הצדיקים. אדרבא, נותן הוא להם את שכרם בעולם הזה כדי להיפטר מן הצורך להעניק להם שכר מצוות בעולם הבא.

כעין זה מובא בספרי בפרשתנו על הפסוק "ופנית אליכם" (ויקרא כו, ט): "היו הצדיקים בעולם הזה מבקשים שכרם מלפני המקום. והמקום אמר להם לצדיקים: 'בני, אפנה לכם. הרשעים הללו עשו עימי מלאכה מועטת ואני נותן להם שכר מועט, אבל אתם חשבון רב אני עתיד לחשוב עמכם." "ופנית אליכם" והיינו שאפנה מתשלום שכר של רשעים ואז אפנה אליכם".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

מבאר ה'חפץ חיים' בספרו 'שם עולם' את הצלחת הרשעים בעולם הזה על פי משל: עשיר אחד העסיק פועלים רבים בבית החרושת שבבעלותו.

בהגיע בתו לפירקה ויום נישואיה ממשמש ובא, עמדה בפני העשיר בעיה קשה. מצד אחד ידע כי עליו להזמין את פועליו לשמחת הנישואין. מאידך מעמדו הציבורי חייב אותו להזמין אנשי אצולה רבים ונכבדי עם.

אמר העשיר: "לזמן יחד את אלה עם אלה אי אפשר, שכן אין זה מכבודם של הנכבדים להסב על שולחן אחד עם פשוטי העם".

הפיתרון נמצא בסופו של דבר בדרך זו- ביום שקדם לחתונה קרא לפועליו ואמר להם: "מאחר שהנכם פועלי- משרתי הנאמנים, מגיעה לכם הזכות ליטול חלק בשמחתי, לפיכך בואו היום לשמוח עימי".

ואכן ערך לפניהם בו ביום שולחנות מלאים כל טוב והם אכלו ושתו ושמחו איש עם רעהו על כל הטוב אשר גמל העשיר עימהם. גם הוא מצידו היה שבע רצון מכך שהצליח להשביע את רצונם מבלי להזמין לחתונה עצמה.

בעודם יושבים עימו ואוכלים ושותים ושמחים, עבר שם עובר אורח אחד וכשראה מי הם האורחים הקרואים אצל העשיר תמה ושאל: "האומנם פועלים אלה חשובים הם אצלו יותר מכל שאר יידיה העשירים והנכבדים? מדוע, הקדים את בואם לפני כל שאר האורחים הנכבדים?".

השאלה נשאלה רק משום שאותו אדם לא הבין את כוונתו האמיתית של העשיר. אך הגביר עצמו ידע היטב את אשר הוא עושה.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ראת שמם ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

און חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית און בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה און בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שירל בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יחזקאל אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

רפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

רפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בו שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

זמני לכת			
צ"י	כנסת לכת	צאת לכת	כיבוץ חס
19:00	20:12	21:06	י"מ
19:18	20:10	21:04	ת"א
19:21	20:13	21:07	מי"ב
19:18	20:10	21:03	כ"ג

שואל ומשיב בהלכה- עורלה - חלק ט'

כאשר אדם נטע עץ שלא לאכול את פירותיו, האם גם אז חייב בידי עורלה ומה הדין כאשר אדם מעביר עץ ממקום למקום?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

הנוטע עץ לצורך מצווה, כגון עץ תמר לצורך לולב או עץ אתרוג כדי לצאת בו ידי חובת ארבעת המינים, אף שלא נטע את העץ כדי לאכול פירותיו, חייב בעורלה. **מקורות:** רמב"ם (פ"ח מהל' לולב ה"ב), שו"ע (יו"ד סימן רצד סכ"ד). וביאר החזון אי"ש (עורלה ס' א סק"ו) ואף אם אין כוונתו לאכול את האתרוג לאחר החג, חייב כיוון שרוצה בפרי. ועוד דאם נחשיבהו כעצים, אין יוצא בו ידי חובת ד' מינים, דפרי עץ הדר אמר רחמנא. ומה שפטרנו מחיוב עורלה, אדם הנוטע לשם עצים וכדומה, שאין כוונתו לפרי, היות ששם אינו מצפה כלל לפירות - משא"כ באתרוג. ועוד, דאתרוג רחמנא קרייה פרי. ע"כ. ובהיות שעץ האתרוג נותן פרי כבר בשנים הראשונות לנטיעתו, יש להיזהר מאיסור עורלה באתרוגים, ויש לקנות רק כשיש אישור כשרות מוסמך. אך מעיקר הדין, אין לחשוש, שמא האתרוג עורלה, מאחר שרוב האתרוגים אינם עורלה. וע"ע שו"ת 'שבט הלוי' ח"ב (סימן קנט).

אבל הלולים עצמם - אין בהם דין עורלה, שהרי אינם פרי.

הנוטע עץ פרי לצורך רבים כגון, שנטע אילן בגינתו סמוך לרשות הרבים, כדי שכל הרוצה ליטול מפירותיו יבוא ויטול, נוהג בפירות אלו דין עורלה. ולכן, אילן הנוטע בקרקע, השייך להקדש כגון לבית הכנסת, חייב בעורלה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן רצד סכ"ה).

אילן שנעקר והוליכו אותו למקום אחר יחד עם העפר שסביבו, אם היה יכול לחיות בעפר הראשון, שבא עימו בלא תוספת עפר אחר, פטור מן העורלה. ואם לאו - מונים לו שנות עורלה מחדש. **מקורות:** מסכת חלה (עורלה פ"א מ"ג), שו"ע (יו"ד סימן רצד ס"ט): "אם יכול לחיות בעפר הראשון, שבא עימו". וע"ע שו"ת צ"ח א"ש (סימן יט אות כח). וזאת יכול כל אדם, המבין מעט בנטיעה לבדוק ולראות את כמות העפר שסביבו לשרשים.

ולעניין הזמן, שיכול לחיות עם גוש העפר שסביבו, עד שיעבירו אותו לקרקע, שיעור קליטת הזרעים באדמה הוא 14 יום. **מקורות:** החזון אי"ש (עורלה סימן ב אות י) ס"ל סגי עד שייקלט מחדש. היות שכל הכוחות החדשים הנוספים בנטיעה החדשה באים על שורשים חיים ובאילן חי, הרי הם ממשיכים את החיים הראשונים ואין זו נטיעה חדשה. וכ"פ בשו"ת מנחת יצחק ח"ח (סימן צב). וכן מצאתי, שהעלה בשו"ת שאלו לברוך- טולדיאנו (חיו"ד סימן כב). ושוב ראיתי בשו"ת יביע אומר ח"י (חיו"ד סימן לד) שהביא דברי החזון אי"ש. וע"ע לו בח"ו (יו"ד סימן כד). ובשו"ת משפטי עוזיאל ח"א (יו"ד סימן כ) הקל בדיעבד במקום הפסד. וע"ע בשו"ת שבט הלוי ח"ה (סימן קנו).

יש אומרים, שיהיה סביבו גוש עפר שיכול לחיות שלוש שנים בלא תוספת עפר מלבד זיבול והשקאה, אבל אם האילן לא יכול לחיות שלוש שנים עם גוש זה, מונים לו שלוש שנות עורלה מחדש. **מקורות:** מרן בבית יוסף (יו"ד סימן רצד) הביא את הרשב"א בתשובה שהסתפק בזה ונקט לקולא בחוץ לארץ. ובשו"ע לא כתב ולא הזכיר את הזמן הקובע. והרחיד"א בברכ"י (שם אות יא) כתב שאחרי שהרשב"א הסתפק בזה הכי נקטינן. וכ"כ בשו"ת פרח מטה אהרון ח"ב (סימן עה) הביאו הפתחי תשובה (יו"ד סימן רצד ס"ק יג) דבארץ ישראל בעיני שיכול לחיות עם הגוש שלוש שנים, ובשו"ת הר צבי- זרעים (ח"ב סימן יג). וכן פסק בספר קדושת הארץ- עורלה (עמוד פד). והראש"ל הגר"מ אליהו זצ"ל בשו"ת מאמר מרדכי ח"ב (חיו"ד סימן זך) כתב, ומחלוקת זו אינה שייכת לנידון דידן, כי עין רואה, שהשתיל הנמצא בעצץ יכול להישאר עידן ועידינים, היינו שיכול לחיות שלוש שנים, ולא מוזכר בדברי הפוסקים שחייב לגדול ולצמוח ולהוציא פירות, אלא כל מה שאנו רוצים הוא, שלא יחשב כנעקר מהאדמה, ואי עקירה פירושה, שיכול לחיות. ע"ש.

קיום מצוות התורה

כאשר האדם מקיים את המצוות הכתובות בתורה, הרי שמקדש שם שמים אף בעיני הגויים. סיפר המגיד הירושלמי הגאון הרב שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל על אביו הגאון המקובל הרב יצחק זצ"ל (שנמנה עם רבני ישיבת המקובלים 'שער השמים' והיה בנו של הגאון הידוע רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון ה-'מהרש"ם מברז'אן' שהיה רב מפורסם ופוסק בגליציה) כיצד במעשיו קידש שם שמים בעיני הגויים.

אחרי שהיה רב בעיירה חאצמר במשך שש שנים, עזב את כיסא הרבנות והתיישב בכפר. קנה לו שדות וכרמים, ובורא עולם הצליח מעשיו והתעשר ויכל לעסוק בתורה בשלווה במשך שבע עשרה שנים. רבינו התפרסם בצדקותו ובחסידותו והקפיד לא להעסיק עכו"ם בשבת בנכסיו אף באופנים המותרים.

במשך כל השנים הללו היה ידוע בפי כל הגויים אשר סביבותיו, והיה נקרא בפיהם: "הרב שאין הברד יורד על שדותיו". הסיבה לכך נעוצה בעובדה שבמשך כל השנים הללו שהיה בכפר, כאשר היה יורד ברד ומקלקל את שדות התבואה של הגויים, ראו כולם, כי על שדותיו של ר' יצחק לא ירד ברד. על זאת אמרו כל הגויים: "משום שהרב שומר על השבת, שומר האלוקים על שדותיו". ונתקדש שם שמים על ידו.

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

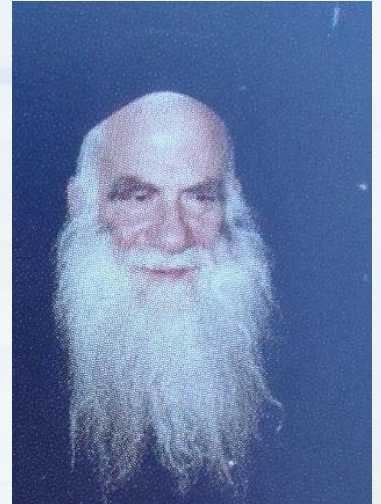
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסו בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – הגאון הרב עמרם ציון חי אזולאי זצ"ל

הגאון השקדן רבי עמרם ציון חי אזולאי זצ"ל - נולד ב-ב' ניסן ה'תרע"ט (1918) לאחר שנות עקרות רבות ותפילה נרגשת על ציונו של רבי עמרם בן דיוואן שבמרקו. נקרא ע"ש הצדיק ר' עמרם בן דיוואן והוסיפו לו את השם **ציון** - סגולה לתינוק שמתו אחיו וכן את השם **חי** כסגולה לחיים. בהיותו כבן חמש עלו הוריו לארץ. הפרנסה לא הייתה מצויה, והם חיו בעוני ובמחסור. בשנת ה'תרפ"ה (1924) התגוררו בחצר ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה. כשגדל למד בתלמוד תורה של עדת המערבים ובסיום לימודיו בת"ת, נכנס לישיבת 'פורת יוסף'. בתחילת דרכו בישיבה, התקשה בהבנת הסוגיות והיו מהרבנים שביקשו לעכבו מלעלות כיתה.

באחת הפעמים, לאחר עמל אינסופי, חש עצמו קרוב לאפיסת כוחות. סבר, שבית המדרש ריק. פתח את ארון הקודש ופרץ בבכי מטלטל. "ריבונו של עולם, אני רוצה לדעת את תורתך הקדושה! לא רוצה להיות עם הארץ! עמרם רוצה ללמוד תורה". חבריו מאותה תקופה מעידים כי מאותו עת השתנה לבלי הכר. מעיינות החוכמה שפעו במוחו. שקדנותו הייתה מופלאה, עד שבירושלים היו אומרים בדרך צחות כי **מן הסתם מתחת ספסלו של רבינו כבר התהווה בור**, מרוב השנים שישב ועמל שם ללא הפסק. כונה 'המתמיד של פורת יוסף'. מעולם לא יצא לנפוש.

בשנת ה'תשכ"א (1960) קיבל את משרת הדיינות בעיה"ק צפת ת"ו. לאחר מכן בחיפה ולבסוף שימש כדיין בתל אביב. הסיר את משקפיו בלכתו בדרך ונמנע מלהגביה את מבטו. היה מנסה להשכין שלום בין הצדדים בכל כוחו. גאון בנגלה ובנסתר. סלד מהשררה והכבוד. עד שנת ה'תשכ"ז (1966) למד בבית הכנסת 'אהלי יעקב' בשכונת זיכרון משה בירושלים והיה לומד ברצף במשך עשר שעות תמימות. בתקופה זו סיים את הש"ס עשר פעמים. בהמשך עבר לבני ברק שם קבע את לימודו בישיבת 'אור התורה'. הזדכך בייסורים ונפטר ב-כ"ו אייר ליל ספירת 'יסוד שביסוד' ה'תשנ"ט (1999). חי כ-81 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: הגאון המקובל ר' שלום מרדכי (שימש אב"ד לעדת המערבים וחבר בית הדין הגדול לערעורים). **אימו:** מרת חיה עיישה (מצאצאי צדוק כהן גדול). **אשתו:** מרת רחל אלקיים. **מרבתינו:** הגאון ר' שמואל עזראן, הגאון ר' עזרא עטיה, הגאון ר' משה עדס, הגאון ר' יעקב

עדס. **חברותות:** הגאון ר' שלום כהן, הגאון ר' יעקב כהן, הגאון ר' ישועה עטיה (קבלה), הגאון ר' בן ציון אטון, הגאון ר' אריה לוי, הגאון ר' חיים קניבסקי. **מתלמידי:** הגאון ר' מרדכי אליהו. **ילדיו:** מרת נצחיה (נישאה לגאון ר' יעקב יוסף), מרת סימה (נישאה לגאון ר' יעקב טראב), מרת ברכה רוח, ר' שלום

להלן סיפורים המובאים מתוך 'עבדך בן אמתך' שכתבם הנכד, ר' יהונתן ומהם ניתן ללמוד מעט על רבינו: פעם לקח בנו, ר' שלום את רבינו לתל אביב לגה"צ רבי שמעון חירארי זצ"ל, בעל השערי שמעון' כדי לערוך הכרות בין שני הגאונים הצדיקים ושיברכו זה את זה. כאשר יצאו, הצביע רבינו על עקב נעלו של ר' שמעון והפטיר: "שם אני נמצא...". כך הראה ביטול מוחלט של כל ישותו כשראה ת"ח.

אחד מתלמידי הישיבה הצעירים באותם הזמנים היה הגאון המקובל ר' מרדכי אליהו, שהיה מוכשר ובעל מרץ, הוא חיפש מי שילמד אותו חושן משפט ואיווה לו למורה את רבינו. הצדיק הסכים וקבע עימו סדרי לימוד בחברותא בהם לימד אותו את כל תורת חושן משפט, עד שהיה רבי מרדכי מוכן לבחינות. בהגיע העת נבחן רבי מרדכי בהצלחה ובסיוע הראש"ל רבי יצחק נסים התמנה לדיין בישראל ושפט את ישראל בצדק.

כל זמן הלימודים היה התלמיד רבי מרדכי אליהו תמה: "איך זה שרבי עמרם הבקי כל כך בסבכי השיטות אינו ניגש בעצמו לבחינות?". הוא שוחח עימו על כך ורבינו דחה אותו בלך ושוב. **נפשו התאוותה לשקוד על התורה ולא להיות דיין.** קם רבי מרדכי ועשה מעשה נועז. הוא הלך ונרשם לבחינות של הרבנות בשמו של רבינו, ואף חתם במקומו. כאשר קרב מועד הבחינה ניגש אל רבינו ואמר לו מה שעשה.

ר' עמרם ההמום ניסה לסרב, אבל בעצת אשתו הרבנית שהתלוננה על המחסור בבית, ואמרה: "מה בכך שתבחן, ואחר כך תחליט". ניגש והתכונן לבחינות הדיינות בשינון יסודי. טרם כל מבחן היה מתפלל לה' בדמעות ובתחנונים, לבל יבייש את אביו הגדול, הדיין הנודע ר' שלום אזולאי זצוק"ל. גם לאחר שעבר את הבחינה בידיעה מקפת ויסודית, לא התאוה למשרה ורבנות. הוא ביקש להמשיך ולשבת בשלווה ולשקוד על תלמודו האהוב.

○ **יפרה רעייתו לחתן נכדתה הגאון רבי אברהם בן חיים שליט"א:** "שנתיים קודם פרישת רבי עמרם לפנסיה, הגיעה לו הצעה מפתה להתמנות כאב"ד בתל אביב, דבר שיגדיל את משכורתו ואת הפנסיה שלו לשארית חייו. מה גם שבזה יוכל להאריך את ימי משרתו ולדחות את פרישתו לפנסיה. רבי עמרם סירב בכל תוקף. הוא טען בכאב: **"בגלל דאגתך לפרנסה התמנית לדיין ויצאתי 'בטלן', היה לי מספיק... רצוני להשלים את הזמן הקצוב לי ולחזור לתלמודי...**"

גאנוני דורו דיברו רבות בשבחו. חכם יהודה צדקה התבטא: **"אם אפגוש ברבי עמרם ברחוב, לא אברך אותו בשלום בקול רם, משום שייאלץ לענות לי, ובוודאי יש בכך משום 'ביטול תורה'".** חכם בן ציון אבא שאול אמר: "שווה לבוא לבני ברק רק בכדי לחזות בפני קודשו של רבי עמרם". ואף מרן הראש"ל רבינו עובדיה יוסף, היה נרגש כולו, כאשר היה נפגש עם רבי עמרם: **"באנו לקבל פני שכינה!",** אמר.

תודתנו לנכדו, הרב יהונתן יוסף הי"ו על ששלח לנו את החומר

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

החסד שהציל

אסור לטפל בפצוע ללא כפפות, וניגשתי אל רופא המשפחה כדי לערוך בדיקת דם שגרתית, כדי לוודא שלא נדבקתי חלילה בזיהום או מחלה.

ערכו לי בדיקות דם שונות, וחזרתי לשגרת חיי כרגיל. ביום שישי אחד, צלצל הטלפון בביתי. על הקו היה רופא המשפחה שהיה נשמע מבוהל – "רוץ מהר לכאן, הבדיקות מראות תוצאות מדאיגות ביותר".

לא ניתן לתאר את התחושה באותו הזמן, עד שהגעתי במהירות לרופא. הוא ביקש ממני לשבת, סגר את הדלת ואמר: "גילינו לך בבדיקות חריגה נוראה לגבי תפקודי כליה-קריאטינין, אשר אצל כל אדם הוא נע במספרים נמוכים ביותר (בין 0.5-1.5 לערך), ואצלך הוא מגיע לערך גבוה ביותר".

"איך זה קרה? האם בגלל שטיפלתי בפצוע ללא כפפות!?", נבהלתי. "ממש לא!", השיב הרופא, "זהו תהליך ארוך המתרחש בגוף החולה במשך זמן מה, אשר אין לו כמעט סימנים מובהקים בהתחלה, למעט חולשה קלה וכאב שרירים קל. לכן, רוב החולים מגיעים מאוחר מידי".

"לפי הנראה בתוצאות, אירע לך נס גדול משמיים, שגילינו זאת כעת, כי אם לא היית מגיע תוך שבועות בודדים, היית מגיע למצב של 'אי ספיקת כליות', ואף היית זקוק להשתלת כליה וחיבור קבוע לדיאליזה לכל החיים".

"אני?!", נזעקתי ממקומי, "על מה אתה מדבר?! הרי כל חיי הייתי בריא!" – "תשמע ידידי", פנה אלי הרופא, "אין לי מה לומר לך, זה נס גמור, שהגעת כעת. כיצד ידעת להגיע עכשיו לבדיקת דם?".

הייתי נבוך והשבתי: "הצלתי אדם, שהיה במצב קשה מאוד, אך שכחתי ללבוש כפפות, לכן הגעתי לבדיקת דם שגרתית על מנת להיות רגוע, שלא קיבלתי מכך זיהום. לא הגעתי, כי הרגשתי לא טוב או שהייתי חולה, ממש לא, פשוט כי שכחתי לשים כפפות".

"תשמע", חזר הרופא על דבריו בהתפעלות, "בורא עולם אוהב אותך. אני מכיר מקרים כמו שלך, שלא ידעו מה קורה להם בגוף והגיעו במצב סופני, כך שזקוקים ל'דיאליזה' כל החיים. הכפפות הצילו אותך", חתם הרופא את דבריו.

הודיתי לה' ללא הרף והתחלתי בסדרת טיפולים קצרה, כך שהיום לאחר כארבעה חודשים אני בחור בן עשרים-ושתיים בריא ושלם, שלא זקוק להשתלות כליה ודיאליזה, אלא רק עובר בדיקות דם כל כמה חודשים, אני חי ותוסס השבח לה'.

בורא העולם יתברך לעד ולעולמי עולמים, הראה לי שבזכות הצלת אותו יהודי שהיה במצב קשה, ניצלו חיי בנס של ממש".

להלן סיפור מופלא ביותר המעובד מתוך 'הידברות' והובא בעלון טוב לחסות בה' יש בו כדי ללמדנו, שכאשר האדם גומל חסד עם השני, למעשה הוא עושה עם עצמו חסד הרבה יותר.

וכן אמר האדמו"ר הצדיק הרב שלמה גולדמן זצוק"ל ששימש כאדמו"ר הרביעי של חסידות זוועהיל- על כל פסיעה שאדם פוסע עבור הזולת, חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו!

המעשה אירע בחודש שבט ה'תשע"ח, וסופר על ידי בעל המעשה, בחור צעיר בן עשרים ושתיים המתגורר בקריית-שמונה:

"שמי ר., אני בחור צעיר מלא חיים. כל מי שמכיר אותי יודע, שאני בחור בריא לחלוטין, כשבכל חיי יצא לי 'לבקר' אצל רופא אולי פעם או פעמיים. מעולם לא היו לי בעיות רפואיות.

לפני מספר שנים הוכשרתי להיות חובש, בתקווה שאוכל לעזור אי פעם לאדם, שיזדקק לעזרה. במוצאי שבת, בשעה שערכנו את ההבדלה בביתנו, שמעתי צרחות נוראיות של אדם הזקוק לעזרה.

מיד קפצתי מהמקום ורצתי החוצה לבדוק מה קרה. בהתחלה חשבתי, שמדובר בילד שקיבל מכה, אך כשהצרחות המשיכו, הבנתי, שמדובר במקרה קשה יותר.

רצתי לכיוון שממנו נשמעו הצרחות ושם ראיתי אדם שרוע על הרצפה, כשהוא זב דם, עקב פציעה קשה, שאירעה לו מחפץ חד. מצבו היה קשה ביותר, והוא איבד כמויות גדולות של דם.

מיד הזמנתי אמבולנס, כאשר במקביל התחלתי בפעולות הצלה וחיבישה, כשאני יודע בוודאות שהוא במצב של פיקוח נפש ממש. מרוב הלחץ, לא שמת לי לב לדבר אחד קטן אבל חשוב ביותר – טיפלתי בו ללא כפפות!

כל מי שמכיר את תחום החבישה וההצלה יודע, כי כלל מספר אחד בהצלת חיים הוא, שאין לטפל בפצוע ללא כפפות, מפני שהדבר יכול לגרום למעבר של זיהומים ומחלות למטפל.

אבל אני שהייתי בלחץ וידעתי, שהמצב קריטי, וכל רגע חייו בסכנה לא שמת לי לעניין. במשך דקות ארוכות טיפלתי בו, כשאני רק מנסה להציל את חייו, עד אשר הגיע אמבולנס ולקח אותו אל בית הרפואה במצב יציב. ברוך ה' מצבו השתפר, וכיום הוא בריא ושלם בזכות אותה עזרה ראשונה.

והנה, כמה ימים לאחר מכן נזכרתי בכלל מספר אחד, שבו

לע"נ	תוצבה"ה
הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
מיכל רבה בת שרה ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל
ע"ה נעמי בת כחנן ע"ה	משה בן רוזה ז"ל
מרים בת בלה ע"ה	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעמיה בת גורג'יה ע"ה
ע"ה שבי בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל
יונה בן סעדה ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורנה בת נעמה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יג אייר תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 6:55 תל-אביב: 7:10 חיפה 7:03 מוצאי שבת: ירושלים: 8:12 תל-אביב: 8:14 חיפה: 8:15 ר"ת: 8:52

פרשת בחוקותי

ברכת השלום

אין ברכת הארץ אלא בזמן ששורר שלום בין איש לרעהו!

נלמד מהפסוק: "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד" (פרק כג-ו)

וכתב רש"י: שמה תאמרו הרי מאכל הרי משתה אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת "ונתתי שלום בארץ", מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר "עושה שלום ובורא את הכל". והרמב"ן פירש: "ונתתי שלום בארץ" – היינו שלום שיהיה ביניכם ולא תלחמו איש באחיו, וכן פירש האור החיים, שפסוק זה מכוון על בני ישראל. על נוסח התפלה "עושה שלום במרומוי הוא יעשה שלום עלינו" אמרו חז"ל (תנחומא-ויגש) שהקב"ה מערב למעלה מים באש ועושה שלום ביניהם, כן יעשה שלום עלינו. והקשה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו יערות דבש – ח"א דרוש ה) למה נקט עושה שלום במרומוי, הלא גם למטה בארץ יש הרכב ד' היסודות של אש רוח מים ועפר, כידוע, וא"כ, אף למטה קיים שלום כהאי גוונא!?

אלא ביאר היערות דבש: למען האמת אין הכוונה בעשית שלום לחברו, שיהיו באגודה אחת כמו אש ומים השוכנים יחד. כי זה אכן קיים גם למטה. כך נראה השלום אצלנו, באים יחד אוהב ואויב באגודה אחת כלפי חוץ אך הלבבות חלוקות, זה לסתור וזה לבנות, כמו אש לשרוף ומים לכבות.

ואולם למעלה, אינו כן, שם השלום נתפס באופן שהאש מקבלת טבע המים והמים טבע האש. שכן טבעה של האש לעלות למעלה ולא לרדת למטה כמים. אבל למעלה המצב שונה, האש יורדת מלמעלה למטה ככתוב (דניאל ז-ז) "חזיתי נהר דינור", שהוא נהר אש "נגיד ונפיק", הרי דהיה יורד מלמעלה ממקום החיות למטה מטה, עד שאמרו שמגיע למקום ירכתי שאלו לראשן של רשעים, ונמצא שהאש תופסת טבע המים לירד מטה. וכן המים העליונים עומדים למעלה ואינם יורדים, רק עולים מעלה מעלה כטבע האש. זהו תכלית השלום שמשנה טבעו בשביל חברו, ולוקח לעצמו טבע חברו למען היות לאחדים.

החתם סופר מבאר (בדרשותיו) את נוסח התפלה "עושה שלום במרומוי הוא יעשה שלום עלינו" ברעיון הבא: רק כאשר השלום מושגת לפי דיני התורה, היינו שמוסכים "במרומוי", רק אז ישרור גם שלום "עלינו" – שגם אצלנו תהיה הסכמה ושלום בן איש לרעהו.

באחד ממכתביו כתב הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: "תורתנו הקדושה מזכירה את השלום, בתור תשתית לחיי האומה כולה, כמש"כ "ונתתי שלום בארץ... וחרב לא תעבור בארצכם" והאמת היא שהשלום חיוני לכל אדם, בין בחיים הפרטיים, ובין בחיים הציבוריים, ובין בחיי העם. כמו שכתוב "ה' יברך את עמו בשלום". השלום הוא היסוד שבו נבנה העם גם בחיי הפרטיים".

"הוסכם השלום במרומוי"

הגאון רבי דוד יעקב פרידמן זצ"ל (רבה של קארלבורג) למד עשר שנים אצל בעל החתם סופר, וסיפר שהחתם סופר הקפיד מאד שלא יעמידו בארון הספרים את ספרי הפני יהושע אצל ספרי ה"תומים" ו"כרתי ופלתי" (שחיבר הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל) כי מתיחות שררה בין שני הגאונים הקדושים הללו בחייהם.

יום אחד ראה, שהחתם סופר מעמיד את ספריהם זה אצל זה. שאלו מה יום מיומים? ענה החתם סופר שגילו לו מן השמים שהגאונים השלימו זה עם זה בישיבה של מעלה ופסקה ההקפדה.

זכרון למשה – הגדת החת"ס

"אם אין שלום אין כלום..."

כ"ק האדמו"ר מגור (בעל אמרי אמת) היה ידוע כאוהב שלום ורודף שלום. למען השלום היה מוכן לעשות הכל, שום מחיר ומאמץ לא נחשב בעיניו יקר מדי, לצורך השכנת שלום ואהבה ואחוה בין שבטי ישראל ובין איש לרעהו.

בהרבה מקרים מחל על כבודו, התנהג בביטול עצמי, ויתר על עמדות ציבוריות וכיוצא בזה, ובלבד שיתרבה שלום בישראל "אני באתי לעולם כדי להשכין שלום" אמר פעם לגיסו הרה"ק **מבנדין**, ובאמת באיגרות ששלח למקום מסויים בארה"ב שהתעורר שם ויכוח במנהגי התפלה כתב: "אם אין שלום אין כלום".

הוא דגל בוותרנות יתירה, והורה לאנשיו די בכל אתר, שיהיו מוותרים לאנשים מחוג אחר של יראי ה', אפילו ויתורים מפליגים, לרבות ויתורים שלא נראו מוצדקים, מפני הטעם המכריע שחז"ל אמרו (ב"ר לח-ו) "גדול השלום ושנואה המחלוקת".

ראש גולת אריאל

עלון "איש לרעהו" פרשת בחוקותי הוקדש לעילוי נשמות

ר' אליהו יהושע בן ר' משה שטערן ז"ל נפטר בשב"ק כ"ז אייר תשס"א

וזוגתו מרת פריידא בת ר' זאב וואלף ע"ה נפטרה כ"ד אייר תשס"ב

ת. נ. ע. ב. ה.

ישר כח לידידנו הרבני החשוב הרב אברהם יוסף שטערן שליט"א

ככל שירבה אדם בעצמו ובעם ישראל את לימוד התורה וקיום המצוות, כן ייטיב עם העם!

נלמד מהפסוק: "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ" (פרק כו-ג,ד,ו)

נמצאנו למדים, כי מי שחפץ באמת ובתמים לתרום תרומה נכבדה ומכרעת להגנת העם והארץ. מי שחפץ באמת לסייע להדיפת האויבים ומיגורם ובהשגת שלום ובטחון. אין לו אלא למלא וליישם את אותם הוראות המפורשות בתורה: לעמול בלימוד התורה ולקיים מצוותיה! כי רק על ידי אלו מובטח שלום ובטחון בארץ. וממילא, ככל שיותר יתרבה לימוד התורה וקיום המצוות בעם, כן תגדל ותתחזק רשת ההגנה והבטחון.

עד כמה גדולה מעלת לימוד התורה בעולם, ניתן ללמוד ממה שקבעו חז"ל (ומגילה טז:): "גדול תלמוד תורה מהצלת נפשות!" ולמדו זאת מפסוק ע"ש. וביאר החפץ חיים (בספרו תורת הבית פרק ה) כי אף שלמען הצלת נפשות בוודאי מחויבים אנו לבטל מתלמוד תורה, זה רק כשאי אפשר לעשות ע"י אחרים. כי כן רצון השי"ת שתכלית התורה היא קיומה.

אבל כשאפשר לעשות המצוה - כל מצוה - ע"י אחרים, הרי התורה גדולה מכל המצוות, ואף בענין פיקוח נפש, אם נזדמן לאחד להציל נפשות ולשני לא נזדמן אלא היה עוסק בתורה. אם היו שואלים אותנו מי עשה פעולה נשגבה יותר זה שעסק בתורה או זה שהציל נפשות? בוודאי היינו משיבים כי המציל נפשות הגדיל לעשות.

ואולם חז"ל גילו לנו, שאף כי גדולה מצוותה של פיקוח נפש מאד. אבל זה שלא נזדמנה לו מצוה זו ורק עסק בתורה באותו זמן, לא רק שאינו נופל במעלתו מהמציל נפשות, אלא אדרבה, הוא הגדיל לעשות מפני שגדול תלמוד תורה מהצלת נפשות.

לאור זאת מסיק החפץ חיים: "לפי זה על כל שעה ושעה שהיה ביכולתך לעסוק בתורה ולא עסקת, הרי זה כאילו באו לפניך להציל נפשות ולא הצלת! ואף שאנחנו בעינינו הסתומות לא ידענו זאת, אבל חז"ל גילו לנו רז זה, עד כמה גדול ערך הלומד תורה שאין דבר בעולם שקול אליה, ולכן הרבה דוד מלך ישראל בתפלות ותחנונים שיזכה בלימוד התורה."

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל הוכיח, שגם בעיצומה של מלחמה, כשיש בלבול הדעת, נדרשים ישראל לא להרפות מלימוד התורה. וראים זאת מהעובדה שאירעה במלחתי יריחו, כשראה יהושע את המלאך ניצב כנגדו וחרבו שלופה בידו, שאל אותו יהושע: "הלנו אתה אם לצרינו!?! והשיבו המלאך: "אני שר צבא ה', עתה באתי".

ופירשו חז"ל בגמרא (מגילה ג:) שהמלאך הוכיחו על שבטלו אמש תמיד של בין הערביים, ועל שהתבטלו עתה - בלילה, מתלמוד תורה. שאל יהושע: על איזה מהן באת? והשיב: "עתה באתי". כלומר: התביעה על כך שעכשיו בלילה שאינכם לוחמים, מתבטלים אתם מתלמוד תורה, מיד: "וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק... בעומקה של הלכה".

נמצאנו למדים מכאן - אמר הרב צדקה - כי אפילו בעיתות מלחמה ושקשוק חרבות נתבעים ישראל לעסוק בתורה ללא הפוגה, ולא סתם לעסוק, אלא "בעומקה של הלכה"! והתביעה על כך נוקבת יותר מאשר על ביטול קרבן התמיד!

הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל שאל: על מה עשה ה' ככה לנו, כשרואים את מצוקות הזמן והאסונות הנוראים שנתרבו כיום עם השנאה העצומה שיש על אחינו בני ישראל מבית ומחוץ וכו'. והשיב: כבר גילו לנו חז"ל ברוח קודשם: על עוון ביטול תורה וחילול שבת, חרב וביזה באים לעולם (שבת לב) ואמרו חז"ל שהעולם קיים על הבל פיהם של תש"ר. ובעוונותינו הרבים כאשר כיום אלפים ורבבות ילדי ישראל שנתרחקו ממקומות תורה, ומלא פיהם בליצנות והוללות, מתרופפים כל העמודים שהעולם קיים עליהם, ומצוקות הזמן מתגברות מיום ליום.

זכות לימוד דפי הגמרא...

הגאון רבי יעקב לוברבוים זצ"ל מליסא (בעל נתיבות המשפט) נסע פעם לדרכו ונזדמן לו ללון בכפר אחד אצל החוכר היהודי. החוכר אמנם לא הכירו, אך ראה ושמע איך שכמעט כל הלילה לא פסק האורח מלימוד התורה או מתפלה, ומתוך כך הבין כי איש צדיק וקדוש הוא.

בבוקר, כאשר עמד הגאון מליסא לנסוע לדרכו. הפיל החוכר לפניו את תחנוניו כי ישיע את בנו, החולה במחלה מסוכנת. על כך השיבו הרב, כי אינו צדיק ואינו פועל ישועות, אך בכל זאת בזכות כמה דפי הגמרא שלמד בלילה, מברך הוא את החולה ברכת הדיוט שיהיו לו דפי גמרא אלו למעוז ולמחסה ממחלתו. לאחר מכן נסע הרב מליסא לדרכו.

ואכן הוטב לחולה במפתיע, וכעבור מספר ימים קם מחליו ונרפא כליל. או-אז חקר ודרש החוכר היהודי מי הוא זה שהיה אורחו בלילה ההוא, וכשנודע לו שהיה זה הגאון מליסא, נסע ובא לעיר כדי לפייס את אותו גאון וצדיק על אשר לא כיבדו כפי הראוי לו, אמר לו הגאון: "תנוח דעתך, שאמנם כבדתי יותר מהראוי לי".

מגדוה"ת והחסידות

"המצאות עוסקי תורה אמיתיים הוא קיום העולם"...

כאשר שוחח הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל על הענין הנשגב של זיכוי הרבים אמר בין היתר: תלמידי חכמים צעירים אשר עיקר עבודתם היא להיות שקועים ראשם ורובם בתורה ולהעשות תלמידי חכמים אמיתיים, ואי אפשר להם לעסוק בפועל בזיכוי הרבים חוץ לגבולם, מחשש שמא יפסידו לימודם בכך, מכל מקום צריך שיפעם בקרבם ההרגש לעשות למען הכלל, וזאת על ידי שהם מכוונים ומכשירים את עצמם להיות תלמידי חכמים אשר יוכלו לפעול בעתיד ביתר שאת וביתר עוז.

וכאשר יעסקו בתורה, מתוך כוונה טהורה זו, כשרוחם איתם לעזור ולתקן, הרי כבר עתה נחשב להם כעושים לזיכוי הרבים, ומה גם שזהו באמת צורך העולם - שיעמדו תלמידי חכמים אמיתיים, אשר מציאותם הוא ממש קיום העולם. שימוש חכמים

"לומדי התורה מחלצים מהסכנה"...

בימים שקדמו למלחמת "ששת הימים" בשנת תשכ"ז כשהישוב היהודי בארץ ישראל היה שרוי בסכנת אימים. באו לפני ראש ישיבת פוניבז' הגרי"ש כהנמן זצ"ל תלמידים אחדים מארה"ב שלמדו בישיבה, וסיפרו כי הוריהם דורשים מהם לחזור הביתה.

הגיב הרב מפוניבז' על כך בתקיפות רבה: "עפ"י ההלכה (שו"ע יו"ד רמ-כה) תלמיד שרוצה ללכת למקום שבוטח בו ששם יראה ברכה בתלמודו, ואביו מוחה בו שלא ילך לשם מפני שדואג שיש שם סכנה מהגוים, אינו צריך לשמוע לאביו בזה!" והוסיף: "השאלה היא עד כמה אתם חושקים בתורה ועד כמה אתם רואים סימן ברכה בתלמודכם כאן?"

המשיך הרב מפוניבז' ואמר להם: "אותו תלמיד שיחזור כעת הביתה, שוב לא יכירו מקומו עוד בישיבתנו. מפני כמה טעמים, ואחד מהם: "הרי כולנו פה שרויים באותה סכנה, ואין ספק שכל שישארו פה יותר יהודים, בפרט לומדי תורה, תהיה זכות הרבים - שזקוקים לה כ"כ בשעת חירום זאת - רבה יותר, והסיכויים להחלץ מהסכנה טובים וגדולים יותר. נמצא, אם כן, שהיחיד מחו"ל המבקש לצאת מכאן בשעה כזאת, עושה ככה משום שדואג רק לעצמו, וברצונו להציל את עורו, מבלי לחשוש יותר מדי לגורל הרבים. מה לו לאדם כזה בישיבתנו הקדושה!"

מובן מאיליו שאחרי ששמעו התלמידים את הדברים הללו יוצאים מפי הרב בכבודו ובעצמו, לא נסע אף אחד מהתלמידים לביתו בחו"ל.

הרב מפוניבז'

שלימות בגמילות חסד – כאשר נעשה באופן המועיל ביותר לזולת!

נלמד מהפסוק: "ונתתי גשמיכם בעתם" (פרק כו-ד)

ואמרו חז"ל: מהי בעתם: לא שכורה [שלא תשתה יותר מדי] ולא צמאה אלא בינונית. דבר אחר: בעתו – בלילי רביעית ובלילי שבתות. ופירש רש"י: שאין טורח על בני אדם דאין הולכים בדרכים (תענית כב:). עוד אמרו חז"ל (מד"ר לה-ט): בימי הורדוס המלך היו גשמים יורדים בלילות, ובשחרית נשבה הרוח נתפזרו העבים וזרחה החמה, נתנגבה הארץ והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתם, ויודעים שרצון אביהם שבשמים הם עושים [כך צריכה להיות ההטבה מאדם לחברו, באופן הנוח ביותר לחברו].

אמרו חז"ל בגמרא (סוכה מט:): בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה: **א)** מצות צדקה רק בממונו וגמילות חסדים בין בגופו ובין בממונו. **ב)** צדקה לעניים ואילו גמילות חסדים בין לעניים ובין לעשירים. **ג)** צדקה לחיים וגמילות חסדים בין לחיים ובין למתים.

והנה כשאמרו חז"ל גדולה גמילות חסדים מן הצדקה, המובן הפשוט בכוננתם, שישנה מעלה יתירה בעצם עשיית החסד על פני מעלת נתינת הצדקה. וזה אכן אפשר להבין בשנים מתוך שלושת הדברים. בדבר הראשון: כאשר טרחת הגוף לעשיית החסד קשה ומצערת יותר מאשר נתינת הממון לצדקה ולכן מעולה היא יותר והמצוה בה גדולה יותר. והראיה ש"לפום צערא אגרא" [וכטעם, "מצוה בו יותר מבשלוחו"].

וכן ניתן להבין את הדבר השלישי שלעשיות חסד עם המתים יש בזה מעלה יתירה מאשר צדקה וחסד עם החיים, לפי שיש בזה מעלת "חסד של אמת".

אבל הדבר השני שאמרו חז"ל שחסד בין לעניים ובין לעשירים גדול יותר מצדקה שהוא רק לעניים, טעון ביאור: איזו מעלה יש בעצם עשיית החסד מה שאפשר לעשותה לאנשים נוספים? וכגון, אם לפניו ד' אנשים הנצרכים לחסד, ב' עניים וב' עשירים. ויש בידו לעשות חסד רק לשנים מהם. וכי יש הבדל במעלת החסד אם עושה לעניים או לעשירים, ואדרבה, מסתבר להעדיף את העניים המסכנים יותר. וא"כ צ"ב איזו מעלה יתירה ישנה בעצם איכות עשיית החסד מה שיכול לעשותה ליותר אנשים, גם לעשירים?!

ומצאנו ביאור נאה שביאר הגאון **רבי ניסים קרליץ** שליט"א בדברי חז"ל אלו (הובא בחוט שני הל' מזוזה) ואשר לפי"ז תתורץ שאלתנו, וכך אמר: יתכנו שתי סיבות שאדם נותן צדקה או גומל חסד: **א)** מחמת שבאמת הוא מכיר בצורך לעזור לזולת. **ב)** מחמת מדת הרחמנות שמרחם על רעהו ואינו יכול לעמוד מנגד לראות בצרתו.

מענתה י"ל, שכשנותן צדקה מתוך הרחמנות, וודאי זה קל יותר כיון שמדת הרחמנות משפיעה עליו לזרוז לתת, שכן מדובר בעני ומסכן שקל לרחם עליו. אבל כשעושה חסד לאדם עשיר שיש לו משרתים ואמצעי עזר רבים, ובדרך כלל אינו צריך להסתייע בחסד מאחרים, אך כעת נקלע למצב שנצרך לעזרה. במצב זה אין כל כך מדת הרחמנות, ומה שעושה חסד ועוזר לו הוא משום ההכרה שמצוים אנו מהתורה לעזור לבני אדם בעת דחקם. ובזה גדולה גמילות חסדים מהצדקה שהיא גם לעשירים. עכ"ד. ודפח"ח. נמצא לפי דבריו נפקא מינה להלכה, וכדלהלן.

נוסיף בביאור הרעיון עפ"י הכלל היסודי בעשיית המצוות (שהבאנו בעבר) הנקרא "כפיית היצר". ונלמד מפסוקי התורה על מצות פריקה וטעינה כאמרת חז"ל (ב"מ לב:): "אוהב לפרוק ושונא לטעון, מצוה בשונה כדי לכוף את יצרו". והוא כלל בכל המצוות להעדיף תמיד את המצוה שיש בה יותר "כפיית היצר" [וכמו שהשיב פעם הגרי"ש אלישיב זצ"ל לשאלתו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל דבמצוה שיש בה יותר "לכוף את יצרו", זה מחשיב יותר את המצוה ומעלה את דרגתה].

ניתן ללמוד יסוד זה מקבלת התורה שהיה בדרך של "כפה עליהם הר כגיגית", והקשו התוספות (שבת פח.) מדוע הוצרך לכפות עליהם והרי הקדימו "נעשה" ל"נשמע"? אלא יתכן לתרץ שזה גופא בא ללמדנו, שמהות עבודתנו להש"ת הוא בכפיית היצר, לא מחשקת טבענו אלא מרצון הש"ת שכך נעשה.

יוצא לנו לפי יסוד זה חידוש לדינא, שאם יש לפנינו עני ועשיר הנצרכים לחסד ואין באפשרותנו אלא להתחסד עם אחד מהם. לכאורה יש להעדיף את העשיר, מפני שנדרש עבורו יותר כפיית היצר שהרי מטעם זה גדולה גמילות חסדים מן הצדקה. וצ"ע לדינא.

תורת חסד על לשונו...

מעשה בבחור שהגיע ללמוד בישיבת פורת יוסף. הוא היה בחור שקט שישב בדד והכל התעלמו ממנו. הוא הרגיש נטע זר בתוך חברה מגובשת עד ששקל לעזוב ולנטוש.

לפתע התישב לידו בחור מבוגר, לימים הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל, שהיה ממצוייני הישיבה. "אולי נלמד בחברותא?" הציע לו. אמנם הלה לא הכירו אבל הכל טוב יותר מהבידוד המעיקה. צללו בנבכי הסוגיה, התנצחו בריתחא דאורייתא.

בארוחת צהרים הופתע הלה כשבחורים ניגשו אליו והחמיאו לו על סברות יפות ששמעו בשמו. התברר שרבי בן ציון פירסם בישיבה את סברותיו כדי לחזקו ולתת לו שם טוב. ואכן באו לבקשו שיקבע עמם חברותא. הבחור התעלה ונהיה בחיר הישיבה וכיום הוא אחד מגדולי ראשי הישיבות.

יגילו במלכם

"רצון יראיו יעשה"...

עובדה מעניינת סיפר הגר"ח **ברגר** שליט"א עד כמה היה "בנפשו" של הגאון **רבי אברהם גנחובסקי** זצ"ל להתחסד, להטיב ולעזור לזולת, וכך סיפר:

יום אחד כשעמד רבי אברהם בתחנת האוטובוס, הגיעה לשם אשה עם סלים כבדים, בדיוק ברגע שהאוטובוס שהיתה צריכה לעלות עליו, סגר כבר את דלתותיו. האשה עם רבי אברהם דפקו על דלת האוטובוס שיפתח, אך הנהג לא הסכים לפתוח בשום אופן, (לפי חוקי החברה, לאחר שכבר סגר הנהג את הדלת אינו חייב שוב לפותחה).

תיכף ומיד ניגש רבי אברהם אל החלון הפתוח שלצד הנהג ואמר לו: "אני מבטיח לך עולם הבא אם תפתח לה את הדלת..." הדבר הזה "שיכנע" את הנהג ופתח לה. או-אז לקח רבי אברהם בעצמו את הסלים הכבדים של האשה והעלים לאוטובוס.

עפ"י אגן הסהר

חסד לכל אדם ובכל זמן...

באחד הימים דפק מאן דהו בדלתו של הגראי"ל **שטיינמן** זצ"ל. הוא אמר לבן הבית כי עוד חצי שעה יש ברית לבנו בעיר אחרת ושואל אם הרב שטיינמן יכול להיות סנדק... הלה נדהם מהבקשה, הרי צריך לתאם מראש?

במקרה עבר שם הרב שטיינמן ושאל לרצונו. כששמע בקשתו שאל "האין לך סנדק?" והשיב כי אשתו במצב נפשי קשה ואמרה שרק אם ראש הישיבה יהיה סנדק זה יעודד אותה. הורה הרב שטיינמן על אתר לנסוע לברית והמתין לבואה של היולדת מביה"ח.

וסיפרה הרבנית ע"ה: פעם לא חש רבי אהרן לייב בטוב במשך כמה ימים ולא קיבל קהל. לילה אחד דפקו אב ובנו דפיקות מרצות על הדלת. האב זעק כי מדובר בפיקוח נפש ממש שאינו סובל דיחוי. כיוון ששמעה כך הרבנית הכניסה אותם בגלל המצב הדחוף. הם נכנסו בזריזות וכעבור דקות אחדות יצאו מחוייכים ומרוצים.

הרבנית שהתפעלה מהפתרון המהיר לבעיית פיקוח נפש, חרגה ממנהגה והתעניינה אצל השואל: "מה היה המקרה הדחוף?" האיש השיב, כי בימים אלו מגישים רשימות לבחירות לכנסת ובא לשאול אם כדאי לו להגיש רשימה לבחירות ומכיון שמועד ההגשה מסתיים בעוד שעה בחצות, הענין דחוף במיוחד!

"ומה השיב לכם?" התענינה הרבנית. הוא ענה לי שלא אגיש מועמדות, כי אף אחד לא יבחר בי חוץ ממנו" ענה האיש בהצביעו על בנו... לאחר מכן שאלה הרבנית את הרב, כיצד קרה שהשואל יצא בחיידך? ענה בבדיחותא: כנראה שמח להוכיח שברור לי שגם בנו יצביע לו, ויהיו לו שני קולות..."

מתוך מאמר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

יודע לספור? / הרב נפתלי וינברג

היה זה לפני שבועיים. התפללתי תפילת ערבית בבית כנסת ירושלמי קטן. לידי עמד אדם שאני רואה אותו לעיתים קרובות. איש צעיר, אב לילד אחד, מקדיש עיתים לתורה.

סיימנו את התפילה. ואין לי מושג למה, אבל אני מוצא את עצמי שואל אותו: "מה זו ספירת-העומר?" זו הייתה שאלה אינסטינקטיבית שכאילו פרצה מאליה, מיד לאחר קיום המצווה. כמובן שלא התכוונתי לשאול את מה שכל ילד יודע אודות ספירת העומר, אלא חתרתי למשהו עמוק יותר. "אין לי שום מושג" - ענה.

באותו רגע חשבתי לעצמי: חבל. מדובר במצווה חביבה אותה מקיימים משך שבע שבועות, אך הַדָּע אודותיה די רופף. נכון שרוב ימי הספירה כבר מאחורינו אך עדיין - לא מאוחר.

הבה נטעם מעט מטעמה של מצווה זו, כפי שהיא מבוארת בספרים הקדושים.

* * *

זה מתחיל אי-שם לפני 3331 שנים, עם-ישראל עודנו בגלות מצרים.

בהתאם להבטחה האלוקית הם אמורים לצאת משם, אך מצבם הרוחני לא מְזַכָּה אותם בגאולה.

מדוע? משום שייחודיותו של העם נעוצה במצב של 'לְבָבָד וְשִׁכְנָי', אך ברגע שמתערבבים עם מעשי הגויים מאבדים את זכות הקיום. וזה מה שקרה לאחר שנפטרו השבטים - בני יעקב. התחילו לצאת מ"גטו גושן" וליפול לשערי טומאה.

היו אמנם יחידים שנותרו ברמה רוחנית גבוהה, אך העם בכללותו נפל ללא פחות **מארבעים ותשעה** שערי טומאה. עבדו עבודה-זרה, פסקו מלמול את הילדים, וכן על זה הדרך. במצב הזה אי אפשר להיגאל. פְּלוֹנְטָר לא פשוט...

* * *

אבל להקב"ה הייתה תוכנית-הצלה. הוא לא חשב לוותר על בניו חביביו. שם-הקוד של התוכנית היה "איתערותא דלעילא" [התעוררות מן העליונים]. כלומר: בדרך כלל זכאי האדם רק על פי מעשיו, אך במצרים יצר הקב"ה מציאות חדשה שלמעלה מגדרי הטבע. בהתאם למציאות מחודשת זו היו עם-ישראל ראויים למתנה: גאולה שלא לפי מעשיהם. שפע רוחני של חסד, קדושה וטהרה שנשפך עליהם ממרומים, והעניק להם את האפשרות לפרוץ את חומות מצרים - למרות כל החטאים.

זו הסיבה שאנו אומרים "הַלֵּל" בליל-הסדר, כדי להודות ולהלל על החסד הייחודי הזה. אך איננו עוסקים ב"היסטוריה", איננו מודים רק על ההארה הרוחנית לה זכינו במצרים - **כי אם על ההארה הרוחנית לה אנו זוכים מדי שנה בשנה בליל-הסדר הקדוש.**

* * *

אמנם, גם במצרים - וגם בימינו אנו - מדובר ב"מענק חד פעמי", בגילוי עליון בה זוכה הנשמה מחוץ לכל סדרי הנהגת הבריאה. ל"התפרצות" רוחנית שכזו, לא יכולה להיות זכות-

קיום, מכיוון שהיא מנוגדת לכל הנהגת הבריאה הרגילה. גם בימינו לא מסוגלת ההארה להחזיק מעמד לבדה.

כיון שכן, העניק לנו הקב"ה סולם בן **ארבעים ותשע** שליבות, באמצעותו אנחנו יכולים לטפס ולהעפיל לאותה דרגה קדושה של ההתגלות ביציאת-מצרים. והפעם יש סיכוי שיהיה קיום לדרגה הרוחנית הגבוהה, שכן היא לא מגיעה כמתנה מן העליונים אלא באמצעות עבודה מן התחתונים ["איתערותא דלתתא"]. בחג השבועות זוכים להגיע מחדש להארה העצומה, אך הפעם באמצעות עבודה עצמית כך שיש לה קיום.

לסיכום: מידי שנה בשנה, בליל-הסדר, אנו זוכים למתנה בדמות הארה עצומה שמעבר לכל הגדרים והמסגרות. להארה זו אין קיום עצמי, ולפיכך אנו עמלים מפסח עד שבועות לחזור ולזכות בהארה זו.

* * *

זו היא אם-כן מהות ספירת העומר: טיפוס על הסולם, כאשר בכל יום ויום אנו מתקדמים בדרגה אחת נוספת. לכשנעפיל לרומו של הסולם - או אז נהיה ראויים ל"קבלת התורה" בחג השבועות הבא עלינו לטובה!

ימים אלו הם אם-כן ימי הכנה והתקדמות. ימי חשבון ומבחן כיצד ניתן להתקדם עוד שליבה ועוד שליבה.

ארבעים ותשעת הימים מחולקים לשבעה שבועות. בסידורים רבים נדפס "תפריט רוחני" על מנת שנדע במה יש למקד את העבודה הרוחנית ביום ספציפי.

ככלל מחולקת עבודת שבעת השבועות לשבעה תחומים:

שבוע ראשון - 'חסד', להתחסד ולאהוב את הזולת.

שבוע שני - 'גבורה', להתגבר על היצר.

שבוע שלישי - 'תפארת', לפאר את הקב"ה ותורתו ע"י מידת האמת ועשיית קידוש השם.

שבוע רביעי - 'נצח', לתמוך בתורה ובתלמידי חכמים, למלא הבטחות ולהתאזר במידת הענווה.

שבוע חמישי - 'הוד', להרבות בכל דבר שמביא כבוד ויקר לבורא עולם, כמו ביטול הרצון העצמי לרצונו יתברך; הודאה להקב"ה בכל הלב.

שבוע שישי - 'יסוד', שמירת קדושת הברית וכו'; להשפיע מעבודת השם העצמית גם על אחרים.

שבוע שביעי - 'מלכות', להמליך את הקב"ה על הנבראים, לתקן כל מה שקשור לכבוד השכינה, כמו כבוד בית הכנסת ובית המדרש; להוציא מן הכוח אל הפועל את עבודת הקודש; להכין עצמו להיות כלי-קיבול בחג השבועות.

שבעת הכללים כוללים גם פרטים רבים בעניינים שבין אדם לחבירו - ואידך זיל גמור. ומה גם שכידוע התאפיינה קבלת-התורה באחדות מיוחדת, כאיש אחד בלב אחד - וזהו יסוד הצלחתנו גם כיום.

שנזכה לאחדות אמת, ולגאולה השלמה במהרה בימינו אמן!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "בחוקתי"

"אם בחוקתי תלכו וגו'" [נו, ג]. **עמל התורה הוא רצון הבורא.**

ה"אור החיים" הקדוש שואל: מדוע עמל התורה נקרא בלשון "חוק", ומדוע נאמר "בחוקתי" בלשון רבים? ועוד, מהו לשון "תלכו"? ועוד, מהו עמל התורה?

ועיין בדבריו במקום שכתב על כך ארבעים ושתיים פירושים (!) ואנו נביא כאן מקצתם: מה שנאמר "בחוקתי" לשון רבים הוא מלשון חוק וזמן, שצריך לקבוע לו עת לתורה ביום ובלילה, כדכתיב: "והגית בו יומם ולילה".

ועוד, אמר "תלכו" ללמד שצריך לעסוק בתורה אפילו בהליכה כמ"ש "ובלכתך בדרך", בכל רגע ורגע חייב אדם בלימוד התורה, כמו שמצינו במדרש: "חשבת דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך" (תהלים קיט, ט), שהיה דוד חושב לעשות עניינים ועסקים ורגליו מוליכות אותו לבית-המדרש, וזה בא מצד החשק והרצון שהיה לו ללמוד התורה, שאפילו היה רוצה ללכת למקום אחר היו רגליו מוליכות אותו לבית-המדרש.

"וי"תלכו", דהיינו אל תעמדו במקומכם, כל יום ויום תלכו ממעלה למעלה וזה ההבדל בין אדם לבהמה. עגל בן יומו קרוי עגל, עם לידתו יכול הוא כבר ללכת ואין לו כל התקדמות בחייו. לעומת זאת, התינוק כשנולד הוא הולך ומתעלה מיום ליום כיוון שזו היא תכליתו. וזה אף עדיף על המלאכים שאצלם לא שייכת התקדמות. וזו חובתו של האדם ללכת ולחפש כיצד להתעלות בתורה, למצוא את מקום לימודו וללמוד בחשק ואהבה. כך אפשר לקיים "ובתורתו יהגה יומם ולילה". ומהי "תורתו"? הרי זו תורת ה'! אלא כאשר האדם מתחיל ללמוד – עדיין זו תורת ה', אך אם הוא עמל בתורה היא כבר נקראת "תורתו".

דברי "אור החיים" נפלאים עד מאוד, ומעשה מיוחד במינו אירע עמו:

נוהג מיוחד במינו היה לו לרבנו בעת כהונתו כרב בעירו סאלי שבמרוקו טרם עלותו לארץ הקודש. מדי ערב שבת היה מספק לתלמידי-חכמים שבעירו צרכי שבת, ובין היתר סיפק להם נתח בשר כדי שיעשו שבתם בהרחבה.

קרה פעם, ומסיבת איזו מחלה שפגעה בבקר שבעיירה, נטרפו רוב הבהמות והבשר התייקר עד למאוד, ואף עשירי העיירה לא היה בידם להשיג בשר לשבת קודש.

היה זה בערב שבת, ורבנו ציווה לשחוט עגל כדי לחלק את בשרו לצרכניו, ובחסידי השי"ת הוברר כי העגל הזה לא הוטרף וכך לא נשתבש מנהגו והוא חולק לבני תורה. בעת החלוקה לת"ח אחד, נכנס אחד מעשירי העיירה אל רבנו וביקשו שתמורת תשלום הגון יתן גם לו נתח בשר. רבנו ענהו בתקיפות כי אין הוא מוכר בשר וביתו לא אטליו ואינו רוצה לתת לו בשר, כי הבשר מיועד רק לתלמידי-חכמים.

העשיר האדים מכעס ופנה לרב בלשון זלזול: "הגם זה בין תלמידי-חכמים! מה לו ולחלוקת הרב?"

הרב לא השיב לעשיר כלום, ומלא סיפוק עלה על יצועו בהודאתו להשי"ת שמנהגו לא הופרע על אף חסרון הבשר.

בעת שינתו פקד את רבנו חלום קשה ובו מודיעים לו כי בשמים התעורר עליו קיטרוג גדול על שלא מחה בעת שהעשיר זלזל בתלמיד-חכם לעיניו, ולזיכוכ חטאו זה יקבל על עצמו גלות שנה אחת.

במוצ"ק ארז ה"אור החיים" את חפציו ויצא לערוך את הגלות. פסק השמים פסק הוא – ואין לערער אחריו.

כך נודד לו רבנו מעיר לעיר ומכפר לכפר, אכסנייתו ביום היא לא אכסנייתו בלילה, הוא קיים את הגלות לכל פרטיה ודקדוקיה. וכך לאחר כמה שבועות של נדודים מצא את עצמו בערב שבת בחוקתי, ובשעה קצרה זו חידש יותר מארבעים ושניים פירושים על פסוק ראשון של "אם בחוקתי תלכו".

כשהתאווש מרעיונותיו, שנשכו בו כוחות חדשים ורעננים החל לפסוע אל העיירה הקרובה.

כשהגיע אל העיירה עם דמדומי חמה כבר היו תושבי העיירה בבית-הכנסת בתפילת מנחה. רבנו הצטרף אליהם וקבע לו מקום בבית-הכנסת ליד כל הארחי פרחי. כמובן שאת גדולתו הסתיר ולא עלה על דעת אף אחד מבני העיירה שקדוש עליון ה"אור החיים" נמצא בתוכם.

אחר התפילה הוזמן אל אחד מבעלי-הבתים הפשוטים כדי שיעשה שבתו אצלו. באמצע סעודת שבת פנה בעה"ב אל רבנו והודיע לו שמנהג העיירה שאת סיום הסעודה וברכת המזון עורכים בצוותא כל בני העיירה בבית הרב, ולכן מבקשו שיצטרף איתו. רבנו לא התנגד והצטרף עם בעה"ב אל הרב. התאספו בצוותא לאכול את סיום סעודת שבת קודש, ולומר את זמירות השבת יחד עם רבם שהיה מצדיקי הדור.

רבנו תפס לו מקום בקצה השולחן. לפתע השתררה דממה, הרב הניח ראשו בין ידיו והתעמק ברעיונותיו. בני העיירה מנוסים בזאת עת הרב מתעמק ברעיונות קדשו חזקה שזה עתה מרחף הוא בעולמות העליונים ומשיג השגות קדושות, ועל כן השתררה דומיה וחרדת קודש הייתה על פני כולם.

כך יושב לו הרב אחוז שרעפים, פניו מאירות ומזהירות וכאילו אש להבה אחזתו. לפתע מזדעזע הרב, אות כי השיג השגות גדולות ועתה יורידם כאן אל קהל עדתו היושבים בצפייה ובכלות הנפש לשמוע מה בפיו.

"התגלו עתה לפניי" – פתח הרב – "ארבעה-עשר דרכים בפירוש הפסוק 'אם בחוקתי תלכו'".

וכך החל לבארם אחד לאחד וכל הקהל יושב באימה ופחד ואינם מאבדים אף מילה מפיו הקדוש של הצדיק.

"חידושי תורה אלו" – מסיים הרב לאחר פירושו האחרון – "נשמעו ונלמדו עתה בפמליא של מעלה, והם החידושים הנוראים שחידש הצדיק קדוש עליון רבנו חיים בן עטר החי בעלמא הדין!"

רבנו "אור החיים" קם מפיתנו והכריז: "חיים בן עטר!"

כל הקהל בשומעם מפי איזה ארחי פרחי את בזיון "אור החיים" הקדוש בערה בהם חמתם. כן ביקש הרב לכלות חמתו באדם הפשוט היושב בצד ומעיז לזלזל בכבוד קודשו של "אור החיים", אף שהרב לא הכירו מימיו אבל אם בפמליא של מעלה לומדים את תורתו, חזקה שקדוש עליון מופלג האיש, אך בעה"ב שאצלו סעד "אור החיים" הרגיע את הרב והאנשים הנרגזים.

אחרי כמה שעות של לימוד בצוותא בתורה ויראה, חזר בעה"ב ולצידו אורחו ולא החליפו ביניהם אף מילה אחת. למחרת בסעודה שלישית של שבת שוב חזרה הפרשה כמו אתמול. הרב עשה עליית נשמה ואחר כך אמר עוד ארבעה-עשר פירושים וחידושים ששמע בפמליא של מעלה, ובסוף הכריז שוב: "תורה זו נאמרה בפמליא של מעלה, והיא מתורתו של קדוש עליון רבי חיים בן עטר החי בעלמא הדין!"

רבנו "אור החיים" קם ממקומו והמהם בקול חלוש: "חיים בן עטר."

חמתו של הרב בערה בו ושוב רצה לכלותה באיש שזלזל בכבודו של רבי חיים בן עטר. בעה"ב חזר שוב והתחנן לפני הרב שלא יפגע באורחו ויניחנו לנפש.

בהמשך הסעודה, בעת רעווא דרעווין התלהב הרב במאוד ושוב נשמתו עלתה למעלה בתבערת לב עצומה, והוא נשאר על מקומו מתעלף כאילו רוחו ניטלה ממנו. כעבור איזה זמן ירד אל קהל אנשיו ועתה בפיו ארבעה-עשר חידושים נוספים על הפסוק "אם בחוקותי תלכו", ולבסוף שוב הכריז: "אמרים נוראים אלה הם מפיו של קדוש העליון, רבנו חיים בן עטר!"

הפעם רבנו קם מלוא קומתו ובקול ברור וחזק הכריז: "חיים בן עטר!"

מהומה החלה להתחולל, הרב מלא זעם שאג: "לכל חוצפה יש גבול! יותר לא נחשה! המזלזל ב'אור החיים' ישלם את גמולו במעצר!"

טרם סיים הרב את ציוויו וכבר תפסו את רבנו וסגרוהו בתא חשוך והשאירוהו לבדו. סעודה שלישית נמשכה כרגיל כאילו לא קרה דבר, ורבנו סגור על מסגר חשוך על שביזה את קדוש העליון רבי חיים בן עטר...

לפתע החלה להשתולל רוח סערה איומה, רעמים מחרישי אוזניים פילחו את האוויר וברקים מסנוורי עיניים האירו את פני הרקיע החשוך, עצים נעקדו ממקומם וגגות הבתים עפו לכל עבר, פחד ורעדה אפפה את בני העיר וזעקות איומות נשמעו מכל צד, בני העיר התנפלו לפני הרב בידעם שרק הרב בכוחו להציל את המצב הנורא, שמתם יגרור אחרי קרבנות אדם. הרב פעל מיד בעליית נשמה, ושאלת נפשו איתו: "בשל מי כל הסער הגדול הזה?" והתשובה הגיעתו מן השמים: "במשך כל שעות שבת קודש נחים הרשעים מן הגיהינום הבוהק בכל ימות השבוע. מיד בצאת השבת כאשר רבי חיים בן עטר מבדיל על היין מכירים בשמים שימי החול הגיעו, הגיהינום מתחיל לפעול והרשעים נשלחים לתוכו. אך בשעה זו רבי חיים בן עטר סגור אצלך בתור אסיר – ואינו יכול להבדיל – שוררת אנדרלמוסיה בעולמות, ולכן משתוללת הסערה כעת."

בדרך אגב, הודיעו לרב מן השמים שילך ויבשר ל"אור החיים" הקדוש, שבשעה זו שהיה סגור בחדרו נתכפר לו עוונו של שמיעת בזיונו של הת"ח, ושוב אינו צריך לסיים את שנת גלותו.

מיד בהיודע ל"אור החיים" דבר זה נפרד מהרב וחזר לעירו.

הא לך הנהגה של תלמידי-חכמים המוכנים לקבל ייסורים בעלמא הדין ובתנאי שיגיעו זכים וטהורים לעולם הבא.

מה נורא כוח קדושתם של קדושי עליון! (אור דניאל).

"ואם באלה לא תוסרו לי" [כו, נג].

בדורנו, דור של תשובה, מתעוררות שאלות יוצאות דופן אצל העוסקים בקירוב רחוקים. שאלות מעניינות ומוזרות, שמן הסתם טרם נשאלו מאז ומעולם. ובכן, יהודי שעוסק בקירוב באחת הערים, פנה אל מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א בשאלה הבאה: לשיעורי התורה אותם אני מעביר בבית הכנסת, החל להגיע לאחרונה יהודי שעדיין רחוק מאוד משיירת התורה. האיש מגלה עניין רב בסיפורי התנ"ך ובדיני התורה, אך עדיין הוא מחלל את השבת בנסיעה ברכב. כשדיברתי עמו על קדושת השבת ועל חומרת הנסיעה בה, הצטדק ואמר "השבת חשובה לי מאוד, וברוך ה' אני כבר עורך קידוש ומגיע לתפילות, אך על טיולים בחיק המשפחה עדיין איני יוכל לוותר!"

לאחר התפילה בשבת בבוקר – ממשך הרב לספר – אני מוסר שיעור קצר בהלכה. השבת למדנו את דיני תפילת הדרך, וסיימתי בעניין חשיבות אמירת תפילת הדרך וסגולתה העצומה לשמירה בדרכים.

לאחר השיעור פונה אלי היהודי, כשארשת פניו מביעות רצינות, ומבקש לשאול, מתוך תמימות: "האם על נסיעה ארוכה בשבת אוכל לומר את תפילת הדרך?"... כיצד אפוא יש להשיב ליהודי זה?

השיב מו"ר שליט"א:

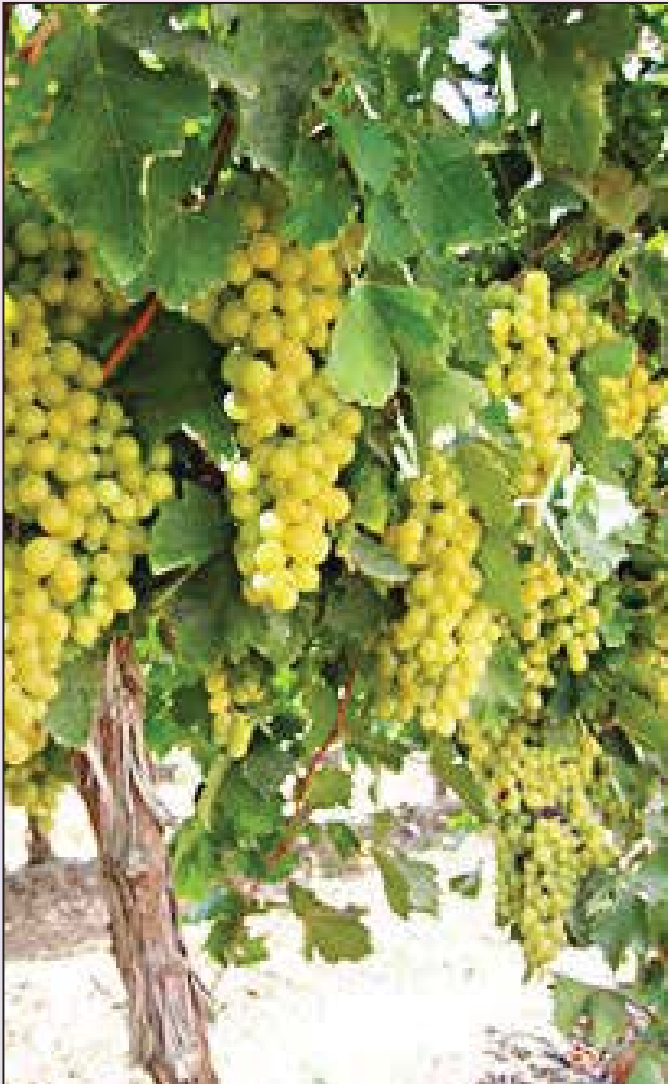
יש להסביר לשואל, מתוך חיבה ונעימות, שלומר לפני נסיעה בשבת קודש, תפילת הדרך - הרי זו תפילת שווא! כי התורה זועקת 'מחלליה מות יומת', וכיצד יתחנן ויבקש 'שתוליכנו לשלום, ותצעידנו לשלום, ותצילנו מכף כל אויב ואורב בדרך', לפני נסיעה שעומד לרמוס בה את השבת ולהתחייב במיתה!

הבה ונשאל - מהו המקור לתפילת הדרך? ובכן, מובא בגמרא בברכות (כ"ט:), שאליהו הנביא זכור לטוב, הורה לרב יהודה: "כשאתה יוצא לדרך, הימלך בקונך וצא", מבאר רש"י: הימלך - טול לרשות מהקב"ה. ומבררת הגמרא – מהי אותה נטילת רשות מהקב"ה? משיבה הגמרא: "זו תפילת הדרך". מבואר אפוא, שתפילת הדרך אינה רק בקשת רחמים שהדרך תעבור בשלום, אלא גם נטילת רשות מהבורא לצאת לדרך. ואם כן, איך יעלה על הדעת ליטול רשות מהבורא לנסיעה שכל כולה רמיסת הבורא יתברך, שציוה על 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת'!?

יש לציין, שהנוסעים בשבת מחמת פיקוח נפש, כגון אנשי בטחון ורופאים, הנאלצים לנסוע בשבת לצורך מילוי תפקידם (בדרך שאורכה פרסה או במקום שהוא בחזקת סכנה), יאמרו תפילת הדרך (אשי ישראל פ"ג אות ח').

לסיכום: יש להמשיך להשתדל בקירוב האיש ליהדות, ובאשר לשאלתו, יש להורות לו שלא לומר תפילת הדרך! (ופריו מתוק). זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"ג מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"ג מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"ג ר' עזיזלה בן שרה ז"ל, לע"ג מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"ג קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"ג אליהו בן שלום ז"ל, לע"ג שמואל בן חתון ז"ל, לע"ג ניסן בן ננה ז"ל, לע"ג ציפורה בת רחל ז"ל, לע"ג יהודה בן מרים ז"ל, לע"ג אליהו בן בתיה ז"ל, לע"ג מנשה בן שמחה ז"ל, לע"ג דוד בן מרים ז"ל, לע"ג משה בן כורשיד ז"ל, לע"ג אלון בן דינה ז"ל, לע"ג לדיה בת רחל ז"ל, לע"ג לזן בת פרווין ז"ל, לע"ג יונה בן אסתר ז"ל, לע"ג אסתר בת פרי ז"ל, לע"ג אברהם דוד בן תמר ז"ל, לע"ג לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"ג כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

"וְהָשִׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת בְּצִיר וּבְצִיר יִשִּׁיג אֶת זֶרַע" (כו, ה)

מעשה ביהודי כפרי שהגיע אל הרב הקדוש מאפסא, ובקשתו בפיו: "בית מרוזח חדש פתחתי, ורצוני שיברכני הרבי שאצליה שם במסחריו".

"הי רצון שיהיה לך שפע בלא ברכה" - ברכו הצדיק.

ארשת תדהמה התפשטה על פני הכפרי. "יסלח לי כבוד הרבי, אך איני מבין איזו ברכה היא זו" - התנגמגם האיש במבוכה.

אסביר לך" - ענהו הרבי בסבר פנים יפות, והחל מסביר - "כשיהודי נכנס לבית מרוזח, הרי מבקש הוא רק כוסית קטנה אחת של יין שרף. כשמקבל את מבקשו, אומר ברכה, שותה ופונה לו לדרכו. מקונים שפאלו לא מגיע לבעל בית המרוזח שפע, ואף לא פרנסה. לעמת זאת, כשנכנס גוי לבית המרוזח, לוגם הוא כוס אחר כוס, לעתים גם בקבוקים שלמים, משלם על כך במיטב כספו, אמנם זוהי שתיה ללא ברכה, אבל שפע לבעל בית המרוזח, יש בה.

(ספורי צדיקים)

"אם בחקתי תלכו" (כו, ג)

מדוע בחרה התורה להשתמש כאן במלה "תלכו"? לכאורה היה צריך לכתב "אם את חקתי תעשו".

התשובה היא, שהתורה רצתה לומר כאן, שחקותי צריכים להיות לכם לדרך שהולכים בה תמיד - שתקימו את כל מצוותי בדרך של חקים. כשם שאת החק מקימים, גם מבלי להבין את טעמו, כן תנהגו בכל המצוות - שתקימו אותן רק מפני שהקדוש ברוך הוא צוה לקימן, וגם כשאין מבינים את טעמן. אם תלכו תמיד בדרך זו, תזכו לכל הברכות המזכרות בהמשך הפסוקים: "ונתתי גשמיכם בעתם" וכו'.

(זרע קדש)

"ועץ השדה יתן פריו" (כו, ד)

כתב רש"י: "הן אילני סרק, וצתידיים לעשות פרות".

ונשאלת השאלה: הן רק עץ שהיו לו כבר פרות, וחוזר ומצמיח פרי, יאמר עליו ששב להצמיח את פריו - את אותו פרי שכבר היה לו. לעמת זאת, עץ סרק, שמעולם לא הצמיח פרות ובארח נס החל להצמיח, יאמר עליו שהחל להצמיח פרי. ומדוע כתוב "פריו" בלשון עבר?

נתן להסביר זאת על פי מה שדרשו חז"ל על המלים "ועץ השדה יתן פריו": (ספרא בחוקותי פרשה א). שכל העצים היו בזמן הבריאה עצי מאכל, ורק לאחר החטא, הפסיקו חלק מהעצים לתת פרות, והם אילנות הסרק שבימינו.

אם כן, מוכן מדוע אמר הפתוב "פריו" - כי אמנם ישוב עץ הסרק לתת פריו - את אותו פרי שכבר היה לו, בזמן הבריאה.

(מהרי"ד)

"ונתתי גשמיכם בעתם" (כו, ד)

מה ראתה התורה להשתמש כאן במלה "ונתתי" - מלשון מתנה? בעוד שלכאורה בפשטות היה לה לכתב "ואוריד גשמיכם", או "והמטרתי גשמיכם".

ההסבר הוא, שפונת התורה היתה לומר, שהורדת הגשמים בעתם אינה הגמול האמתי על שמירת המצוות. שהרי אמרו חז"ל (קידושין לט:): שאין בעולם הזה דבר שיכולים לתנו עבור שכר מצוה אחת. אלא שהורדת הגשמים באה כמתנת חנם, הנתנת בנוסף לשכר האמתי, השמור לעולם הבא. וזהו "ונתתי גשמיכם בעתם" - שאתן אותם במתנה, לפנים משורת הדין.

ראיה לדבר מצאנו בדברי חז"ל (ירושלמי בבא בתרא פ"ד, ה"ח): "דרך הנותן מתנה להיות נותן בעין יפה" - שנותן ברוח, ומוסיף לתת מרצונו, יותר ממה שמחייב לתת.

(החווה מלובלין)

"דוע הדבר כי מן המדות הנאות לספר בשבח החכמים והצדיקים, כמו שנאמר (משלי כה, כז):
"וחקר כבודם כבוד" (שערי תשובה ג, רכו)

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

רבי יוסף ב"ר שמחה בונים וולטור

< יום ש"ק כ' איר (תשמ"ג)

רבי יוסף היה נין ונצר למגיד הקדוש רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב. בצעירותו למד בישיבת "עץ חיים" ששכנה אז בעיר העתיקה בירושלים, והיה לאחד מגדולי תלמידיה.

פעמים רבות נהג רבי יוסף לעלות בחשאי לישיבת המקבלים "בית א-ל", שם היה מתבונן במשך שעות ארוכות בעבודת הקדש של חבורת המקבלים בני הישיבה. בחלוף הזמן, לאחר שמלא כרסו בש"ס ובפוסקים החל מעמיק בתורת הנסתר עד שהפך לבקי ורגיל בספרי קבלה קדושים.

גדולי דורו העידו עליו, על רבי יוסף כי נמנה על ל"ו צדיקים נסתרים. רבי מאיר אבוחצירה זי"ע התבטא אחריו בהתפעלות: "רבי יוסף קדישא זה, הרי הוא נעלם.."

כלפי חוץ נראה היה איש פשוט, ובתקופות מסוימות אף עבד למחיתו כמנקה רחובות בתל אביב. אך יודעי דבר הפירו בו כי איש קדוש ונשגב הוא, ומשתייך לחבורת צדיקים נסתרים שחיו ופעלו באותה תקופה בתל אביב, הלא הם הסנדלר הקדוש רבי משה יעקב רביקוב, רבי אברהם פיש, רבי חיים כהן "החלבן" ועוד קדושי עליון.

בעת הליכתו ברחובותיה של עיר נשא רבי יוסף באפן קבוע שני סלי נצרים בידיו. מתי מעט היו אלה שידעו כי בסלים אלו נושא ספרי קבלה, מתוכם למד בהחבא.

לא אחת היה מגיע רבי יוסף לסנדלריה של רבי משה יעקב ה"סנדלר הקדוש", ומזעיקו להצטרף אליו לתפלות ובקשות עקב צרה קרובה לבוא. רבי משה יעקב מניח היה מידו את הפטיש והאזמל, הדבק והמסמרים, סוגר את הסנדלריה על מנעול ובריח, וממהר ללכת עם רבי יוסף לפעל בתפלות וכנגות עילאיות לבטול רע הגזרה.

רבי יוסף נהג לטבול לעתים קרובות במקנה טהרה "יבנה" בתל אביב. מנהלי המקום אף הקצו לו חדר מיוחד בו יוכל להתבודד ולעסוק בעבודתו הקדושה.

בערב חג שבועות תשמ"א הגיע רבי יוסף למקנה, ובאפן חריג הורה לאחראי לא לאפשר לאף אדם להפגס בשעה הקרובה לחדרו. בעבר דקות מספר הגיע למקום יהודי ובקש להפגס לחדרו של רבי יוסף, אף האחראי שחזקה עליו הוראת רבי יוסף, סרב נחרצות להכניסו. הלה הפציר והתחנן, ואף טען כי מדבר בפקוח נפש ומכרח הוא להפגס בעת לרבי יוסף.

משכבדו הפצרותיו התיר לו האחראי להפגס, אף התנה עמו כי אם חלילה יקפיד רבי יוסף על פה, האחראיות תהיה עליו בלבד.

הסכים היהודי לכה ונגש לפתוח את הדלת. והנה למראה עיניו מחזה מפלא. רבי יוסף עמד במרפז החדר, מחזיק ארבעה מינים, לולב הדס ערבה ואתרוג, ומנענעם בדייקות ובכונה עצומה לארבע רוחות השמים. תמה האיש תמיהה גדלה. מה ענין ארבע מינים אצל ערב חג השבועות?

"למדנו רבנו, הקשה האיש באזני רבי יוסף לאחר שסיים את נענועיו, מה פשר עבודתו זו? היום הזה הננו נמצאים בערב חג השבועות, לא בערב חג הסוכות?"

נאנח רבי יוסף והשיב לבן שיחו:

"דע לך כי גזרה קשה מתוחה על עם ישראל. נענוע הלולב מונע גזירות קשות ורעות. מזה זמן רב פועל אני כאן בחדר לבטול אותה גזרה"

עוד באותו לילה, ליל חג השבועות, הופצץ הפור האטומי בעיראק. כור זה שגשקפה ממנו סכנה קיומית עבור העם היושב בציון, הופצץ והשמיד כליל.

רבי יוסף שמר מכל משמר על קדשת עיניו, והתרחק כמטחני קשת מבצלי חטא.

מתוך טהרה ופרישות זכה לגילויים נפלאים ולהתגלות נשמות צדיקים. בכל ברית מילה בה השתתף זכה לחזות באליהו הנביא. הוא התפרסם כיודע נסותרות ופועל ישועות, אך תמיד השתדל להסתיר בכל דרך את מעשיו וגדל צדקתו.

רבי יוסף נהג פעמים רבות לפקד ציוני צדיקים בארץ ומחוצה לה, לעתים אף במקומות מסכנים שורצי מחבלים ומרעין בישין. במיוחד הרבה לפקד את ציינו של הרשב"י במירון להתפלל במקום, ולערוך סעודה לכבודו של הצדיק.

בל"ג בעומר האחרון לחייו ערך סעודה גדולה, וכנהרגלו בקדש הזכיר בה את כל תאריכי היארצייט שיחולו בשבוע הקרוב. בעת שהזכיר את כ' באיר אומר: "יום זה יהיה יארצייט גדול". סתם ולא פרח.

באותו שבוע נסע לביתו של הבבא סאלי בנתיבות ובקש להפגס אליו. אך הגבאי שחזקה עליו מצות הרב, הודיע כי לא נתן להפגס אליו היות ופרש למנוחה קצרה.

אמר רבי יוסף: "ממילא כבר לא אראה אותו יותר, תנו לי להפגס ולראותו בפעם האחרונה.. "מספר ימים לאחר מכן, בכ' באיר, השיב רבי יוסף את נשמתו הטהורה ליוצרה, והוא בן שישים ושתים שנה.

הילד שלכם יאהב את החג

חג השבועות של הילדים!

ניתן להשיג באידיש ובאנגלית

סיפור מגילת רות ערוך ומתאם לגילאי 3 ומעלה, מלווה באיורים מרהיבים המחברים את הילד לסיפור המגילה בצורה מרתקת. העניקו לילדיכם חג שמח ושעות של הנאה יהודית אמיתית.

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמינים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

תפלה בכונה מקפרת על שבע שמיניות

"והפית אתכם גם אני שבע על חטאתיכם" (כו כד)

במדבר פליאה על פסוק זה הובא: "זה המתפלל שלא בכונה, והדברים טעונים באור."

באור נפלא לקב אמר הרב הקדוש בעל 'אוהב ישראל' מאפטא:

כלל ידוע הוא: "תפלה עושה מחצה" (ויק"ו ה). לפי כלל זה יוצא, כי אם, לדגמה, משכים האדם בבקר כשלהובתו נזקפים ארבעים עוונות מיום האתמול; לאחר שהתפלל שחריט בכונה נמחקו מחציתם ונותרו בגדיו עשרים. לאחר תפלת מנחה נמחקו לו עוד עשרה ונותרו בגדיו עשרה, ולאחר תפלת ערבית נותרו בגדיו רק חמש עברות שלא התפירו.

נמצא שבצדו שלוש תפלות היום יש ביד האדם למחוק שבעה חלקי שמונה (7/8) מקלל עוונותיו, וזו משמעות דברי המדרש: "והפית אתכם גם אני שבע על חטאתיכם" - זה המתפלל שלא בכונה, שמתוך שלא התפלל בכונה יענש אף על אותם שבעה חלקים שהיו נמחקים מחטאיו אלו היה מתפלל בכונה.

שפת צדיקים' [לר"פ דע"בוי"צ] ברה

תפלה הנעשית כ'חרב'

"ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב" (כו ז)

מדוע מפרטת התורה שאויבינו יפלו לפנינו בחרב, וכי מדוע אכפת לנו באיזו מיתה ימותו?

פרש 'האוהב ישראל' מאפטא:

כאשר מתפלל הצדיק על מפתל האויבים ותפלתו מתקבלת, אזי לא רק אותם שונאים שעליהם התפלל נופלים, אלא אף לדורות, בכל עת שיעמדו שונאים על ישראל, יכלו הם לעורר בקלות את אותה מפתל שפעל הצדיק בתפלתו. וזאת אשר בקשה התורה להדגיש: מלבד שפלו אויביכם לפניכם באותה העת, תהיה מפתל בגידכם כ'חרב' שתוכל לשמטכם אף בדורות הבאים.

'אוהב ישראל'

התשובה משתיקה את המקורגים

"ונפלו איביכם לפניכם לחרב" (כו ח)

פרש רבי משה אריה ליב ליטש רוזנבוים בעל 'מתא דירושלים':

ראשי התבות: "ונפלו איביכם לפניכם לחרב" הם: 'אלול'. רמה לנו התורה שבכך ששבים ישראל בתשובה בחי'ת רגלי, משתיקים הם את המשטינים והמקטרגים הקמים עליהם ביום הדין.

'אמרות ה'

הליכה בקוממיות - רק לעתיד לבא

"ואשבר מטת עַלְכֶם ואולף אתכם קוממיות" (כו י)

"קוממיות" - בקומה זקופה (רש"י).

יש להבין: הלא אסרו חכמים ללכת בקומה זקופה (קדושין לא א)?

פרש רבי חנוך צבי הכהן לוי רבה של בנדיו:

בסדר ה'תחננו' לשני וחמשי אנו אומרים: "וכל קומה דף לבד שתתחנה", ופרש רבי ברוך ממיז'בוז', כי להבדיל ממלך בשר ידם שהשתחווה לפניו יכולה להעשות רק בכפיפת הקומה, הקדוש ברוך יודע מחשבות, לכן לו לבדו נתן להשתחווה אף בקומה זקופה, כאשר השתחווה נעשית בפנימיות - בשבירת הלב.

והנה, אסור ההליכה בקומה זקופה נובע מפי שהדבר מראה על חסרון בידאת שמים (ספר חסידים ג). חשש זה קיים רק בזמן הזה שעליו נאמר כללו הידוע של בעל ספר החנוך' (טו): "אחרי הפעולות נמשכים הלבבות". אולם לעתיד לבא תהיה עבודת ה' בעמק פנימיות הלבבות, ללא קשר לפעולות היצרניות, וממילא לא תהיה אז כל בעיה לצעד בקומה זקופה.

'בוציא דהורא' טהרת המדות יח: 'כהו פאר'

שקרא להם התורה 'מקדשיכם' על שם העבר? פרש 'התוספות יום טוב':

אלמלא הייתה נותרת קדשת בתי הפנסות אף לאחר חרבנם, הייתה צריכה התורה לכתב: 'ואת מקדשיכם - שממה', פסדר שכתבה בתחלת הפסוק: 'ונתתי את עריכם - חרבה'. מכך ששנתה והקדימה: 'והשמותי': 'מקדשיכם', משמע שבאה ללמדנו כי קדשתם קומת אף לאחר חרבנם.

באפן אחר באר הנצי"ב מוולוז'ין:

אלו היה חרבנו בית הפנסות פקיע ממנו את קדשתו, הייתה התורה צריכה לכתב: 'וחללתי את מקדשיכם', כפי שנגמר בנוגע לכלי בית המקדש שקדשתם פקעה והם יצאו לחלין לאחר שנוכזו בחרבן הבית: 'ונבאו בה פריצים וחללוה' (ויקרא ז כב, וראה נדרים סב א). מכך שכתבה התורה בלשון: 'והשמותי' משמע שחרבנו בית הפנסות יגרם להם רק להיות שוממים, אף לא יפקיע מהם את קדשתם.

'תוספות יום טוב' מגלה גג, 'מרומי שדה' מגלה כח ב

התפלות עולות דרך בית המקדש אף כיום

'והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניחחכם' (כו לא) 'ולא אקבל ברענא חורבן פנישתכון [ולא אקבל ברצון את קרבנות הצבור]' (תרגום אונקלוס).

יש להבין מדוע פרש אונקלוס כי פגנת הפתוב היא דוקא לקרבנות הצבור?

רבי שלמה קלוניר מבראד פרש כי אכן, אין פגנת אונקלוס לקרבנות כלל, כי אם לתפלות שתקנו פנגד קרבנות הצבור (ברכות כו ב). ולכך לא פרש את הכתוב כפשוטו, שכן על בטול הקרבנות יכולים היינו ללמד מתחלת הפסוק: 'והשמותי את מקדשיכם', ואם אין מקדש - אין קרבנות, ומדוע הצריך הפתוב לפרט: 'ולא אריח בריח ניחחכם'? לכך באר אונקלוס, כי הזהיר הקדוש ברוך הוא את ישראל, שאם יחטאו - ימאס בבית המקדש ויחריבו בעצמו, ואז אף תפלותיהם לא יתקבלו, שהרי התפלות עוברות דרך בית המקדש (ראה ברכות ל א), והוא מאס בו.

ואולם בפעל חמל הקדוש ברוך על עמו וסבב שבית המקדש יחרב בידי הגויים, מבלי שימאס בו. כך נותרה קדשתו בעינה, ואף לאחר שבטלו הקרבנות יכולות התפלות להתקבל דרכו.

'אמרי שפר'

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרישה

המונע 'אמן' מחברו - עוון בידו

"ואם בחקתי תמאסו... לבלתי עשות את כל מצותי" (כו טו)

"לבלתי עשות" - מונע את אחרים מעשות (רש"י).

אפשר לומר כי דברי רש"י מכניסים על המברך את הברכות בלחש וכך מונע אחרים מלענות אחריו ואמן. וכפי שכתב בספר חסידים (נד) שהמברך בלחש - הרי זה גוזל את מצות עניית אמן מסובביו, ורמז לדבר: 'לבלתי עשות את' - ראשי התבות בגימטריה: 'אמן'.

'כבוד מלכים' ערך 'אמונה'

קדשת בית הפנסות קומת לעולם

"ונתתי את עריכם חרבה והשמותי את מקדשיכם" (כו לא)

מלשון הפתוב: 'והשמותי את מקדשיכם' למדו חכמים (מגלה כח א) שקדשת בתי הפנסות אינה פוקעת מהם אף לאחר שחרבו. ויש להבין מהיכן למדו זאת, שהרי יתכן

כחה של אמן

הזהר הקדוש מגלה לנו את כחה הגדול של עניית אמן:

"כל העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבועים שנה"

(תיקו"ז מ א).

נאמין ב'אמן' - נענה בכל כחוני, ויקרע גזר דיננו.

ברכות השחר: בקול בכונה בחברותא.

ברכת המזון - בקשת רצה

חיים של חלוץ עצמות

בברכת המזון של יום השבת תקנו להוסיף בתוך ברכת 'בונה ירושלים' בקשה מיוחדת: "רצה והחליצנו... הגדול והקדוש הזה". במדרש (ויקרא לז טו) דרשו סמך זה שמשקלים בקשה זו בברכת המזון של שבת, מסמיכות הפסוקים בישיבה (נח יא ט): "ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות ונשף ועצמותיך חליץ...; אם תשיב משבת רגלך ועוֹת חפצך ביום קדש וקראת לשבת ענג".

לשגשג חל"צ ישגן משמעות רבות (ראה ב'ברוך שאמר' על תפלות השנה עמ' רח) ובמדרש בארו זאת בארבעה אפנים: שמיטה - כמו "וחלצה נעלו" (דברים כה ט); הצטיידות בכלי זין - כמו "חלוצים תעברו" (ספר יח); הצלה - כמו "חלצני ה' מאדם רע" (תהלים קמ ב); מנוחה - כמו "ועצמותיך יחליץ" (ישעיה שם), שבזכות המנוחה העצמות והגוף מתחדשים בלתי ובגבוהה (ראה מהרש"א בח"א, דמות קב ב).

באבודרהם כלל את הפרושים כאחד בהסבירו את פטר הבקשה: "שעל ידי זכות השבת שישמרהו ישראל כראוי, היה נגאליים ונשמטין מן הגלות ועלו לארץ ומזרזים בחלוצי עצמות". בספר המנהיג (הל שבת עמ' קע) הוסיף והסמיק לכך את דברי הגמרא (שבת קיח ב): "אלמלי משמרו ישראל שתי שבתות מהלכות - מדי נגאליים, ובאר כי לכך אנו מבקשים זאת דוקא ביום השבת".

פרנסה במנוחה - כפיו השבת

עוד דרשו חכמים (פסיקתא דר"כ ז) על הפסוק (תהלים ט ז): "למען יחלצנו ידידך". אמרה פנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: "רבון העולמים! למה לא דרחתם לך מסרף ועובדיהו נייחין... מכאן קבעו חכמים 'והחליצנו בשבת'".

באר רבי יהודה אסאד (ש"ת 'הנהגה יעלה ח"א א"ח כב) כי כך טענה פנסת ישראל לפני ה': הרי כפיצד יתכן שאוהבין [ידידך] צריכים להיות טרודים ב'מיהם בהבאת טרף [משרף] לביתם, בעוד עובדי עבודה זרה מתפרנסים בנחת?! ולפיכך תקנו לנו לבקש זאת בברכת המזון של יום השבת, שבו אנו נחים מעמל יומנו, כי בכל ימות השבוע תמצא לנו פרנסתנו בהשקט ובמנוחה".

הזריזות הנדרשת לקיום המצוות

הרוקח פרש את בקשת רצה והחליצנו... במצותיה: "הי רצון לפניך שתזרזנו ה' אלקינו במצותיה לעשות", וכעין מה שאנו מבקשים בסיום 'שמנה עשרה' - "ואחרי מצוותיה תרדף נפש" (חידושי מהר"א ערוך פ"ג ט"ט).

יש לומר שלפיכך תקנו לבקש על זרזו ועל חלוץ עצמות בנוגע

לקיום המצוות, שכן בגמרא (שבת פו ב) אמרו: "ישראל דדאיגי במצות - כביל גופי'הו", כלומר: כיון שישראל טרודים בקיום המצוות - נחלש גופם. לכך הם צריכים ברכה מיוחדת: "והחליצנו... במצותיה" - שיתחזק כחם על אף שהם טרודים במצוות, ובפרט "במצות יום השביעי" שקבלוה בברה, עוד קדם שנתנה התורה (סנהדרין נו ב), ולכך הצרכו בה לשמירה יתרה (האר"י ממועד' על הפסחות, עמ' שלה).

רבי משה ליב ליטש וזונבוים באר, כי לכך תקנו לבקש על זרזו המצוות דוקא ביום השבת, משום שהשבת היא מתנה טובה שנתן הקדוש ברוך הוא לישראל בלבד (ראה שבת יב, ואלו לנכרים אסור לשבת ביום השבת (סנהדרין נח ב). אין דרך אחרת להסביר זאת, אלא לומר שהיא נתנה להם כמתנה על כך שהסכימו לקבל על עצמם את כל המצוות. על פן אנו מתפללים: "רצה והחליצנו" - וזרזנו לקיים, "במצותיה" - את כל המצוות, "ובמצות יום השביעי השבת...". שאם לא נקיים את כל המצוות כראוי, לא יהיה ראויים למתנת השבת (הגשפ"ב בני יהודה).

פשיטת המלוש הגשמי בשבת

ב'שפת אמת' (כי תשא תרמ"ט) באר, כי לכל בקשת 'החליצנו' קיימת משמעות בפולת: הן על חליצת המלוש הגשמי כדי להיות מוכן לקבל את קדשת השבת, והן על לבישת 'מחלצות' - הלבוש הרוחני של קדשת השבת. והשעם שכפלו 'במצותיה ובמצות יום השביעי', כי אכן כל מצוה מלבישה את האדם בלבוש רוחני. אך בעוד כל מצוה מתקנת איבר מיוחד, השבת שקולה כנגד כל המצוות והיא בבחינת לבוש לכל הגופט.

אף הרבי בעל דברי שמואל' מסולנים פרש, כי אנו מבקשים זאת ביום השבת שאז יש להחלץ ולהתפשט מכל הענינים הגשמיים, כדי שהדעת תהיה נתונה מכלואה בקדשת השבת (דברי שמואל' לקוטר' עמ' קצה).

'רצה והחליצנו' - בקשת פני עצמה

כאשר היה הרה"ק רבי אהרן מבעלזא חולה ונמנעה ממנו האפשרות לאכל את סעודות השבת, עשה זאת באפן שלא בחיני החסידים בכך. אף לאחר הסעודה, עשה עצמו כביכול הוא בברך את ברכת המזון, אולם בעוד את כל הברכות אמר בשקט, את בקשת רצה והחליצנו אמר בפה מלא. לסוכבו שהתפללו על כך הסביר: "את רצה נתן לומר, שכן זוהי בקשה פני עצמה" (אוצרותים של צדיקים ברכת המזון).

ברוך רופא חולים - אמן!

הספור המרגש שלפניכם נשמע מפי הגאון רבי משה שטיינמן שליט"א, בנו חביבו של מרן ראש הישיבה הגאון זצ"ל, בתוך הדברים שנשא בסעודת המצוה שנערכה לרגל הכנסת להיכל ישיבתו של מרן זצ"ל - 'ארחות תורה', בערב ראש חדש ניסן האחרון. את הספור שמע הגאון רבי משה מפי בעל המעשה, תלמידו של מרן מתוקפת ישיבת כפר סבא, אשר כיום משמש בעצמו כראש ישיבה באחת מהישיבות החשובות.

וכך ספר ראש הישיבה, תלמיד מרן זצ"ל: באחד הימים התקשר אלי תלמידי משכבר הימים, אשר מזה שנים רבות מתגורר בארץ נבר. לאחר שדרשנו איש בשלוש רעהו, הוא תנה בפני בקול רזוי דמעות את מצבו העגום ואת הצרות הרבות האופפות אותו ומעיבות על חייו; כמה וכמה שנים חלפו מיום נשואיו והוא טרם זכה ליולדים, הוא מתקשה מאד בפרנסתו וכמעט כל עסק או השקעה שטקס בהם ירדו לטמיון. והצרה האחרונה והקשה מכל - בזימים האחרונים הודיעו לו הרופאים כי הוא חלה במחלה קשה, וסכנה חמורה נשקפת לחייו.

ראש הישיבה שזכר היטב את תלמידו, הקשיב בצער לספור הקשה שהשמע בפניו, ולאחר שיחה ארוכה שבה הזדהה עם כאבו העמק והרעף עליו טללי נחומים, ברכו מעמק לב כי יזכה במהרה לראות בישועת ה'. אלא שהתלמיד לא הסתפק בכך ואמר: "אני מבקש מראש הישיבה, בהיותו תלמיד של מרן בעל האילת השחר, שיכנס למעון קדשו ויבקש ממנו שיברכני שאזכה לצאת מצרה לרוחה, ואף ידרכני כמה עלי להתחזק לשם כך...".

"בשמחה", השיב ראש הישיבה, והבטיח: "בהזדמנות הרבה שבה אכנס למורי ולרבי, אזכיר לפניו את שמך לברכה, ואף אבקש שיוזר לך כמה להתחזק כדי להסיר מעליך את מדת הדין".

מים ספורים לאחר מכן נכנס ראש הישיבה לביתו של מרן כדי להנוץ עמו, ובתוך דבריו ספר את ספורו הקשה של תלמידו משכבר הימים, אשר חלה בקושי הנוראים שהוא חוה בהיותו חולה בניו ונעדר פרנסה, מרחפת עליו עתה הקשה שבצרות, כאשר נחלה במחלה קשה והוא נתון בסכנת חיים, ישמרו ה'.

מרן הקשיב לדברים בפנים עגומות. נראה היה כי כאבו של היהודי נגע עד מאד ללבו. בטרם השיב, התענין מפי ראש הישיבה על מצבו הרוחני של תלמידו. לראש הישיבה לא היתה לך תשובה המניחה את הדעת, שכן בתוך שיחתו עם תלמידו התברר לו לדאבונו כי מאז עבר גולה, מצבו הרוחני נחלש למדי.

מששמע זאת מרן, פתח את תשובתו במשל שהובא בספרי הקדמונים:

מעשה במלך גדול שחשב עד מאד שירה וזמרה. לשם כך הוא העסיק בארמונו כנר ממחה ומיחד, אשר נגינתו ערבה לאזניו מאד. בכל עת שהיה חפץ הפלך ללרגע ולהחליף פת, היה נקרא הפנר לחדרו. מרגע שהחל הלה לפרט על נימי הכנור, וצלילי ההננים נשמעו בחלל החדר, היתה פושטת על המלך אורירת רגע ושלוליה פלגאח, ורוחו היתה שבה אליו.

אלא שאף שאותו אדם היה כפר ממחה ביותר, מסתבר כי מדותיו לא היו מתקנות כלל; מפעם לפעם הגיעו לאזניו תולדות שמוניות על כך שכנורו האהוב משתפר ומתגולל ברחובות, וגונב וחומס, וכמה פעמים אף נראה מתרועע ומסתודד עם הגרועים שבשונאי המלך.

אלא שפאמר החכם: "האהבה מקלקלת את השורה", אטם המלך את אזניו ולא הסכים

לשמע את השמועות הרעות על אודות כנורו האהוב. וכך למרות פשעיו הוסיף הפנר לפקד מדי יום את הארמונו ולהנעים בנגינתו את אזני המלך.

באחד הימים, בעת ששטה הפנר לשכרה, הסתבר בקטטה עם אחד ממרעיו, ותוך כדי שהטיחו מהלומות זה בזה נקטעה לפתע אצבעו של הפנר באפן שהוא לא יכול היה להמשיך יותר לפרט על נימי הכנור.

מקרבי המלך חששו עד מאד לספר זאת למלך, הו ידעו הם היטב עד כמה מחבב המלך את הפנר. אולם מה רבה היתה הפתעתם, כאשר מדי כששמע המלך את הבשורה, הורה לזמן את שר המשטרה ופקדו עליו להשליך את הכנור לבית האסורים ולהענישו בחמרה על כל מעשיו הרעים.

מסתבר כי כל זמן שהיה הפנר יכול לשמש בתפקידו ולהנעים למלך את יומו, התעלם המלך מחטאיו, אולם בו ברגע שלא יכול היה יותר לעשות זאת, מיד נענש.

"אף לרבון העולמים יש גגון מיוחד שהוא אוהב", סיים מרן את דבריו, "במדרש נאמר כי אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישאר עונים" (דברי ז א). ואם כן, לא לחנם אמרו (תיקו"ז ע א) כי העונה אמן קורעים לו גזר דין של שבעים שנה, שכן אותו אדם משורר ומשבח לפני ה' את הגאון האהוב עליו ביותר - את גגון האמן, וראויה היא זכות זו כדי להגן עליו.

אמר אפוא לתלמיד כי אם הוא רוצה שמשמים יתעלמו מעוונותיו ויקרעו לו את גזר דינו הקשה, יקבל על עצמו לשורר לפני ה' את גגונו האהוב; לרדף בכל יום אחר עוד ועוד אמינים ויאה שמה רבא. וככל שייבה לעשות זאת, פן יושעו הקדושים ברוך הוא מצרותיו ויפקדוהו בפקדת ישועה ורחמים".

עם יציאתו מחדרו של מרן, מהר ראש הישיבה להתחזק לתלמידו ולהעביר לו את דברי מרן. כאשר שמע זאת התלמיד קבל על עצמו מיד להתחזק במצוה ובה, ובכך הסתיימה השיחה בין הרב ותלמידו.

באחד הימים, למעלה משנה לאחר אותו מעשה, צלצל הטלפון בבית ראש הישיבה, ומעבר לקו נשמע שוב קולו של תלמידו. הפעם היה הקול מאושש ומלא חיים, ובשורות הפשמחות שציאו מפיו קלחו בזו אחר זו:

"אני שמח לספר לראש הישיבה כי בחסדי שמים נפקדנו בזרע של קומא, וגם פרנסתי, ברוך ה', הסתדרה והתציבה בה הצד היותר טוב...".

אולם העקר והחשוב ביותר - זה עתה קבלתי מידי הרופא את תוצאות הבדיקות האחרונות, שמהן התברר לי לגדל שמחתי, כי המחלה נעלמה מגופי לחלוטין. מהיום ואלף אני בריא ושלם, מאשר ושמח".

"הראשון שאלי התקשרתי לספר זאת הוא ראש הישיבה", הוסיף התלמיד, "שכן מאז שהתחלתי לקום את העצה שפטר לי מפי מרן היאילת השחר, החל מצבי להשתנות לטובה. מאותו יום ואילך הקדשתי מדי בקר זמן רב כדי לסובב מבית כנסת לבית כנסת, כדי לשמע ולענות אמנים על כמה שיותר ברכות. חברי שהכירו את עברי, הביטו עלי כעל אדם שנטרפה דעתו, אולם אני שידעתי כי חיי תלויים בכך, התעלמתי ממשפטיהם והמשיכתי בהנהגתי.

הנה, בחסדי שמים הגיעה אלי הישועה, אולם איני מתכנן לחדל מהנהגתי. אמשיך לרדף אחר עוד ועוד אמנים, ויהי רצון שלעולם לא יעזבני ה'". סיים התלמיד בהתנגשות.

עובדי שבת

זמני בניסת וצאת השבת

בניסת שבת: 19:16
שקיעה: 19:38
צאת השבת: 20:18
דבנו תם: 20:51

הזמנים ל"פי
אופק נתיבות

אזר השבת

העלון מופץ ברכבות עותקים בארץ ובעולם
מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמות
שמעון בן יסכה ז"ל

האלון נחשב לאחד מן העיתונים המובילים בארץ ובעולם
בן אהרן נשאר נשקף בן אהרן נשקף בן אהרן נשקף

דיון הלכתי
בשולחן השבת
שאלות ותשובות אשכוליות שהוקדמו
על שו"ת של גדולי ישראל ש"ס

מפניי הפרישה

"אם בחוקתי תלכו"

מפרש רש"י: שתהיו עמלים בתורה!
הצדיק רבי אורי מסאמבור היה מפורסם בכל ערי גאליציה כגדול בתורה וכבעל מופת בצעירותו התגורר רבי אורי עם משפחתו בעיירה קומארנא וביתו היה ריק מכל ועוני ודלות שלטו בו אולם למרות זאת היה רבי אורי שקוע בתלמודו ללא הפסק והיה עמל בתורה יומם ולילה.
דירתו הייתה בת חדר אחד בו הצטופפו הוא וילדיו לרהיט יחיד היה בבית שולחן עץ פשוט כשבצידו האחד ישב תמיד רבי אורי ולמד בהתמדה ובצידו השני של השולחן ישבה אשתו ותפרה שקים ומכך הצליחה להביא אל ביתם מספר פרוטות...
מדי שבוע ביום חמישי בלילה הייתה אשתו עורמת את כל השקים אל פינת החדר וכל אותו הלילה הייתה עוסקת באפיית חלות לכבוד שבת קודש וכן מספר לחמים לשאר ימות השבוע.
מחמת דלותם לא היה בבית משטח עץ עליו יכולה לרדת את הבצק משום כך נאלץ רבי אורי לפנות את מקומו וכך מידי שבוע היה לומד במשך כל הלילה בעמידה!

"ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה ייתן פריו"

קבוצה של סוחרי תבואה אמידים באו אל הצדיק רבי יעקב מראדזמין והתאוננו בפניו שהשנה יש שפע גדול של תבואה ומשום כך ירד מחירה פלאים עדי כדי כך שהוצאות גידול התבואה גודלות בהרבה ממחיר התבואה בשוק...
ההפסד - כך אמרו הסוחרים - הוא עצום!
הקדוש ברוך הוא - ענה הרבי - הזן את העניים בשנות הבצורת כאשר מחיר התבואה מרקייע שחקים הוא יזון את העשירים בשנות השפע...

תשובות למדור ניתן לשלוח עד יום שלישי בשבוע
לפקס: 08-9941870
או למייל - 7665190@gmail.com

אזר התורה

חידה: מי היה שקול באומות העולם כנגד רבי שמעון בר יוחאי?
פרס החודש: זה קניה מכונית! באחת מורשות המזון + 5 זוכים בשובר מימשי יקרתי בחנות ביגוד [בסה"כ 6 זוכים]
החידה משבוע שעבר: היכי תימצי כהן שאסור לו להטמאות לאביו?
פתרון החידה: אם האבא בעל מום הרי שהבן - הכהן - לא נטמא אליו. (נזיר נד)

המדור בחסות: ת"ת אשדוד | כל הלבוש לבן תורה במחירים מיוחדים
רחוב: חסדא אשדוד | טלפון: 052-766-8251

העלון להצלחת מר תומך סגרון ורעייתו תח"י
ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת
"הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il
לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454
ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

**סוכן ביטוח
ששכח לבטח**

שאלה: הזמנתי מסוכן ביטוח פוליסת צד ג' לרכב ושילמתי עליה, לאחר זמן כשפגעתי ברכב אחר התברר לי שהוא שכח לבטח אותי, ונותרתי ללא פוליסה, האם הוא חייב לשלם את הנזק?
שאלה מעין זו כבר נידונה בבית הדין לעניין סוכן ביטוח שקיבל כסף מהלקוח שלו על מנת שיבטח את דירתו ושכח לעשות זאת, ולאחר שפרצה שריפה בדירה התברר שאינו מבטוח.
יסוד העניין, כי הנה מצינו בפוסקים ששומר שפשע בשמירתו והרכוש נזוק, חייב לשלם אפילו על נזק שנגרם בגרמא.
לא זו בלבד, אף אם שכח לבצע את התפקיד שהוטל עליו או שלא שמר כראוי והרכוש נזוק, הרי זה כאילו פשע וחייב בתשלום הנזק, ואף בנוקי גרמא.

יש שרצה לטעון, שדין סוכן ביטוח כשומר משום שתפקידו לשמור על כספי המבוטח, וממילא אילו פשע חייב. אולם יש שטענו, שסוכן ביטוח אינו כשומר אלא נחשב כעובד של חברת הביטוח, ולכן ייפטר בדיני אדם.
אמנם בעל הפתחי חושן זצ"ל הסתפק בדינו, משום שאפשר לומר שכיון שסוכן הביטוח נוטל אחוזים מתשלום הלקוח הוא נחשב כשלוחו ויתחייב, אך לבסוף הסיק שאי אפשר להוציא ממנו מומן על פי סברא זו.

הכותב הינו הרב אלחנן רבנסקי, טוען רבני ומגשר

"שנזכה לשמוע קול שופרו של משיח במקום הצבע אדום..."

קוראים יקרים, שלום לכם.

אנו תושבי הדרום חוינו בשבוע שעבר ימים לא קלים, ובפרט אנו תושבי קרית גת, אשר התרגלנו להגנה בזכות מורנו ורבינו הגה"צ רבי נסים מויאל זיע"א בחיי חיותו, ופתאום כעת גילינו ש"גם" לכאן הטיילים יכולים להגיע... ביומיים של האזעקות עלו לי כמה תובנות חשובות, תרשו לי למנות בפניכם את חלקם.

1] אמר לי ידיד: חכה ותראה! רק יסתיים ה"בין הזמנים", האברכים ובני הישיבות יחזרו למסגרות הלימוד, והטיילים יפסקו. ואכן כך היה, והדבר הזה בדוק ומנוסה, בימים שפחות לומדים תורה יש לצערנו יותר אטונות רח"ל. אם כן כעת יש לכל יהודי מחויבות להתחזק בקביעת עתים לתורה ובעמל התורה, בכדי להגן על כלל ישראל.

2] מטרת האזעקות הייתה להזכיר לנו להתפלל לקב"ה, לשמור אתו על קשר... וכפי שאומר רבי שמעון בר יוחאי ע"ה (יומא ע"ו) שהסיבה לכך שהקב"ה הוריד לישראל מן במדבר בכל יום, ולא הוריד להם בבת אחת כמות מן לזמן מרובה, בכדי שידאגו כל יום: "מי הבטיח שגם מחר ירד מן?", וכך יתפללו לקב"ה בכל יום.

חברים יקרים! נמשיך להתפלל על כל הפצועים ונפגעי החרדה, שהקב"ה ישלח להם במהרה רפואה שלמה, ונמשיך אף להתפלל ולבקש שהקב"ה ישמור על כל החיילים היקרים ועל כל עם ישראל. כי "אם השם לא ישמור עיר שוא שקד שומר".

3] כל הזמן שמענו על הסבל של תושבי עוטף עזה: עוד פעם פצמרי"ם, ועוד פעם פיגועים, ושוב שריפות ונזקים מחמת בלוני תבערה וכדו', אבל היצר אמר לנו: עזוב, אל תיקח ללב, זה "רק" בעוטף עזה... זהו כמובן ממש טעות חמורה! הלא כולנו אחים, ואין אפשר להתעלם כל כך מהסבל הבלתי פוסק של כל כך הרבה יהודים יקרים!?

והאמת היא, שאם היינו נושאים בעול איתם, כואבים את כאבם, מתפללים עליהם, וחוזרים בתשובה, הקב"ה לא היה שולח את הטיילים עד אלינו, אלא הוא היה מטפל באויבינו כמו שאף אחד אחר לא יכול לעשות.

וחשוב שנוזכר את זה: כל סבל נשלח משמים רק בכדי שנתעורר לחזור בתשובה, ונתעורר להתפלל ולשמור על קשר עם הקב"ה. ואם כאשר יהודי אחד טובל היו כולם כואבים את כאבו וכן מתחזקים ומתפללים, הקב"ה לא היה צריך להוסיף עוד סבל וצרות! כי כבר "הבנו את הרמז", והיינו זוכים כבר לגאולה וישועה.

אז מעכשיו, לא נותר! נתחזק כולנו במצות "ואהבת לרעך כמוך", ונשתדל להיות נושאים בעול עם כל יהודי באשר הוא, מה שבוודאי ישמח את האב המשותף של כולנו, אבינו מלכנו. ובזכות זאת נזכה בקרוב ממש שבמקום "צבע אדום" נשמע את שופרו של משיח.

**באהבה ובידידות
שמעון גוטסמן**

אספורה

סיפור לשבת

נפילות בזמננו??

16/10/2013

לכל טיל יש כתובת

בשבועות האחרונים אין אחד שלא שמע על המתיחות שבין ארה"ב לאיראן. זה מדבר וזה משיב. זה תוקף וזה מחפיר, את האמת לזה כולם שמו לב אבל לדבר אחד יותר חשוב אף אחד - כנראה - לא שם לב.

באונסביר היטב היטב על מה מדובר. ארה"ב מאיימת על איראן במלחמה וכנגדה באה איראן ומשיבה גם כן אימים על מלחמה.

ארה"ב שולחת מטוסים ספינות וכלי מלחמה הגדולים ביותר בעולם לעבר איראן ובכוונתה, כנראה לתקוף בעוצמה. לאחר כמה ימים איראן ומחבלת בחפציה של ארה"ב וכן נושבות להם קולות מלחמה.

כמובן שלא מטרטנו להעביר כאן חדשות... באנו להעביר מוסר דווקא מדברים אלו המתרחשים למול עינינו, וכמה רואים שהקב"ה מצילנו מידם.

אומר המדרש: "אמר רבי יצחק שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי, והולך מלך ערבי לארם ארם היא אדום, וחוזר מלך פרס ומחריב את כל העולם כולו וכל אומות העולם נתרעשים ונבהלים ואומרים להיכן נבוא ולהיכן נלך, והקב"ה מרגיע ואומר בני אל תראו כל מה שעשיתי, לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתייראים הגיע זמן גאולתכם".

וכמה זה נראה שאנו נמצאים ממש באתחלתא דגאולה.

בוודאי שאנו כיהודים מאמינים צריכים להאמין בכל יום שאפילו אם יתמהמה בכל זאת אחכה לו שיבוא, ככל שאדם מחכה יותר למשיח ואומר שגיע בכל יום זה מראה כמה הכמיהה שלו לגאולה השלימה, ושנזכה ושיבוא משיח צדקנו נראה מי באמת היה בליבו חשק ואהבה וצפייה גדולה למלך המשיח ולמי לא. (דברים אלו נאמרו מפי מגיד המשרים ר' יהושע שוב שליט"א)

לפני שרציתי לחזור על הנושא הזה שוב פעם, קוראים רבים שאלו "אדון אור השבת מחילה אבל עבר זמנו בטל קורבנו..." באמת למה לי לחזור שוב פעם על הנושא הזה של ירי הטיילים ולהביא בפני קוראינו היקרים את סיפורי ההשגחה שמתקיימים - למרות הכל - גם בזמננו עתה, כמו שנהגו לספר כמה וכמה מגדולי ישראל על המיוחדות של עם ישראל, שהרי כל כולו חי בזכות הניסים ואין יום לאדם בלי נס. הנשימות העיניים האוזניים הרגליים ובעצם כל חיותו זה נס אחד גדול.

אז לפני שנכתוב כאן עוד מעט מהנושא המדובר, אני רוצה לומר ואולי לחדש, שמידי כמה זמן אנו נוהגים לכתוב על הניסים שמגיעים

**המטח ששוגר
לאשדוד באותו
רגע היה השיא
מכל הזמן. 117
טילים נורים
לעברה, בורא
עולם שולח את
כיפת ברזל והיא
מיירתת 116
והטיל האחרון
היכן הוא??**

מהכולל לביתו וברוך השם הצליח לתפוס מחסה, למרות שביתו ספג נזק של אלפי שקלים מהרסיסים אבל כאמור ברוך השם זכה לראות את יד ההשגחה כמו כל השכנים. המטח ששוגר לאשדוד באותו רגע היה השיא מכל הזמן. 117 טילים נורים לעברה, בורא עולם שולח את כיפת ברזל והיא מיירתת 116 והטיל האחרון היכן הוא?? התשובה היא כמו שבורא עולם החליט שכיפת ברזל תיירת 116 טילים הוא החליט שאותו טיל יגוועו את חייו של האברך הטרי והצעיר הזה. בורא עולם הוא המושך בחוטים, הוא החליט שזה הזמן שבו צריך כפרה על עם ישראל בגלל מידת הדין אז הוא מבצע הזה.

ופה אנו מוצאים בעצם את היד העליונה, וגם את פירוש המשפט שילכל טיל יש כתובת, הקב"ה יודע בדיוק מה ואיך לשלוח. על דברים כאלה היה אומר מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל "גלוקה ככפרה על הדור", ולנו לא נותר אלא להשאר במילותיו אלו של מרן הרב שטיינמן ולהאמין בבורא עולם.

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י בספר בית מועד לכל חי (סימן ה' אות כ"א) בשם ספר שלמי חגיגה בשם אגרת הרמב"ן, וז"ל. כל ימי העומר יאמר בשעת ברכת כהנים מזמור למנצח בנגינות בצורת מנורה והוא סגולה נפלאה להצליח בכל מעשיו ואינו ניזוק כל אותו היום, ומוה"ר חסיד שבכהונה בספר שבט מוסר (פ' ל"א אות י"א) הביא זה בסתם וכנראה דהבין דהוא לכל ימות השנה, עכ"ל.

אם בורה

סיפור לפנת

באם שרותיכם
לזכות את הרבים
ללא כל מאמץ!
אם אירע אתכם
או מכירים
סיפור מחזק
שלחו אלינו בית
'אור השבת'
רח' חזני 1133, 4 מתיבת
ולציון עבור 'אור
השבת'
או במקסט:
08-9941870

סיפור אינני ואינור

ה'לוטו' של בורא עולם

"הסיפור הבא אירע לי לפני כשלושה חודשים בדיוק", מספר אותו בחור חשוב בשם אלחנן.

"הסיפור מתחיל כשנכנסתי לישיבה גדולה בעיר 'אלעד' לפני כשנתיים לצערי הרב הייתי 'מכור' לכל הנושא הזה של פייס ולוטו. כל יום הייתי הולך למכולת ליד הישיבה קונה כרטיס מגרד ולא זוכה. קונה עוד כרטיס מגרד ושוב פעם לא זוכה.

"הגעתי למצב כזה שהייתי זקוק כבר להלוואות מחברי לשיעור. הייתי מלווה בכמויות אדירות כספים. וודאי שהייתי רושם כל חוב וחוב ולמי אני חייב אבל הדבר הזה לא הלחיץ אותי במיוחד במחשבה שמדובר בכמה מאות שקלים פשוטים ובוודאי שיהיה בידי להשיג אותם, וחוף מזה כמעט לא חשבתי על האיום הזה. תמיד היה לי מחשבה שיבוא יום ואהיה מיליונר מכל הפייס הזה, אבל ככל שהזמן הלך ואזל הבנתי שזה רק מחשבת טעות אחת גדולה שאני עושה בכל פעם שאני קונה כרטיס, אבל כאמור, זה הלחיץ אותי כי הייתי כבר מכור.

"לפני כשלוש חודשים, ביום רביעי אחד אני יושב עם עצמי ופותח

את פנקס החובות שלי. עברתי שם שם, אני מקש כל סכום כסף במחשבון וממשיך הלאה לכל השמות של הבחורים. התוצאה לא הייתה ידועה לי אבל כבר באמצע הרגשתי לא רגוע, היה זה סכום הזוי. אבל רגע אחד, זה אפילו לא חצי.

"המשכתי לחשבן ולספור. שם אחרי שם, ככל שמתווספים שמות, כך כאבי הבטן הולכים וגורים.

"באיזה שהוא שלב סיימתי את כל הפנקס, ואת הסכום הזעום שראו עיניי הלב שלי לא ראה. 10,000 שקל. במילים עשרת אלפים שקל.

"למען השם מה אפשר לעשות ברגע כזה. בחור בן עשרים ואחד בלי שקל, נמצא עם חוב של 10,000 שקל לחברים שלו בישיבה. הרגשתי מעט נבוך אבל מצד שני החלטתי שאני צריך להשים סוף לכל ההתמכרויות שאליהם נכנסתי. זה היה קשה אבל ניסתי להתחיל.

"למחרת ביום חמישי מצלצל אליי חבר מהישיבה וביקש ממני שאקח לו את התיק לבית הוריו שגרים בסמיכות לישיבה ובתמורה לכך הוא יביא לי סכום קטן כתשלום סימלי עבור ההובלה שאעשה לו. בתחילה אמרתי לו לא. כמובן לא בגלל רעות או עצלות, פשוט המצב הנפשי שלי לא נתן לי לעשות כלום. אבל ממש כלום.

"אבל, אחרי הפצרות חוזרות ונשנות של החבר החלטתי אחרת. אמרתי לו בסדר ותכננתי לקחת את התיק ולצעוד לכיוון הבית של החבר.

"הבית של החבר היה בסמיכות לאותה מכולת באלעד שבה הייתי רוכש את כרטיסי הלוטו, ועברתי שם בחצי מבט מושפל כי להכנס לא יכלתי. למה? כי אין כסף. אבל במשך כל הדרך עצמתי את העיניים ובכיתי. אמרתי לעצמי בורא עולם זן ומפרנס לכל, לכל זה אומר את כולם. גם בעלי חובות וגם בחורי ישיבה, ופשוט התחלתי להזיל דמעות באמצע הרחוב ולבכות ולהתחנן לקב"ה - 'עזרי מעם ה' עושה שמיים וארץ'. וכמובן ציפיתי לישועה.

"הגעתי לבית של חברי והבאתי לו את התיק, בתמורה לזה הוא הביא לי חמש שקל ונפרדנו לשלום.

"בחזור חזרתי דרך אותה מכולת. ואז החלטתי את החלטת חיי. אמרתי לבורא עולם, ה' יתברך אני הולך להשקיע את החמש שקל הללו בלוטו אבל חשוב לי להדגיש לך שבין אם אזכה ובין אם לא אזכה, זו תהיה הפעם האחרונה שאני מתעסק בכל הדברים הללו. מבטיח.

"נכנסתי למוכר ובקשתי ממנו כרטיס גירוד של הלוטו. באחד מידיי היה לי מטבע לגרד את

הכרטיס והיד השניה מתפללת ומכוונת לעבר בורא עולם. בלב בקשתי והתחננתי כמו ילד קטן, שאולי הפעם זה כן יקרה.

"לא יאומן כי יסופר אני מגרד את הכרטיס, ובכמה כסף זכיתי? 10,000 שקל לא פחות ולא יותר. בדיוק מה שבקשתי מהקב"ה וזה בדיוק מה שקיבלתי."

קוראים יקרים על הקב"ה אנו אומרים בכל יום בתפילה "כי שומע תפילת כל פה" הפירוש בזה הוא, שהקב"ה שומע כל תפילה שאתה מבקש ממנו דהיינו 'כל פה'. בין בשפה של יהודי חרדי מאמין, ובין בשפה של יהודי פשוט שמאמין כדי מחסורו בבורא עולם.

ה' שומע את כולם. צריך רק לבקש, אדם לא יכול לבקש כסף בלי שיכול לדבר, כדי להעביר מסר וכדי להעביר את הרצון שלך אתה צריך להפעיל את הפה, את כח הדיבור.

וברי לכל מי שרואה את ההשגחה הפרטית שבורא עולם עושה לעם ישראל בתקופה האחרונה זה רק בזכות כח הדיבור, שבמקרה שלנו זה לימוד התורה הקדושה, זה הקבלות שכל אחד מקבל על עצמו וזה גם החיזוק שכל אחד מחזק את עצמו בזה, בין אם קבלה גדולה ובין אם קבלה קטנה.

(הערה: ובוודאי שמהסיפור הנ"ל אין ללמוד הלכה למעשה ולנקוט דינים בעניין הלוטו, שבזה כל אחד ינהג כרבותיו.)

אמרי קודש בראי הפרשה

"אם בחזקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם" (ויקרא כו. ג')

ופרשי ז"ל [בשם ה'תורת כהנים'], "יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר "ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם" הרי קיום המצוות אמור, הוא מה אני מקיים "אם בחזקתי תלכו" שתהיו עמלים בתורה."

וע"ז מבטיחה התורה בהמשך את כל הברכות "ונתתי גשמכם בעיתם" וכו'.

כתב ה'חזקוני', "אם בחזקתי תלכו" - אם תעשו מה שהטלתי עליכם לעשות אף העננים והארץ והאילנות שנבראו בשבילכם יעשו לכם מה שעליהם מוטל לעשות.

בי'לקוט לקח טוב' הביא מהחפץ חיים זצ"ל עה"פ "אם בחזקתי תלכו" - שתהיו עמלים בתורה, מכאן אומר החפץ חיים (על התורה) שעיקר ההליכה בחזקת התורה הוא העמל ועליו נצטוונו עמלה של תורה אינו אמצעי גרידא להצלחה בלימוד ולהבנת עמקי סודות התורה - אלא הוא תכלית ויעוד בפני עצמו.

גם השכר המובטח על עסק התורה אינו נמדד לפי ההישגים אלא על פי מידת העמל שהושקע בלימוד.

על כך עומדים אנו מתוך דברי הגמ' בברכות (דף כח), שעל יסודם נתקנה התפילה הנאמרת בסוף הלימוד וסיום המסכת "מודים אנו לך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו וכו'. שאנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר."

והדברים צריכים ביאור, כלום אין העמלים במלאכתן מקבלים שכר? וכי יש חייט התופר בגד, או סנדלר עושה מנעלים, ואינו בא על שכרו?

אלא בנוהג שבעולם לשלם עבור תוצרת מוגמרת. לו יצויר, למשל, שחייט יעמול ויטרח על תפירת הבגד שהוזמן אצלו במשך שבוע שלם, כל זמן שלא ישלים את העבודה לא יקבל שכרה. גם אם יטען שעבד יום ולילה בקור ובחום מתוך התגברות על קשיים שונים. לא יעזור לו הדבר - את משכורתו לא יקבל. הסיבה: אין השכר ניתן עבור העמל אלא כי אם על התוצרת.

שונה הוא הדבר, תכלית שינוי, ביחס ללימוד התורה. אנו נצטוונו לעמול בתורה ואף אם אין הסוגיא שלמדנו ברורה עדיין די הצורך, נקבל את השכר בהתאם לעמל וליגיעה, זהו פשרם של הדברים: "אנו עמלים ומקבלים שכר" - על עצם העמל. "והם עמלים ואינם מקבלים שכר" - על עמלם כי אם על המלאכה.

"חזון איש" באגרותיו (ח"א ב) "...אבל העמל זה הוא עמל התורה אשר כל סגולות לימוד התורה נאמר על עמלה."

"בורא עולם בקניין השלם זה הבניין"

למור"ר ועט"ר הגה"צ
רבי משה אביחצירא שליט"א
הכל המשפחה הנכבדת
מחלוצת אשדוד
לדגל אירוסים בנכנס המדור בחזורים
ירשבו ושוקד באהלה של תורה
ידי"ג הכה"ח **יעקב נ"ר**
עם **הכלה המהוללה** תחיה
יהי רצון שיזכו לכבוד בית נאמן
בישראל על ארני הקדושה והטהרה

מאחלים מקרב לב
דניאל חביב אלפסי, עורך
דפוסת הקוראים בארץ ובעולם

"ארבעה דברים צריכים היזוק" (ברכות)
והיזוק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

היזוק

סיפורים מתפקים

מדור תמיהות וקושיות

אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

"ונתתי את עריכם הרבה והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניהחכם" (כ"ז לא)

אחרי שאמר שהמקדש יחרב והקרבנות יתבטלו למה הוצרך להוסיף ולא אריח

בריה ניהחכם?

ישוב א'

אחר החורבן עדיין היה קיים ריח פטום הקטורת והיה מסנגר על ישראל

ראש המדברים בזה הוא המהר"ל דיסקין זצ"ל, והוא מקשה קושיא זו והוא מתרץ על פי מה שמצינו בגמרא במסכת יומא (לט:): שכמה מאות שנים אחר החורבן עדיין היו מריחים את ריח פטום הקטורת, ונמצא ששייך שיתקיים ריח ניהחכם אף על פי שהמקדש חרב, ועל כן התוכחה היא שאפילו אותו הריח יפסיק, עד שנשכח זכר הריח ניהוח.

ישוב ב'

אף לאחר החורבן היה שייך הקרבת קרבנות

הנצי"ב מוולאז'ין בהעמק דבר מתרץ שאף על פי שהמקדש שמש, מכל מקום אפשר שישאר המזבח במקומו להקריב עליו, כמו שהיה בחורבן בית שני, שמזמן חורבן הבית עד חורבן ביתר שאז נחרש ההיכל ונהרס המזבח, היה עוד המזבח קיים והקריבו עליו פסחים כדאי' בפ"א דסנהדרין, שהיו מעברין את השנה בשביל פסחים.

ישוב ג'

אף בזמן הזה שחרב הבית לימוד התורה בקרבנות וקטורת

גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל בחי' מגיד משנה מתרץ על פי מה שדרשו רבותינו במסכת מנחות (ק). בכל מקום מוקטר ומגוש לשמי, אמר ר"ש בר נחמני א"ר יונתן אלו ת"ח העוסקים בתורה בכל מקום, מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי, ואמר רבי יוחנן ת"ח העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהן הכתוב כאילו בעבודה, והעוסקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאלו נבנה בהמ"ק בימיהם, ואמר ריש לקיש מאי דכתיב "זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם" כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה וכו', ואמר ר' יצחק זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת תורת אשם כאילו הקריב אשם, [ועיין רש"י ב"מ קי"ד ע"ב קדשים נמי נוהג בזה ז', ועל זה אמר ולא אריח בריח ניהחכם.

אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם" (כ"ו ג)

איך מיעטה התורה בכרכות והרבתה בקללות והלא מדה טובה מדובה ממיידת פורענות?

בפרשתינו אנו מוצאים הבטחה התורה לעם ישראל שאם יעסקו בתורה וישמרו מצוותיה יתברכו, וקשה שאין הברכות מרובות כמו הקללות שהוזכרו בפרשתינו, והלא לעולם מדה טובה מדובה ממיידת פורענות (סוטה יא.), שהרי מדים המתנינה למשה שעה אחת שנא' (שמות ב') "ותצב אחותו מרהוק" לפיכך נתעבכו לה ישראל שבעה ימים במדבר, שנא' "והעם לא נסע עד האסף מדים", ולפי זה היתה צריכה התורה להרבות בכרכות להולכים בחוקות התורה יותר מן הקללות לאלו שלא הולכים בחוקות התורה?

הפעם, לשם שינוי, נשמח לקבל את תשובותיכם המחכימות לפקס- 08-9941870, ולציין עבור "אשכול יוסף".

בספר בני בנימין מביא מסופר על מרן החזון איש זצ"ל שפעם התבטא יש ואני לומד 40 יום דף גמרא אחד עד שאני זוכה לחדש בו דבר, ישנם ת"ח שלומדים 40 דף ביום ולא זוכרים כלום אבל החזון איש היה משתבח בעמל התורה, בשקידה העצומה, ובחזרה אין סופית עד כלות הכוחות.

ידוע מהסטייפּלר זצוק"ל שהרבה פעמים אמר לאנשים שאין להם חשק ללמוד תורה זה מפני שאין להם סיפוק מלימוד התורה, והסיבה שאין תחושת סיפוק משום שלא חוזרים על הלימוד, וממילא לא זוכרים כלום ולא יודעים כלום, ולכן מאבדים את החשק. אבל אם חוזרים כמה פעמים ויודעים הדברים על בוריים הדברים מתבארים ומתחדדים יותר ואז יש יותר סיפוק, ובמשך הזמן נעשים תלמידי חכמים.

בספר "לשכנו תדרשו" הביא מעשה עם זקן אחד שהיה שקדן גדול ויגע בתורה כל היום מאשמורת הבקר ועד חצות לילה והיה מבין כל סוגיה על בוריה ומדקדק ברש"י, ולא היה זז מהסוגיה טרם הבין אותה. וכך הלך מחיל אל חיל ממסכת למסכת עד שגמר כל הש"ס. וכשהיה חוזר פעם שנייה את הש"ס היה חוזר באותה גיעה ועמל כבתחילה, וכן פעם שלישית ורביעית בכל פעם כמו שהוא לומד בפעם הראשונה ולא היה תלמודו מתקיים בידו, מפני שלא היה חוזר בכל פעם אחרי הלימוד. ולכן היה תלמודו קשה עליו כברזל, למרות שעמל והתמיד ודקדק וחיפש האמת וגמר הש"ס כמה פעמים!! כיוון שלא חזר על תלמודו בעוד הזיכרון טרי איבד את כל מה שלמד. ללמדונו שחזרה על הלימוד אינו ענין צדדי אלא חיסרון בעצם הלימוד.

מסופר על הגאון צבי פסח פראנק זצוק"ל שהפליא מאוד בהתמדתו ושקידתו העצומה. דרכו לחזור על כל סוגיה הרבה פעמים עד אין ספור. וכשנשאל עד מתי יחזור על הסוגיא, הייתה תשובתו "עד שארגיש שהפרק או הסוגיא מונחים אצלי כבקופסא".

מרן רבנו עובדיה זצוק"ל היה אומר חושבים שאני בעל זיכרון אבל האמת שחזרתי על לימודי ועל הגמרות עשרות ומאות פעמים ולכן אין פלא שאני זוכרה פעם הוא סיפר שהוא והרב בן ציון חזרו על מסכת גיטין 60 פעם.

מסופר באגרת לכן תורה שהגאון רבי שמשון מטיפליק, לפני שלושים וחמש שנה, ידוע היה כגאון עולם, הרמב"ן במלחמות ה' היה שגור על לשונו בעל פה, וכן דברי הר"ן והר"ז היו שגורים על פיו, וכל זה בא לו מעצם התמדתו בתורה. והיה חוזר הרבה ומשנן את הש"ס. והיו אז חוזרים 60-80 פעם על כל מסכת ומסכת, ומיד לאחר הלימוד, כי קשה עתיקא מחדתא (יומא כט.).

מספרים על הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל, שהיה לומד בחברותא עם הגאון רבי יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי זצ"ל, ולמדו תשעים פעם (!) מסכת יבמות עד דף פז ע"ב. (כי עד האשה רבה מדבר בענין חליצה ויבום, ומשם עניני עגונות חוץ מפרק י"ב) כיון שהוא ענין אחר, בקש הרב פראנק לחזר עוד שלושים פעם, ולא יכל הרב טיקוצ'ינסקי להמשיך עמו, ונפרדו זה מזה עקב כך, והרב פראנק חזר עוד שלושים פעם. וכך למדו את כל הש"ס. ולכן ידעו כל התוספותים בעל פה.

מספרים על הרב הקדוש רבי חויתה שלי זצ"ל, (מח"ס "מעשה חושב"), שפעם אחת רבה אשה עם רעייתו משום מה, וביום שבת כשיצא רבינו מבית הכנסת אחרי תפילת שחרית, קפצה האשה מולו וחירפתו וגידפתו ונשכה לו בכתיפו וקרעה חולצתו. וחלק מהצבור רצו לגרשה ולקרעה לגזרים, והוא אמר להם: "חלילה לכם מנגוע בה, כי עונותי הטו אלה, ואם איני ראוי לכך לא היו גוזרים עלי מן השמים." (דרוש בתחילת ספרו מעשה חושב)

ההיסטוריה העולמית חוזרת

הפעם - כולם שותפים.

אלפי משפחות המחזיקות את הספר "אור השבת" בבתים

לא מפסיקים להודות לכם!!

נכשיו היו שותפים גם אתם בהוצאת הספר אור השבת חלק ד' שיצא לאור אי"ה בשנה הבעל"ט, ההוצאות מרובות אך אם אתם, קוראים יקרים, תטו לעזרתנו שכם, נצליח להגיע למטרה זו.

בהשתתפות של 50 נה בלבד (המזכה אתכם גם בהקדשה בספר)

כולם!!! מצטרפים עכשיו 052-714-84-54

(ניתן להנציח פרשה בעלות של 200 נה, וכן הזמנת מהדורה שלימה)

ניתן להשיג את הספר "אשכול יוסף" בפלאפון- 054-8460007

פרשת בוזקותי תשל"ט

באותם ימים. היה זה הגאון רבי שלמה רביבו, אשר שאלתו התדפקה בלי לסגת. "פיקוח נפש! שאלה של פיקוח נפש!", לא ויתר הרה"ג רבי שלמה.

שאלתו הובאה אל הקודש פנימה: בחור מאמריקה הדרומית גלה לארץ הקודש ללמוד תורה. הבחור מתמיד ועושה חיל בלימודו. לאחרונה חלה אביו, ואשר על כן מבקש הוא שכשייתמו ימי בין הזמנים, ישאר בנו יחידו לצדו, ולא ישוב לישיבה בא". האב מרגיש שאם הבן לא יטפל בו, עלול מצבו הבריאותי להידרדר. אם הבן יישאר באמריקה הדרומית, ולא ישוב לישיבה בארץ, הוא יהיה, אמנם, יהודי ירא וחרד, אך לבן תורה אמיתי לא יצמח. כיצד לנהוג? להותיר את הבן בחו"ל על חשבון התורה, או להתעלות על הקושי, ולשלחו ארצה?

רבינו השיב: "לעצם הענין, יתכן ורק נדמה לו, לאב, שאם בנו לא יהיה לידי יכבד חוליו, בעוד שלא זו המציאות. אך מלבד זאת 'מאי חזית דדמא דידיה סומק טפי'? האם רק אצל האב פיקוח נפש הוא? ומה בנוגע לבן – האין זה כך? וכי להיות בן תורה אינו פיקוח נפש?..."

האב קיבל את הפסק, והבן חזר ארצה לתלמודו.

[גדול בקרבך]

אם בוזקתי תלכו (כו, ג)

ראשי תיבות - 'אבת'. שתלכו בדרכי אבות (בעל הטורים)

פעם הלך מרן 'הרב מבריסק' הגרי"ז סולובייציק זצ"ל עם אחד מבניו הגאונים. ניגש אחד מבני ירושלים ואמר: "אשריכם שזכיתם לבנים גאונים וצדיקים ההולכים בדרככם בתורה וביראה, מעטים הזוכים לכך!".

שמע הרב מבריסק ולא הגיב, המשיך בדרכו בשתיקה. בהגיעו לביתו אמר לבנו: "השמעת מה שאמר?! כסבור הוא שזו זכיה, מתנת חינוך... היודע הוא כמה דמעות שפכתי עליכם מהיותכם בעריסה, כמה התחננתי לפני בורא עולם שתגדלו בתורה וביראה!".

אדם חשוב היה אצל מרן הגאון הקדוש 'הסטייפלר' זצ"ל חדשים ספורים לפני פטירתו לחיי עולם, ושאל: "מה עושים כדי שהילדים יגדלו צדיקים וילכו בדרך התורה?".

אם בוזקתי תלכו (כו, ג)

'אם בחוקותי תלכו' - מלמד שהקב"ה מתאוה שיהיו ישראל עמלים בתורה ובמצוות (מדרש 'לקח טוב')

דפיקה על דלת ביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. זקן ישיש נראה על מפתן הבית. משפתחו לו - עמד שותק, והתבונן בעיניים בוחנות ברבינו.

"מה רצונכם?", שאלוהו בני הבית, משראו כי מילה אין בלשונו, רק עיניו פעורות לרווחה מביטות בפני רבינו.

"רק באתי לראות את ראש הישיבה", הסביר כמתנצל.

"זאת למה?", בקשו בני הבית להבין, "אם יהודי זקן - שאינו מקומי - מטריח את עצמו לבוא, בוודאי יש דברים בגו. מה מטרת ביקורך כאן".

אחר הפצרות רבות סיפר הישיש: "בימי מלחמת העולם השניה הייתי בשווייץ. באחד הלילות, כאשר עלטה מוחלטת שררה בחוץ, הבחנתי באור קטן מבליח מחלון בית הכנסת. כנסתי. וטוב שנכנסתי. שם, בבית הכנסת החשוך, ישב רבינו ולמד לאור הנר.

נגשתי אליו ושאלתי: 'מה אתה עושה כאן? לבד... בבית הכנסת... הא, מי יודע בכלל שאתה לומד', כדברים האלה אמרתי לצורב הצעיר, שישב רכון על הגמרא, דבוק למטרה, חדור אהבת תורה.

תשובתו הקצרה האירה באור יקרות את האולם הריק, ואת חשכת הצרות שנחתו עלינו: 'אני לומד לתכלית שאזכה להיות מרכבה לשכינה'.

"נצרתי את המראה הזה בליבי, נצרתי בתוכי את תשובתו החצובה מעולם גבוה ועילאי, בוודאי עדין לגדולות... והנה כעת באתי - שבעים שנה אחרי - לראות כיצד הוא נראה...".

בתקופת מחלתו של רבינו, רבים צבאו על פתחו ובני הבית היו נאלצים פעם אחר פעם לדחותם: "ראש הישיבה חש ברע ואין אפשרות לענות לכל הפונים...". שאלות רבות נותרו בחללו של עולם באין פותר. רבים נאלצו לשוב על עקביהם ולשוב לביתם בידיים ריקות. אולם היו שאלות שהצליחו להבקיע את חומת ההסגר שהקיפה את הבית

התרגש הסטייפלר זצ"ל: "מה עושים?" חזר על דבריו, והתפלא, "מה עושים!?! - מתפללים! עד היום אני מתפלל ומוריד דמעות שחיימקה שלי יצא בן תורה!".

מזעזע! "חיימקה שלי" הוא הגאון האדיר מרן רבי חיים קניבסקי שליט"א, שכבר אז נודע למשגב בשליטה ללא מיצרים בכל התורה כולה, ובספריו האדירים בכל מקצועות התורה, ובערב פסח ערך סיום בכורות על כל הבבלי והירושלמי מדי שנה בשנה! ועדיין התפלל והוריד דמעות... ובאותן תפילות ודמעות, תלה את הצלחת בנו המאור הגדול! כך פועלות דמעות האב, וכך, ויותר, פועלות דמעות האם...

מרביץ תורה ביקש בשעתו ממרן הסטייפלר זצ"ל ברכה שיצליח בחינוך צאצאיו.

"ברכה?!!" הפטיר הסטייפלר, "בברכות לא מחנכים ילדים! דרושות אין ספור תפילות ובקשות!".

העז וענה: "ובכן שהרב התפלל...".

תמה: "עליך החוב, ואתה מגלגלו עלי?!".

התנצל: "אבל איני יודע להתפלל, והרב יודע...".

השיבו: תבקש מבני ביתך [אשתך] הן יודעות להתפלל...".

שנים רבות לאחר פטירת אמו של ה'חפץ חיים' זצ"ל, הביאו לבנה – הח"ח - את ספר התהילים הישן שלה. קבלו בדמעות והעתיר עליו נשיקות, ואמר: "היודעים אתם כמה דמעות שפכה אמי ע"ה על ספר תהלים זה. בכל בוקר היתה קוראת בו ובוכה שבנה יהיה יהודי טוב ונאמן, ירא שמים ותלמיד חכם!".

ופעם, לעת זקנותה, נשאלה אמו של ה'חפץ חיים' זצ"ל במה זכתה לבן שיאיר עיני ישראל בצדקותו ובחיבוריו הקדושים. אמרה שאינה יודעת, מתנת חנים היא. הפצירו בה, והיא בשלה. רק דבר אחד סיפרה, שלפני חתונתה מסרה לה אמה את ספר התהלים, באמרה: "בכל עת מצוא תעתירי בו לפני בורא עולם, שתזכי לגדל את צאצאך לתורה לחופה ולמעשים טובים". וכך עשיתי, אמרה.

והעידו, שהספר היה מנומר בדמעותיה... כמה פעלה, כמה זכתה!

הגאון הקדוש בעל ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל נשא בזיווג שני את בת גיסו הגאון רבי יעקב מאיר בידרמן זצ"ל חתן ה'שפת אמת' זיע"א. היא היתה אלמנה, והביאה עימה את בנה הקטן 'לייבל', שגדל והיה לבן עליה. בתשעת הימים היה עורך סיום מסכת בכל יום... כדי שה'אמרי אמת' יוכל לאכול בשר מפאת חולשתו.

אותו לייבל הגיע לגיל הגיוס, וקבל זימון להתייצב בפני 'ועדה רפואית' לקבוע האם כשיר הוא לגיוס. מובן שמיד

פעלו היכן שפעלו והחליקו בשלמונים... אלא שהרשעים פיהם דיבר שווא והבטחותיהם סרק... ובסופו של דבר חויב להתייצב ולהתגייס. מובן שהתדהמה היתה רבה, הלם וזעזוע. בן קדושים שגדל בחצר הקודש וכל מעיניו בתורה וקדושה, יפול לידי הרשעים, יקרע מאהלי תורה ותפילה לקסרקטין שאין בו לא שבת ולא מועד, לא כשרות ולא צניעות, לב מי לא יחרד. הרבנית הגירה דמעות כמים, והרבי האיץ בעסקנים לעשות כל מאמץ. וכל השערים ננעלו, גזירה היא ואין לשנותה - ביום רביעי עליו להתייצב בשערי הבסיס הצבאי. ניתן לשער - ויותר נכון לומר שלא ניתן לשער - את הצער היגון והאנחה.

אמה של הרבנית, אחות הרבי, לא יכלה לשאת את צער בתה בכיותיה והתייפחותה. השבת שלפני הגיוס עברה בצער ובעצב, ובמוצאי שבת נכנסה אל הקודש פנימה, ואמרה לאחיה הקדוש: "מעולם לא התערבתי ולא הבעתי דעה, מעולם לא ביקשתי דבר. אבל הפעם איני יכולה להבליג. הלא פועל ישועות אתה, גוזר אומר ומקיים. וכאן קצרה ירך. איככה אוכל וראיתי בצערה של בתי, איך יכול אתה לראות ביגונה של אשתך!"

שאל אותה: "היודעת את לשמור סוד?".

ענתה: "כן".

חזר ושאל: "היכולה את לנצור סוד?!".

תמהה. חזרה והשיבה: "הן".

אמר: "אז אגלה לך. הוא לא יגויס...".

אם חזה ברוח קדשו, או קיבל ידיעה שההשתדלויות הבלתי נלאות נשאו פרי, אחת היא.

המשיכה וראתה את בתה מתייסרת, בוכה ודומעת, מתפללת ומתחננת באין הפוגות, ונצרה את הידיעה בליבה, כיצחק אבינו ע"ה, שידע ברוח קדשו שיוסף חי, ונאסר עליו לגלות זאת לבנו יעקב אבינו הלבוש שק ומתאבל תמרורים.

ביום רביעי נסע הנער למקום הגיוס, מלווה בברכת הרבי ובדמעות אמו, ובאותו היום חזר. סיפר שהודיעוהו שהתמלאה המכסה ופטרוהו מן הצבא, והשמחה רבתה.

נכנסה שוב האחות, ואמרה: "נצרתי סוד, כמובטח, ואמשיך לשמור בסוד. אבל אולי אוכל לדעת מדוע. למה לא לספר. אפשר היה לחסוך כמה ימי צער ודמעות, בכיות ותפילות!"

נענה ה'אמרי אמת' ואמר: "יודעת את באיזו תקופה קשה אנו חיים, ואיך יודעת איזו תקופה קשה ונוראה שבעתיים ממשמשת ובאה. בכמה נסיונות יתנסו, ובאלו קשיים נוראים יתקלו. כל תפילה מסירה אבן נגף מדרכו של הבן, כל דמעה ממסמסת מכשול. אין לך מושג איזו תועלת יביאו התפילות והבכיות, איך יסללו דרכו!". [הגש"פ 'מקרבן לתורה']

וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ (כו, ו)

מכאן שהשלום שקול כנגד הכל. וכן הוא אומר 'עושה שלום ובורא את הכל' (רש"י)

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מביא מעשה שסיפר הגאון רבי עזריאל טאובר שליט"א המקושר לרבים מגדולי ישראל בא"י ובחו"ל: פעם אחת, כשביקר אצל הצדיק רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל המכונה 'בבא סאלי', אמר לו הצדיק: "אני רוצה שמחר תסעד יחד איתי בארוחת הצהריים".

"לא ידעתי על מה ולמה, אבל כמובן ששמחתי מאוד על ההזמנה, ולמחרת בצהריים הגעתי שוב לביתו בנתיבות", סיפר הגר"ע טאובר.

הרבנית של ה'בבא סאלי' פתחה את הדלת, ואמרה: "בעלי כבר ממתין לך. אתה יכול להיכנס".

כנסתי, וה'בבא סאלי' קם מיד ליטול את ידיו, והזמינני ליטול גם אני את ידיי. והנה הרבנית מגישה את המנה הראשונה, עם מאכלים בטעמים הערב של יהודי מרוקו, ובעלה הצדיק, שהיה ידוע כמי שראשו בשמים, מתחיל לשוחח איתה על המאכלים, ועל כל מאכל ומאכל בפני עצמו, משבח את הטעם המעודן, צוחק בשפה הערבית, והיא אחריו – צוחקת וצוחקת... הצדיק לא הסתכל עליי...

כך עוברות כמה דקות, וה'בבא סאלי' אינו פוסק מלהתעניין בסוגי המאכלים, מבלי שהוא מוציא מפיו ולו מילה אחת בדברי תורה, והדבר המפליא ביותר – הוא אינו משוחח איתי מאומה, ואפילו לא מסתכל אליי...

מי שעמד מן הצד, יכול היה לראות כיצד הרבנית מתמוגגת מהנאה, מעצם הדיבור עם בעלה הצדיק. כך במנה הראשונה, וכך בשניה, וגם בהמשך הסעודה. היא מגישה את האוכל, והוא נהנה ונהנה, והרבנית צוחקת...

אני יושב ליד השולחן, והצדיק אפילו אינו מסתכל עליי.

"לא הבנתי מילה וחצי מילה, מהדברים שדיבר ה'בבא סאלי' עם אשתו בשפה הערבית, אבל עוד יותר לא הבנתי לשם מה הוא הזמין אותי אליו, לסעוד בצוותא", אומר רבי עזריאל.

שעה תמימה עברה, ובמשך כל 60 הדקות הללו, סבבו העניינים בשולחן רק בנושא האוכל, המנות היפות, הסעודה הדשנה, ופירות התקרובת שהגישה הרבנית. שום נושא אחר לא עלה על השולחן. למרות שכאמור, לא הבנתי בדיוק מה הוא אמר, אבל ראיתי והבנתי שהכל נסב על ענייני האוכל...

הבבא סאלי סיים לאכול, בירך, ונפרד ממני לשלום...

והנה, רק כאשר יצאתי מפתח הבית הגדול והקדוש הזה, אומר הגר"ע טאובר, הבנתי מדוע הזמינני הצדיק אליו, ומה רצה שאלמד במהלך הסעודה ששהיתי במחיצתו.

רבי ישראל אבוחצירא ידע שאני מתעסק בהשכנת שלום-בית בבתי ישראל בכל העולם, ולכן ביקש להנחיל לי את הידיעה החשובה הזו, שאחד היסודות הנחוצים לשמירה על שלמותו של כל בית יהודי, הוא לשוחח עם האישה על הדברים המעניינים אותה, דהיינו על ענייני האוכל... ולא סתם לדבר, אלא לשבח את הרעיה על המאכלים הטעימים, ולהחמיא לה על כל מה שהיא עושה למענו. עד כדי כך חשוב הדבר, שהבבא סאלי 'בזבז' על כך שעה שלימה, ובוודאי שהוא עושה זאת מדי יום ביומו.

"את זה הוא רצה שאראה, כדי שאנחיל אחר כך את הדברים לשומעי לקחי", אמר הגר"ע טאובר.

וזו אחת הבעיות הגדולות הניצבות בשרשי הבתים היהודיים של ימינו, כאשר בן ישיבה, שהורגל לשקוד במשך כל היום על תלמודו, וענייני האוכל והסעודות לא תפסו אצלו מחשבה רבה, והנה לפתע אומרים לו שהוא צריך לשוחח עם רעייתו על 'דברים פשוטים' כגון אלה, ול'בזבז זמן' על עניינים של אוכל...

אבל אם היה אותו בחור, שהפך לאברך, משקיע קצת יותר זמן למחשבה על מהות הבית, ועל מהות צרכיה של האשה, היה מבין שהדיבורים על האוכל - הם הם הבית, הם הם רצונו של הקב"ה, וזה בדיוק מה שהתורה דורשת מהאדם לעשות בביתו. הדיבורים בנושאים אלה, הם ה'דלק' הטוב והיעיל ביותר לאישה, ומעניקים לה את הכוח להמשיך ולעשות את הכל למען בעלה, ולמען כל בני הבית. ומה שיעניק לנו את הרצון והכח להשקיע בבית, היא הידיעה שכל בית ישראל הנבנה בקדושה ובטהרה, ומתוך שלום-בית אמיתי, הוא מעון ל'שכינה' עלי אדמות. ולשם כך הינך נדרש לעשות דבר אחד: לדעת שהיא שם, השכינה, ולהשתדל לעשות רצון קונך, ולמלא אחר המשימות המוטלות עליך, כבעל.

['שמחה בבית']

הלל אומר: 'הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום

ורודף שלום' (אבות פ"א, יב)

בשנים בהן התגוררה משפחת פינקל ברחוב מלאכי בירושלים, באחד הימים ישב הגה"צ רבי אריה פינקל זצ"ל והגה על תלמודו על שולחן הסלון בשקידה רבה. לפתע החלו להשמע קולות רמים של קדיחות ודפיקות מהקומה העליונה. בדקות הראשונות תהה רבי אריה לפשר הקולות, אך דקות ספורות לאחר מכן, קלופי הסיד ונפילת הטיח מגג החדר הראו בבירור את המתרחש מעל לראשו.

"מה זה?" שאל רבי אריה את הרבנית, "מדוע נשמעות דפיקות מלמעלה? הכל בסדר?"

"הכל בסדר", השיבה הרבנית, "רק השכן מלמעלה משפץ ומרחיב את דירתו בחדרים נוספים".

חיך קל עלה על פניו הטובות של רבי אריה. הוא קם ממקומו, סגר את הגמרא שבה היה עסוק, לבש את החליפה, חבש את הכובע ועלה למעלה. הנקישות על הדלת בקושי נשמעו בהמולת הבניה. רק לאחר דקות ארוכות הבחין אחד הילדים וניגש לפתוח את הדלת.

"אבא נמצא?", שאל רבי אריה.

"אבא! אבא!", קרא הילד בחלל הבית, "השכן פינקל בדלת".

סומק קל עלה על פני השכן. 'הרב פינקל?! הוי! הרי כלל לא סיפרתי לו על הבניה המתוכננת... מי יודע מה הוא הולך לומר לי עתה...!', הרהר בלבו.

אך משניגש לדלת, חיכתה לו הפתעה, הוא גילה מחזה אחר לגמרי: "שלום עליכם", קיבלו רבי אריה במאור פנים, ולחץ את ידו בחמימות. "אשמח להיכנס לשוחח עמכם דבר מה", אמר בעדינות, "כל כך שמחתי לשמוע שהתחלתם לבנות! כבר מזמן תהיתי ביני לבין עצמי, כיצד מצליחים אתם להסתדר בדירה קטנה כל כך...".

"ראו", המשיך רבי אריה בדבריו, "אני מתאר לעצמי שהבניה והשיפוץ מהווים לכם הוצאה כספית גדולה, אך לסייע לכם בכסף איני יכול. גם לי עצמי אין. אבל אם אתם זקוקים שאחתום על ערבויות להלוואות וכדומה, אוכל גם אוכל, ובשמחה!..."

עוד מילה טובה, עוד לחיצת יד, וכבר ירד רבי אריה חזרה לביתו ולתלמודו. והשכן? עודנו עומד בפתח הבית, מביט בתמהון על שכנו היורד את גרמי המדרגות, כשהוא שקוע בהרהורים: 'ורבי אריה פינקל ומשפחתו... כיצד הם מסתדרים בבית קטן וצפוף כל כך? והשאלה הגדולה יותר, כיצד רוכשים כזאת עין טובה... לראות אך ורק את טובתם של אחרים?...!'

כשאחד מבני הבית הביע מעט תרעומת על הבניה, השיב לו רבי אריה בפליאה: "וכי אם השכן שבונה היה הבן שלנו, גם כן היינו מתנגדים?...".

'אוהב את הבריות ומקרבת לתורה' (אבות, שם)

את פלוני, הכיר כל בני ברקי מצוי. יהודי קשה יום, שדעתו אינה צלולה עליו והתנהגותו מעוררת תמיהה. הוא נהג להסתובב בבתי הכנסת, ולדרוש את דעתו בכל נושא וענין העומד על הפרק. סערת מזג אויר או מהפך פוליטי, דרמה בטחונית או התפתחות כלכלית - תמיד יש לו מה לומר, ולהציע... ולהביע... ולדרוש... וכולם חייבים להסכים איתו, ולעשות כאשר ציווה... גם בנושאים אישיים לא היה מפסיק להתבטא, כשהוא גוזר על עוברים ושבים כיצד לנהוג, מתי

לקום בבוקר וגם באיזה מנין להתפלל. ומי שלא ישמע בקולו ויצית לו - אחת דינו לצעקות רמות וצווחות לא נעימות...

הלה חיבב במיוחד את כ"ק האדמו"ר מנדבורנה זצ"ל, ולא פעם היה נכנס לקודש פנימה, ומשוחח ארוכות עם הרבי. שעה ארוכה השתהה בחדרו, נואם את נאומיו ומפרט את 'עצותיו הטובות והמועילות'. הרבי היה מקשיב לו בחום, ומהנהן בראשו בהבנה לכל עצה, כאילו היא מסייעת לו במיוחד...

אחד מתלמידי הישיבה ביקש לגאול את הרבי מהמפגשים התכופים עם התימהוני הלז, ופנה אל אותו אדם בשאלה: "אמור לי, הן אתה כה חכם ומשכיל, בר דעת ויודע ומבין בכל תחום ונושא. מדוע אתה מרבה להתייעץ עם הרבי? הן אתה מבין מצוין בכל תחומי החיים, וכי אתה זקוק לעזרה מהרבי?" - שאל הבחור מתוך מטרה ברורה...

הצטחק האיש, והשיב בקול שמן מנחת: "אכן כן, אני חכם ומבריק דיי, אין לי צורך בעצותיו של הרבי... ההיפך - בכל פעם שאני נכנס לרבי, פורש הרבי בפניי את שאלותיו והתלבטיותיו, ומבקש לשמוע את חוות דעתי... לפיכך אני כה אוהב להיכנס אליו - כי הוא מעריך כל כך את חוות דעתי, ומתייעץ עמי בענייני הפרטיים ובענייני הכלל הרובצים על כתפיו...".

ולא נחה דעתו עד שהוכיח את דבריו: "הבה ואוכיח לך שהרבי חפץ להתייעץ עמי כל העת ומעריך את חוות דעתי", אמר, "הרי כשאני מסיים לשוחח עמו, הוא מוודא שיש לי כסף לשלם לאוטובוס לחזור הביתה, ולא פעם - נותן לי משלו... הן זה מוכיח כאלף עדים כמה חשוב לרבי שאבוא אליו, ואייעץ לו מחכמתי הדגולה והגדולה...".

כשנשאל פעם הרבי מדוע הוא מקדיש תשומת לב כה רבה לאדם מוזר ותימהוני וגם משלם לו על כך... השיב הרבי בפשטות: "מחובתי להקשיב לו, כי בכך אני מיקל עליו במקצת...".

לפעמים, אנו יכולים לפגוש אנשים שאינם לרוחנו, שעשויים להטריד אותנו, לגזול את זמננו, לבקש את תשומת הלב שלנו, ולא באמת חשוב לנו לשמוע מה יש להם לומר... יש אנשים שמתקשרים אלינו ואין לנו זמן אליהם, יש כאלה שאנחנו מעדיפים לחצות את הכביש לפני שנפגוש בהם... הסיפור הזה מלמד אותנו ומאיר לעברנו: להקשיב למישהו שחכם פחות מאתנו - זו מעלה יתירה, לא השפלה! להעניק יחס וסבלנות לכל אדם - זו הדרך לגדול, זה משדרג אותנו במידות טובות, ומוביל אותנו לחיבור אמיץ וטוב עם התורה הקדושה! זו הדרך - עבור כולנו - לזכות לקבל את התורה. לנהוג בצניעות ובשפלות רוח, לכבד ולאהוב כל אדם באשר הוא אדם, להיות עניו החש שווה ערך עם כל אדם, ולכבדו כיאות. כי רק זו הדרך!

['פניני פרשת השבוע' - אביהם של ישראל']

{ אז נדברו }

פרשת בחוקותי תשע"ט | גליון מספר: 419 | לסדר: "ואולך אתכם קוממיות"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס) 0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א' קרית הרצוג.

גיליונות יחידים בירושלים: בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

איך אפשר להתחדש ולהתרענן בעבודת ה' כל פעם מחדש??

נמצאים אנו בעיצומו של חול המועד שבין פסח לעצרת... אם תשים לב: יש נקודת הבדל מאוד בולטת בין הנימה והמנגינה של חג הפסח לנימה של חג השבועות... כשמדברים על יציאת מצרים עיקר הדגש הוא **נגמר נגמר נגמר**... זהו... די... נגמר השעבוד... יוצאים... עיקר הדגש הוא על הסוף סוף סוף... כאשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד... עיקר ההתמקדות היא בלצאת... בלגמור... ויהי מקץ שלושים שנה... זהו... הגיע הקץ... לעומת זאת בחג השבועות עיקר הדגש הוא **ההיפך הגמור**: התחלה!!! תתקע"ד דורות הקב"ה ממתין מתי העולם יגיע ליעוד שלו... והנה כעת זה **מתחיל**... מתן תורה היה היום שבו העולם נכנס לתוקף תפקידו... בפסח **יצאו** ממצרים... ואילו בשבועות **באו!!!** מדבר סיני... בשבועות התחיל שתי אלפים תורה...

זה ההבדל בין העבודה של פסח לעבודה של שבועות... בפסח עיקר העבודה היא לדעת **לגמור!!!** לדעת לעשות סוף לגלות הנפש... לדעת לקיים משכו וקחו... משכו ידיכם מעבודה זרה... לעשות סוף לנפילות... לעצור את הצניחה החופשית של מ"ט שערי טומאה... סוף סוף סוף... אחרי שעושים סוף... כעת יש ספירת העומר ומטפסים צעד אחר צעד... ואז לפתע העבודה מתהפכת... מכאן ואילך צריך לדעת **להתחיל!!!** בפסח למדת איך **לסיים**... כעת צריך לדעת **להתחיל**... לדעת איך בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים... לדעת איך להתחיל את עבודת ה' כל פעם מחדש בהתלהבות ולא להרפות... **ולדעת להתחיל אז כבר עבודה הרבה יותר קשה ותובענית** מלדעת לסיים... כי לעשות סוף זה הרבה יותר מוחשי... אדם שנמצא על פי תהום... הוא מבין שצריך לעשות סוף... אחרת הוא באמת יגיע לסוף... אבל כשאתה נמצא כבר למרגלות הר סיני ואתה שתול בתוך הבית מדרש... אתה כבר חרדי וקורא כל יום ק"ש וכל יום מניח תפילין ובכל זאת נדרש ממך אשר אנוכי מצוך היום- בכל יום יהיו בעיניך כחדשים... ? ! ? **זו כבר עבודה לא פשוטה בכלל!!! השאלה היא איך? באמת איך?? איך אפשר להתחדש ולהתחיל כל יום מחדש??** להתחדש כל פעם מחדש זה הרי ממש מנוגד לטבע הנורמלי שלנו... סוף סוף שגרה זה משהו מתמשך וששוחק... לעשות כל יום אותו דבר... לקרא כל יום את אותו טקסט ולעשות את אותם מצוות ושכל פעם זה יהיה חדש... ? ! ? איך?? בינינו... בא נהיה ריאליים... איך אפשר?? זה הרי לא שייך??

אתה יודע מה התשובה?? התשובה היא מאוד מעניינת: תקשיב טוב...

אותיות א' ב' כמות שהם... הם מאוד מאוד משעממות!!! אם תגיד לי כל יום להגיד א' ב' כמו ילד קטן זה נורא משעמם... **אבל!!!** לעומת זאת אם תתן לי לקרא עיתון... העיתון הוא ממש לא משעמם...

ואני עומד ושואל: מה ההבדל בין העיתון לבין א' ב'?? הרי גם בעיתון אם תשים לב... כל העיתון ללא יוצא מן הכלל כולו מורכב מ-א' ב'... רק בתפוזרת שונה... פעם כתוב האות צ' ופעם כתובה האות נ'... אבל בסופו של דבר הכל זה א' ב'... (חוך מכמה תמונות...) אם ככה: אז למה כשאני קורא סתם א' ב' זה נורא נורא משעמם... ואילו לקרא עיתון זה החומר קריאה הכי מרתק?? **אה... מה אתה אומר על השאלה הגאונית שלי...??** יש לך תשובה?? אתה יודע **להגדיר לי** את התשובה במילים??

התשובה היא כך: א' ב' זה חומר גלם!!! השאלה מה עושים איתו?? אם אתה משאיר את הא' ב' כמו חומר גלם... זה באמת נשאר חדגוני ונורא משעמם... אבל אם אתה לוקח את הא' ב' הזה ומתאים אותו לחדשות... אתה כותב אותו בתפוזרת המתאימה שמספרת לנו על האירוע שקרה אתמול... ועל הפרשייה שהסעירה בשבוע האחרון... כאן פתאום הא' ב' הזה נהפך לחומר קריאה מרתק ביותר... **הבנת את הרעיון??** זה אותו א' ב'!!! כל זמן שהוא חומר גלם הוא כמו קמח ושמן... אבל ברגע שאתה מתאים ומתרגם אותו לסיטואציה שקרתה אתמול והיום זה נהיה מרתק...

אותו סיפור בדיוק: התורה אומרת לי לקרא כל יום את הפסוק שמע ישראל... והתורה רוצה שהפסוק הזה כל יום יהיה בעיני כחדשים!!! **אז ככה:** כל זמן שהפסוק הזה נשאר בתוך הקריאת שמע... הוא נשאר חומר גלם!!! בטח שזה משעמם... אפשר למות משעמום... כמה פעמים אפשר לחזור על פסוק אחד...?? זה בדיוק כמו לחזור על א' ב'... **אז זהו שלא!!!** אל תשאיר את הפסוק הזה בחומר גלם... כשהתורה אומרת לך שהפסוק שמע ישראל צריך שכל יום יהיה בעיניך כחדשים... התורה מתכוונת שתקח את השמע ישראל הזה ותכניס אותו **בתוך החדשות!!!** תקח את השמע ישראל הזה לכל ההרפתקאות שעוברות עליך מידי יום ביומו... ולשם!!! שם תכניס את השמע ישראל... יום אחד לא הלך לך כלום...?? **שמע ישראל אין עוד מלבדו!!! הכל בגזירת עליון!!!** למחרת הלך לך יותר מידי טוב ואתה מרגיש מיליון דולר?? לא!!! שמע ישראל!!! אין עוד מלבדו... כל הזכויות שמורות לה'... תודה ה'... והנה למחרת יש לך פתאום ניסיון קשה... נו... מה עושים?? **שמע ישראל והנה ה' ניצב עליו. מביט עליו ובוחן כליות ולבו.** והנה למחרת פתאום נלחצתי מה יהיה... ומה יעשו לי...?? ההלו... תרגע... הבוקר אמרתי שמע ישראל!!! אין עוד מלבדו ידעתי כי הנני בידך... בקיצור: הנה לך שמע ישראל שיכול ללוות אותך לאורך אחד סיטואציות ובכל יום יהיו בעיניך כחדשים... אבל זה בתנאי שתקח אותו לחיים... אבל אם תשאיר אותו בתוך הבתים של התפילין ובתוך בתי המזוזה ובתוך הדקדוק של ק"ש... הוא בטח ישאר משעמם להחריד...

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים... העבודה שלנו זה לקחת את התורה ולהוריד אותה לחיים... לתרגם אותה לפרקטיקה של החיים... החיים הם מספיק מאתגרים... תסכים איתי שהחיים בעצמם לא צריכים שיהיו בעיניך כחדשים... הם יודעים להיות חדשים יפה מאוד בלי שתדאג לזה... החיים מזמינים לנו אתגרים מאוד יצירתיים... כל יום והסיפור שלו... כל יום והאתגרים שלו... רק התורה?? התורה עלולה להיות משעממת אם נשאיר אותה בתוך ארון הספרים... אז זהו!!! שאנחנו צריכים לקחת את התורה לתוך החיים... לתוך אתגרי החיים... אשר אנוכי מצוך היום... כל יום לפי האתגר שלו... תחפש מה התורה אומרת לך היום לעשות... ודו"ק.

למה קללות...? למה...?? בשביל מה...??

פרשת בחוקותי מדברת על קללות... ואנחנו לא אוהבים קללות... לא!! ממש לא!!! אנחנו מחכים מתי הבעל קורא כבר יסיים עם הקללות... אנחנו אוהבים ברכות... חיבוקים... אהבה... למה?? למה קללות?? למה איומים? למה כל הזמן התורה מציבה לנו גבולות שאסור ואסור? למה להרוס את כל האווירה הטובה... לא חבל??

והתשובה: (למבינים בלבד...)

בית זה מקום מגביל!! תחשוב... אתה לוקח אותי... בן אדם חופשי... ומכניס אותי לתוך איזה ששים מטר מרובע ואתה רוצה שאני אחיה בתוך הקופסא הזו... לא רוצה... זה מגביל אותי... זה חונק אותי... ואני באמת מכיר אחד שלא התאים לו לחיות בבית... הוא הרגיש הוא הרגיש שהארבע קירות מגבילים אותו וחונקים אותו... **והוא החליט לצאת לחופשי ולהיות הומלס!!!** הוא יצא לרחוב... איזה נפלא... כאן הכל משוחרר... פתוח... אין שום קיר שמגביל אותך ואומר לך עד כאן... אבל!!! השמחה שלו הייתה מוקדמת... כי אל תשאל... הוא רק התיישב בגן הציבורי פתאום הגיע פקח ואמר לו לזוז משם... ואז הוא הלך למקום אחר... פתאום מישהו צופר לו... ההלו... זה חניה... ואז הוא נכנס לטטיבלאך... פתאום מישהו דופק עליו... ההלו... סוגרים פה... הוא התיישב על המדרכה... הגיע בעל חנות... תזוז... אני מוציא פה סחורה... בקיצור: הוא אמנם משוחרר... הוא יכול ללכת לאיפה שהוא רוצה... אבל איפה שהוא הולך כל הזמן מזיזים אותו... **פתאום ידיו ההומלס קלט את הנקודה:** נכון... עד היום חשבתי שארבע קירות מגבילים אותי... חונקים אותי... לא נותנים לי מרחב... **וצדקתי!!!** אבל פתאום אני קולט שנכון... הארבע קירות הם באמת מגבילים אותי!!! אבל בתוך!!! בתוך הארבע קירות האלו אני מלך! אני חופשי! אני משוחרר!!! אני יכול להישאר בתוך הארבע קירות האלו כמה שאני רוצה... ולא כל רגע מגיע מישהו אחר ומזיז אותי... כן... ארבע קירות זה מגביל... אז למה כולנו משוועים להיכנס לתוך הארבע קירות האלו? כי רק בזכות הארבע קירות האלו... נוצר מרחב בטוח **שבבתוך!!!** בתוך הארבע קירות האלו אני משוחרר לגמרי... אני בעל הבית לגמרי... זה טריטוריה פרטית שלי לגמרי לגמרי...

על אותו משקל: גבולות זה מגביל!!! קללות ואזהרות ועונשים נותנים תחושה של מחנק... אבל!!! דבר אחד אתה לא קולט... **שבבתוך** הגבולות האלו אתה מלך!! **בתוך** הגבולות יש מרחב שבו אתה מרגיש יציב וחזק ועומד איתן על המקום... חילונו מופקר שאין לו פרשת בחוקותי... הוא הומלס... הוא אמנם משוחרר לגמרי... אין אף אחד שמגביל אותך... על פניו זה נראה מאוד נחמד... אבל אין לו פינה אחת בטוחה בחיים... אין לו מרחב מינימלי שבו הוא יכול להתבצר ולהיות מלך בחיים!!! ואילו דווקא החרדי הזה עם כל הגבולות ועם כל הקללות שבפרשת בחוקותי... הוא בהחלט מוגבל... הוא מתוחם... יש לו קיום אדומים שהוא לא יכול לחצות אותם (ולא תמיד זה נחמד...) אבל **בתוך** הגבולות האלו הוא מלך!! הוא שקט ושקט!! שלם עם עצמו ובטוח בעצמו... יש לו חוזק וחוסן פנימי שאף אחד לא יכול להזיז אותו מהמקום... ואילו החילונו הזה... נראה לך שהוא עושה מה שמתחשק לו... אבל כל כמה ימים הוא נזרק כמו הומלס מסיפוק לסיפוק... הוא נזרק מיצר אחד שתוקף אותו ליצר השני שתופס אותו באזניים ולוקח אותו למקום אחר... אין לו פינה אחת בטוחה ויציבה בחיים שכאן אני מבוצר ובטוח!!! אוי... כמה שזה נכון... אוי כמה שזה כואב... אבל זה לא לגיל הרך... לא כל אחד יכול להבין את העומק של הווטרה הזה... למבינים בלבד... ודי למבין...

התגובות שעדין לא פוסקות מלהגיע אודות "כתה א' וכתה ב' "

תסלח לי קורא יקר שאני שוב פותח נושא ישן... פשוט התגובות לא מפסיקות להגיע... וגם לאחר שכתבתי הבהרה לפני שבועיים... עדיין זה נראה שיש כאלו שלא הבינו נכון... ובכן: בשעתו נכתב השילוב בין תפילה ל---קבלת יסורים באהבה... וקצת באשמתי זה היה נשמע כאילו זה שחור לבן... אם אתה מתפלל אתה לא מקבל באהבה... ואם אתה רוצה לקבל באהבה אז אל תתפלל... וגם אחרי שהבהרתי... עדיין זה נראה שיש כאלו שלא הבינו נכון... **אז חס וחלילה חס ושלום!!!** חייבים להתפלל... קבלה באהבה היא לא סתירה לתפילה!!! (גם אותו צדיק ר' עזריאל טאנבר ז"ל שהיה סמל ודוגמא לקבלת יסורים באהבה התפלל... ואותי בעצמי הוא שלח פעמיים לקברו של הרמח"ל להעתיק עליו ברחמים...) **שלא תגיד שלא אמרתי:** גם מי שנמצא במדרגה של קבלת יסורים באהבה... לא רק שמותר לו להתפלל אלא הוא חייב להתפלל... אין לו רשות לפטור את עצמו מההשתדלות ששמה תפילה... רק מה כן? תתפלל!!! תעקש!!! תבקע רוקיעים... ואחר כך!!! אחרי שהתפללת... כעת תהיה רגוע... אני את שלי עשיתי... מכאן ואילך מה שה' עושה הכל לטובה... ולא דווקא אחרי התפילה... גם בתוך התפילה עצמה... אני מבקש... אני מתחנן... אבל בסופו של דבר אני בידיים של ה'... וזה לא סתירה... ברור או לא ברור??? **תבין אותי:** רק זה חסר לי... בתור אחד שכתבתי את ספר "אהבתי..." כתבתי ספר שלם שמדבר על חשיבות התפילה על כל קושי ועל כל מצוקה... ופתאום כולם בטוחים שאני כתבתי שתפילה זה לא לכתחילה ואם אתה צדיק אתה מקבל באהבה ולא מתפלל... חס ושלום!!! לא תהיה ברירה... ובעז"ש לאחר חג השבועות... נתפוס חיזוק משותף ואי"ה אכתוב בל"ג עוד כמה מאמרי חיזוק בעניין התפילה... **אגב: שלא תבין!!!** אני מבין מצוין את כל אלו שלא הבינו נכון!!! אני מבין אותם יותר מידי טוב... כן... זו סוגיה לא פשוטה בכלל... זו סוגיה כבדת משקל שצריך ללמוד אותה בעיון... וזה לא על רגל אחת... וממילא ברגע שזה כן נכתב כאן בעלון על רגל אחת... יש את כל הסיבות שבעולם שאנשים יסודיים לא יבינו נכון... אז בבקשה... הסוגיה פתוחה לפניכם... היא לא מוצתה כאן... וגם לא תוכל להיות ממוצה כאן... אבל היא סוגיה מהותית שאי אפשר לדלג עליה... זה יסודות היהדות... זה הק"ש והתפילין והמזוזה שלנו...

רק בתור דוגמא... אני אציג לפניך תגובה אחת מני רבות שזעזעת אותי... נגיש אלי אברך ואמר לי: אני מאוכזב מעצמי... **מה יש?** השבוע הייתי לפני טסט ששי... ומאוד רציתי לעבור אותו כבר... אבל ברגע שקראתי את מה שכתבת שצריך לקבל באהבה... זהו... החלטתי שאני לא מתפלל על זה... אני מקבל באהבה!!! אבל בליה שלפני הטסט לא הצלחתי לעמוד בניסיון... וכן התפללתי... לא קבלתי באהבה... אמרתי לו: השתעעתי??? היה לך הווה אמירה לא להתפלל על טסט?? אם לא תתפלל מאיפה אתה רוצה שהטסט יגיע...?? מכוחות החיצוניים...?? **אתה חייב להתפלל להצליח בטסט!!!** וככל שזה יותר בוער לך ככה אתה צריך יותר להתפלל... **רק מה???** אחרי שאתה מתפלל ומצידך אתה עושה מה שצריך לעשות... כעת מה שה' עושה אני מקבל... אני לא עושה אולטימטום לרבש"ע... אני מוכל לקבל אותך רק אם אצליח בטסט... זה לא!!! אני נאמן אליך רבש"ע בכל מצב...

ואתה יודע מה... אמרתי לו... הרי בסופו של דבר גם את הטסט הששי לא עברת... (שכחתי לעדכן...) נו... למה?? למה לא עברת?? הרי אתה טוען שאתה יודע לנהוג... אז למה באמת לא הצלחת?? אז אם אני אדבר כמו אדם שלא כ"כ מאמין... הסיבה היא: בגלל שהיית לחוץ מידי... היית לא רגוע... ולכן לא עשית רושם שאתה שולט על ההגה... נו... תאר לעצמך שהיית מקבל באהבה... היית אומר לעצמך: זהו... אני התפללתי... עשיתי את שלי... כעת מה שה' יעשה לטובה... היית הרבה יותר רגוע... ואז באופן טבעי היה לך הרבה יותר סיכויים מצליח בטסט... אבל כמובן שהמשפט הזה הוא לא נכון!!! הוא משפט שנובע מקטנות באמונה... (רק זה חסר לי... שקבלת יסורים באהבה... גם היא תכנס לרשימה של הסגולות... זה יהיה סגולה להצליח בטסט...) רק מה אני מתכוין לומר?? שהמקום של קבלה באהבה זה החלק של השלווה!!! זה הרגע ושלוות נפש הבוטח... שאחרי שרציתי והתפללתי... ואחרי שעשיתי כל מה שצריך לעשות... כעת אני רגוע... כעת אני בידיים של ה' לטוב או למוטב... וברגע שזה ככה!!! הרבה לפני הישועה שאתה מחכה לה... דבר ראשון אתה כבר רגוע!!! דבר ראשון קנית לעצמך איכות חיים!!! אני בידיים טובות!! עצם השלוות נפש הזו היא לכשעצמה שיקול כבד משקל ביותר באיכות החיים...

(אבל שוב... אנחנו לא סוחרים!!! הסיבה שיהודי צריך לקבל באהבה... זה לא בגלל שהוא מרויח רגע ואיכות חיים... ולא בגלל שזה יעזור לו יותר להצליח בטסט... אלא בגלל שאני אוהב את ה' ואני איתנו!!! נכון שיש לי רצונות... ואני לא מסתיר אותם... אני נגמול עלי אמו ואני אבקש ואני גם אקבל... אבל בשביל אותם אחוזים שהקב"ה יחליט משום מה לא לקבל את התפילה שלי... בשביל זה אני יהודי!!! בשביל זה אני הוא עבד ה' ולא ה' עבד שלי)

ולאלו שמפחדים לקבל באהבה... כי הם בטוחים שהקב"ה יתחיל להפיל עליהם תיקים... בשבילם... אני רוצה רק לסיים במשל קצת מצחיק... אבל חד ובהיר שימחיש את העניין... ובכן: כל כמה זמן... נחה עלי רוח נדיבה ממרום ואני הולך למכולת וקונה במיוחד בסקוויטים... בשביל מי?? בשביל שני אנשים... בשביל אשתי!! ובשביל הילד שלי!!

עכשיו: בתחום של הביסקויטים המדוברים יש שני הבדלים בולטים בין הילד שלי לבין אשתי... **ההבדל הראשון הוא:** שברגע שאשתי רואה שנגמרו הביסקויטים... אז... אז מה?? אז נגמרו... היא לא מתלוננת עלי למה אני לא קונה ולמה אני לא מחזר את המלאי... כי היא יודעת שאני פה אלוף פיקוד הביסקויטים בבית וקצת נגמרו... ומקבלת את זה בהבנה לעומת זאת: כשהילד שלי רואה שנגמרו הביסקויטים הוא מרים קול זעקה... בוכה ובוכה...

עד כאן ההבדל הראשון!! ההבדל השני הוא: שילד שלי אין גישה לביסקויטים... אם הוא רוצה הוא ניגש ומבקש... ואני נותן לו חצי ביסקויט... תגמרו... ואז תקבל עוד... ומשום מה אצל אשתי זה אחרת... היא יכולה לקחת מעצמה כמה ביסקויטים שהיא רוצה בלי הגבלה.

כעת יש לי חידה: האם אתה שם לב שיש קשר מסוים בין שני ההבדלים??? פשוט מאוד: ילד שחושב רק על עצמו... ואם נגמרו הביסקויטים הוא בוכה ובוכה ורוקע ברגלים... ולא מסוגל לקלוט שיש פה מישהו שהוא פה המחליט... מכזה ילד קטן וילדותי צריך להרחיק את הביסקויטים וכשהוא מבקש נותנים לו במדה במשקל ובמשורה... דווקא מי שמבין עניין... ומסוגל להבין שלמרות שאני רוצה... אם הבוס החליט לצמצם אז אני מקבל את זה בהבנה... דווקא לו נותנים בסקוויטים כמה שהוא רוצה ללא הגבלה... ודו"ק...

קוראים יקרים, אנו המצינים אתכם לקראת חג האילנות והזבל
הצה"ל "אס נצברו" כן. אנחנו מקווים לקרוא את ב"ה הביקוש
האלונים זובר וזובר, ואין לנו אפשרות להרגיב את המצב
ההפכה, בלא בזהה [קטנה] על... כנס!! מה אנחנו
זרימים? כן וכך אנשים שיגעו הוראת קבלת אגודתנו, ואנחנו
מכוסים!! אם גם אתה רוצה להיות אגודתנו, אנחנו
קיימים: (גרים פלוס או- 0799-654321 (להו"ק הקש 2)

ברכות ואיחולים לרגל פתיחת

העסק החדש...

בחור בן עליה יקר: היום אני רוצה לפתוח דיון בנושא שמאוד נוגע אליך... שאלה שמאוד הטרידה אותי בתור בחור... מה התפקיד של בחור ישיבה בנוגע למעשים טובים כגון זיכוי הרבים או גמילות חסדים וכו'???

אז כידוע... מקובלנו שבחור ישיבה צריך להקדיש את עצמו ללימוד ולא לעשות שום דבר אחר... אבל בתור בחור לא הצלחתי להבין את זה... כי תבין: אני עוייבד ה'... אני תולש את עצמי כל בוקר מהמיטה בחירוף נפש כי אני עוייבד ה'... אני נכנס כל יום לסדר א' ללמוד כי זה רצונו יתברך... בקיצור: אני בחור עוייבד... והנה הזדמן לי מצוות גמילות חסדים שהח"ח כותב על זה דברים נשגבים באהבת חסד... יש לי פה הזדמנות של זיכוי הרבים ללכת ולחזק יהודים ולקרב רחוקים לעבודתו יתברך... ויש לי את זה... גם קראו לי לבקר חולים ולעשות להם קידוש בבית חולים גריאטרי סמוך זה ממש מצוה שאינה יכולה להיעשות ע"י אחרים... **אז למה לא???** זה הרי חלק בלתי נפרד מעבודת ה'... (אני מדבר כמובן בהתאם לכללים שמצוה שאינה יכולה להיעשות ע"י אחרים דוחה תלמוד תורה) אבל לא!!!! תכל"ס תמיד אמרו לי שבחור ישיבה לא צריך לחפש לא מצוות ולא חסדים ולא כלום... רק לשבת וללמוד... **השאלה היא למה?**

בא נשאל ככה: מרן ר' חיים קנייבסקי שליט"א יכול להקדיש מזמנו היקר שעות רבות בשביל קופת העיר ובשביל החזקת תורה של יששכר באהלך וכו'... הוא גם מקבל קהל נותן תשומת לב להמון אנשים ואם הוא המתמיד הגדול לא רואה בזה ביטול תורה... אז למה אני צריך להיות יותר צדיק ממנו?? למה אם אני אלך לעשות זיכוי הרבים וגמילות חסדים יגידו לי... לא! אתה בחור ישיבה ובשבילך זה ביטול תורה... ואילו אצל גדולי ישראל זה לא ביטול תורה?? **למה?? מה הפשט בזה??**

לדוגמא: קיי"ל שמת מצוה דוחה את כל המצוות האמורות בתורה... גם מצוות תלמוד תורה!!! ואפילו כהן גדול צריך להיטמא למת מצוה... חוץ ממישהו אחד... מי?? מי שמשמש תלמידי חכמים שהוא פטור אפילו ממת מצוה... ור"ע מעיד על עצמו "החלת תשמישי לפני חכמים... פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי מת מצוה ונטפתי בו ד' מילין עד שהבאתי לבי הקבורה... ואמרו לי: על כל פסיעה ופסיעה כאילו שפכת דם נקי..." ותוס' מבאר שזה בגלל שגדולה שימושה של תורה יותר מלימודה... וכידוע: ההגדרה של בחור ישיבה זה "שימוש תלמידי חכמים..." **ואני שואל: למה???** וכי מי שמשמש תלמידי חכמים הוא כאילו מחוץ לעבודת ה'...?? **תכל"ס... אני שואל הלכה למעשה:** אני בחור ישיבה עוייבד... אני רוצה להשתלם בכל חלקי עבודת ה'... גם בלימוד התורה... וגם בזהלכת בדרכיו... אני גם רוצה לעסוק הרבה בדבקות ובפרישות ובעבויידה... האם זה נכון או לא? יותר נכון: למה זה לא נכון???

ביאור העניין הוא כך:

תקשיב טוב טוב: בחור שנכנס ללמוד בישיבה והוא אמור ללמוד שמונה שעות ביום... הוא לא הגיע

לכאן רק בשביל לקיים **מצות תלמוד תורה**...

לא!! ממש לא!! כי אם בשביל לקיים **מצות תלמוד תורה**... בשביל זה יש משנת איזהו מקומן של זבחים בכל בוקר... ויש גם שיעור דף היומי מהרב בשעות הערב... ויש שיעור חומש ברש"י בליל ששי... אם אתה מחפש מצוות תלמוד תורה. בשביל זה לא צריך ללמוד כל היום. אלא מאי?

רצון ה' שתפתח עסק!!! עסק שקוראים לו תורה...

מה ההבדל?? מה ההבדל בין **מצות תלמוד תורה** לבין **עסק התורה**??

ההבדל הוא שמים וארץ: מי שהגיע לכאן בשביל לקיים **מצות תלמוד תורה**... אז יש עוד כמה **מצוות**... יש **מצות תלמוד תורה** ויש **מצות הכנסת אורחים** (שגדולה יותר מהשכמת בית המדרש) ויש גם רשימה ארוכה של מצוות שאינם יכולות להיעשות ע"י אחרים... בקיצור: יש עוד מצוות חוץ מתלמוד תורה... כל זה כשמגיעים לבית המדרש בשביל לקיים **מצות תלמוד תורה**... אז זהו!!! שבחור יקר: **אתה!!!** בגיל שלך... ובשלב הזה בחיים. אתה **לא** יושב פה בבית מדרש בשביל לקיים **מצות תלמוד תורה**. אלא מאי?? **אתה פה בשביל לפתוח עסק ששמו תורה!!!**

אה... עסק?? עסק זה כבר עולם אחר לגמרי... כשמדובר בעסק אי אפשר לעשות צחוק מהעסק... צריך להיכנס עמוק עמוק לתוך העסק... כי... כי... מי אחרת "לא עשינו עסק..." **מי שקצת מכיר:** מי שפותח עסק... אם הוא רוצה שזה יצליח... הוא חייב לקחת נשימה עמוקה עמוקה... למלאות מיכל מלא... ולהגיד שלום יפה לכולם... ולהיכנס עם כל הקיטור ועם כל הרמ"ח והשס"ה בתוך העסק... מצטער מאוד... בתקופה הקרובה אני לא אוכל להגיע לא לבר מצוות וגם לא לברית וגם לא למפגש המשפחתי תבינו אותי... **פתחתי עסק!!!** ולכן אני לא יכול להבריז... תבינו: זה עסק עצמאי... במצב הנוכחי אני לא יכול לקחת חופשות... לא יכול!!! אני לא שכיר באיזה משרד שאני יכול להוציא חופשות מהרופא משפחה או למצא תירוצים... זה עסק שלי... והעסק חייב לדפוק...

זה כעת רצון ה' שתפתח עסק ששמו תלמוד תורה!!!

(עיינין ש"ע הרב הלכות ת"ת פ"ג ס"א שמדויק דבריו משמע חילוק זה...)

זה בדיוק ההבדל בין תלמוד תורה שגרתי באמצע החיים... לבין התקופה הרגישה שקוראים לה בלשון חז"ל: "משמש תלמידי חכמים..." שימוש בתלמידי חכמים במילים אחרות זה השלב הראשוני והרגיש של **פתיחת העסק ששמו תורה!!!** ימים יגידו והעסק יהיה מבוסס ואני כבר אהיה שתול עמוק בבית ה'... ואז אני אוכל להרשות לעצמי מידי פעם לסגור את הגמ' ולעשות כל מיני מצוות אחרות כמו כל תלמיד חכם שנאלץ לפעמים לסגור את הגמ' ולעשות כל מיני משימות ושליחויות אחרות שהקב"ה מעמיד לפניו כאן בעולם הזה... אבל כעת!!!! כעת אני בתקופה חריגה ויוצאת דופן... אני כעת בתקופה

רגישה מאוד... אני כעת בעיצומו של פתיחת עסק... אנא... תברכו אותי בברכת העסק...

מיוזם לציין שגם כעת אתה מחויב במצוות תלמוד תורה לכשעצמה שהיא תמיד רלוונטית, רק כעת יש לפינך משימה הרבה יותר תובענית, שלא מסתכמת רק בלחטוף מצוות ולהרויח 200 מילים תורה בדקה אלא לפתוח עסק מזה חז"ק.

בחור יקר: יתכן שאתה לא לגמרי מבין מה אני אומר... כי אתה לא מספיק יודע מה זה לפתוח עסק... **אז אני אסביר לך:** עסק חדש שנפתח כעת... **התקופה הראשונה היא מאוד מאוד רגישה!!** כי כל זמן שהעסק בחיתולים... אז בשלב הראשוני הזה יש רק הוצאות... וההוצאות הם גדולות ואין בכלל הכנסות... ואז מגיעים רגעים קשים... שאתה מקבל רגלים קרות... ואתה לא כ"כ משוכנע בכלל בכדאיות של העסק... ממילא כל זעזוע הכי קטן יכול למוטט את כל העסק... **ולכן התקופה הראשונה היא מאוד מאוד קריטית!!!** אם הבעלים יתפוס את העניינים ברצינות ויתמסר עם כל הנשמה לעסק... וידחוף אותו כל הזמן קדימה ועם כל האנרגיות... אז העסק כל הזמן יתקדם לאט לאט ובעקביות לכיוון החיובי ועם הזמן זה יצבור תאוצה... ואז בשלב מסוים זה גם יתחיל להיות ריווחי... ועם הזמן גלגלי המערכת יתחילו להיות משומנים... ואז הבוס יכול להתחיל לנשום לרווחה... זהו... העסק כבר מבוסס ועומד על שני רגלים... כעת אפשר להתחיל לחשוב לצאת לאירועים שהייתי אמור להשתתף בהם... כי העסק כבר נוסע מעצמו... הבוס גם יכול לאט לאט להתחיל לפתוח עיניים גדולות... ולהתחיל לפזול על עוד השקעות כדאיות נוספות... על עוד אפיקים... אבל כל זה רק אחרי שהמערכת כבר משומנת כדבעי והעסק כבר נוסע מעצמו!!! אבל אם מיודעו רק פתח חנות לצעצועים... ובקושי התחיל לכסות את ההוצאות... והוא כבר פתח עיניים גדולות. והחליט לפתוח גם מאפיה... אז כולנו מכירים את החנויות האלו שנפתחות כמה ביחד בקול רעש גדול... ונסגרות אחת אחרי השניה בקול דממה דקה... אז את הדוגמא מתחום העסקים אתה לא כ"כ מכיר... אבל כעת אני אתרגם לך את זה לתחום קצת יותר מוכר לך... מהתחום של העסק ששמו תורה... **ובכן:**

בחור ישיבה נכנס לבית מדרש מתוך כוונה **לפתוח עסק!!!** עסק ששמו תורה... כעת... בשלבים הראשונים הוא הרי לא מתלהב מי יודע מהעסק הזה... והוא גם לא בטוח שהעסק הזה כ"כ ריווחי... אבל שכנעו אותו... אמרו לו שזה כדאי... והוא מוכן לתת את הצ'אנס... הוא מתחיל ללמוד... ובהתחלה... אני לא צריך להגיד לך... בשלב ההתחלתי העסק הזה סוחט רק הוצאות!!! אין שום הכנסות... אתה רק מוציא את הנשמה... רק יוצא מהמטה כל סדר א'... רק מתאמץ ללמוד... ורק מפסיד את כל הסיפוקים של החברים המפוקפקים... כעת יש רק הוצאות!! וכמובן שיש גם רגעים קשים... רגעים של... דיי... מה אני עושה פה... נמאס לי... (ולך תסביר לאותו בחור שאין בעל עסק עצמאי שלא עובר כאלו רגעים... לך תסביר לבחור ישיבה שאיזה עסק שהוא יפתח... הוא לא יוכל לדלג על הקשיים מהסוג הזה... לך תגיד לו שאין לאיפה לברוח... אם אתה רוצה להיות בעל עסק עצמאי מבוסס אתה חייב להיות גבר ולצלוח את ההתחלות

פראק... צריך לדעת שגם לבחורי ישיבות יש פראק... רק זה פראק מסוג אחר... פראק מסוג של בחורי ישיבה... **אתה יודע איך נראה פראק של בחורי???**

הבחור תפס רצינות במשך תקופה... בהתחלה החבברה התייחסו לזה בחובבנות... אה... זה יעבור לו... הם חיכו שהוא יחזור מהחלל... חיכו שהוא ירד מההתלהבות של תחילת הזמן... הגיע ל"ג בעומר והבחור עדיין רציני... עדיין מגיע שלוש סדרים... עכשיו: יכול להיות שבדיוק היום אין לך כח ללמוד... וזה נורמלי... מותר לצאת להירגע קצת... **אבל תבין!!!** הלימוד של היום זה לא הנושא... יש פה משהו הרבה יותר עמוק ורגיש!! יש פה עסק שלאט לאט מתחיל לצבור תאוצה... כל יום נוסף שאתה לא מוריד פרופיל אתה מחדד את המצב החדש שלך... כל יום נוסף שאתה כן קם לסדר ב' וכן מצליח לקום לתפילה אתה מוכיח לעצמך שאתה כן יכול!! לכן גם אם בבוקר הנקודתי הזה שבדיוק לא נרדמת יתכן שאפשר לקום מאוחר זה בסיידר... אבל לא כדאי!! כי יש פה משהו רגיש!!! אתה כעת באמצע להוכיח לעצמך שאתה יכול!! ולא כדאי להרוס את החדות של זה!!! כעת כל שבוע נוסף שאתה מצליח לשרוד את ההתגברות שלך ואת התדמית שאתה נותן לעצמך ולאחרים שזה מה שאני... זה קריטי!! הבנת מה אני אומר? הבנת את הרעיון???

זה עסק!! זה מלחמה על העסק!!! זה העבוידה שלך עכשיו...

תבין: יש **עובד** ה' ויש **עבד** ה'... אתה יודע מה ההבדל בין עובד לעבד?

אני **עובד** לפסח... אבל אני עדיין לא **העבד** של פסח...

עוייבד... אתה יכול להיות עובד ה' ולעשות המון המון מצוות... אבל אתה רק **עובד**... זה עדיין לא אומר שאתה **עבד**... **מתי תקרא עבד???** כשעבודת ה' תהפוך להיות העסק הפרטי שלך!! אז תקרא עבד!!! וזה כעת עבודת ה' המוטלת שלך... כן... אתה רוצה להיות עוייבד גדול... אתה רוצה לעשות המון המון מצוות... אבל הקב"ה רוצה שתהיה לא רק עובד אלא גם עבד... לכן כעת אתה תשקיע בעבד שבך!!! כעת אתה מקדיש את כל האנרגיות שלך להפוך את התורה לחלק בלתי נפרד ממך ועסק החיים שלך... ואז כשתהיה עבד... אז תוכל לצאת מהלימוד כשצריך ולהיות עוייבד... ולא סתם עוייבד... אלא ממקום של עבד...

אותו... זה מעמיד את העסק בסכנה מוחשית ואוי ואבוי... **זהו!! זה הנקודה!!!** והדוגמה הזו צריכה לעמוד לך מול העיניים!!! אתה כעת פותח עסק!!! עסק תורה...

אתה לא יכול לדעת לאיפה העסק שלך יכול להגיע!!! העסק הזה יכול להמריא עד כסא הכבוד... ממילא כל עסק אחר... אפילו זה מצוות ומעשים טובים... עלול בתקופה זו להיות עצת היצר אחת גדולה...

כלום אומרים שהתקופה של הישיבה היא תקופה קריטית בחיים... שבתקופה הזו בחור מעצב את האישיות שלו לטוב או למוטב...

אבל שישאר בינינו... אני חושב שזה הרבה פחות מזה... לא צריך להגיע לחמש או שש שנים בישיבה... מספיק חצי שנה או שנה... (תלוי בסגנון של הבחור... יש כאלו שחצי שנה זה כבר מספיק ויש כאלו ששנה...) מספיק חצי שנה של רצינות... חצי שנה שהחלטת לתפוס את עצמך לידים... והחלטת: אני הולך על זה!!! אני רוצה להיכנס ללימוד... **אני רוצה להיכנס לעסק!!!** אם רק תתפוס את עצמך חזק ותשתדל להיות שקוע בלימוד במשך זמן חורף פלוס זמן קיץ... זהו!!! אתה כבר בפנים!! **אתה כבר בעסק!!!** העסק כבר נפתח!!! זה לא אומר שלא יבואו קשיים... יתכן שהעסק יעבור עוד הרבה זעזועים... אז מצמצמים סינפים... סוגרים מחלקות... **אבל העסק כבר קיים!!!** כן... כל בחור שמחליט להשקיע במשך תקופה ממושכת של כמה חודשים... בשלב מסוים הוא פתאום מרגיש איזה מין תחושה חזקה... **זהו... אני כבר באל חזור!!!** מ-פה אני כבר לא יכול לצאת!!! **מהסנדרט הזה אני כבר לא אוכל לדדת!!!** כן. ההרגשה הזו אומרת במילים אחרות: שהעסק מתחיל טיפ טיפה להתייצב... העסק תורה שלך מתחיל להתבסס. וא"כ הסכנה הקריטית ביותר כבר מאחוריך... **אבל לא!!!** אל תקל ראש... גם אם העסק נכנס לשוונג... תמשיך לתפוס אותו "קצר"!!! תמשיך לאבטח אותו... תמשיך להיות נערוויסט ותתייחס לכל מצוה והצעה אחרת שמציעים לך כעצת היצר... **אין ברירה!!! זו מלחמה על העסק!!! מלחמה על החיים!!!** העסק חייב להיות מבוסס עד הסוף!!! העסק חייב להיות חזק ומחייב... גם אם הצלחת לכסות את ההוצאות ואתה כבר מתחיל לראות קצת רווחים... זה עדיין לא מבטיח לך שברגעים קשים אתה לא תפשוט רגל חלילה... אתה עדיין עלול למצא את עצמך ברגעים קשים שאתה תחשוב שאולי כדאי משהו אחר... לכן תמשיך לתפוס את העסק חזק חזק!!! תמשיך לדגור בו!!! תמשיך לסיים עוד מסכת ועוד מסכת... ושיהיה לך ברור: כל חודש נוסף שאתה צובר ו... ואתה ממשיך להיות צמוד לתורה אתה יותר ויותר מעמיד את עצמך במצב של אל חזור!!! תמשיך לייצר לעצמך ולכל הסביבה תדמית וסטיגמה של בחור רציני שיושב ולומד... וכל בחור נוסף מהחברורה שיסמן לך על הגב שיצאת מהרשימה של החברמנים זה עוד וי בשבילך... זה עוד התקדמות וביטוח להתבססות סופית של העסק שלך.. בקיצור: אתה כעת עסוק במשימה אחת ויחידה: להביא את העסק תורה כמה שיותר למקום שתהיה בו במצב של **אל חזור!!!**

יש כאלו שחושבים שרק רבנים נשואים לובשים

הקשות האלו... **ומעתה:** אם הוא יתפוס את העניינים ברצינות!!! ויזיז את כל העניינים האחרים לצד וינקש נשימה עמוקה עמוקה ויסתער עם כל האנרגיות על העסק מתוך נכונות להשקיע את כל הנשמה רק בזה... לאט לאט העסק יצבור תאוצה... והוא יכנס עמוק עמוק בעסק התורה ואז הוא יתחיל לעשות חיל בעסק התורה... והוא יתחיל לראות רווחים... פתאום יש לו ידע... פתאום יש לו חידושים... והעסק תורה מתחיל לשגשג... אוהו... העסק כבר מתחיל להיות מבוסס... כעת אפשר להתחיל להירגע...

אבל תאר לעצמך!!! חודש לאחר פתיחת העסק של תורה... פתאום מיודעו פותח עוד עסק... הוא מתחיל לעשות עוד כל מיני מצוות ומעשים טובים... נוסע לבקר חולים... ולשמח בחתונות של מסכנים ומשלים מניין באזכרות או בחנוכות בית... כן... הכל טוב ויפה... אבל אל תשכח!! **אתה נמצא כעת בתקופה רגישה!!!** אתה כעת בעיצומה של פתיחת עסק!! אם אתה לא תנקז את כל האנרגיות לעסק הזה... יש את כל הסיבות שבעולם שהעסק ידשדש ויחרוק... כי אתה בהתחלה... העסק שלך לא מספיק מבוסס ויציב בשביל שיהיה לך ראש לעסקים נוספים בעבודת ה'... חכה... חכה בסבלנות... עבודת ה' לא בורחת לך... יום יבא והעסק יהיה מבוסס... אתה כבר תהיה מונח עמוק עמוק בתורה... ואז תוכל לעסוק בצדקה ובגמילות חסדים ובזיכוי הרבים...

הדוגמה הכי מוחשית... אודות אותו בחור צעיר שיום אחד אבא שלו נכנס לישיבה וביקש ממנו שיבא לעזור לו בחנות ירקות... באותו רגע נזעק מרן ר' עזרא עטיה זיע"א וניגש לאבא ואמר לו: תשאיר את בן בית המדרש... ואני הולך לעזור לך לחנות... **זה לא היה מליצה!!! הוא התכוין ברצינות!!!** ולמה?? כי למרן ר' עזרא עטיה היה כבר עסק מבוסס... הוא כבר לפני שלושים שנה התחיל ללמוד תורה... הוא כבר שתול עמוק עמוק בתוך התורה... הוא כבר זקן ויושב בישיבה... העסק כבר נוסע לבד... אם הוא ייצא מבית המדרש לכמה שעות לעבוד קצת בחנות ירקות... נו... העסק לא יקרוס... (בדיוק כמו שהבעלים של מפעל אנג'ל... אם הוא יצא לכמה ימים מהמפעל... יקרה משהו??) אבל הבחור הצעיר הזה... הוא כעת פותח עסק חדש!!! עסק תורה טרי!!! אם כעת חס ושלום הוא יצא מהלימוד בשביל לעזור לאבא שלו בעבודה... העסק יאבד את ההפקט... העסק לא יהיה רציני... ורח"ל לא עשינו עסק... וה' ישמור ויציל איך כלל ישראל היה נראה אם היינו מפסידים את מרן הרב עובדיה זיע"א... **עכשיו שלא תבין לא נכון:** ימים יגידו... ובמשך השנים מרן הרב עובדיה עוד יאלץ לסגור הרבה פעמים את הספר... הוא יצטרך לכתת את רגליו לכל מיני מצוות ומעשים טובים מקצה א"י ועד קצהו... אבל לא נורא... הוא כבר עוזב עסק מבוסס!!! באמצע כתיבת התשובה הוא לפתע ילבש את הגלימה ויצא... ואחרי שעתיים הוא יחזור לאותה שורה שבה הוא נעצר... נו... מכזה עסק מבוסס אפשר לצאת... לא יקרה כלום... העסק לא יקרוס... **אבל אז???** בשנים הכ"כ הרגישות האלו... שהבחור הצעיר הזה כעת בצעדים הראשונים של פתיחת העסק!!! כל זעזוע הכי קטן... כל דבר אחר שיכול להטריד

יענקלה כהן... אין לך ברירה!! אתה חייב לתפוס את עצמך לדידים!!!

תושבי תל שקמונה יצאו בקריאה נרגשת: ב"ה זכינו והקמנו עוד כפר חדש בארץ ישראל... ואנו זקוקים לעשרה "בטלנים" משבט לוי שיבואו לקדש את הישוב שלנו ולהעניק לו חליות שם עיר... המגורים כמובן על חשבוננו... (שהרי לשבט לוי אין חלק בארץ...) המזונות והמחיה בעזה"ש גם על חשבוננו (הרי אין לשבט לוי לא תבואה ולא רפתות ולא כלום...) רק תבואו... ואכן בדיוק בחודש האחרון בעיר הכהנים ענתות יש כמה בחורים כהנים מאורסים משני הצדדים (גם מהצד של האשה) שהמשמעות היא שאין לזוג הזה איפה לגור!! כי שלוש עשרה ערי הכהנים נמצאים כבר באיכלוס מקסימלי שא"א להכניס שם סניכה!!! (ואם יש אליפיים אמה של מגרשים סביב העיר... הרי קי"ל "אין עושים מגרש עיר...") בקיצור: אין להם איפה לגור!!! **ו... אז מה יהיה??** בשביל זה ב"ה לכלל ישראל יש הרבה אהבת תורה... ובכל עיר זקוקים לכמה ספרי תורה מהלכים ש"שמרו אמרתך ובריתך ינצורו יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל..." וחוצו מזה בכל עיר יש סתם ככה צורך בכהנים בשביל שיהיה אפשר לתת להם תרומה גדולה ותרום"ע... צריך גם לייים למעש"ר וכו'... אז בשביל זה תושבי הישוב תל שקמונה פנו אלינו... ואכן הגענו כאן עשרה זוגות כהנים צעירים... תושבי העיר קבלו אותם בכזה מאור פנים... אותנו קיבל ר' יעזר ולקח אותנו ליחידת דיוור מטופחת עם גינה נחמדה שהוא היקצה בשביל שבט הלוי על חשבון כמה דונמים מכובדים בשדה אחוזה שלו... ראיתי איך הוא קורן מאושר... תושבי העיר ממש כרכרו סביבנו בכזו אהבת תורה... הם פתחו לנו שטיבל מיוחד שיהיה לנו פרטיות ונוכל לחיות על טהרת תרומה...

ומידי יום ביומו... יש כאן עליה לרגל!!! בשעות אחר"צ... מגיעים לכאן אמהות ונותנות... כל אחת נותנת משהו אחר... זו מגיעה עם הפרשת חלה... וזה מגיע מהשדה עם שק שיש בו בערך מאה תאנים ונותן לי באומד שלוש ארבע תאנים... (ולחברותא שלי יוחנן הלוי הוא נותן עוד עשר... ואח"כ הוא מפריש לעצמו את המעשר שני...) וככה כל יום אנחנו חוזרים הבייתה מהכולל... **עם סך מהשמים!!!** תבין: תושבי הישוב כאן הם מסודרים... כל אחד יש לו את העסק שלו... לכל אחד יש פה שדה משלו... לאחד יש פרדס ולשני יש יקב... ובית הבד... אבל אנחנו שבט הלוי... אין לנו שום מקור מחיה!!! הקב"ה הציב אותנו בפני עובדה שאנחנו מצידנו חסרי כל הכנסה אישית!! בשביל שנוכל לשבת וללמוד ובאמת אנחנו יושבים פה ולומדים כי אין לנו משהו אחר... אבל מצד שני עינינו נשואות כל יום השמימה... אנא ה'... הטריפני לחם חוקי... ובאמת ברוך ה'... כל יום יש הפתעה אחרת... אנחנו אף פעם לא חוזרים עם ידיים ריקות הבייתה... כל יום והמתנות כהונה שלו...

אבל!!! כאן מתחיל הסיפור הרגיש... סו"ס כמו בכל כולל ובכל ישיבה... יש אברכים יותר טובים יש פחות... אז גם אצלנו... העשרה כהנים שיושבים כאן ולומדים... רובם ככולם אברכים ממש רציניים שעוסקים כל היום בתורה ופרושים מכל העולם... אבל יש את יענקלה... יענקלה הוא אמנם כהן... ויש לו דין של "זקדשתו" ומכבדים אותו בכל דבר שבקדושה... אבל הוא לא המתמיד הגדול ביותר... והוא גם חברסן גדול... ועליז... (אז אם הוא היה סתם אברך בדורנו... נו... יום אחד הוא היה יוצא מהכולל והולך לחפש את עצמו... דא עקא שהוא שייך לשבט לוי!!! ואין לו!!! אין לו לאן... כי אין לו חלק בארץ...) ובשלב מסוים הוא פשוט נפל בין הכסאות והתחיל להיות מסכן... **ולמה??** תבין: כל יום מגיעים לכאן אנשים לתת תרומה גדולה וכו'. ותחשוב שאתה נכנס לבית המדרש ויש לפניך כעת עשרה כהנים... ואתה רק צריך לבחור למי לתת... לזה... או לזה... אתה מבין לבד שבאופן טבעי יענקלה תמיד נדחה לסוף הרשימה!!! כי... כי כשיש לך את ר' יוחנן שכל כולו כהן ת"ח אז למה לתת ליענקלה שהוא יותר מידי חברסן ומי יודע... אולי הוא לא מספיק אוכל על טהרת תרומה?? **מסילא ווצר מצב סאוד לא נעים**... שיענקלה מסוגל לשבת כאן ימים שלימים יחד איתנו... ואנשים מגיעים אחד אחרי השני וממלאים את הסלים של כל אחד מאיתנו בכל טוב... ויענקלה יושב בצד והסל שלו ריק מכל... ומיום ליום זה נהיה יותר מגמתי... ואם בהתחלה זה עוד היה לא כ"כ נעים... בשלב מסוים זה גם התחיל ממש להדאג... סו"ס אל תשכח שליענקלה יש אשה וילדים קטנים בבית... והם צריכים מקור הכנסה... וליענקלה אין שום מקור מחיה!!! רק זה שהוא כהן וכל ההכנסה שלו אמורה להגיע רק ממתנות כהונה... מסילא הוא נשאר חסר כל... יענקלה כבר הרבה פחות עליז מפעם... הוא הבין שאין לו הרבה ברירה... הוא חייב לתפוס את עצמו בידיים... אחרת לא יהיה לו מקור מחיה!! (ובדיוק זה רצון ה'... שיהיה שבט אחד מישראל שלא יהיה לו ברירה... הוא יהיה מוכרח לעסוק בתורה... אחרת יהיה עליו סנקציות...) וכעת... לקראת חג השבועות יענקלה ניסה לתפוס חיוזוק... אבל אל תשכח... שכל ההתחלות קשות... וגם לשפר את התדמית זה לא כ"כ פשוט! ולבנתיים החג מתקרב... וכל יום נכנס פה יהודי אחר ומביא איתו בכור בהמה טהורה ונותן אותו מתנה לכהן... כן... לר' יוחנן המתמיד יש כבר 3 בכורות בהמה שמחכים לו בחצר שהוא צריך לעלות אותם לירושלים... וגם כל אחד מהכולל שלנו קיבל לכה"פ בכור אחד... ו... והיחיד שנשאר בלי כלום זה יענקלה... כל מי שמגיע ואנחנו מציעים לו שיתן ליענקלה... הוא מתחמק באלגנטיות ויוצא... אוי... כמה לא נעים...

יענקלה נכנס למשבר עמוק... ו... ובימיים האחרונים הוא כבר לא מגיע... הוא הסתגר בביתו... ילדיו רעבים לחם... יענקלה ישב בביתו והתחיל לבכות לה': אנא ה'... עשה למען טאטע אהרן... עשה למען זיידע לוי... עשית אותי חסר כל בשביל שאלמד תורה... אני רוצה ללמוד... התחלתי להתחזק... אבל העויילם עדיין לא נותן בי אימון... והנה... תוך כדי שיענקלה יושב שפוף בחצר... לפתע הגיע זלמן... יענקלה... אני רואה שלאחרונה אתה נמצא הרבה בבית... אתה מסכים לשמור על העגל שלי??... אני הולך כעת מחוץ לעיר לעשות מעשר בהמה? בסיידר... ענה יענקלה... תכניס את העגל לחצר שלי... אבל אני לא לוקח אחריות... אני רק שומר חינם... **ויחי בחצי הלילה נכנס גנב "הריס" את העגל**... ולמחרת... יענקלה יוצא על הבוקר ומגלה שוד ושבר... העגל נגנב... אוי אוי אוי... מן הפה אל הפתח... כל השכונה מדברת על יענקלה השלמזל... גם כן עם הארץ... וגם לא יוצלח... ומה אתה חושב... זלמן לא יתן... הוא תבע את יענקלה לבית דין... בית דין שמעו את שני הצדדים... ואמרו ליענקלה: תקשיב... אתה שומר חינם... אתה פטור על פשיעה... אבל אתה רק צריך להישבע שלא פשעת... לפתע הריס יענקלה את עיניו ואמר בנחישות: **לאנו! אני לא מוכן להישבע!** אבל אם אתה לא נשבע... אתה צריך לשלם... בסיידר... אני משלם... אני אעבוד פה בעבודות שירות ואני משלם... כל העיר נייעס... יענקלה חושש להישבע... אהאפס... זה אומר שבין הייתר הוא גם חשוד בגניבה... צא... צא טמא מסחנתנו... יענקלה שילם... והוא נהיה לשיחת היום... יענקלה גנב... **ויחי בחצי היום!!! לפתע תמס הגנב!!!** כל העיר כמרוקחת... הנה... הנה העגל של זלמן... הגנב נגרר לבית דין והם חייבו אותו תשלומי מחשה!!! העגל הזה ככול תמס... למי?? ליענקלה!!! בטח... קי"ל: שילם ולא רצה להישבע... נמצא הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי שהפקדון אצלו... האב"ד היה מופתע מאוד... והוא דפק על השולחן והכריז: אני מתפעל מלבו הטהור של יענקלה כהן... שלמרות מצבו הדחוק... הוא לא הסכים בשום אופן להישבע... ניכר עליו שהוא נכדו של אהרן הכהן... שתורת אמת הייתה בפיהו... פתאום כל התדמית של יענקלה השתנתה ללא היכר... ועד חג השבועות כבר הספיקו שני יהודים לתת לו בכור בהמה... כעת יש לו בחצר חמש עגלים חולין תשלומי גניבה... ועוד שתי בכורות שהוא יעלה איתם לירושלים... יענקלה קיבל חיוך מתוק משמים... והוא מתכנן לא לוותר עליה... הוא מתכנן לקחת את עצמו רציני לדידים... ולהיות שבט לוי נאמן שכל כולו מסור לעסק התורה בלבד...

"למען לא נבוש..." - מושגים בסיסיים בהלכה. הלכות "כבוד רבו..."

למי שלא יודע... בשו"ע י"ד מיד לאחר הלכות כיבוד אב ואם... יש הלכות כבוד רבו וכו' שרוצה יענין שם... **אבל!!!** במדור זה אני בוחר לדבר דווקא על נקודות שלא כ"כ כתובות שם...

כן... כמו בכבוד הורים... בשו"ע כתוב איזהו כיבוד? מאכילו ומשקהו וכו'... אבל כולנו יודעים שתכל"ס... במגרש המעשה הייחסיים בין הורים לילדים הוא מאוד דינמי... והוא בעיקר תלוי בשו"ע החמישי... (ואתה מבין לבד שמי שיכבד את ההורים שלו בבגדי כהונה ולפי כל מה שכתוב בשו"ע... אבל בהתנהגות החשודה שלו הוא יוריד אותם אבל שאולה... הוא יותר מזכיר את עשיו מאשר את יעקב...)

או על אותו משקל בדיוק בייחס לכבוד רבו... נכון אמנם שיש שולחן ערוך ויש הלכות מובהקות של קימה והידור שצריך להקפיד עליהם... אבל תכל"ס... במגרש החיים המעשי... בייחסים בין תלמיד לרבו יש כל מיני דברים שלא תמיד כתובים בשולחן ערוך... וגם אותם צריך וחשוב לדעת...

פריצני לגלות לך סוד כפומס: רב הוא גם בן אדם בין הייתר!!! וכמו שאתה צריך מילה טובה ככה גם רבנים לפעמים צריכים מילה טובה... כן... רב שמסר שיעור טוב **מגיע לו ישר כח**... אני יודע שמרוב שאתה מכבד את הרב אז הוא אצ"ל משהו גבוה ומרומם על כל ברכה ותהילה... לכן אתה בטוח שהוא לא צריך מילה טובה... ולכן אני פה בשביל להגיד לך את זה... כן... רב שמסר שיעור... הוא השקיע... הוא עמל על זה... הוא הכין שיעור... ומגיע לו ישר כח... ואם לא תגיד לו ישר כח זה יחסר לו... הוא צריך את הפידבק הזה... כי הוא גם בן אדם!!!

עוד סודות משהדר: רב מתוקף תפקידו צריך לנהוג כבוד בתפקיד שהוא מייצג... ולא כמו שיש כאלו שחושבים שזה עניין של גאווה והתנשאות... אלא יש כאן מכובדות אמיתית שנדרשת מרב שאין לו רשות לנהוג כמו אדם פשוט... וכתוצאה מזה הוא מוגבל טכנית בהרבה בדברים!! ועם טיפ טיפה תשומת לב אתה יכול לעזור לו בקלות... כן... זה אולי יראה לך מוזר... וכי הרב צריך את העזרה הקטנה שלי?? התשובה היא: כן... מותר לפקוח עיניים ולשים לב... כשהרב יושב במורה ואתה רואה שחסר שם כוס... הרב מתוקף תפקידו לא יכול כעת לקום ולחפש כוס... ואילו אתה כמו כלום יכול להביא לו כוס... וכן הלאה וכן הלאה... כל מיני מעשים קטנים שאצ"ל זה כלום... ואילו אצל רב זה בגדר "אינה לפי כבודו" והוא לא יכול לעשות זאת מעצמו...

הנקודה הזו מגיעה לידי ביטוי גם בתחום הנוהגותיות... תבין: אם אתה תבא אלי ותתחיל להיות נודניק יותר מידי... אני כבר אמצא דרך איך להתפטר ממך... כי אני לא חייב לך כלום... אבל ברגע שמדובר ברב!! לרב יש עבודות מסוימות (בבחינת עבודת אלו נותן עליכם...) שבאופן טבעי הוא אמור לתת מענה לכל בן אדם שניגש אליו בשאלות... ואם אתה כעת הולך ברחוב ואתה רואה שהרב הולך לבד ואתה מרגיש שזה ממש בגדר "בל תשחית"... ולכן אתה מחפש שאלות מתחת לריצפה איך להעסיק אותו... קח בחשבון: קלמרות שהוא רב סו"ס הוא גם בן אדם... וגם לו מגיע פתרון פרטיות... ולא חייבים בכל מחיר להעסיק ולאגור אותו... כמדומני שההוראות הפשוטות האלו הם בהחלט גם בכלל: "כבוד רבו"!!! אמנם יש לדון שזה כבר בכלל "כבוד האדם" אבל בכלל מאתים מנה...

עוד נקודות: אם אתה מתכנן להירדם בשיעור של הרב... אנא... תעשה טובה ואל תרדם לו מול הפנים... זה חוסר טאקט!!! ושוב: הרי לי לא היית עושה את זה... כי אתה יודע שאני בן אדם ולהירדם לי לא לפטפט לי מול הפרצוף זה עלול להפריע לי... רק מה? נכנס לנו בראש שרב זה משהו אחר... רב קרוץ מחובר אחר... הוא "רכוש הציבור" ולא מפריע לו כלום... אז זהו!!! "מאן דעלך סני לחברך לא תעביד" נאמר גם על רב!!!

לבקש מרב לבא לאיזשהו מקום... אתה יודע מה זה?? זה בדיוק כמו לקחת בן אדם רגיל ולהוציא אותו מהבית ולשרוף לו שעתיים כשהנות הערב... **מה בשב"ל אמרת? פה???** **אמרת כלום... אבל תחשוב על זה טוב טוב!** כשאתה מבקש מרב שיבא... תכניס לעצמך לראש שהוא לא רק רב... הוא גם בן אדם... שיש לו גם חיים ואתה כעת שורף לו ערב... אם אתה חושב שזה מוצדק בכיף... (הרבה פעמים זה מוצדק) אבל אם אתה צריך אותו בשביל לסגור איוה חור... (כגון שהמזגנת פתאום התבללה... ואז אתה לא יודע מה לדחוף בחצי שעה הוא... ואתה צריך מישהו שימלא את הבמה וכל כיוצ"ב ודי לחכימא...) אז בבקשה... נא לזכור שרב הוא גם בן אדם... וגם אם אתה לא מכבד אותו בתור רב... לפחות תכבד אותו בתור בן אדם...

אני מרגיש שאני עמל לחינם... לאיפה הכל הולך??

אחד מהתופעות המסתוריות ביותר... זה התגלות הפתאומית של תורת הנסתר בעולם... תחשוב: מדובר בדור של תנאים קדושי עליון... הסתובבו שם שרפי קודש... הלל ושמיא... רבי יוחנן בן זכאי ותלמידיו... רבי אליעזר הגדול... רבי עקיבא... בתי מדרשות מלאים בתלמידי חכמים מעתיקי השמועה ממה שקבלנו איש מפי איש עד משה מסיני... והנה!!! יום אחד בהיר יוצא התלמיד רבי שמעון בר יוחאי מהמערה יחד עם בנו... והוא מביא איתו אור חדש לעולם... פתאום רוח הקודש נשפכת בבית המדרש כמים... הבית מדרש מקבל מושגים חדשים... פתאום יהודים פשוטים מהלכים בצידי הדרכים ומדברים סתרי תורה... (תפתח את ה"זוהר"ק... כמעט כל מאמר זוהר מתחיל בתיאור שהם הלכו בדרך וזו הם פגשו איזה אדם פשוט שרוכב על חמור והם התלבטו בכלל אם לדבר איתו... ואז פתאום הוא פתח את פיו והתחיל לדבר סתרי תורה... וככה זה לאורך כל הזוהר... ויש שם ביטוי מפורש בזוהר: אשירי הדור שאפילו יהודים פשוטים יודעים לדבר סתרי תורה)

מה הפשט בזה??? איך פתאום קורה כזה דבר??

תבין: אני לא סתם שואל... יש לי דימיון מפותח... ואני לפעמים מדמיון לך תדע... אולי יום אחד יצא איזה תלמיד חכם אחד מאיזושהי מערה... ופתאום כל העולם יתמלא באור אדי... וכל הנושרים ירצו לבית המדרש ויחבקו את הגמ... ובבת אחת מלאה הארץ דעה את ה'... כן... החלום הזה מזכיר את ביאת המשיח... אז והווי! שבזמן רשבי"ז זה קרה גם בלי משיח... יום אחד מישהו יוצא מהמערה וזה פשוט קורה... איך?? איך זה קרה?? רגע... אולי יש סיכוי לארגן כזה מהפך גם היום?? אולי??

העניין הוא ככה:

אחת מהיסודות הגדולים ביותר בפנימיות התורה זה המושג:

מים נוקבין!!! מים דכרין!!! אל תבהל... זה אולי נשמע משהו מופשט... אבל זה מושג מאוד חיוני ונחוץ ונוגע לכל אחד מאיתנו בחיי היום יום... **ובכן: העניין בקצרה הוא כך:** מים דכרין הכוונה היא להשפעה שמגיעה **מלמעלה** - משמים... (מה שנקרא מים זכרים... זכר הוא כינוי למשפיע) ומים נוקבין הכוונה להשפעה שמגיעה מלמטה!!! (נוקבין מלשון נקבה - מקבל...)

עכשיו יש כלל ברזל: השפע לא יורד מלמעלה **רק בהתאם ובמקביל** לשפע שהגיע ועלה מלמטה!!! **רוצה דוגמא פשוטה??** גשם!! גשם זה דוגמא למים **דכרין** - שפע שיורד מלמעלה... מאיפה הגשם מגיע??

ממים נוקבין... ממים שנמצאים למטה בים... והמים התאיידו ונהפכו ממים נוקבין למים דכרין... הם נהפכו ממי הים... לענן שמוריד גשם מלמעלה... **אז על אותו משקל**

בהשפעות ואורות שמגיעות מלמעלה...

כל הקרבה ועבודת ה' והתבטלות שמגיעה מלמטה... ממים נוקבין... היא לא נעלמת!!! היא רק מתאדה ממים נוקבין... ונהפכת להיות מים דכרין... וחכה חכה... עוד מעט יגיעו עננים גדולים טעונים שפע עליון... וכל המים שהתאדו אז מלמטה... כעת אתה הולך לקבל אותם שוב בייתר שאת ובייתר עוז... **רוצה דוגמא מאוד מוכרת ומזעזעת??**

לפני קצת יותר משבעים שנה עם ישראל הקריב שש מיליון מים נוקבין... דם יהודי נשפך כמים... יהודים נכנסו באושוויץ בתור בני אדם ועלו בענן... שש מיליון יהודים **התאדו** בסוד "מים נוקבין"... איזה הסתרת פנים... איזה שואה נוראה עברה על עם ישראל... **והנה!!! לא חלפו כמה שנים בודדות**... ופתאום הופיעו עננים גדולים של ברכה בשמים... והתחיל לרדת גשם זלעפות בלתי פוסק של סיעתא דשמיא ברוחניות וגשמיות... וכבר כמה עשרות שנים שכלל ישראל מוקף בחסדים ובשפע אינסופי... עולם התורה והחסידות הולך ומתפתח ומתעצם ומכפיל ומשלש את עצמו כפי שלא היה מעולם... מאיפה הגיע השטפון של השפע הזה?

מה התשובה?? מים דכרין לא מגיעים פתאום מהשמים!!! **מים דכרין מגיעים רק**

ממים נוקבין!!! כל טיפת שפע שיורדת משמים... זה אומר שעלתה כנגדה טיפת דם של מסירות נפש מהארץ... על כל קרטוב סבל וזער שיהודים נהרגו ונטבחו ובאו באש ובמים עד קידוש שמו יתברך... המים נוקבין האלו היו נראים בשעתו כאילו הם מתאדים ועולים ונעלמים בהסתרה הנוראית שהייתה אז... אבל הם לא באמת נעלמו... הם רק נהפכו למים דכרין!!! ותוך כמה שנים פתאום עולם התורה עמד משתהא מול התפתחות ושגשוג וסיעתא דשמיא בלתי נתפסת... וזה משם!! זה מאותם מים נוקבין שהתיאדו בהסתרה שבתוך ההסתרה...

ולא צריך להגיע רחוק! לא צריך להגיע לדוגמאות מזעזעות בקנה מידה של שואה ונהרות דם... לא!! יש דוגמאות הרבה יותר נקודתיות וקרובות ונוגעות למעשה לכל אחד מאיתנו... בחור יקר... אתה כעת עושה חיל בלימוד התורה... הולך לך טוב... יש לך חשק והבנה ובהירות אתה כבר מסרת כמה חבורות... אתה יודע לשכס טוב את הסוגיה... בקיצור: אתה מצליח... ההצלחה שלך היא גשם של שפע משמים... זה מים דכרין... ומקובל שאין סתם מים דכרין!!! כל טיפת מים דכרין... קדם לה דמעה של מים נוקבין... והצלחה שלך לא יתומה!! יש לה מקדמה... תברר טוב את מקור המים... מי אחראי להצלחה שלך... יתכן שזו האמא שהזילה הרבה דמעות עליך שתגדל בתורה... ויכול להיות שזה אבא שלך... כן... אבא שלך שיתכן שבשטח אתה יותר מוצלח ממנו... הוא עשה את כל הכבדת דרך לבד... הוא ירק הרבה דם בשביל להיות בן ישיבה... ובשביל להקים בית של תורה מינימלי... ויתכן שהיום אתה הרבה יותר ממנו... אבל תכבד אותו!!! כי המים דכרין שאתה כעת שותה אותם לרוויה... זה מהמים נוקבין שהוא העלה מעוד יום של מאבקים פנימיים בשביל להיות בן ישיבה... זה מה שנקרא "כיבוד אב" - תכבד ותכיר שהפסגה שבה נולדת נזקפת לטיפוס המגיע שאבא שלך טיפס בכוחות עצמו... והמים בששון שאתה שואב בקלי קלות ממעייני הישועה נזקפים למים נוקבין שאבא שלך מיצה את דמו עליהם...

וכ"ש ההיפך... בחור יקר: אם קשה לך... אם אתה יורק דם ועמל ומתייגע ותכל'ס אתה

לא רואה תוצאות בשטח... אל תבהל... אולי נדמה לך שאתה עמל לחינם... אני מתאמץ והכל מתאדה לי מול הפנים... אני ממשך לא להבין... ממשך לא לזכור... ממשך לעבוד קשה על ריק...

אבל לא!!! העמל שלך מתאדה??? נכון... הוא באמת מתאדה... אבל הוא כעת עולה בסוד מים נוקבין... וחכה חכה... חכה לו... הוא עוד הולך להופיע בסוד מים דכרין... אי אפשר לדעת מתי זה יהיה... הסבות והסתבות שלנו פגשו את המים דכרין בדור השני או בדור השלישי... אבל בדור שלנו כבר אפשר לראות את זה יותר מהר... חכה חכה... יום אחד פתאום נפתח הלב... פתאום אתה מתחיל להצליח בלימוד... פתאום אתה מתחיל לעשות חיל... ואז אתה לא יודע מאיפה זה נחת עליך... כן... אתה אולי לא זוכר... אבל פעם ירקת דם... פעם מאוד סבלת בישיבה... היה לך מאוד קשה עם חבורות וואתה יגעת ומיציאת את דמך... היה נראה לך שאף אחד לא רואה... אבל כל העמל שלך עלה לפני הקב"ה כאישים וניחוחים בסוד מים נוקבין... והנה כמה שנים לאחמ"כ זה פתאום נפתחים השמים וזה חוזר אליך בחזרה בסוד מים דכרין... ההצלחה שלך כעת נזקפת לאותם שנים קשות דאז...

נחזור לעניינינו... יום אחד בהיר רשבי"ז יוצא מהמערה... ופתאום מתקשרים השמים בענני השגה... ומטר של רוח הקודש ירד לעולם... אור עצום של תורת הנסתר הפציע בבת אחת את חשכת הגלות... ועשרה תלמידים של הבוצינא דנהורא רשבי"ז מקיפים אותו ומקבלים מלא חפנים השגות נוראות בפנימיות התורה... **השאלה מנסרת לה בחלל העולם:** מאיפה?? מאיפה זה צץ פתאום?? מאיפה הגיעו המים דכרין האלו?? איך ניתנה רשות לכזה אור עצום ונורא לרדת ככה פתאום על חברי האיידרא קדישא- עשרה התנאים הקדושים שחיברו לנו את הזוהר"ק???

התשובה מבוארת בספרי הקדמונים:

אי שם... אולי שכחתם... אבל לפני כמה עשרות שנים כלל ישראל עבר הסתרה איומה ונוראה... מלכות הרשעה גזרה להרוג את עשרת הרוגי מלכות... והוציאו להורג במיתות משונות עשרה תנאים קדושים שמזמן שבטי י-ה לא היו צדיקים כמותם... ועשרת התנאים הקדושים האלו עלו בסוד מים נוקבין עד כסא הכבוד... ובשעתו לא הבינו כלום... בשעתו היה רק חושך כפול ומכופל... בשעתו ראו רק שואה איומה של הסתרה שבתוך ההסתרה... אבל ימים יגידו!!! ולאחר כמה עשרות שנים פתאום הופיע להם עננים מלאים... מים דכרין... מלאי אור ובהירות והשגה עצומה שלא הייתה מבריאת העולם... ואתם מים דכרין השפיעו שפע אינסופי של השגה לעשרה תנאים בני החבורה של רשבי"ז... אבל המים דכרין האלו לא הגיעו מהשמים... זה אותם מים נוקבין!!! אותם עשרה הרוגי מלכות שעלו בסערה השמימה בסוד מים נוקבין... ימים יגידו והמים האלו תורגמו למים דכרין שהורידו לנו את כל תורת הנסתר...

ללמדך: אין סתם הסתרה!!! אין הסתרה שנעלמת!!! אם ראית דור שצרות עוברות עליו כנהר חכה לו... אם יש לך דור שעובר גירוש ספרד ורדיפות בלתי פוסקות מהאינקויזיציה ושאר מרעין בישין... חכה... המים נוקבין האלו עלו כעת ללמעלה... וימים יגידו ופתאום בעיר צפת יתקשרו השמים בעבים וירד לפתע שטפון של קדושה וטהרה והשגה בפנימיות התורה... ובדור אחד פתאום יתגלה לנו מרן הב"י והרמ"א והארי"י הקדוש ותלמידיו וכל גדולי עולם שהתנקזו כולם לאותו דור מופלא שכולם עומדים ושואלים: מה נשתנה הדור הזה מכל הדורות??

וההסבר הוא פשוט: תסתכל דור אחד אחורה... ותראה כמה מים נוקבין עלו לשמים... מה הפלא שהמים דכרין שבאו אחריו היו בהתאם...

תכל'ס... מה זה נוגע אלינו למעשה??

בחור יקר: עברת משבר מאוד מאוד קשה בתקופה האחרונה... אתה מרגיש שבר כל... אתה מרגיש חלש מתמיד... שברירי מתמיד... נו... אז בדיוק עכשיו להתחזק?? בדיוק עכשיו לנסות לאסוף את עצמי??

כן!!! הרבה פעמים בחור התחיל להצליח באמת דווקא לאחר הנפילה הכי עמוקה!!! זה בדוק ומנוסה... יש הרבה אנשים שרצו להתחזק ורצו לעשות דברים טובים ו... ולא כ"כ הצליחו... ודווקא לאחר שעבר עליהם איזה קושי... פתאום הם התחילו להרגיש סיעתא דשמיא מיוחדת... ולמה?? כי דווקא המים נוקבין שעלו והתאדו לשמים מהשבר הגדול... מהנפילה... מהתשובה... דווקא זה סיבה לחדש כנשר נעורך ולהריק עליך משמים מלא חפניים מים דכרין של סיעתא דשמיא...

לכן דווקא לאחר נפילה... דווקא לאחר משבר... יש צא'נס יותר מתמיד... מתוך הכרה ששום נפילה לא נאבדה... שום אנחה לא התאדה ונעלמה... הכל רק התאדה בתור מים נוקבים... ואתה הולך לפגוש את זה בסוד מים דכרין... רק תפתח את הלב... רק תכין כלים... רק תביע נכוונות... אל תזלזל בשום סדר א'!!! אני מברך אותך מעומק לב... הלוואי וה' יוריד לך מחר בבוקר סדר מלא בגישמאק בסוד מים דכרין... אבל גם אם חלילה לא הלך... וכל הסדר הזה סחבת בחיורך נפש... הסדר הזה עלה בסוד מים נוקבין ואתה הולך לפגוש את זה... אם התפללת והתפילה התקבלה... מה טוב... התפילה שלך ירדה בסוד מים דכרין... ואם לא... אז מקסימום היא נכנסה למאגר של מים נוקבין...

וכן הלאה וכן הלאה... ואין עוד מקום להאריך...

פרשת בחוקותיה

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

שבת כ' אייר התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
19:20	20:11	21:06
19:18	20:09	21:04
19:21	20:12	21:07
19:18	20:09	21:03

י-ם
ת"א
חיפה
ב"ש

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעבד דהאן ב" 050-4194600

לע"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

אם לא הולך כמו שרוצים צריך לרצות כמו שהולך.

סיפר משמשו בקודש של רבי ישראל אבוחצידא זצ"ל הרב **אליהו אלפיסי** זצ"ל ערב אחד פנה אלינו לפתע הבבא סאלי ואמר לנו לרחוב קלישר בתל אביב הנמצא ליד אזור כל בו שלום שם מתגורר בנאי בשם רבי **אברהם פיש** זצ"ל לנו ואמרנו לו הגיע הזמן **שתתחיל לברך** מיד נסענו לתל אביב סיפר רבי אליהו זצ"ל הגענו לרחוב קלישר וההילוננו לתור אחר בית הרב אברהם פיש חיפשנו וחיפשנו אך טרם מצאנו לפתע נפתח תריס מכיוון אחד הבתים ומן החלון נראתה דמותו של יהודי מבוגר הזועק לעברנו הנכנס מחפשים את אברום פיש אתם יכולים לעלות היה זה **רבי אברום** בכבודו ובעצמו.

אל תהי חכם בדברים כי אם במעשה, כי **החכמה שבמעשה תועילך לעולם הבא, והחכמה שבדברים, כאן תישאר.**

רק אם **"תהיו עמלים בתורה" יתקיים "ורדפתם את אויבכם... וישבתם לבטח"**

זה לא יפה לרוץ ליד חבר צולע.

מקרה שפעל עלי רבות עם הרב **מרדכי אליהו** זצ"ל היה כאשר זכיתי להיכנס אל הרב ביום בר המצווה שלי. זה כשלעצמו הפליא אותי, לראות איך הראשון לציון משקיע מזמנו עבור "סתם ילד", שאיננו "בן של..." ולא ממקורבי הרב. זכורני שהתרגשתי מאד, והלחץ כנראה ניכר עלי. **קירבני מרן** ושאל: "מה הייתה המצווה הראשונה שקיימת בתור בר - מצווה?" זכרתי ששמעתי שכולם עונים "תפילין", אבל אני השבתי: "קריאת שמע של ערבית", חייך מרן ושאלני: "וכי באותה שעה לא היית בארץ ישראל?" משהשבתי כי אכן הייתי, אמר לי: "אם כן, קיימת מיד **מצוות ישוב הארץ!**" כמוכן שתשובה זו הביאה את כולנו לחייך ועזרה לי להרגיש נינוח אצל מרן.

ההולך בדוך המלך, בקושי משאיר עקבות. הפוסע על קוצים, מפן דרך לבאים.

גם אדם שמלא וגדוש בתורה ויראה, ושמך הולך מסוף העולם ועד סופו, המכריע את כל החכמים, אין לו להשען על בינתו, וצריך להתרחק משכן רע ושלא ילמד ממעשיו. הרמב"ם כותב שדרך בריאתו של אדם להיות **נמשך בדעותיו** ובמעשיו אחר רעיו וחבריו **ונהג כמנהג** אנשי מדינתו.

החיים הם כמו סוכריות - בכל מיני גדלים ובכל מיני צבעים, אך צריך לזכור שעל הכל צריך לברך "שהכל".

נקודה לפהשפה

היא הייתה עסוקה בבישול, לכבוד **המסיבה המשפחתית** שתיערך בערב. והוא, המבוטל והמשועמם הסתובב, מנסה לעזור אבל מצליח להפריע. 'תעשה טובה', אמרה הגברת, 'תרד למרתף ותביא לי חופן אגוזים. הם מונחים בכד קטן מעל להכיות היין'. האישי ירד מרוצה למרתף, מפזם לעצמו. הוא מצא את הכד, הכניס את ידו בפתח הצר, חפן בידו כמות גדולה של אגוזים ומשך את היד החוצה כדי להוציא את האגוזים מהכד. אבל אוי, היד הקמוצה לאגרוף לא הצליחה לצאת, הפתח הצר של הכד היה בו כדי להכניס יד פשוטה, **אך לא כדי להוציא יד קפוצה.** 'אני תקוע!' צעק האישי והמשיך לנסות ולמשוך את היד. שאג האישי כשראה את היד מתחילה להכחיל. הוא היה אחוז פאניקה והמשיך למשוך ולצעוק, לדחוף את היד ולקלל את מזלו הרע. השאגות שלו טיפסו למעלה ואחד השכנים ששמע את קולו של האישי מיהר לרדת למרתף ברצון לסייע.

אחרי שראה את היד הכחולה ושמע את הבעיה הקשה בפניה עומד האישי, אמר השכן: 'אני מוכן לעזור לך, אבל בתנאי שתעשה כל מה שאגיד לך'. 'אעשה הכול, רק תעזור לי כבר להוציא את היד **בלי לשבור את הכד!**' - 'טוב, עכשיו תדחף את היד פנימה, עמוק אל תוך הכד!' - 'נפלת על הראש? מה פתאום פנימה?!' - 'הבטחת לעשות מה שאגיד, אז קדימה ופנימה!' הכניס האישי את ידו פנימה ורטן. 'ועכשיו, פתח את האגרוף הקפוצי ושחרר את האגוזים!' האישי כמעט ניתר ממקומו בחוסר אימון, אך נזכר בהבטחתו ועשה כדברו של השכן. 'וכעת צמצם את היד הפתוחה ככל האפשר והוצא אותה החוצה'. הוציא האישי את ידו החוצה, חבולה פצועה וכחולה מחוסר דם. 'ומה עכשיו?!' שאל במרמור, 'הוצאתי את היד, אך איך אוכל לחזור למטבח בלי האגוזים?'

הרים השכן את הכד, הטה אותו מעט על גבי השולחן, טפח קלות בתחתיתו, והאגוזים **החלו יוצאים החוצה בזה אחר זה.** פער האישי את עיניו בתימהון ולחש: 'מדהים. איך לא חשבתי על זה קודם?!'

סיפור פשוט. ואוני אפילו פשוט מדי. תמים להפליא. אבל מאחוריו מסתתר רעיון עמוק הרבה יותר. לפעמים **אם אתה תופס יותר מדי** אתה עלול להישאר **בלי כלום** לך לאט. צעד בסבלנות. לך על בטוח. וכן. לפעמים בשביל להשיג משהו צריך ללמוד להתכופף. אי אפשר ללמוד זקוף ולקבל הכנל. (העורך)

"לא בשמים היא"
כל אחד יכול לזכות אין בזה מהלך טבעי ההשפעה היא **בלתי טבעית**, הכי קטן יכול לזכות למדרגת אדם גדול אם יעמול ויקרב עצמו לבורא...

האדם הוא **סיוצר** את המרחק בינו לבין קונו ובסבלותו מאבד את הטובה הגדולה העומדת קרובה ומוכנה לפניו.

החיים הם כמו משחק "שחמט", אחרי המשחק - המלך והחיילים חוזרים לאותה קופסה.

הנהגת בני ביתו של רבי יהודה זאב לייבוביץ זצ"ל עמו הייתה כביכול כמו תינוק שצריך לדעת לבד מה יש לו, היות ומעולם לא התלונן על ייסוריו, ותמיד יכלו לקרוא לרופא רק שהוחמרה מחלתו מחמת חום או רעידות גוף, כי לא היה מתלונן אף פעם ונשא ייסוריו בדומיה. וזאת למודעי כי רבנו חלה פעם בחיידק אלים בדמו ונזקק לאנטיביוטיקה, הוא נתן אז למשמשיו לבלוע את כדורי האנטיביוטיקה במקומו ואמר: "מי שר, וגרם להתעוררות עצומה וריפא אותי במחנות (בזמן השואה) ירפא אותי גם היום". וכך היה. גם שנותח על דרכי המרה שסבל מאבנים במרה, ראו אצלו אז את אמונת ה' ובטחונו הגדול בו יתברך שהיו חלק מעצמותיו ותמיד אמר לא להתייאש והוסיף שהאמונה והביטחון בה' הצילו אותו מן השואה האיומה.

העני חשוב כמת, כי אין לו מה לתת.

כסף הולך וכסף בא, נכסים – נכנסים ויוצאים.

תורה ויראת ה' – לעולם קיימות.

זהו רכשו האמיתי של האדם, שאיש לא יקח ממנו!

על צדקותו וטוב ליבו של רבי **דב קרויז** זצ"ל התפרסמו סיפורים רבים, כשהלווה כסף **וידע שאין ללווה** מהיכן לפרוע אזי כאשר היה ראהו ברחוב ממרחק עבר מיד לצידה השני של המדרכה... כ"כ היה מכתת רגליו כדי **להפריש חלה** לכל המאפיות שבאזור מגוריו בהם לא היה הכשר למען לא ישללו חלילה יהודים באכילת איסור טבל.

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

אימון מביא לשלמות אבל אף אחד אינו מושלם **או למה להתאמן?**

המצפון לעולם אינו מונע מעשים רעים הוא רק **מונע הנאה** מלאה מהם

כאשר נדע שכל שנגד רצונו יתברך הוא רע ומות ודאי שלא היינו נוגעים ברע שהרי כל אחד כאשר רואה בעיניו סם המות ודאי שבורח ממנו.

והסיבה לרצון לרע הוא **חוסר הבהירות** במהותו של סם המות, וזו הסיבה לרפיון השולט בנו ולחסרון העמל והיגיעה בתורה ובעבודה כי איננו מבינים ויודעים שהעמל הוא החיים והטוב והחולשה והרפיון הם המות והרע ולכן עיקר העבודה **להתחוק** ביסוד זה.

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

משולחן גבוה

ונפשי כעפר לכל תהיה

אם בְּחַקְתִּי תִלְכּוּ וְאֵת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם (ויקרא כו, ג). **דרשו רבותינו** (תורת כהנים, הובא ברש"י) **אם בחוקתי תלכו – שתהיו עמלים בתורה.** לא מספיק רק ללמוד תורה אלא צריך לעמול בה, "שתהיו עמלים בתורה" – שהאדם יעמול וירגיש שהוא מתעייף ומתאמץ מלימוד התורה, **הַתְּעִיף עֵינָיָהּ בּוּ** (משלי כג, ה) – תתעייף בתורה הקדושה. כדי לזכות לתורה, האדם צריך להפקיר עצמו. עליו ללמוד תורה בלי הרף, בלי שום תנאים ומגבלות. אמרו חז"ל (עירובין נד ע"א): **"אם משיים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשים בו – תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו – אין תלמודו מתקיים בידו"**. המדבר הוא סמל לשפלות וענוה. **המדבר** הוא מקום הפקר, כולם עוברים בו ודורכים על אדמתו. כך היא התורה. כדי לזכות לתורה צריך שתהיה באדם מדת ענוה והכנעה. דורכים עליו, רומסים אותו – והוא לא מרגיש; **"ונפשי כעפר לכל תהיה"**. מי שהוא בעל גאוה, עקשן ועומד על שלו – התורה לא יכולה לשכון ולהתקיים בו.

מתי האדם עקשן ועומד על שלו? כשהוא ריק בתוכו. עקשנות נובעת מנחיתות. הוא הושב שעל ידי שיפגין קשיחות ועקשנות הוא יעשה רושם כאילו הוא 'שווה'. אך כשהאדם מלא בתורה הוא לא נזקק לכך. התורה מרוממת אותו. כל כך טוב לו, הוא מלא סיפוק אמיתי, עד שאינו שם לב לענייני הבל של כבוד עצמי. לכן, מי שיש בו תורה, נעשה שפל וכנוע, מבטל את עצמו ומוותר לזולת. התורה הופכת את אישיותו של האדם. במבט חיצוני נראה כאילו התורה היא קשה, קשוחה, תובענית, דורשת מן האדם לקיים אותה. **אבל** לאמתו של דבר, התורה כל כולה מדות טובות. ומי שעוסק בה, נהיה בריאה חדשה, היא מענדת את נשמתו!

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

שמעתי, שלפי מה שאתה אוהו עצמך לקטן כך דברי התורה שלך אמת וידוע שמרן ה **"בית יוסף"** זכה שיתפשטו ספריו בכל העולם רק בגלל הענווה שלו. וכן ידוע הסיפור **ברעק"א** שהיה בשבת אחת ביחד עם החוות דעת.

ואצל רבני אשכנז **הכיבוד החשוב** היה שלישי וקראו את רעק"א לשלישי, וכשהלך רעק"א לכיוון הבימה התעלף והיה אוהו רעד.

הבין " החוות דעת" את העניין והלך ללחוש באוזנו ואמר רבי עקיבא, אתה קיבלת את העליה החשובה לא בגלל שאתה חשוב יותר ממני אלא רק בגלל שהנך רב העיר שבה **מתגוררים יותר אנשים**.

לשמע הדברים נרגע רעק"א. כך היה דרך הצדיקים להיות שפלים בעיניהם וכך זכו למה שזכו.

דוקא בחיים המשותפים של עזרה לזולת בזה מצליחים. כל אחד הוא כלי לזולת ויצירתו הוא עבור רעהו, ועי"ז גופא שהוא כלי לזולת בזה הוא זוכה לעצמו,

הצלחת חייו היא בזה שהוא **משמש אחרים**, ואם האדם חי בהיפוך ושואף ונוטל רק לעצמו בזה הוא הורס את חייו.

כשחשון מאוד בחוץ יעמל שעוד מעט השמש זורחת...

ביום המילה נוהגים לערוך סעודה, וסעודה זו היא סעודת מצוה, מי שמשתתף בסעודת ברית מילה **ואינו אוכל בה** הרי הוא מנודה לשמים.

לפיכך מן הראוי לא להזמין לסעודת ברית מילה אלא **להודיע** על זמן ומקום הסעודה כדי שאדם שאינו יכול לבוא ולהשתתף לא יהיה מנודה לשמים.

מדענים עשו ניסוי: באמצע חדר תלו מהתקרה בננה, שמו כמה ארגזים בפינת החדר והכניסו לחדר קוף. הקוף קפץ וקפץ ולא הצליח להשיג את הבננה. המדען אמר לו: תחשוב, תחשוב. הקוף חשב, לקח 2 ארגזים, שם אחד על השני, טיפס עליהם ולקח את הבננה.

חזרו על הניסוי עם ערבי. קפץ, קפץ, קפץ, ולא הגיע. "תחשוב, תחשוב" אמר לו המדען. הערבי עוצר לרגע ומיד אומר: **מה יש פה לחשוב? צריך לקפוץ!**

המצוה והתורה יכול אדם לבחון אם הם כמצוותו, אבל הלב בחינתו לה' הבוחן ליבות וכליות כי האדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת רוב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, עינמה בת עזיזה, שלמית חיה בת אסתר, סעידה מזל בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אבנר, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתייא **מרת הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

רבי חמא בר ביסא. מאחרוני התנאים, מדורו של רבי יהודה הנשיא. אביו של האמורא רבי **אושעיא רבה**. היה גדול בתורה, ורבי יהודה הנשיא שבח אותו שאדם גדול הוא חי בסביבת לוד. היה חברו של בר קפרא, ושניהם היו דיינים בעירם. אביו, רבי ביסא, היה גדול בתורה. פעם אחת נחלק רבי חמא עם רבי אושעיא בנו, והם שאלו את דעת רבי ביסא, שהסכים לדעת נכדו רבי אושעיא עליהם קרא רמי בר חמא את המקרא **"והחוט המשלש לא במהרה ינתק"** - "זה רבי אושעיא בנו של רבי חמא בר ביסא, על שנות לימודו של רבי חמא ספרו: זמן קצר אחרי נשואיו הלך רבי חמא ללמוד תורה, ושהה בבית רבו שתיים עשרה שנים. בשובו לעירו לא פנה מיד אל ביתו, אלא שלח שליח להודיע לאשתו על בואו. בינתיים נכנס לבית המדרש ושוחח בדברי תורה עם צעיר אחד שישב ולמד שם.

כשראה רבי חמא שצעיר זה גדול מאוד בתורה חשב בלבו: אילו לא נסעתי למרחקים והייתי יושב בביתי, **אפשר שגם בני** אושעיא היה תלמיד חכם כאותו צעיר. בבואו לביתו נודע לו שצעיר זה בנו הוא.

קבלת שבת

שנה שלש עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בסיעתא דשמיא, י"ט אייר התשע"ט

העלון טעון גניזה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!

ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו
בברכה בטל': 052-7620219

פרשת בחוקותי

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם" (כו, ג).

מפרש רש"י: 'אם בחוקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה'.

בערך וחשיבות לימוד התורה, ראי לציין פירוש נפלא ביותר, בשם הגאון רבי ברוך בער זצ"ל, המובא בספר 'חיוזוק' (בהוצאת 'דרשו'), בלומדו בפני התלמידים בסדר בין הזמנים: הנה, איתא בגמרא בסוכה, (דף כח): "תנו רבנן שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן וכו', גדול שבכולן יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן רבי יוחנן בן זכאי, אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא הניח מקרא ומשנה, גמרא הלכות וכד', דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן היות דאביי ורבא".
ותמה רבי ברוך בער, מדוע "היות דאביי ורבא" נקראין דבר קטן? וכי כל כך קל ללמוד סוגיות "דאביי ורבא"? והרי, כמה צריך לעמול ולהתעמק, עד שזוכים להבין סוגיה אחת.

ותירץ תירוץ נפלא, וביארו בדרך משל: מעשה באדם שטייל להנאתו על שפת הים, והנה הוא רואה את חברו טובע בים, מפרפר בין חיים למוות, וזועק להצלתו. תיכף ומיד, במהירות הבזק קופץ הוא לתוך המים, ובכוחות עילאיים מושך את חברו מן המים. ותהום כל העיר על המעשה הנועז ורב הגבורה, שעשה הלה שהציל את חברו ממות לחיים.

והנה למחרת, ניגש אליו יהודי שאינו מכירו, ומבקש ממנו טובה, לפרוס לו צ'ק למזומנים, ומסביר לו שהוא זה, אין אחד שמכירו, והוא זקוק בדחיפות למזומנים. והלה נעתר לבקשתו ולמרות שאינו מכירו, נותן בו אימון שהצ'ק בסדר, ונותן לו תמורת הצ'ק מזומנים...

אם נשאל על שני הסיפורים הללו, מהו נקרא דבר גדול ומהו דבר קטן? בוודאי יאמרו כולם, דבר גדול הוא המעשה הראשון שהציל אדם, ו"כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא" (סנהדרין פ"ד, מ"ה). והדבר הקטן הוא המעשה השני.

אך לא כן, נענה רבי ברוך בער ואמר, טעות היא בדינו, במעשה הראשון כאשר הוא רואה את חברו טובע בים ומשווע לעזרה ובידו לעזור לו ולהצילו, וכי היתה לו ברירה אחרת? וכי היה יכול לחמוק ולא להצילו?! - זהו דבר קטן.

אבל המעשה השני, כשבא אליו אדם שאינו מכירו, מעולם לא היה לו עימו שיג ושיח, ומבקש ממנו טובה לפרוס לו שטר למזומנים! הרי היה יכול להתחמק ולהציע לו שיפנה לאחרים בבקשה זו. ועם כל זה, לא התחמק, אלא נעתר מיד לבקשה ועשה את הטובה בשמחה. זהו דבר גדול.

זהו שאמר רבי ברוך בער, "היות דאביי ורבא" היינו ללמוד תורה, וכי יש לנו ברירה אחרת לא ללמוד?! כיצד נראה בלי תורה?! "כי הם חיינו ואורך ימינו". אם כן, זהו דבר קטן, משום שפשוט הוא שצריכים ללמוד תורה. אם כן, מה נפלא פירוש זה וכמה הוא מחייב...

"אם בחקתי תלכו" (כו, ג).

מובא במדרש (ויקרא רבה, בחוקותי, פרשה לה): 'אם בחקתי תלכו - הדר הוא דכתיב (תהלים קיט, טז): "חישבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך... חשבתי ברכות, חשבתי קללות: ברכות - מא' ועד ת' (שהברכות מתחילות בא' - 'אם בחוקותי, ומסתיימות בת' - 'ואורך ימינו קוממיות'), קללות - מן ו' ועד ה' (שהקללות מתחילות ב-ו' - 'ואם לא תשמעו לי, ומסתיימות בה' - 'ביד משה'), ולא עוד אלא שהן הפוכות (האות הפותחת את הקללות היא ו' והמסתיימת היא ה' - הפוך מסדר האותיות)'.
והנה, בגמרא בברכות (דף נו): אמרו: 'הרואה תגלחת בחלום, ישכים ויאמר (בראשית מא, ד) 'ויגלח ויחלף שמלותיו', קודם שיקדמונו פסוק אחר (שופטים טז, ז): "כי אם גולחתי וסר ממני כוחי".

ועל כן אמר הגאון רבי מרדכי האראוויטץ זצ"ל, בספרו 'ילקוט הגרשוני' (משנת התרי"ט), ביאור נפלא המסתמך על משל שאמר רבי יעקב קראנץ זצ"ל, המגיד מדובנא, בבואו לבאר את סיום דברי המדרש, שדוד חישוב ומצא שהברכות בפרשתנו הן מא' ועד ת', בעוד הקללות הן רק מו' ועד ה', ולא עוד אלא שהן הפוכות' - ולא גילו לנו חז"ל מהי הטובה עבורנו במה שהן הפוכות?
ונראה, ביאר המגיד, שהפיכתן מורה על איכותן, שאינן קללה בעצם, אלא ברכה שהתהפכה לקללה, כמאמר הכתוב: זרע רב תוציא השדה (ומעט תאסוף), בניים ובנות תוליד (ולא יהיו לך) - שכולן הן ברכות בתחילתן, אבל לאחר מכן כולן מתהפכות לקללות, וזה מורה שכל קבע הקב"ה שיהיו קללות מוחלטות, אלא רמז לנו שעדיין אהבתנו וליבו והוא מצפה לתשובתנו, ואז תשוב להיות ברכה כמו בתחילתה.

ודימה זאת לעשיר גדול שהיה לו בן יחיד, והלבישו תמיד מחלצות הוד והדר. לימים עשה לו בגד יקר מאוד, עשוי ממיני משי ורקמה, ותחת הבדים היקרים

הציע ביטנה פנימית עשויה פשתן לחיזוק הבגד, כנהוג. לימים הבחין האב כי בנו מבזה את הבגד היקר, ואינו שומרו מלכלוך וזוהמא - והיה הדבר רע בעיניו. מה עשה העשיר? לקח את הבגד - והפך אותו, הביטנה בחוץ והצד החיצון בפנים, והלבישו כן כדי שיהיה ללעג בעיני כל רואיו.

פגש איש אחד את האב וטען כלפיו: וכי ירדת מנכסך עד שאין ידך משגת להלביש את בנך יחידך בבגדי הוד והדר כראוי למעמדך? מדוע זה הלבשתו בגד פשתן, כאחד העניים? שמא קמצן אתה!

השיב האב לעומתו: הבט וראה, זהו אותו בגד משי שהלבשתי לבני מקדמת דנא, אלא שהוא הפוך, וזאת ככוונה תחילה: כדי לימד לא לזלזל בבגד, וכאשר יקח מוסר - אהפוך שוב את הבגד, וישוב המשי לשכון בחוץ - וביטנת הפשתן תסתתר בפנים!

וכך היתה כוונת הקב"ה בגזרו שכאשר לא ילכו ישראל בחוקות התורה - יבואו עליהם קללות שאינן מוחלטות: לרמוז לנו ליישר את דרכינו ולתקן את אשר עיוותנו, ואז יהפוך שוב את הקללה לברכה, כפי שהיתה בראשיתה. זו היתה כוונת המדרש: 'חשבתי ברכות, חשבתי קללות... ולא עוד אלא שהן הפוכות', כלומר: אלו הברכות שהרעפת עלינו, רק שעתה הן הפוכות משום שחטאנו, אבל אתה ממתין לתשובתנו - ואז תחזור ותהפוך את הקללות לברכות כבראשונה!

לאור זאת, אמר אב"ד האלמין, יתבאר דברי הגמרא להפליא: 'הרואה תגלחת בחלום', כלומר: שרואה בעולם הזה, שהוא כחלום ינוף, כי גילחוו וגזזו מעליו את עושרו ונכסיו, ישכים ויאמר: 'ויגלח' - מה שגילחוני אינה לזרעתי חלילה, אלא רק 'ויחלף שמלותיו' - שהחליפו את שמלתי והפכתי, הפשתן בחוץ והמשי בחוץ, קודם שיקדמונו פסוק אחר ויחשוב חלילה על הפסוק "כי אם גולחתי וסר ממני כוחי", שרעתי גילחתי ממנו את כל אשר לו, ולא טוב הדבר, אלא יאמין שהכל לטובה, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ורק רצו לרמוז לו לתקן את דרכיו, ומיד הפכו שוב את בגדו, שיהיה המשי בחוץ כבתחילה. **ודברי פי חכם חן!**

(ושלל לא יחסר)

"אֵלֶּה הַמִּצְוֹת, אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי" (כו, לד).

פסוק זה משמש כמקור למה שכתב הרמב"ם (בהקדמתו לפרק 'חלק' בסנהדרין): 'העיקר התשיעי מ"ג העיקרים שזאת התורה לא תהא מוחלפת'.

הגאון רבי מרדכי פוגרמסקי זצ"ל היה בחיר תלמידי ישיבת טלז שבליטא, עבר את תלאות השואה בניסים גלויים, אבל נפטר בדמי ימיו שנים ספורות לאחריו. פעם הגיע "משכיל" להיכל ישיבת טלז. פער פיו על התוחמים עצמם בין כותלי בית המדרש הישן, בעוד המדע מתקדם בצעדי ענק ושוחרי ההשכלה מרחיבים אופקיהם.

קם רבי מרדכי פוגרמסקי, בחיר התלמידים, התייצב מולו ואמר: "אם יספרו לך על ממציא מחונן, גאון ובעל מעוף, שהסתגר שלוש שנים במעבדתו, התבודד במחקרו, ובשבוע שעבר יצא קורן מאושר: עלה בידו לגלות את נורת החשמל! ולא בתיאוריה בלבד: אחז נורה שהמציא, קירב אליה סוללה, והאירה! מה היית אומר?"

המשכיל חקר: "נורה מסוג חדש? חסכונית יותר?"
"לא", השיב רבי מרדכי, "הנורה המוכרת, זו שאדיסון המציא. אבל הוא לא הכיר אותה, והמציאה בעצמו".

המשכיל משך בתכפיו: הייתי אומר שהוא מוכשר, אבל ביזבז שלוש שנים לשווא..."

"אמת", הסכים רבי מרדכי. "ולכן, ודאי תבין אותנו. כל מה שהמדע מגלה, אם אך תגלית בעלת ערך היא, כתובה ורמוזה היא בתורתנו הקדושה. מכאן תבין להתייחסותינו אליכם..."

המשכיל נפגע והתקצף, ורבי מרדכי אמר: "אדרבה, הנה אני בן ישיבה, אינני רב וראש ישיבה, גם לא מגדולי הדור או צדיקיו. אבל נסני נא. אמור לפני מתגליות ההשכלה, ואם תגלית בעל-ערך היא, אביא לך סימוכין מתורתנו הקדושה!"

מעגל תלמידים סבבם באזוניים כרויות ופיות פעורים. ביניהם הגאון רבי יהודה ליב פראנק, בן הגאון רבי צבי הירש פסח פראנק זצ"ל רבה של ירושלים, שסיפר על המאורע. המשכיל החל לפרוט מגילוי המדע, ועל כל דבר ודבר הביא לו סימוכין, מהפסוקים או ממאמרי חז"ל.

כשעה ורבע הזכיר תגליות והמצאות, וכגלי הים המתנפצים אל החוף הביא רבי מרדכי מקור אחר מקור, שהרי "אין לך דבר שאינו רמז בתורה", עד שהמשכיל הודה בתבוסתו ופנה ללכת.

"לאן אתה הולך", שאלו רבי מרדכי, "להמציא את הנורה? הצטרף אלינו ללימוד התורה!"

זה לא היה סוד, שהראש של הבחור יוחאי מבריק, אבל ההברקות שלו לא בדיק התלבשו על סוגיות הש"ס ומפרשיו. כן, מעת לעת יכולת להבחין בו מתרומם מן הספסלים האחוריים ומקשה קושיה סבירה למדי, עוטה על פניו מבט של שיה תמים אבל אוטם אזונו משמוע את תשובתו של הר"מ... למה? ככה... כי יוחאי חלם להיות עשיר והיצר הרע שלו גורר אותו לכל מיני מחוזות עסקיים, להתחכך עם בורסות בעולם, עם יצואנים ויבואנים, ומפעלים כושלים, שאקנה בדולר וחצי ואמכור במליון.

ראש טוב יש לו, הוא לא חברותי במיוחד, אבל הוא קנאי גדול, גדול מאד. מנין לנו? ובכן, אף אחד בישיבה לא יכול להסביר מדוע החליט יוחאי לנדנד למתמיד של הישיבה, הלא הוא נחציה נעמן, כדי שילמד אתו בחברותא. אף אחד לא ידע, אבל יוחאי ידע ועוד איך. הוא פשוט לא יכול היה לסבול את המראה המלבב של שקיעותו של נחציה בסוגיית שור שננת. מונח ישר והפוך בכל המפרשים, והופך למוקד השאלות והתשובות של בני הישיבה.

זה לא שיוחאי לא יכול היה לטפס למרומי הפסגה הלמדנית של נחציה, אבל הרצון, אוי-אוי-אוי הרצון סחף אותו ושתוויתו לטפס לאזונו של נחציה נכנע, ובין השעות שלוש וחצי לארבע ורבע אחר הצהריים ישבו השניים ללמוד משנה ברורה על הסדר. במשך שלושה שבועות הם הקפידו על שטייגען עוצמתי, ללא מילה של חול. נחציה היה מבוסס עד הגג שהסכים לטרטריו של יוחאי. באמת טיפוס שקדן, רציני ומבין עניין, פרגן בלבו לחברותא הצעיר ממנו בשנה. כן, לקרבה ולהערכה הזו חיכה יוחאי כדי להתחיל לטפס לאזונו של החברותא, שיש עולם מעבר לישיבה, וביזנס, והצלחות ומיליארדים, ואפשר לעשות כסף בקלות, וטיוולים בעולם הגדול וכו'.

ובכן, טיפות הרעל פעלו אנושות בלבו הרך של נחציה נעמן, אשר הצטנן מטע-מטע. כעבור שתיים-שלוש עזב את עולם הישיבות, השיל את מדי הייצוג, נסע לחו"ל ונעלם לו. השמועות שהגיעו משה היו עצובות, נחציה חבר אל בני דודיו האמריקנים, הוא כבר חילוני גמור, לומד באקדמיה. אין לו שום רצון לחזור לארץ. הוריו, אחיו ואחיותיו, שניסו להחזירו ולשכנעו לשוב הביתה ואל הבית היהודי, נענו בשלילה.

סיפור זה נודע כעבור שלושים שנה, ואת ההמשך סיפר הסופר ר' קובי לוי כשיוחאי עצמו התקשר אליו וכך אמר לו: 'לא נעים לי, אבל אני מדבר איתך מבית הסוהר המרכזי של מדינה מסוימת. לצערך, אצטרך לבלות כאן

לפחות עוד עשר שנים, בנוסף על חמש שנים שאני כבר קבור כאן. גיהנום לא קטן. מסביבי הרבה כושים, עבריינים, טיפוסים מפוקפקים, מסדרים מביכים. אבל נחמה יחידה יש לי בעובדה שאני מצליח לשמור על צלם האלוקים שלי. פיאות, ציציות, כיפה, שלוש מפילות ביום, וכמה שעות של לימוד גמרא והלכה. הייתי מעדיף ללמוד בבית מדרש, אני חולמ על חברותא, אבל חלומות לא רק חלומות. ולמה אני יושב כאן? ובכן אחרי שסיימתי את לימודי בעולם הישיבה, נשאתי אשה והתחלתי לעשות עסקים. מה היו עסקי? הם לא כל כך חוקיים בקרב עולם המשפט האמריקני, כאן מתייחסים להעלמת מס או לכל עבירה כלכלית בחומרה עצומה.

אני מבריה. עבודה זו דורשת כישורים וקשרים לא מעטים, היא דורשת מעוף, לחבר בין מפעל בשמים בקוריאה הדרומית לבין יואן כלי בית מסין. את הבשמים היקרים אתה מחביא בדפנות הכלים, מנחית כמה מכולות בנמל אמריקני, משחרר את הסחורה, עושה הפרדה בין כלי הבית לבשמים, והנה לפניך עסקה נהדרת שבה שילמת מכס נמוך על כלי בית, והברחת בשמים או יהלומים, שהמכס עליהם גבוה מאד. בקיצור, עשיתי כסף גדול. תכלס רשויות המכס והמיסים עקבו אחרי שלוש שנים, צילמו, הסריטו, הקליטו והגישו כתב תביעה בן עשרים קלסרים המתארים על עלילותי הלא חוקיות. על פי החוק היבש הייתי אמור לשבת כאן מאתיים וארבעים שנה!!! אתה קולט!!! בנס יצאתי עם חמש עשרה שנות מאסר, בעיקר בזכות עדויות אופי של רבנים ואנשי ציבור שיפירו שאני תורם גדול ואיש משפחה טוב, והרבה תחנונים.

אבל זה לא הסיפור. לפני חודשים מספר הודיעו לנו, האסירים, שאנחנו נשתתף במחקר מסוים של קרימינולוגים - מומחים לחקר הפשיעה - ועלינו לשתף פעולה. בוקר אחד נכנס לאגף שלנו אדם כבן ארבעים וחמש גבה קומה, מקריח, מגולח עם משקפיים שחורים שהסתירו את מבט עיניו. במשך שלושה ימים הוא תחקר אסירים, עד שהגיע תורו. נכנסתי למשרדו בשעת ערב, הוא נקב בשמו 'שמי ארנולד גיימן', ובאנגלית קולחת המטיר עלי שאלות במשך שעה ארוכה. השבתי לו, מה יש לי להפסיד. בקיצור, לאחר שסיפרתי לו שאני מבריה, הוא פלט משפט מצמרר שלא התכוננתי אליו, 'בטח, אתה מבריה מאז ימי נעורייך'. הוא סגר את מחברתו, הוריד לשניה את משקפיו ויצא החוצה.

השתתקתי, המשפט הזה הרעיד את ליבי. שחזרתי

את השיחה עם הגוי הזה, ודליתי עוד כמה משפטים שאמר, שהביכו אותי. אני מבריה מנעוריי? שאלתי את עצמי. נכנסתי לתא שלי, התיישבתי על כסא והעברתי את מסכת חיי לגנד עיני. הוא צדק, הגוי צדק, במהלך שנותי בישיבה, קלקלתי יותר מחמישה בחורים שחצו את הקווים. לא אחד נמצא בעולם אחר, רק לא בעולם התורה. ואני מה הברחתי? הברחתי את נשמתם אל מעבר לכותלי בית המדרש, הברחתי את תמימותם הרחק מן הבית היהודי. נכון, יש בחירה בעולם, אבל הייתי שליח להרע, שליח להחטיאם בעזרת חלומות של התעשרות והשכלה. אני, איכשהו נשארתי עם צלם יהודי, והם איבדו הכל. בלילה ההוא לא יכולתי להירדם. בכיתי עליהם, על חברי שנפלו בגללי. ניסיתי לשלם מנחים על הראש שלי, אף. הפשעתי והעוונתי שלחם מנחים על הראש שלי, ואיך אוכל להחזיר את הגלגל אחורה. דמים בדמים נגעו.

למחרת בבוקר, אחרי שהתפללתי שחרית, ניגש אלי הסוהר והגיש לי פתק ביד, אני מצטט לך מה כתוב בו. 'יוחאי שלום. כדי לא לבייש אותך לא הודיתי בפניך אתמול. זרקתי לך כמה משפטים עם רמו בצד. היית מבריה ונשארתי מבריה. נחציה נעמן, המכונה בארה"ב רנולד נוימן, קרימינולוג.'

ר' לוי, המעגל נסגר. משמים שלחו לי את נחציה - שנראה כמו גוי גמור - כדי להתעורר. אני שבור רצון, אבל יש לי מסר קטן - ברשותך - שתעביר לקוראייך. אנא, בן ישיבה, יהודי, כל יהודי, אם בך לך להתקלקל, לפרוש, לעשות עבירות, אל תקלקל אחרים! תסתפק בכך שאתה מקלקל את עצמך, תישאר עם הבוץ והרעל שלך ואל תפזר אותו לכל עובר ושב. למה? כי זה לא שווה! ולא משתלם, וזה ירדוף אותך בעולם הזה ובעולם הבא.

הסיפור העצוב הזה קראו הוא להילמד ולהישנן, במקומות רבים ובעיקר בקרב מוסדות החינוך שלנו לבנים ולבנות, אשר גם הם - מה נורא - פשתה הרעה החולה בדמותם של הסמרטוט-פונים מחסלי הנשמה והאמונה, גם כאן, מקלקלים אות אחרים/אות עלולים להרקיב מטע שלם. שאף אחד לא יחשוב שהוא יוכל להימלט מן הדין על קלקול הזולת. שהנו קלקול נצחי אשר מסוגל לעקור דורות שלמים מן השורש. איך סיכם גיבור סיפורנו האומלל את עלילת חייו המביכה, 'בא-לך להתקלקל! אתה תקלקל אחרים!'

ופשוטים הדברים וראויים לתינתם אל הלב.

(הסופר ר' קובי לוי הי"ו)

פנינים לשבת בעיניו הלכה ואגדה

האם נכון לנקות את הפה עם המים אחרונים?!

כתב הגר"ח פלאגי זצ"ל בספרו כף החיים (סי' כה, אות ב, בנד"מ ע"י מכו"ן שובי נפשי בעמ' שפז), שמאחר והמים האחרונים שהאדם נוטל לפני ברכת-המזון הולכים לסיטרא-אחרא, ושורה עליהם רוח רעה, 'לא טוב עושים אותם הרוחצים גם שפתותיהם ממים אחרונים, דדוקא לראשי האצבעות הוא שניתן רשות לתקן לסיטרא-אחרא, ולא בפיו ובשפתיו'. וסיים, 'שם אפץ לרוחין ידיו ופיו היטב וכמים רבים, יעשה כן קודם לו אחרי כן'. וצידד לדרישו בן איש חי (פרשת שלח, טו). ובכף החיים (סופר, סי' קפא, סוס"ק א) כתב זאת מדנפשיה.

וביאר רש"י, 'שאלו נטל מים אחרונים, דרך הנוטלים ידיים לקנח את שפמם בידיים וטופחות, ולא היו עדישים נראים'.

ולכאורה קשה, שמדברי רש"י משמע, לכאורה, שמותר לנקות את הפה עם שאריות המים אחרונים עצמם. ושמתחיל לראות, שבהשטמה (המובאת על הדף בכה"ח הג"ל) כתב הגר"ח פלאגי זצ"ל, ש'מדברי רש"י' ביזמא אין הכוונה להיפק, דו"ק'. ע"כ. ולא ביאר מדוע. ואפשר לומר בכונתו, שברש"י לא נתבאר שעם אותם מים הוא היה מנקה את פיו, אלא שבעת נטילת הידיים היה גם מנקה את פיו. ומה שרש"י תלה זאת ב'דרך הנוטלים ידיים לנקות וכו', הוא מפני שאלו לא היה נוטל ידיו למים אחרונים כלל, לא היה מנקה - לא את ידיו ולא את פיו, שהרי אין מים מזומנים לפניו. דו"ק.

שוב ראיתי שכ"כ ליישב הראש"ל הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל [הובא בספר וזאת הברכה, פרק יז, הערה ב, עמ' 138], וזכיתי לכווין לתירוץ. ובכמהגות הרא"ה מלובלין (בעל הארחות חיים, דף י"א), שכתב 'וכן נהגו במים אחרונים אחר סעודה (שינקה פיו), מפני שהפה שירבך את ה' יתברך צריך שיהיה נקי'. ולכאורה, אין מדברי

משולחן המערכת

ראיה שעם המים אחרונים עצמם ינקה את הפה, אלא שבעת שנוטל ידיו למים אחרונים, ינקה גם את פיו.

הן אמת, שהגאון רבי שמעון סופר זצ"ל (נכדו של מו"ן החתם-סופר, נפטר בשנת התש"ד) בשו"ת התעוררות תשובה (ח"א, סי' סג), הביא מביאו על הכתב-סופר זיע"א, שהיה נוהג לנקות פיו עם המים אחרונים נוטל, וכתב שהתעוררות תשובה להוכיח כן מרש"י ביזמא הג"ל. וכ"כ גם בספר שערי הלכה ומנהג (ליבאוויטש, א"ח סי' קפ), ובעוד כמה מאחרוני זמנינו. ולהמתבאר לעיל, מיושב, וגם הגר"ח פלאגי כבר הרגיש בזה.

ויש שב"ארו (פסקי תשובות, ח"ב, שם סק"ז, עמ' תקסט, וכן בספר תמדת ירושלים [על הירושלמי מס' ברכות, לב שמוען מן שליט"א], עמ' תקצ, ע"ש דו"ק), שהאחרונים שהחירו זאת סבירא להו, שאין רוח רעה על המים שנשארים על הידיים, ואחר ועל הידיים אין רוח רעה כלל, שהרי אפילו לפני הנטילת מים אחרונים לא נאסר עליו לגעת במאכלים (ולא דומה לנט"י שחריט שם יש רוח רעה על הידיים, ולכן הצריכו נטילה ג' פעמים לסיורוגין וכו'), ורק על המים הזבים מאצבעותיו לאחר הנטילה, שורה הרוח רעה. ומה שמצריך הרמב"ם [ע' שו"ע סעיף ח] לנגב ידיו ממים אחרונים, הוא רק בכדי להוריד את הזממת הידיים, וכמו שביאר בספר הבתלים (שער נט"י, שער ה), אך לא משום רוח רעה. וכע"ז ביאר בספר שערים מצויינים בהלכה (מד, א).

ובבא"ח (שם) נתן עצה לזה, 'שאם ידיו מזהמות הרבה מן התבשיל וכן פיו ושפמו, שצריך להם מים הרבה ברחיצתם - טוב שירחצם קודם נטילת מים אחרונים על דעת לאכול עוד אחר-כך, ויהיו אלו כמים אמצעים, וכן יעשה: אחר שירחצם, יאכל חתיכת פת מן השולחן, כדי שלא תהיה נחשבת רחיצה ההיא למים אחרונים, ואחר שיאכל חתיכת הפת וכי"ב, יטול מים אחרונים מעט, ויברך ברכת המזון'.

וכתב מו"ן הגר"ע יוסף זצוק"ל בספרו הליכות עולם (ח"ב, עמ' מה), שלדעתו אינו מוכרח להחמיר כל כך בדבר שאין לו יסוד בש"ס ובפוסקים, להצריך אכילת פת נוספת בכדי שתחול עליה נטילת המים אחרונים, ואדרבה לפי הפשט שהוא משום מלח סדומית, ודאי שצריך רחיצה היטב ובשפשוף כהוגן שלא יבוא לידי הזיק, ולא העברת מים מועטים כל כך (ורק לטעם של סיטרא-אחרא צריך למעט בנטילה). ולכל היותר, יכוון ברחיצה הראשונה (שהיא לעביר הזממת) שאינה לשם מים אחרונים, ינגב ידיו ויחזור וירחץ לשם מים אחרונים, וכשמתכוין כך, מועיל, שהרי מצוינו בכיצא בזה שאפילו למ"ד מצוות אינן צריכות כונה, אם מכוין בפירוש שלא לשם מצוה, לא יצא, וכמו שכתבו כמה מהראשונים.

לעילוי נשמת דניאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, שלמה בן יוסף, דודו בן אביבה, יצחק בן משה ז"ל, שושנה פורן בת טאום. יעל בת רבקה, מנחם יונה בת רומיה. פרבין נמכי בת עוסטיגאן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל.

לזיווג הגון שרה בת אילה, אליהו בן אביגיל

לרפואת אביעד מאיר יהודה בן עדיט טל, ראובן בן שרה, הראל עמישדי בן אורה אביגיל, מרי בת יפה, ליפז בת שרי שרה, מאיר בן זוהרה בתושת"י

העלון מוקדש-הצלחת בר"ג יש בן אילה, רחמים בן מנייה, עידן וליק בני מרים, משפ מצנור וכל התורמים והמסייעים בהפצה. יהודה בן מרגו, משפ מאיר.

מספורי המגיד

"קדיש על החי"

[סיפור היסטורי מרתק בעיבוד חדשני]

פרק ג' - הירושה האמסטרדמית הגדולה

תבהרה: היות וכעת זו עלילה חדשה שרצה בנפרד, אין צורך בתקציר שקשור לעלילה הראשונה.

מבוא קצר: משפחת סאלאן (שיצחק גיבור הסיפור נמנה על צאצאיה) מוצאה מקסטיליה שבספרד, מהמשפחות האציליות שבה, ראשיה נהלו תשתית בנקאית עשירה במדינת אורגון, דומה היה שינהלו שנים רבות את אושיות הכלכלה במדינה, אך בתשעה באב שנת רנ"ב לאלף השישי עם גזירת הגירוש הנוראה, נאלצה המשפחה לטול את מטה הנדחים ולעזוב את ארץ מולדתה יחד עם רבבות יהודים יראים ושלמים, ט' באב הוא יום מוכן לפורענות מעת שבאו המרגלים שהוציאו לען על ארץ ישראל מתנת הבורא יתברך לעמו ישראל, באותו יום נגזרה גזירה רח"ל כי יהיה יום מור ונמהר עד לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן. ביום זה חרבו בית ראשון ושני והיה יום קשה לחזרות, מילוני היהודים ששרדו לאחר המלחמות הקשות נאלצו לעזוב את ארץ מוכרתם ולצאת לגלות הנוראה בארצות בבל ואזורים, עתה נגזרה "גלות ספרד" בזעיר אנפין, כאשר גורשו מאות אלפים יהודים טהורים ותמימים שהקימו במקום ישיבות מעטירות שהצמיחו גאוני עולם, את גדולי הראשונים כהרמב"ם הרמב"ן הרשב"א רבינו יונה וכו', יהדות זו היוותה חלק מיוחד במינו של עם ישראל, ועתה יהדות זו עזבה את ארץ צמיחתה, בידי רשעים ואכזרים מזרע הנחש, ה"ה פרדיננד השני ואשתו איזבלה ימ"ש, אך הם היו רק חותמת גומי שהנפיקה את הצו ליציאה, מי שעמד מאחורי זה היו הכמרים הדומיניקנים והישועים שבראשם עמד צורר כל היהודים, הכומר האכזר תומאס דה טורקוומדה ימ"ש, מקים האינקוויזיציה הארורה שמטרתה האחת, חיזוק האמונה הנוצרית קתולית וביעור כל אלו שכפרו בה, בלי לבחול בשיטות והאמצעים ולחובתו רשום בספר הזיכרונות לפני מלכו של עולם דם מאות אלפים שמתו על קידוש ה' בגינו.

שנים רבות היוו היהודים ציר מרכזי בספרד, רבים משועי הארץ נמנו על היהודים שפיתחו את הכלכלה והמסחר בצורה מופלאה ביותר, דבר זה היה לצנינים בעיני הכמרים הישועים והדומיניקנים ימ"ש שהיו שונאי ישראל עד כדי טירוף מוחלט, הם חששו מהשפעת היהודים הפקחים שתביא אותם לעמדות שליטה בספרד (שרים יהודים רבים כיהנו בספרד ופורטוגל, דון יצחק אברבנאל כיהן כשר אוצר בליסבון) המלך פרדיננד השני ואשתו היו נתונים להשפעה המוחלטת של תומאס דה טורקוומדה וחבורתו שרצו להיפטר מהיהודים לחלוטין, אפילו שזה יהיה כרוך בסיכון כלכלי עצום, כי בכך יגרמו להרס מוחלט של הכלכלה המתפתחת. הם הציבו בפני היהודים שתי אפשרויות: להתנצר או לעזוב. הפיתוי היה גדול, הם הבטיחו ליהודים כי יוכלו להשתלב בתוך החברה הנוצרית כשוים, באם לא, עליהם לעזוב את הארץ, בלי לקחת עמם רק מטלטלים הכרחיים ביותר.

רוב היהודים היו יראי ה' בעלי אמונה תמימה ביותר, לא ראו את הצדדים, הם בחרו מלכתחילה את האפשרות השנייה, הם לא שתו לבם לסבל העצום שיצטרכו לעבור במזדים הקשים, כאשר אין להם כל מושג, היכן יניחו את ראשם. הם עזבו את כל עושרם ויצאו לגלות בעירום וחוסר כל, לתור לעצמם מקום שיסכים לקלוט אותם כיהודים. אך גם על אלו שנאלצו להתנצר לא שפר הגורל, המסדר הישועי החשוך, חשד מהורג הראשון בנוצרים החדשים שקיבלו תווית גנאי "מאראנים" (חזירים בספרדית, בטעות מתורגמים זאת ככיני לאנוסים) כי הם שומרים על הדת היהודית בסתר, בלשים מטעם האינקוויזיציה היו עוקבים אחרי אותם נוצרים וכל מי שנתפס בידם, או רק הצטברו עליו חשדות כביכול מוכחים, הושלך אל מרתפי האינקוויזיציה ועונה בעינויים קשים ביותר, כדי להודות בפשע האיום וכדי לסחוט ממנו הלשנה על חברים נוספים בחבורת האנוסים.

לאחר שעברו האומללים שבעת מדורי גיהנום במרתפי האינקוויזיציה, הושלכו רובם למחזרות האש שנקראו "אוטו דה פה" (קיום האמונה) ונשרפו חיים, הם הלכו ללא פחד למקום קיצם, מתוך שירת "עלנו לשבח" להבות האש אפפו אותם והם לא סחזו לרגע הם קידוש את המעמד בזעקת "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" ו"ה הוא האלוהים", בכך כיפרו על אי עמידתם בשעת מבחן על עקרונות האמונה היהודית (החסידי רבי יוסף יעבץ ז"ע שהיה ממגורשי ספרד סיפר כי אלו שהיו בעלי אמונה פשוטה בלי חקירות פילוסופיות עמדו בעת מבחן, הם מיאנו להמיר את דתם, אפילו שבכך איבדו את כל רכושם ומעמדם, אך אלו שחקרו את האמונה והיו מתחכמים להבין רק על ידי ההיגיון הצרוף לא יכלו לעמוד בניסיון הקשה).

בעיצומו של תשעה באב יצאו שיירה ענקית של יהודים אנשים נשים וטף שהיוו את מרבית יהודי ספרד כשכמעט עורם לשרם, הם נדדו ברחבי העולם לכל מקום בו הסכימו לקלוט אותם, חלקם הלכו למדינות צפון אפריקה, כמרוקו תוניס ואלז'יר, אחרים נקלטו בטורקיה הולנד ויוון, אך היו גם כאלו שהיגרו לארצות אשכנז, משפחת סאלאן השתקעה בפולין שנקראה בלשון מליצית (פה- לין) בשל נכוונתה לקלוט את כל אלו שהיגרו אליה מאשכנז לאחר מסעי הצלב וכן חלק ממגורשי ספרד הם התערו בתוך האשכנזים ונהפכו במשך הזמן כאשכנזים לחלוטין, רק מועטים שמרו על המסורת הספרדית ובנו בתי כנסת וקהילות ספרדיות בתוך פולין.

אחד מצאצאי המשפחה היה רב שלמה סאלאן שהתגורר בלובלין, הוא שמר על שם משפחתו ולא אבה להחליפו בשום פנים ואופן בשם מקומי יהודי כפי שעשו רבים מחבריו (כולל אחיו ר' יעקב) הוא בחר להבליט את מוצאו הספרדי, אף שנשוי היה לבת למשפחה פולנית מובהקת (אינישטיין) הוא היה יהודי בר אוריין גדול שקבע עיתים לתורה והתפרנס מ"סחר סוסים" אך תורתו הייתה קבע ומלאכתו עראי, כל אימת שיכול היה ללמוד ישב ולמד, שעות רבות הגה בתורה בבית הכנסת עם חברותא למדן מובהק והיה קם בצער רב מהגמרא כאשר צריך היה להביא טרף לביתו.

מספורי המגיד

ה' האיר את מזלו, בשל יראת השמים הטהורה שבקרבו, הוא נשא חן בעיני הבריות ובכל אשר פנה הצליח ה' דרכו כל עסקה שהייתה כרוכה ברכישת סוסי רכיבה הצליחה מאד בגין היותם מבוקשים ביותר ע"י האצילים הפולנים שאהבו לרכב על סוסים אבירים שסימלו את מעמדם ועושרם, ר"ד שלמה ידע לבחור עבורם את הסוסים הטובים ביותר לרכיבה וצייד, אף שהיו מספר סוחרים פולנים חריפי מוח ומבינים במסחר שהתחרו איתו על אותו פלח שוק האיר הקב"ה את מזלו, הפריצים הפולנים חיבבו את סלומון (שלמה) שנקרא בפייהם "מושקה שלנו" (ק' נקראו כל החוכרים ומנהלי המסחר היהודים) הם סמכו על המבינות שלו בעיניים עצומות ושילמו לו ביד רחבה, ק' היה ר' שלמה פנוי רוב יומו להגות בתורה הקדושה שהייתה אהובה עליו ביותר.

לא היה לרב שלמה להתלונן על חייו הוורודים, הוא היה נטוע היטב בעולמה של תורה, הוא זכה למה שמעט זוכים "תורה וגדולה במקום אחד" אך אין שלימות בעוה"ז, צער רב עבר עליו בחייו, שנים רבות התייסר בצער האיום והנורא של "גידול בגים" ה' ירחם, כולם נפטרו על פניו, אחרי שנה שנתיים ללידתם, ממחלות מסתוריות שלא ארכו זמן רב, לאחר יום או יומיים שהתייסרו במחלה מסתורית שהייתה מלווה בחום גבוה והקאות, היו מסתלקים לעולמם, בלי שיהיה לרופאים הסבר מניח את הדעת שיוכל לפתור את התעלומה.

רב שלמה הצדיק עליו את הדין, אך לא פסק מלהתענות ימי בה"ב בכל הזדמנות שיכול היה, הוא השחיר את פניו מרוב תעניות, כדי לזכות לזרע של קיימא, לאחר עשרות שנים של סבל איום ונורא, נולד לו בנו יחידו יצחק, בשנים הראשונות לחייו היו רב שלמה וחייה אסתר רעייתו הצדקנית שרויים בפחד נורא, שחלילה לא ילך כאחיו ואחיותיו שנפטרו על פניהם, כל בקר שהיה יצחקלה קם ממיתו חי וקיים, היו מודים להש"ת על החסד הגדול שעשה להם לעת זקנתם.

יצחק צמח לילד לתפארת, חכם ויפה תואר עד מאד, כל מה שלמד בפעם אחת קלט בצורה בהירה מאד, הוריו השקיעו בו את כל אשר יכלו, כדי שייצמח כתלמיד חכם וירא ה', כשהגיע למצוות, כבר היה למדן אמיתי וידע לומר לפלול שלם בענייני תפילין שהפליא את כל השומעים. הוא למד אצל תלמיד חכם גדול שנשכר במיוחד ללמדו ש"ס ופוסקים, בגיל 16 סיים לראשונה את הש"ס בעומק. בהגיעו לשבע עשרה שנה לא המתינו הוריו לבן שמונה עשר לחופה כביכול רצו לחטוף מה שרק ניתן לאחר חסי סבל ומרורים. הם השיאוהו לבת צנועה ומשכלת בשם, רוזע טויבע ממשפחה כשרה מאד משפחת פרנס שרבים מתלמידי החכמים בפולין נמנו על בני המשפחה, משפחת פרנס התגוררה בכפר "לולה מרינסקה" שהיה קטן מאד והיה ממוקם לא הרחק מלובלין, המעלה הגדולה שבה הייתה היותה מאוכלסת ברוב יהודי, חמיו ר' שלמה זלמן, תלמיד חכם גדול ומופלג, עני מרוד היה, עד שמת מאה פעמים ביום מרעב וקם לתחייה בעזרת גמרא ותוספות, ברם רב שלמה סאלאן שהיה בעל רכוש דאג שלא יחסר לבנו יחידו יצחק מאומה, ק' יכול היה יצחק לשבת בראש שקט וללמוד כל היום בבית הכנסת של הכפר עם חברותא למדן גדול כמותו, בלי לתת את הדעת על הפרנסה. כעבור שנה ומחצה נולד לו בנו שנקרא שימי (שמעון) על שם אבי חמותו שנפטר באותה עת.

לא היה אדם מאושר יותר מיצחק שזכה לאשת חיל מיוחדת ולפרנסה מכובדת, כל עוד אביו רב שלמה בחיים מסוחר הוא מה לו לדאוג את דאגת המחור והלא כבר אמר החכם מכל האדם "אל תצור צרת המחור כי לא תדע מה ילד יום", ואכן לא ידע שהחיים צופנים לו הפתעות רבות שלא חשב ושיער עליהם כלל וכלל.

חודשיים וחצי לאחר הלידה, הגיע אליו אביו לביקור פתע, למרות ש"לולה מרינסקה" הייתה מרוחקת מלובלין כדי חצי שעה נסיעה בעגלה, כמעט לא ביקר אותו, הוא כבר היה ישיש בן 70 ולא היה לו את הכוחות לנסוע לבקר אותו בקביעות, למרות היותו בנו יחידו מלבד ברית המילה והפדיון. יצחק חרד לקראתו מאד, לבו אמר לו כי לא לחינם בא אביו לבקרו. ואכן רב שלמה שהיה אדם תכליתי באופיו לא בזבז את זמנו, הוא פנה ישירות להבהיר את מטרת ביקורו.

"יצחק בני היקר והחביב, דבר חשוב לגלות את אחיך, בקשתי האחת והיחידה, הקשב לי במלוא תשומת הלב! את חטאיי אני מזכיר היום, לא ספרתי לך על משפחתי כמעט דבר, חזמה בעיניך כפי שהק' בן יחיד אף אביך בן יחיד, אך לא כן הדבר. דע לך כי יש לי אח שמבוגר ממני בעשר שנים, ושמו ר' יעקב, כמוני התגורר משך שנים רבות בלובלין, אלא שלא הצליח בשום פרנסה "ביש גדא" מובהק היה כראב"ע שאמר כי אם יהיה סוחר בתכריכים לא ימות איש ואם יסחר בנרות השמש לא תשקע לעולם, אהבתי אותו מאד ותמכתי בו עד כמה שיכולתי, כדי שחלילה וחס לא ימות מרעב, כפי שהיה ביש גדא בפרנסה, היה ביש גדא יותר ממני גם בנחת של המשך, בעוד לי יש אותך שזה עולם ומלואו, הלה לא זכה לזרע של קיימא ולא היה לו לפרנס רק שתי פיות, אך אף לפרנס אשה ולהחזיק בית קטן ויהיה גדולו ד' אמות צריכים עדיין לחופן זלאטעס (המטבע הקטנה ביותר של פולין) ולא היה לו מזה כדי קמיצה, כיון שהייתה לי פרנסה מכובדת החזקתי בו בלי לקמץ.

לימים פנה אלי אחי ואמר לי: "שלמה אחי היקר, עד מתי אפול עליך למשא מה טעם בכך? עלי לעשות משהו לביתי כהלכות גוברין יהודאין, ברם כאן הוחזקתי כבר ל'ביש גדא' מדופלם, אין איש רוצה להעסיקני, שמא ידבק ביזו מגורלי הביש. ומה שאמרה תורה "כי ימוך אחיך והחזקת בו" דורשי רשומות (קמצנים) מחדשים שכל זה מדבר באחד שמזלו עדיין ינצוץ, לא כן אנוכי, ברם כבר אמרו חז"ל "משנה מקום משנה מזל" אולי במקום אחר יאיר לי הגורל, שמא נכתב עלי בשמים כי פרנסתי מזונת לי במקום אחר".

ניבא לבו כי מזלו ממתין לו במקום אחר, הוא חיפש את מזלו באמסטרדם הרחוקה, והש"ת האיר את מזלו, אין לי מושג כיצד הצליח אותו שלימזל להתעשר בפתאומיות היפך מצבבו בלובלין, ובכן אותו אדם שלא היה לו שיע ושיוח בענייני מסחר נעשה שם סוחר בקרקעות ודרך לפתע כוכבו עד למרומים. בכל מקום בו הניח יד צמח עץ זהב, הוא שלח לי כמה פעמים המחאות שמינות, להשיב את חובו וכדי להראותני כי יש מידת הכרת הטוב טבועה בו כראוי ליהודי, אלא שלא השתמשתי בכסף ששלח לי, לבי אמר לי שאצטודך לזה לדברים חשובים ביותר, וכן עשיתי, מכסף זה קניתי לך את ביתך היפה בכפר.

לא הייתי מספר לך כל זאת, אלמלי הגיעני לפני מספר שבועות מכתב רשום מרשויות הפיננסים של הולנד, כי אחי היקר רב יעקב ז"ל נפטר לאחר מחלה קצרה זקן ושבע ימים (80) הוא הותיר אחריו צוואה חתומה ומאושרת בה מוריש הוא לי את כל נכסיו, בשל הכרת הטוב שהייתה לו ובשל זה שאני ניתן לומר כמעט יורשו היחיד, באשר אשתו נפטרה עליו זרע קיימא לא הותיר אחריו, על כן מדיני ירושת התורה אני קודם

מספורי המגיד

לכולם, אף כי לאשתו 6 אחים, אך ר' יעקב שהיה ירא שמים וחרד על ההלכה רצה לקיים את הדין, להוריש את כל נכסיו לאחיו ולא למשפחת אשתו שאינה זכאית לזה על פי דיני התורה.

אך אליה וקוץ בה, כדי לקיים את הצוואה, חייבים לנסוע לאמסטרדם הרחוקה ולחתום על כל מיני מסמכים, כדי לאשרר את הצוואה כחוק, אם הייתי צעיר היית בשמחה נוסע אך עתה אין בכוחי לעשות כן, אולם אם לא אסע, הרכוש הרב יקל לאיבוד, מי יודע מי עלול להשתלט עליו? יתכן מאד שהאחים שלה יטענו בבית המשפט באין טוען כנגד, כי גם להם יש קשר ושייכות. ובמידה ולא אהיה במקום לעמוד על זכותי, למה שלא יוכלו להערים ולהוציא זאת אף בניגוד לרוח הצוואה, האם לא חבל על ממון רב שיקל לאיבוד, על כן מבקש אני ממך, אנא ממך, בקש מרעייתך הצדקנית רשות לנסוע לשם, יודע אני שזה סיפור לא פשוט, הנסיעה צריכה להתנהל על פני כמה ארצות, כי אין דרך ישירה אל הולנד.

עשיתי מחקר על ק, במצב הטוב ביותר, זו נסיעה של 15 יום בעגלות כולל נסיעה בספינה. השהיה במקום היא לא יום או יומיים, ישנה פרוצדורה שלמה בבתי משפט, אני מצידו כבר הכנתי לך את כל הניירת, כדי שלא תצטרך להתרוצץ זמן רב, כיון שאני אדם מסודר, ישבתי עם אדם שיש לו יד ורגל בענייני משפט, הטוען המשפטי שעמד לצידי אמר לי כי זו היא מערכה שתיקח לך בין שבועיים לשלושה. ובכן נעשה חשבון משוער שכל הסיפור הוא למצער כחודשים, במצב הגרוע שלושה, פרק זמן ארוך מאד ואין בך כל ספק, אך בך תזכה לטטר בעלות על קרקעות רבים מאד, כמו כן יהיה לך בית שם וילת ענק מוקפת בפרדס ענק בעל מאות עצי פרי ושוי גב מאד, אני כבר אדאג בס"ד להפוך את הרכוש הזה לכסף נזיל שתוכל להשקיע אצל החלפן ר' שלמה קוזלובסקי עשיר מופלג ביותר ואמין, יש לו קרנות מסודרות מניבות תשואות עם אחוזים מכובדים, יש לי קשרים עם כמה פריצים שיש להם מהלכים גם בהולנד, הם ישמחו לרכוש את כל הרכוש הזה והם ימירו לי זאת כמעט בשווי האמיתי, ק לא תצטרך לדאוג את דאגת המחור, אמנם האמת שלא צריכים לדאוג את דאגת המחור במה דברים אמורים כשה לא יגרום לך ביטול תורה, אך כפי שאני מכיר אותך אם לא תהיה מסודר בתכלית לא תוכל ללמוד ברוע, באופן כזה חובתי להסיר ממך כל טרדה, בך אסלול את גדילתך בתורה עד למדרגת "גדול הדור".

אמנם יש לי איזה רכוש קט שהצלחתי לצבור במשך ימי חיי, אך אין בו מענה לזמן רב, אתה לא סוחר ולא למדת את דרכי המסחר וגם אין לך את החוש לזה, אין לך כל "משלח יד" ואיני רואה אותך באיזה תפקיד מכניס רווחים. אך בעזרת הש"ת עם הירושה הזו, תוכל להתחלל למשך שנים רבות, ובתפילה להש"ת, יוכלו גם בנך ובני בנך כמה וכמה דורות, לשבת על מבועי התורה, בלי טרדות פרנסה. על כן דעתי היא, לך לנוות ביתך היקרה תחי' ובקש את רשותה, אמנם יש כאן קרבן ענק, היא תצטרך קצת להיות לבד, אבל בלי נדר אשלח מדי שבוע סכום כסף עם הרשלה משרתי הנאמן, יהיה בזה מענה לעוזרת צמודה שתוכל להושיט יד לעזרה ולהיות לה "מלווה קבועה" ק לא תחוש עצמה כאלמנה צרורה בעגונותה".

אולם כשפנה יצחק אל רעייתו שהייתה חלושה מהלידה הלא קלה, לבקש את רשותה, גילה התנגדות עזה ביותר.

"איך עולה בדעתך להניחני כמה חודשים לבדי?! אמרה בתרעומת גלויה. אני מוכנה לוותר על כל העושר הרב, טוב לי מעט במחיצתך, מתשעה קבין עושר וחודשי פרישות וצער בלעדך" גם בלי להיות תלמידת חכם, ידעה כי טוב קב אחד ותפלות עמו מט' קבין עם פרישות.

למרות היות רב שלמה בר אוריין מופלג ובעל מידות נאצלות ומשך צריך היה להישמע לתחנוניו כלתו הצעירה, לוותר על כל הירושה הענקית ולא להיות לבד, גם אם תהיה לה יד עוזרת אין בך מענה, אינו דומה בעל שנמצא בבית ומשרה אורה ביתית ומשענת אמיתית, למצוי במרחקים, מה יעזור לה ממון זה שחמיה יעריף עליה, אם בעלה שרוי במרחקים. בכסף לא קונים שלווה.

אלא שהעושר הרב סנור את עיניו, הוא לא יכול היה לוותר על שלושה מיליוני מרקים גרמניים (כפי שנתקד באומדן זהיר) רכוש רב לפי כל קנה מידה, ובאותם ימים למטבע היה ערך רב מאד. הוא נכנס לעניין בכל רמ"ח וש"ס והפציר בכלתו היחידה לבוא לביתו, שם תחוש אורה ביתית מאד, היא תהיה מוקפת בחום ואהבה בלי סוף מצד חמותה וצוות משרתות תעמודנה לרשותה, כדי להקל עליה, אך כלתו אטמה אוזניה משמוע.

"לבי אומר לי שכסף זה מקולל, כל תועלת לא תצמח ממנו, למדתי לא מעט ויודעת אני כי יש 'עושר השמור לבעליו לרעתו' לבי אומר לי שלא נהנה מהכסף הזה בכי הוא זה, עוד למדתי 'טוב פת חרבה ושלווה בצידה מבית מלא זבחי ריב' עוד בטרם הכסף מצי' בביתי אני רבה עמכם בגיון, מה יש לי מכסף זה, כאשר כל אושרי בסכנה איומה" טענה בלב נשבר לעומת.

"למה את פותחת פה לרעה? כבר אמר החכם מכל האדם 'החיים והמוות ביד הלשון' נחרד רב שלמה מנבואתה הרעה. יש פתגם יהודי אמיתי 'טרדאכט גוטס וועט זיין גוט' (תחשוב טוב ויהיה טוב) אסור לנבא רעות, אין שום סיבה לחשוש שתצאנה רעות מנסיעה זו, אנו לא חיים בזמני מלחמה, ב'ה כבר שנים רבות שהדרכים אינן בחזקת סכנה, אני מבטיחך שיצחק לא יסע בדרכים לא דרכים, אני אצייד אותך בכסף רב כדי שיוכל לנסוע במרכבות מכובדות 'עגלות צב' וכמעט שלא יחוש בטלטולי הדרכים, יש לי קשרים הדוקים עם עגלונים וותיקים ביותר, בשל עסקי הסוסים שאני מנהל כבר שנים רבות בסייעתא דשמיא. אשכור בשבילו, לא עגלון ערל שיש לחוש שמא ייתן עינו בכסף שבידי בני ועלול לשחד אותי בדרך, אם לזה את חוששת, אל דאגה, יש לי ידיד וותיק בשם חיים פרץ וולקוביץ 'בעל עגלה' שנים רבות, מכיר הוא את הדרכים כעל כף יד, מצוי הוא בדרכים כמעט בכל ימות השנה, לא אחת נוסע הוא לוינה ברלין לייפציג ודנציג, הן רק חלק מהמסעות שלו באירופה, כבר דיברתי איתו וסיכמתי איתו, הוא מוכן לנסוע איתו עד לנמל דנצק בקצה פולין, הוא יסדר עבורו כל מה שצריך עד שיעלה בבטחה לספינה שתיקח אותו להולנד, הנסיעה כיום מאד בטוחה, כעת הם חודשי הקיץ ואין לך כל חשש מסערות מסוכנות שעלולות לסכן את האוניה.

כשהאוניה תעגון בנמל הורן שבהולנד, יש לי בשביל בעלך היקר עוד ידיד יקר, עגלון וותיק אף הוא יהודי, בער אופנהיימר שמתגורר בסביבת המקום, הוא מתגורר בקרבת הנמל, הוא בקי בכל הדרכים של הולנד, שלחתי לו כבר מכתב וקבלתי ממנו מענה חיובי, שבעזרת ה' יתבך הוא ייקח אותי משם עד לאמסטרדם, יש לו תחנה קבועה סמוך לנמל, הוא נמצא שם מידי יום, כדי לקחת נוסעים שמגיעים לנמל, מזה פרנסתו, ק שאין חשש שלא ימצא אותו בעת שיגיע למקום, הוא מצוי שם תמיד, אולי יצטרך קצת להשתהות עד שיגיע, אבל אין צורך להיבהל ולחשוש,

מספורי המגיד

עד כמה שאני מכיר את היהודי הזה, הוא אדם מאוד מהימן, שנים רבות התעסקתי איתו והבטחה שלו היא הבטחה, בלי כל ספק הוא יגיע למקום, הוא יסיע אותו לאמסטרדם שם יוכל להתאכסן באיזה מלון בקרבת מקום לביתו של אחי המנוח ז"ל שכרגע נמצא תחת ידי אפטרופוס המדינה, אין לי ספק שתוך כמה ימים יוכל בעלך היקר לסדר את העניין, אולי כמה שבועות, לכן אמרתי על דרך ההגומה שתתכונני לציאה של שלושה חודשים, אבל לדעתי, אין צורך לחשוש, המסע לא ייקח יותר מחודשיים. הפציר רב שלמה בחלקת לשונו בכלתו המבוהלת שתיענה למשאלתו הקשה.

לא קלה הייתה מלאכת השכנוע, שעות ארוכות נדרשו לו כדי לרסן את לבה. היא לא הייתה עקשנית בטבעה, אבל רכה הייתה בשנים, בקושי בת 18 וכבר הוטלה עליה אחריות ההורות, למרות שבאה מבית עני מאוד, לא הטילו עליה הוריה היקרים כמעט שום תפקיד מחייב, בשל אופייה העדין מדי, את עיקר המטלות עשתה אחותה פייגא הצעירה ממנה בשנה שהייתה היד הימנית של אמה במשק הבית, ק' תמיד הייתה רויזי טויבע בצד ולא נתנסתה לקחת אחריות כל שהיא, מאז שנישאה היה ר' יצחק הציר המרכזי של הבית, לא היה דבר אחד בבית שנעשה בלי שיתן עליו את הדעת, עתה נחשפת היא בבת אחת להיות "עקרת הבית" בלא מובן המילה, בלי כל הכנה, גם אם תהיה לה עוזרת צמודה, עיקר האחריות עדיין תהיה עליה ולבית חמיה אין היא בשום פנים ואופן רוצה ללך.

מוגד עומד ר' יצחק בעלה מבולבל לחלוטין, מוצף בהמון רגשות סותרים, מצד אחד סנוור אותו העושר הרב שמצפה לו, לא בכל יום מזדמן דבר כזה, אך מאידך כאב לו לראות את סבלה של רעייתו הצעירה שמצויה עתה תחת מכשול לחצים אדיר לא לפי כוחותיה, הוא חש לא מעט רגשות מירמור כלפי אביו שמפעיל עליה לחצים מידי רבים בלי שתוכל לעמוד נגדם.

הוא לא הבין, מפני מה לא נושא אביו את המטלה הזו על שכמו. אמנם הוא ישיש, לא מכבר חוגג את שנתו ה-70 (באותם ימים היה זה גיל מכובד ביותר, תוחלת החיים הייתה אז קצרה מהיום) אבל עדיין במיטב כוחותיו ומיומון עשרות מונים יותר ממנו, הוא פיקח מאוד ומכיר את רזי העולם הגדול "ישר והפקד" הוא יוכל לנהל את המערכת המשפטית שונאיתה לו מורכבת מאוד, טוב ממנו בכל תחום, למה לוקח הוא אותו למשימה כה מסובכת, כשהוא ילדון שבקושי מתקרב לשנתו העשרים בלי טיפת ניסיון חיים, האם הוא לא עושה את טעות חייו?

אבל הייתה בו מידת "דרך ארץ" עצומה כלפי אביו, לאחר הכל השתדל לראות רק את הפן החיובי שבו, הוא ידע שאביו הוא תלמיד חכם מופלג מאוד ובר אורייני אמיתי וכל נגמנותו אך ורק טובתם האישית, אין הוא זקוק לכסף זה עבור עצמו, ב"ה יש לו את מה שצבר כבר בימי חייו, הוא לא מתכוון ליטול לעצמו איזה אחוז מסוים, מטרתו האחת והיחידה, לדאוג לעתידם, כדי שלא יצטרכו לעמול קשה לפרנסה, מאז נגזרה הגזרה משמים על אדם הראשון "בזיעת אפך תאכל לחם", מאותו רגע נגזר על כל יוצאי חלציו לעמול לפרנסתם, אין אדם שנמלט ממנה לחלוטין, אולי זוהי חובת השתדלות עבור פרנסתו "השתדלות חד פעמית" עבור שנים ארוכות, שיוכל לשבת ברוע עצום על התורה והעבודה, תהיה לו קרן שמורה אצל החלפן קחלובסקי והוא יתפרנס רק מהפירות, בלי שיצטוץ להתייגע כל ימי חייו בשאלה הקשה בה מתייגע כל אדם "ירק זה מהיכן הוא חי?" האם יוכל הוא לבעוט בטובה הגדולה שרוצה אביו הצדיק להעריך עליו?

לאחר דין ודברים ארוך שהתנהל בין רב שלמה לכלתו היחידה רויזי טויבע, נתנה את הסכמתה האנמית לנטיעה הכפיה.

רב שלמה צייד את בנו במזוודה גדולה מלאה בבגדים שיספיקו לו לכל ימי המסע המשוער (כשלושה חודשים) הוא צייד אותו במסמכים רבים שחתומים היו על ידי נוטריון מוסמך שהעידו על היותו היורש היחיד של רב שלמה סאלאן אחיו של רב יעקב פערלמוטער (סאלאן בעבר) הוא צייד גם במטבעות רבות פולניות שבדיות וגרמניות כדי שיוכל להשתמש בהן בכל מקום בו ישהה, הוא הודיק אותו בפירוט רב עד כמה שניתן, אלו טענות עליו לטעון ואך להתנהג בבית המשפט, אם לא ימצא טוען משפטי הגון (עו"ד) שידע לייצג אותו, למזלו הטוב של יצחק, בקי היה בשפה הגרמנית על בוריה, מלבד אידיש והשפה הפולנית שהיו שפות האם, ידע לדבר אנגלית וצרפתית בצורה שוטפת מעוררת התפעלות, ק' שלא תהיה לו בעיית שפה, אמנם השפה ההולנדית רחוקה מהשפה הגרמנית מאוד, אבל בנייה הרבה על אותם יסודות, מי שידע את השפה הגרמנית על בוריה, לא יאבד את עצמו בבתי המשפט ההולנדיים, כמעט כל הפרקליטים במקום דיברו גרמנית שוטפת או אנגלית וצרפתית אין ספק שידע שימצא את עצמו גם אם לא יהיה עו"ד לציוד.

המסע הגדול מתחיל, האם הכל ינוע כפי התכנית או שיחולו לא מעט שיבושים? לזה תצטרפו כבר להמתין במתח לפרק ד' שלא יאכזבכם.

~~~~~

לקבל מייל זה נא ליצור קשר במייל w0533194197@gmail.com הנוך חיים וינשטוק נ"י

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורג'יה זיע"א

עונת שבת

עלון מס' 1072

להצלחת צבי בן יפה ורעייתו זכ"ב הי"ו	בחוקותי כ' באייר תשע"ט, ירושלים		לע"נ רפאל בן פרחא ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לע"נ מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי'			לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו ברוך בן מזל הי"ו	6:55	כניסת שבת	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ו	8:15	יציאת שבת	לע"נ חזקיה בן אסתר ז"ל
לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ו	8:50	רבינו תם	לע"נ אירן מרים בת דוולת ע"ה

וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב (ויקרא טו, טז) יש להבין איך נכנס פסוק זה באמצע התוכחות פסוק הנראה כנחמה, והוא שיה' זוכר לנו ברית אבותינו הקדושים. אך הנכון שגם פסוק זה הוא תוכחה, ונסביר את זה על פי משל לשני גנבים שנתפסו בעת קלקלתם. והי פאשר הביאו אותם לפני השופט, התחיל לשאל ולחזק אותם מאיזה עיר הם, מאיזה משפחה הם באים ומי אביו של כל אחד. ויאמר הגנב הראשון אבי הוא פלוני וכעת הוא נמצא בבית הסתר שנתפש על גנבה. אחד כך הביאו את הגנב השני וישאלהו השופט לאמר, בן מי אתה? והי פמשיב, אבי הוא רב בעיר הגדולה ואני לומד בישיבה פלונית, ואני גר עם אבי בשכונת הרבנים. השופט הקל במשפטו של הראשון ופסק לו מאסר ששה חדשים בבית הסתר, ועוד קנס בסך מאה דינרים ואלו לשני הגדיל העגש ופסק לו שנה מאסר וקנס של מאתיים דינרים. הגנב השני התפלא מאד על פסק דינו של השופט וישאלהו לאמר מדוע השופט הקל בעגשו של הגנב הראשון, ולי החמיר ופסק עגש כפול? ויען השופט ויאמר לו, הגנב הראשון הוא גנב בן גנב, וכל עסקו הוא בין חברת הגנבים, לכן אין להאשימו כל כך, ואין להשיל עליו עגש יותר ממה שפסקתי לו, אבל אתה הלא גדלת בין ברפי חכמים ובבית אביך הצדיק והישר, ואיך הגעת ובאת להיות בחברת גנבים? לכן אתה ראוי לעגש חמור יותר מהראשון. וזהו דברי התוכחה כאן "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב", כלומר אֲזַכֵּר אֶת אֲבִיכֶם יַעֲקֹב אֲשֶׁר גְּדַלְתֶּם עַל בְּרַכְּוֹ אֲשֶׁר בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא "וַיֹּאֲף אֶת בְּרִיתִי יַצְחָק" אֲבִי אֲבִיכֶם, וְ"וַיֹּאֲף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם" אֲבִי אֲבִיכֶם אֲזַכֵּר, עַד כַּמָּה יָקָר הוּא הַגּוֹעַ אֲשֶׁר צְמַחְתֶּם מִמֶּנּוּ. וְזֹאת וְעוֹד "וְגַם הָאָרֶץ אֲזַכֵּר", שְׁחַטְתֶּם נֶגֶד הָאָרֶץ הַנְּבִחֶרֶת, לִכְךָ מַגִּיעַ לָהֶם עֲנַשׁ שֶׁל "וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם" (ויקרא טו, טז). וְלִכֵּן נִכְתְּבוּ הַפְּסוּקִים הַלְלוּ בַתּוֹךְ הַתּוֹכְחוֹת.

ויאמר אברהם

בסיוע "תכשיטי שמעון" שכונת הבורחים טל' 5824226 י-ם

סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

הסבא משפולה והצועני

את המעשה הזה סיפר הסבא משפולה, כשבא לפני אחד מאנשי-שלומו בבכיה, כי נמצאה בחצרו גניבה טמונה והעלילו עליו שהוא הגנב. והשיב לו הסבא: תדע שגם בי היה מעשה שהאשימו אותי בגניבה, ומוכרח הייתי לשבת בבית האסורים של העיר פולטבה קרוב לשני חודשים, מן כ' סיון עד ט"ו באב, ולא היתה לי כל תרעומת על רבונר-של-עולם, כי האמנתי באמונה שלימה, שמסתמא צריך אני להיות בבית האסורים בשביל איזו טובה שבעולם. ואחרי כן נודע לי כי נתפסתי אל בית האסורים בעבור יהודי צועני אחד, כדי לעוררו לתשובה.

המעשה היה בשנה החמישית של גלותי. באתי לכפר אחד ליד פולטבה ושם דר תוכר יהודי, שהיה קצת מכניס אורחים. נכנסתי אליו להתארח בשבת קודש. היה שם אורה עני שהיה נראה הגון מעט, וגם קצת בן-תורה, אבל לא היה תוכו כבדו. במוצאי שבת קודש גנב מבית החוכה כוס של כסף עם ב' כפות כסף והטמינו באמתחתו. האורח עשה לו היכרות עמי ונדברנו ללכת שנינו משם לדרכנו. וכך היה. ביום א' בבוקר השכם הלכנו שנינו משם. ראיתי שהאורח ההוא מביט כל פעם מאחוריו לצד הכפר, אבל לא עלתה על דעתי כלל לשאול אותו למה הוא עושה זאת. הלכנו קרוב לפריסה אחת והגענו ליער גדול. ראה האורח, שעגלה נוסעת מאחורינו. אמר לי: תדע, ידידי, בטני כואבת ואני צריך מאד לגקיות; על כן אבקשך לישב פה ולהמתין לי כמה רגעים. מסר לי את אמתחתו לשמירה ותיכף הלך בפסיעות גסות ונעלם ממני.

ישבתי על הקרקע, לידי אמתחתי ואמתחתו, והמתנתי לו. אחר רגעים שמעתי עגלה נוסעת מן הכפר ובה שני אנשים. כשראו אותי התחילו להריץ את הסוסים. הכרתי תיכף את החוכר ועמו נכרי אחד. החוכר הכירני וצעק אל הנכרי: זהו הגנב! קפצו שניהם מן העגלה, נגשו אלי במרוצה והתחילו לחפש בשתי האמתחות ומצאו את הגניבה. כבדני החוכר תיכף במכת-לחי וצעק: גנב נבוה, הכי בשביל שהאכלתיך וכיבדתיך שלמת לי רעה תחת טובה, לגנוב מביתי את הכלים האלה? אני אלמדך איך להיות גנב. לקחו חבל, קשרוני בידי וברגלי והשליכוני לתוך העגלה. בתחילה נבהלתי מאוד, לא יכולתי לענות מאומה. רק לאחר כך התחלתי להתחנן שיניחו לי, כי לא גנבתי, והאמתחת, שנמצאה בה הגניבה, היא של האורח השני, שנעלם ביער כשראה שרודפים אחרינו. אולם הם בעטו בי ברגלים ואמרו: שתוק, שקרן! הובילוני לפולטבה ומסרוני לידי השוטרים והושיבוני בבית האסורים בין פושעים.

הבוקר אור. ראו האסורים יהודי בעל זקן ופיאות ואמרו לי: מנהג אצלנו, כל אסיר חדש מחויב לתת "כסף-תקנה" ובאם לא אין מקבלים אותו לתוך החברה שלהם והוא הפקר. התחלתי להתחנן, כי אין לי אף פרוטה, שהכל לקחו ממני. גם אמרתי להם, שמעולם לא גנבתי ולעולם לא אגנוב. עשו בי תעלולים, זה משך אותי בפיאותי וזה בזקני. אמרתי: "רבונר-של-עולם, אני שלך, הזקן שלי שלך, גם הפיאות שלי שלך. עשה נא למען שמך ואל ישלטו בי הידים המגואלות האלו".

הבינו האסירים, שאני מתפלל ופערו פיהם בצחוק. הוסיפו לגרום לי בזיונות. לבסוף הסכימו לבחור ז' שופטים לעיין בדיני, ובאם לא אתן להם "כסף תקנה" יכבדוני במלקות, ורק לאחר כך אהיה ראוי להיות איש החברה. קראו לפני את הפסק, מתחוני על ספסל ארוך. אסיר אחד ישב על צוארי, שני ישב על רגלי וכיבדו את השופטים להרביץ בי מכות. ויהי כאשר נתן לי אחד מהם מכה אחת, התחיל לצעוק תיכף על המיחוש בידו שנתנפחה והדם התחיל לזוב. ובהללו האסירים מאוד. הובילו את האסיר החולה אל בית החולים ואני ישבתי לי במנוחה. ראיתי שהאסירים מתלחשים. זה אמר שאני מכשף, וזה אומר שאני צדיק. בין כך וכך היתה להם דרך-ארץ בפני. כשראו שאני מתפלל בכל יום נפל עליהם אימה ופחד והתחילו לקרוא אותי "רבי".

בין האסורים היה אחד שקראוהו "צועני". תחילה חשבתי שזה שמו והוא נכרי. אבל אחרי כן נודע לי, שהוא יהודי מעיר בפולין שנשבה בין הצוענים ונעשה צועני כמוהם. נתפס על גניבת סוס, ושמו יעקב. הבנתי תיכף, כי רק בעבור זה נתפסתי לבית האסורים, כדי להוציא את היהודי הזה מעמקי הקליפות. התחלתי להתקרב אליו עד שנכנס בדברים עמי. סיפר לי תולדותיו וכיצד נשבה בין הצוענים. נתייתם מאביו וזרים גידלוהו עד שנעשה בר-מצוה ונעזב לנפשו. התחיל בעצמו להרויח את לחמו. השכיר את עצמו אל בעל עגלה ונעשה מבין בסוסים, עד שהתחיל לסחור בסוסים. פעם אחת נתודע אל מחנה צוענים בפולין, התחיל להשתכר אתם ונתן עינו באשה אחת. נתקשר עמהם, ורק את היהדות, לבש מלבושי הצוענים ונסע עמהם ביחד כמה שנים, וכבר הוליד ב' בנים עם הצוענית וקשה לו להיפרד ממנה. סופו שנתפס בגניבת סוסים ונדון למאסר שנתיים. שנה אחת כבר עברה ועוד עליו לשבת שנה אחת.

התחלתי לעורך את הצועני שיחשוב מה יהיה בסופו. הוכחתיו בדברים היוצאים מן הלב. לאט, לאט נכנסו דברי ללבו וניכרו בו סימני-תשובה. פעם אחת סיפר לי בבהלה גדולה את חלומי בלילה, שראה את אביו ואמו המתים ואמרו לו, שכל מה שיאמר לו היהודי האסיר בעל הזקן ישמע בקולו, ואם לא — יתקו אותו בלילה על משכבו. התחלתי ללמדו פסוקי "קריאת שמע", הלבשתין תפילין ומנעתיו מאכילת טריפות. כל לילה כאשר האסירים ישנים, ישב על הארץ שעה אחת ובכה והתחנן אל השם יתברך לרהם עליו ולקבל אותו בתשובה. לאחר כמה שבועות הגיע אל הצועני הזה מכתב בלשון רוסיית ובו כתוב: כשנסעו אשתו וילדיו בחפזון במורד ההר, נפלו שני ילדין מן העגלה ונהרגו. האם שברה רגל ונפצעה בגופה; הובילו לבית החולים. היא מבקשת ממנו לשלוח לה כ"ה רובל, כי ידעה שיש לו בבית האסורים הרבה כסף. כשסיפר לי, אמרתי לו שזהו סימן טוב, שנתקבלה תשובתו. הוא הודה לה' בדמעות.

אמרתי לו, שיוכל להיות בטוח, כי קרובה ישועתו, וגם ישועתי תבוא במהרה. ביקשני שלא אעזבנו בשום אופן, כשם שהתחלתי במצוה זו להוציא מן הטומאה, כן אגמור את המצוה, בלעדי לא ידע מה לעשות. מאז והלאה התעסקתי אתו בעניני מוסד היהדות עד שנעשה בעל תשובה גמור.

בליל ט"ו באב ראיתי בחלומי את אליהו הנביא עומד לנגדי ומדבר אלי: קום, לך מהר מזה, אל תירא ותלך העירה זלוטופולי ושם תהיה שמש העיר. הקיצותי

בבהלה גדולה, בטחתי בה' יתברך, לקחתי את אמתחתי ובקשתי ללכת משם. נזכרתי הבטחתי לבעל-תשובה שלא אעזבנו, אמרתי: יהיה מה שיהיה, אם השם יתברך יעשה לי נס, יוצל גם הוא על ידי. עוררתי את בעל-התשובה ואמרתי לו: אל תתמהמה, לך אחרי, ותכניס ידך לתגורה שלי. הלך אחרי. כשבאנו אל הדלת ראינו שהיא פתוחה וכולם ישנים בתרדמה עמוקה. באנו אל השער וראינו, שגם שומר השער ישן והמפתח בחור הדלת. פתחתי את השער ויצאנו בשלום. וגם מן העיר יצאנו באין מפריע. הלכנו כל הלילה ולא ידענו אנה אנחנו הולכים.

בבוקר באנו לכפר אחד שם דר יהודי. הלכנו אל ביתו לנח מעט מן הדרך. נודע לנו שלא תעינו. הלכנו ישר לעיר זלוטופולי, ואחר ג' ימים באנו אל זלוטופולי ונשכרתי שם לשמש. בעל-התשובה נעשה יהודי שלם ושלחתיו למקום אחר.

בסיום הסיפור הפטיר הסבא באזני החסיד ואמר לו: — תדע שמשפטי השם יתברך נסתרים משכל האנושי. רק מי שיש לו אמונה שלמה בהשגחה הפרטית מבין שכל הרעות הן טובות.

ובכלל אמרם: "חייך קודמין" הוא, שימכר קרקעות ומטלטלין ויכלכל את שיבתו ויזכה נפשו לשכן כבוד בארץ הקדש, ויטל חלק בראש לשלח לעולם הבא מעדנים לנפשו, ואל יחוש כל-כף על בניו להניח להם כל חילו, פי אדם קרוב אצל עצמו ותיו קודמים. ואם גבור בארץ יהיה זרעו — דור ישירים יבך, ואם ירחיב השם את גבולו, אז פתוח יפתח את ידו ככרפת השם אשר נתן לו. אבל אם קצור קצרה ידו — חיי וחי בני ביתו קודמין לכל אדם, ומה גם אם יש לו חובות ואינו פורע ומרבה בצדקה פי לא לרצון יהיה. על-כל-פנים אי אפשר לומר: "ונקה", אפלו עני המתפרנס מן הצדקה מלתן פרוטה לצדקה בכל יום קדם תפלה לקיים מה שנאמר (תהלים יז טו): "אני בצדק אחזה

לע"נ אליהו בן פהימה ז"ל פניך": פלא יועץ

"ומכבדי אכבד" כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו ביציאה לביהכנ"ס בכריעה גדול שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם לבד. **חובה!** ו"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו **מודים**.

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בביה"כ "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

* לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחוף 2

לרפואה ותצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחח, שלמה בן הלה, מרלוק מרים בת מזל, דוולת רחל בת מרלוק מרים, איתן בן בלורית, מאיר בן רחל, ציון בן מזל, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

ארי' ר' אביעטט שמ"י בן אשה, אליהו בן שרה, דינה כח יוכבד, שרה בת רחל, שמואל בן שרה, מאהו בן דולת, ישראל בן נחמי, מרים בת חייכל, ר' בכא בנימין בן אברהם בלתיאן, אברהם בן נחמי, יונה כינה בת נחמי, איציק בת מאיר, דוד בן רחל, אמה בן אמה, אהובה בת מרימה, שמואל בן אמה

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרון הי"ו העלון יוצא ע"י הקרן "ותומכיה מאושד" העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 לע"נ עדנה בת מלכה ע"ה

לרפואת מאיר בן רחמה	לרפואת זיו בן מזל הי"ו	לרפואת מיכה בן מסעודה
לרפואת הילד יואל בן אביבה	לרפואת משה בן זוהרה הי"ו	לרפואת רפאל בן כולה הי"ו
לרפואת זכריה בן מזל הי"ו	לרפואת ברכה בת קלרה	לרפואת שולמית בת יהודית

כַּנְיָנִי בַּיִת לֹזִי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

בחוקותי
גליון מס' 535

יציאת שבת: י"ם 20:17, ת"א 20:19

כניסת שבת: י"ם 18:59, ת"א 19:15

נלמד מהפרשה

בימי שלטון המנדט הבריטי בארץ ישראל, הגיע בחור צעיר אל הגאון רבי זליג ראובן בנגיס זצ"ל, ושאלה "כבודת משקל" בפיו: מתלבט הינו לאיזו מחתרת להתגייס - להגנה או לאצ"ל... "מדוע לא תתגייס לשתייהן גם יחד?" הציע הרב בתמימות מעושה. "לא ניתן לעשות זאת", הסביר הבחור, "שתי מחתרות אלו אויבות זו לזו, ושונות לגמרי במטרותיהן ובדרכי פעולתן". הוא הוסיף והרחיב אודות המחתרות, וכשסיים, ציפה לתשובת הרב. או אז, חייך אליו הרב בנגיס ואמר בשנינות ירושלמית: "מדוע לא תצטרף גם להגנה וגם לאצ"ל - פשוט תחזור לגמרא שעליה נאמר 'תורה מגנא ומצללא'".

דיוני ממשלה והתייעצויות לאין ספור מתקיימות מדי יום בנושא בטחון מדינת ישראל. הכל מטכסים עצה כיצד למנוע פיגועים ולהביא סוף סוף שלום לארץ. אומרת התורה הקדושה: "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם" - "וחרב לא תעבור בארצכם". **זה הפתרון, ואין בלחץ!** המפתח לשלום אינו נמצא בידיו של ראש ממשלה זה או אחר. **הוא נמצא בידיים שלנו!** כאשר נקיים פסוק זה, לא יהיו לנו אויבים, וכיון שכך, הצורך בהשתדלות ביטחונית יתייחר. מדוע מקימים צבא? בשביל להילחם עם אויבים! אם אין אויבים, אין צורך בצבא. ישנן מדינות בימינו, אשר יושביהן אינם יודעים כלל כיצד אוהזים בנשק, היות שאין להם צורך בו. ואילו מאז שקמה המדינה הקטנה שלנו, סופגת היא דם ומלחמות, והכל מכיוון שאנו עם ישראל, וחייבים אנו לשבת ולעסוק בתורה, ואם לאו, ניתכות גזרות, ואז לא נותרת לנו ברירה אלא לאמן חיילים לשדה הקרב. כיום, שלא הכל שומרי תורה ומצוות, יש צורך בצבא. אך יחד עם זאת חייבים להרבות תורה, שהרי גם כעת הצבא אינו יכול, בצורה טבעית, לעמוד מול כל המדינות, ורק בזכות לומדי התורה הם מצליחים. אלה המייאשים עצמם ואומרים "אין מה לעשות, נגזר עלינו לחיות בצל הטרור", אין להם אמונה, או יותר נכון אינם רוצים להאמין, שהרי אנו אומרים כל יום בתיקון חצות "עונותינו הטו אלה ופשעינו האריכו קיצנו וחטאתנו מנעו הטוב ממנו". הסיבה שאנו כבר אלפיים שנה בגלות, נובעת מהפשעים והחטאים שלנו, שהרי אם לא היינו עושים עוונות, מזמן היינו נגאלים, ויושבים איש תחת גפנו ותחת תאנתו.

עמל התורה

"אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"

ומפרש רש"י: שתהיו עמלים בתורה. מן הגאון הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל בספרו "אור לציון" מסביר את דבר רש"י: עמל התורה פירושו להתעייף מלימוד התורה, על דרך שאמרו "את עמלנו אלו הבנים", כמו שאדם עמל עבור בניו וטורח בשבילם יותר מכוחותיו הטבעיים, מנדד שינה מעיניו, ולפעמים נשאר ער לילות שלמים וטורח הרבה בטיפולם. כך צריך להיות בלימוד התורה וזה עמל, וכל עוד שחש האדם שיכול ללמוד חייב לעסוק בתורה.

וכתב הרמב"ם (הלכות ת"ת פ"ג): אין דברי תורה מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהם. ולא באלו שלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד ולא ייתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה.

סיפר ת"ח שפעם אחת הוצרך לנסוע באופן דחוף לביתו של מרן שר התורה הגר"ע יוסף זצוק"ל בירושלים, על מנת שיחתום על טופס מיוחד.

הגעתי לביתו של הרב בשעה 8:30 בבוקר. נקשתי בדלת. רעייתו הרבנית מרגלית ע"ה פתחה את הדלת. שאלתי: היכן הרב? הוא ישן, ענתה הרבנית - הרב ביקשני להעירו בשעה 9:00. ישן? תמהתי - בשעה 8:30? הרבנית שראתה פליאתי הסבירה: אתמול בחצות הלילה התקשרו לרב מארה"ב ושאלו שאלה בעניין דחוף, הרב התייחס בכובד ראש לשאלה, ועיין בספרים עד השעה 7:00 בבוקר (!) לאחר מכן ענה את התשובה לשואל ומיד התפלל שחרית. ובשעה 8:15 הלך לישון ובקש להעירו ב-9:00 בבוקר.

זוהי דוגמא אמיתית לעמל התורה. אנו אומרים מידי יום: "אלוקי נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה..." מי מאיתנו יודע עיתו? מי יכול להבטיח לאדם שנכונות לו עוד שנים רבות לחיות? אין זה משנה מה גילך ומצב כוחותיך. התעניין היכן ניתן לקבוע עיתים לתורה, והחשוב: לא להתמהמה! לא לדחות למועד מאוחר יותר. חז"ל לימדונו: "טעמו וראו כי טוב ה'" רק הטועם יכול לחוש ולהרגיש ערבות ומתיקות. כל ההסברים לא ימחישו את העוצמה של הטעם. כך גם בלימוד תורה מי שמוסר נפשו למען תורה, יחוש במתיקות שבתורה. אדם שיושב וקובע עיתים לתורה, אינו דומה לאדם שאינו לומד תורה. והדבר בא לידי ביטוי בשלוות הנפש, בהתנהגותו, בדיבור ובאורח חייו. אדם שהשתתף בשיעור תורה חייב להיראות אחרת, זה חייב להשפיע על מידותיו. ולעולם לא מאוחר!!!

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

בזכות שמירת השבת

לו עונש כבד, אך ר' יוסף לוי ענה לו שוב: "מי שמפחד מאלקים, אינו מפחד מקצין טורקי".

"אמנם אמרתי לקצין שלא תבוא" - ענה הערבי "אבל הוא לא רצה להאמין לי".

השומר ירד מן הסוס וקשרו לעץ התאנה שבחצר, ויצא לחפש לו סוס אחר כדי לשוב אתו לפרדס של ר' יוסף.

נקל לשער, איפוא, את כעסו ורוגזו של הקצין הטורקי בראותו את השומר חוזר בגפו, ובשמעו את תשובת השומר, השאיר שני חיילים לשמור במקום והחליט לחזור עם חייליו למחרת בבוקר.

למחרת הופיע ר' יוסף בפרדס רכוב על סוסו, והתיצב לפני הקצין הטורקי.

"מדוע זה לא באת אתמול כששלחתי לקרוא לך?" הרעים הקצין בקולו.

"הנני מצווה על ידי מי שהוא גבוה ממך לא לבוא" ענה לו ר' יוסף לוי בקול שקט ותיקיף.

"מי הוא זה שציוה עליך לסרב לפקודה?" אלקים - והמשיך "אם כבוד הקצין היה מקבל פקודה מהסולטן ירום הודו והיה בא קצין ומצוה אחרת, למי היית מציינת? - הלא גם אתה מאמין שאלקים הוא מלך על כל המלכים ופקודותיו מחייבות את כולם".

"ומהו הנפט שמצאתי אגור בפרדסך, האם גם זה מצות אלקים?" שאל הקצין ברוגזה.

"בודאי", ענה ר' יוסף לוי בשקט. "כלום יעלה בדעתך כי אאגור נפט עבורי ואסכן את חיי?"

כל זה הכנתי עבור העניים שיש להם משפחות גדולות ואין להם במה לחמם את האוכל לילדיהם. תוכל לשאול ביפו ובירושלים אם חי אני בשבילי או בשביל העניים".

"האם לא ידעת שאתה עובר על החוק וצפוי לעונש כבד?" - המשיך הקצין לשאול.

מי שדואג לעניים ולנצרכים - אלקים יגן עליו, ואם גם אתה תעזור לי לקיים מצוה זו - אלקים יגן גם עליך. ועתה בזמנים קשים אלה של מלחמה כולנו זקוקים לעזרת האל-ל".

המשפטים האחרונים רככו קצת את הקצין הנוקשה ועל פניו הופיע חיוך קל.

לאחר הפסקה קצרה אמר לר' יוסף לוי: "אני בעצמי מאמין באלקים ומכבד אנשים מאמינים. אם היית בא אתמול, לא הייתי מאמין לדבריך. אבל מכיון שנוכחתי שאתה מאמין באמת ובתמים באלקים, ואפילו מוכן לסכן את חייך ולא לעבור על ציוויי - מזה אני למד, כי

אכן איש ישר וירא אלקים אתה. ולכן אני מודיע לך שאני משחרר אותך ומשאיר את הנפט ברשותך, למען תוכל לעזור לאלה המסכנים שאלוקים רוצה שנעזור להם".

הקצין הטורקי וחיליו עלו על הסוסים, הצדיעו לר' יוסף לוי שעמד נדהם ונרגש ועזבו את הפרדס.

ר' יוסף לוי עמד בדיבורו וחילק את הנפט לעניים ולמוסדות מבלי להשאיר לעצמו אפילו פח אחד. אכן, זכות שמירת השבת עמדה לו לר' יוסף לוי חגיז.

בימי מלחמת העולם הראשונה שלטו בארץ ישראל הטורקים. באותה עת יצאה גזרה מאת הממשל כי כל האוגר נפט מעל הכמות הנדרשת לתצרכתו היומית יענש בכל חומר הדין, ואף צפוי לעונש מוות.

רבי יוסף לוי חגיז, איש ירושלים היה איש אמיד ובעל אמצעים. בגלל הרעב בירושלים העתיק האיש את מגוריו ליפו. בחושו המסחרי המפותח הבין שהנפט עתיד להיות מבוקש ביותר בזמנים של מלחמה, לכן קנה כמות רצינית של פחי נפט והחביאם בתחתית הבאר באחד מפרדסיו שהיה בפתח תקוה.

באחת השבתות הופתע השומר הערבי שהופקד על הפרדס לראות פלוגת חיילים טורקים נכנסת לפרדס ועורכת בו חיפוש יסודי. והנה אחד החיילים השתחל לתחתית הבאר אשר בפרדס וגילה את מחבוא הנפט.

השומר הערבי החויר בידעו מה צפוי לר' יוסף, בעל הפרדס.

השומר מגגם מספר מילים לעבר הקצין הטורקי ששאלו מי הוא בעל הפרדס, אך מחוסר ברירה נאלץ השומר לספר לקצין שבעל הפרדס גר ביפו ובא לפרדסיו בפתח תקוה לעתים מזומנות.

"קח מהר את הסוס ורכב אל ביתו של בעל הפרדס", ציוהו הטורקי, "ואמור לו שבפקודת האמפריה הטורקית עליו לבוא ולהתיצב מיד בפני, שאם לא כן - רע ומר יהיה גורלו".

"אבל", התחנן השומר, "בעל הפרדס הוא יהודי, והוא לא יבוא בשבת, כי אסור ליהודים לרכב על סוס בשבת".

דבריו של השומר העלו את חמתו של הקצין הטורקי והוא החל לצרוח בחמת זעם: "רוץ מיד והבא לכאן את בעל הפרדס - ואם לא יבוא מרצונו הטוב, אני כבר אדאג להביא אותו" והוסיף: "לפקודתו של קצין טורקי עוד לא העז בן אדם לסרב".

באין ברירה התישב השומר על הסוס ויצא בדהירה ליפו. אחרי רכיבה של שעות מספר הגיע השומר הערבי לשכונת נוה צדק ביפו, ומצא את ר' יוסף לוי יושב וסועד את סעודת שבת ומזמר בנחת את זמירות השבת.

מבוהל ומפוחד, סיפר השומר לר' יוסף לוי את דבר גילוי מחבוא הנפט בתחתית הבאר, וכי יש בידו פקודה דחופה מהקצין הטורקי בדבר התיצבותו של ר' יוסף לוי.

ר' יוסף לוי לא גילה שום סימני בהלה או פחד, גמר את זמירות השבת, וברך ברכת המזון בנחת כאילו דבר לא קרה.

בסיימו את ברכת המזון פנה לשומר ואמר: "ראשית התר את הסוס מהמושכות וקשור אותו אל העץ שבחצר. מי התיר לך לרכב על הסוס שלי בשבת, הלא הזהרתך כמה פעמים שלפי הדין היהודי גם הסוס מצווה לנוח בשבת. ועתה, קח לך חמור או סוס בשוק של יפו וחזור לפרדס, אמור לקצין שאצלי שבת היום וצו האלקים מחייב אותי יותר מהפקודה של קצין טורקי".

נתחלחל השומר ורועד מפחד אמר שבודאי יהיה צפוי

פינת ההלכה - הלכות ספירת העומר

- א. המתפלל ערבית עם הצבור מבעוד יום בימי הספירה, סמוך לחשכה, וסיימו התפלה בבין השמשות, וברצונם לספור מיד ספירת העומר בבין השמשות טרם ילכו לביתם, והיחיד הזה נוהג בכל לילה לספור העומר אחר צאת הכוכבים, כמנהג המדקדקים במצות, אך מאידך הוא חושש פן ישכח לספור בביתו, ויפסיד לגמרי את מצות ספירת העומר בשאר הלילות, טוב שיספור עם הצבור בלי ברכה, ויחשוב ויתנה בדעתו לאמר: אם אשכח לספור בלילה בביתי, הריני סומך על ספירה זו לצאת בה ידי חובתי, ואם אזכור בלילה לספור העומר, אני מכוין שלא אצא ידי חובת ספירת העומר במה שאני מונה עכשיו עם הצבור. ואז כשיזכור בלילה יספור בברכה כמנהגו הטוב לספור אחר צאת הכוכבים.
- ב. מי שנסתפק אם ספר העומר בלילה הקודם, (וביום הקודם לא נזכר מספירת העומר כלל), או שנסתפק אם ספר אתמול את המספר הנכון או לא, (ולא ספר ביום את המספר הנכון), בכל זאת יוכל לספור מכאן ולהבא בברכה, מטעם ספק ספיקא, שמא באמת ספר העומר בלילה הקודמת, ואם תמצא לומר שלא ספר, שמא הלכה כדעת ר"י בעל התוספות, שכל לילה ולילה מצוה בפני עצמה היא. ונוסף על זה שיש לנו דעת הרמב"ם והראב"ה דסבירא להו שעיקר מצות ספירת העומר גם בזמן הזה מדאורייתא, וספיקא דאורייתא לחומרא.
- ג. אם היה עומד בבין השמשות [אחר השקיעה], ונזכר בבירור שלא ספר אמש ספירת העומר, וגם במשך היום לא נזכר מזה, יספור מיד הספירה של אמש בלי ברכה, ואחר צאת הכוכבים יספור בברכה. ונכון שבאופן כזה יזהר שלא יספור העומר בכל יתר הלילות אלא לאחר צאת הכוכבים, שלא יהיה כרתתי דסתר. וכל זה דוקא באופן שנזכר בבין השמשות שלנו, שהוא שלש עשרה וחצי דקות זמניות אחר השקיעה, אבל אם נזכר לאחר מכן, אף על פי שהוא נוהג להחמיר במוצאי שבת כדעת רבינו תם, אין לצרף בזה סברת ר"ת וסיעתו להרשות לו לספור מכאן ואילך "בברכה". אלא מכאן ואילך יספור בלא ברכה. שספק ברכות להקל.
- ד. מיום שביעי ואילך צריך לספור גם שבועות, ונחלקו הפוסקים אם די בספירת הימים, או שספירת שבועות מעכבת, ולכן אם ספר הימים ולא ספר השבועות, או שבועות ולא ימים, אם נזכר באותו לילה יחזור ויספור בלא ברכה, ואם לא נזכר עד הלילה שאחריו ימנה משם והלאה בברכה, כדין המסופק אם ספר העומר, שסופר בברכה מטעם ספק ספיקא.
- ה. אונן שמתו מוטל לפניו שפטור מכל המצוות שבתורה, [אפילו אם מסר את הטיפול בקבורה לחברא קדישא], ולכן לא ספר ספירת העומר בלילה, יספור ביום בלי ברכה לאחר קבורת המת, ואז יספור מכאן ולהבא בברכה. ואם לא ספר גם ביום, יספור מכאן ולהבא בלי ברכה. ואם האונן רואה שישאר באנינותו לילה ויום, כגון שבית הקברות רחוק מן העיר, וכיוצא בזה, יספור ספירת העומר בלי ברכה, בעודו אונן, (לאחר שנמסר המת לחברא קדישא), ויעיל לו לספור בשאר הימים בברכה.

  - ו. ספירת העומר צריכה להיות בדיבור בפיו ובשפתיו, אבל בהרהור לא יצא, שהרהור לאו כדיבור דמי. ואם הרהר בלבד, יכול לברך אח"כ, ולספור ספירת העומר בביטוי שפתיים. ולתחלה צריך להשמיע לאזנו, ואם לא השמיע לאזנו יצא.
  - ז. הכותב במכתב בלילה "היום טו"ב לעומר", ושכח לספור העומר בפיו לילה ויום, סופר בשאר הלילות בברכה.
  - ח. הלומד בשלחן ערוך אחר השקיעה [קודם צאת הכוכבים] בליל שמיני לספירה, לפני שספר את העומר, וקרא מה שכתוב בשלחן ערוך: "ובימים השמיני יאמר היום שמונה ימים לעומר שהם שבוע אחד ויום אחד", רשאי לחזור ולספור את העומר בברכה אחר צאת הכוכבים.
  - ט. מי שחבירו שאל אותו כמה הלילה לעומר, ואמר מחר יהיה כך וכך, נראה שיספור אחר כך בברכה. וכל זה קודם שיגיע למספר שבועות, אבל אם היה משבוע אחד ואילך, והשיב רק מספר הימים בלא שבועות, חוזר וסופר בברכה באותו ערב. משום ספק ספיקא.
  - י. מי ששכח לספור ספירת העומר בליל ששי, ולמחרת התפלל ערבית וקיבל שבת מבעוד יום, ונזכר לאחר שהתפלל ערבית, וטרם שקעה השמש, יספור בלי ברכה, ויוכל אחר צאת הכוכבים של שבת לספור בברכה את ספירת העומר של שבת. וכן שאר הלילות ימנה בברכה.

פרפראות לתורה

"אם בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם"

דרשו רבותינו (תורת כהנים, הובא ברש"י) אם בחוקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה. בספר "נחלת אבות" לגאון רבי יוסף משאש ע"ה ("ח"ג דרוש קמ"ה) מסופר על אחד מבעלי התוספות, רבי יחיאל מפריז זצ"ל. בבית הסמוך לו הגיע לגור, בשכירות, יהודי מפורטוגל שהגיע לפריז לרגל עסקים. היתה להם חצר משותפת ששימשה את שני הבתים, כנהוג בימים ההם. היהודי הזה, שעסקו בפורטוגל היו עם גויים, התרחק משמירת תורה ומצוות, וכמו שנאמר (תהלים ק"ו): "וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מִעֲשֵׂיהֶם". עם חלוף הימים הוא למד להבחין באישיותו המרוממת של שכנו, בקדושתו, בעמלו בתורה, ומעל לכל: בשמחת החיים שיש לו. אותו הִרְגָּשׁוּת חשה אשתו כלפי אשתו של רבי יחיאל. פליאתם התעצמה לנוכח העובדה שהם הבחינו בסגנון החיים הפשוט והצנוע בו חיו, במאכלם הדל, ואף על פי כן - צהלתם בפניהם, תמיד, והם מגדלים בנים ובני בנים בשמחה וטוב לבב.

באחד הימים הוא לא יכל עוד להתאפק. סר לביתו של רבי יחיאל ושאל: "יאמר לי מר! לשמחה מה זו עושה? הנה אני עשיר גדול, בעל נכסים, ואף על פי כן הנני חי בדאגה מתמדת. בכל יום אני דואג דאגת המחר, האם אצליח למכור את הסחורה שקניתי וכדומה. אין לי שמחת חיים. וְאֵלּוּ אַתָּה חַי בְּפִשְׁטוּת, אוכל לחם פשוט, פרנסתך אינה מסודרת, ואף על פי כן הצהלה תמיד על פניך, וְנִדְּמָה כְּמִי שֵׁשׁ לוֹ אוצרות תבל. האם תוכל לגלות לי מהו סוד השמחה שלכם?"

נענה רבי יחיאל והשיב לו במשול:

שני בני אדם עובדים בשדה בזיעת אפיים. האחד עובד לפרנסתו בשדה של אחרים, ואלו השני עובד בשדה שלו, הוא בעצמו בעל הבית על השדה ועל הפירות שעתידיים לצאת ממנה. איזה מהם שמח יותר? פשיטא שהשני, שעובד בשדה שלו!

זה שעובד בשדות אחרים אין לו כל שמחה מעצם העבודה. הוא מרגיש שהוא עבד של אחרים, שאין לו מִשְׁלָל עֲצָמוֹ כְּלוֹם, זולת הפרוטות המעטות שבעל הבית נותן לו בשכרו. לא כן מי שהוא בעצמו בעל הבית, הרי הוא מרגיש שמחה בעמלו. הוא יודע שכל טרחה משתלמת משום שהפירות שלו יצאו משוכחים יותר.

וזהו יסוד ההבדל בין שנינו: אתה עובד ב"שדה שאינה שלך", לכן אין לך שמחה, וְאֵלּוּ אֲנִי עוֹבֵד ב"שדה שלי" ולכן יש לי שמחה. אף אחד לא נשאר בעולם הזה לנצח. בְּבֹא הַיּוֹם כּוֹלֵם יוֹצֵאִים מִפֶּה. נמצא, אפוא, שכל מה שאתה טורח ומתייגע להרבות את העולם הזה שלך - הרי זה טרחה על שדה שאינה שלך.

כשיגיע היום לא יוכל אף אחד לומר: 'חכו רגע! אני מוכן לשלם כסף...' יאמרו לו: 'גם תשלם כסף וגם ניקח אותך...' הוא ייקח את הפרופסור המומחה ביותר, ישלם לו טבין ותקילין על הניתוח הפרטי, והניתוח לא כל כך יצליח... בר מינון, החולה מת. לקה בכפליים.

אני עובד על העולם הבא שלי. **כשאני לומד תורה, ומקיים מצוות, הריני עמל על ה"שדה שלי", שאיננה שייכת לאף אחד אחר זולתי, והיא תישאר שלי לעד ולנצח נצחים.** כל עמל בתורה וכל יגיעה בקיום מצוות, מגדילים את הפירות שלי בעולם שכולו טוב, בעולם שכולו ארוך.

"אם רוצה גם אתה להרגיש שמחה בחיים", סיים רבי יחיאל את דבריו, "תתחיל לעבוד על המקום האמתי ששייך לך, ולא על מקום שמחר יוציאו אותך ממנו בעל כרחך, בין תרצה בכך ובין לא!"

"פְּקוּדֵי ה' יִשְׁרָיִם מִשְׁמַחֵי לֵב" (תהלים י"ט, ט). מי שעסוק בפקודי ה' - מגיע לידי שמחה אמיתית, משום שהוא עסוק בטיפוח ה"שדה שלו", ה"רשומה בטאבו" על שמו.

מתמדי התורה

ואמרתם פה לחי רבי שמעון בר יוחאי

מה בגליון?

חמדת ההלכה: הארכנו בדין פטור תורתו אומנתו, שפטור מתפלה, האם פטור גם מקריאת שמע, וטעם הדבר דוה דאורייתא וזה דרבנן, יישוב האחרונים סברת הרמב"ם בזה, הכוונה שהפסיק לצלויי פלוגתת האחרונים מהו לצלויי, מי שמפסיק לק"ש אם יכול כבר גם להתפלל, פלוגתת הפוסקים בזה וסברתם.

חמדת הדרוש: ד' יישובים נפלאים ועמוקים בדברי רשב"י שלא עשה דוד אותו מעשה אלא להורות תשובה, הא אין אומרים לו לאדם חטא בכדי שיוכה חבירך, א- תי הגבורות ארי, ב- תי הבאר שבע, ג- תי המרגליות הים, ד- תי מחמדי התורה.

ה' יישובים על קושיית העולם היאך אכל רשב"י מהעץ חרובים ולא חשש לערלה, א- תי הבית יצחק, ב- תי הגבעות עולם, ג- ה' תי מחמדי התורה.

ד' ביאורים מ"ט דווקא רשב"י שאל אי תפלת ערבית רשות או חובה, א- ביאור הישועות יעקב, ב- ביאור הענין יוסף, ג- ביאור החיד"א, ד- ביאור מחמדי התורה.

חמדת המועד: י"ט חידושים ופרפראות בדברי הרשב"י בש"ס ובפוסקים בהלכה ובאגדה.

נחמד ונעים: ד' ביאורים במשנת רבי עקיבא אשרים ישראל, א- ביאור החת"ס, ב- ביאור הבן יהודה, ג- ביאור הילקוט הגרשוני, ד- ביאור מחמדי התורה.

חמדת התורה: מעלת קביעות עתים לתורה במשנתו של רשב"י, חידוש הקובע עתים הרי הוא כמחצה על מחצה, וצריך האדם ללמוד.

לחידודא: שאלות וחקירות הלכתיות ע"ד החידוד בש"ס ובפוסקים.

חמודי שי: רעיונות על הפרשה מתובל בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים.

בהתוס' (ברכות טו), מאשר לומר דמה שאמרו שאין מפסיקין היינו לתפלה שלנו, אולם תפלה קצרה מפסיקין, וצריך עיון, והדרא קושיא על הרמב"ם דלשיטתו היה צריך להפסיק גם לתפלה.

הכרח הרש"ש דרש"י נקט כאן כשיטת הרמב"ם דתפלה דאורייתא

וראתי דבר חידוש, בחידושי הרש"ש (שבת שם), דממה שכתב רש"י בטעם החילוק בין ק"ש שמפסיקין לתפלה שאין מפסיקין, דקריאת שמע דזמנה דאורייתא ובשכבך ובקומך מפסיקין, ואין מפסיקין לתפלה, וביאר הרע"ב דהיינו דבתפלה אין לה זמן קבוע דאורייתא, הרי דדייק רש"י לומר החילוק דבק"ש "זמנה" דאורייתא משא"כ תפלה, הרי דרק לגבי הזמן לאו דאורייתא, אולם גוף התפלה משמע דסבירא ליה דדאורייתא הוא וכשיטת הרמב"ם.

ולפי זה, שפיר יתורץ קושייתנו על הרמב"ם, די"ל דרק זמנה לאו דאורייתא, ולכך אין מפסיקין דסבירא ליה דזמנה לאו דאורייתא, ועדיין איכא שהות אח"כ להתפלל, משא"כ ק"ש דזמנה דאורייתא, הרי דמפסיקין עתה בכדי שלא יעבור הזמן, כנלענ"ד.

וראתי **בשאגת אריה** (סי' י"ד), שנתקשה על הרמב"ם גם בכהאי גוונא, ומכוח האי קושייתא הכריח שלא כדעת הרמב"ם, ומכאן ראה דתפלה לאו דאורייתא.

ראיית המגן גבורים דרש"י סבירא ליה כהרמב"ם ומקורו מהירושלמי

ובמגן גבורים (סי' ע' ס"ק ט'), האריך בגוף האי דינא, והביא דכבר הוא מבואר בירושלמי (פ"ק דשבת ה"ב) דאייתא התם על הא דמפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה, רבא אמר לק"ש דאורייתא ותפלה דרבנן, אמר רבי בא ק"ש זמנו קבוע תפלה אין זמנו קבוע, והיינו שרבי בא מפרש דברי רבא שסבר דתפלה ודאי דאורייתא, רק דזמנה לאו דאורייתא, ובוה ביאר השלטי גבורים כהנ"ל מדברי

פטור של תורתו אומנתו בק"ש ובתפלה

בעובדא דרבי שמעון והמעה (שבת לג): איתא הכי, שכשישבו במעה, היו רבי שמעון

ובנו אלעזר מורידים בגדיהם, כדי שלא יבלו הבגדים, ויושבים מכוסים בחול עד צווארם, ובזמן התפלה לבשו בגדיהם והתפללו, וכלשון הגמרא "בעידן צלויי לבשו ומיכסו", ולאחר התפלה שוב הורידו בגדיהם, ע"כ הצריך לעניננו.

קושיית התוס' דרשב"י לא היה מתפלל משום דתורתו אומנתו

והקשו התוס' (שבת יא. ד"ה כגון) על דברי גמרא אלו, ממה שאמרו התם, בדין אם מפסיקין לימוד תורה, דדין הוא דמפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה, (דזמן קריאת שמע דאורייתא הוא, ותפלה לאו דאורייתא- רש"י), ואמר רבי יוחנן, שכל דין זה דמפסיקין רק לקריאת שמע ולא לתפלה, היינו דווקא רבי שמעון בן יוחאי וחביריו שתורתם אומנתם.

תירוץ התוס' דצלויי קריאת שמע הוא

הרי, דרבי שמעון רק קרא קריאת שמע ולא היה מתפלל, והיאך אמרו בעובדא דרבי שמעון הנ"ל, שהיה פושט בגדיו בעידן צלויי, היינו בשעת התפלה, הא לא היה מתפלל רק קורא קריאת שמע, **ותירוץ התוס',** דמה שאמרו בעידן צלויי היינו קריאת שמע, (ויעו' בגליון הש"ס להגרעק"א שציין להתוס' ברכות טו. בד"ה כמאן) דצלותא קאי אתרת, תפלה וקריאת שמע.

קושיא להרמב"ם דתפלה דאורייתא היאך פסק דמפסיקין לק"ש ולא לתפלה וכך פסקו, הרמב"ם (פ"ו מהל' תפלה ה"ח, ופ"ב מהל' ק"ש ה"ה), והמחבר (א"ח סי' ק"ו ס"ב), דמי שתורתו אומנתו כגון רשב"י וחביריו מפסיק לק"ש, ואינו מפסיק לתורה.

וטרם שנרחיב הדיבור בהלכה זו, יש לציין בכאן קושיא נפלאה, שהקשו האחרונים, דלמאי דפירש רש"י דמפסיקין לק"ש ולא לתפלה, דהיינו טעמא דק"ש דאורייתא ולכך מפסיק, משא"כ תפלה דלא דאורייתא הוא, הרי דלשיטת הרמב"ם (פ"א מהל' תפלה ה"א), דתפלה דאורייתא, הרי דגם היה צריך להפסיק לתפלה, והיאך פסק הרמב"ם דמפסיקין לק"ש ולא לתפלה.

תירוץ היד דוד דתפלה דאורייתא ונוסח התפלה לאו דאורייתא הוא

וראתי ביד דוד (לר' דוד יוצנאים ז"ל- שבת יא), שיש לתרץ, דחיוב התפלה יוצא האדם בכל תפלה, דנוסח התפלה לאו דאורייתא, והרי אם כן יש לתרץ, דמה שאין מפסיקין לתפלה היינו תפלה בנוסח שלנו, אולם ודאי שתפלה קצרה בכל נוסח שרוצה האדם, להרמב"ם מפסיקין כיוון דדאורייתא.

וכתב, דבוה נמי יתיישב קושיית התוס' הנ"ל, דמה שאמרו דרשב"י לבש בגדים להתפלל, הכי נמי דקאי להאי תפלה קצרה שחייב דאורייתא, ולא נצטרך ליישב דהיינו קריאת שמע, שסתימת הלשון לא משמע דקאי על ק"ש, אלא על תפלה, ולהנ"ל יתיישב דקאי על תפלה, רק על תפלה קצרה שהוא דאורייתא ולזה היה גם רשב"י מפסיק.

קושיא על תירוץ היד דוד

ולענ"ד תימה הוא לומר כן, דהן לשון הגמרא מפסיקין לק"ש ולא לתפלה, והן לשון הרמב"ם והמחבר כן הוא, שסתמו ולא חילקו בין תפלה קצרה לתפלה שלנו, והרבה פשוט יותר לומר דצלויי קריאת שמע, וכפי שציין הגרעק"א שמצינו כן

לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי

קדם ידידינו הדגול והנעלה רודף צדקה וחסד

ה"ה הרה"ג ר' שלמה יוסף געליבטער שליט"א

לרוענץ- נוי יארק

אשר הוזיל מכיסו זהב ספיר ויהלום ונטל על עצמו להיות פטרון הגליון לכבוד התנא האלקי רשב"י להגדיל תורה ולהאדירה לאלפים ולרבבות בכל קצוות תבל

לעילוי נשמת אמו האשה החשובה מרת **ביילא ליבא** בת הרב **אברהם מאניש** ע"ה נלב"ע י"ב ניסן תשע"א תנצב"ה

לעילוי נשמת אביו הדגול הרב **יהודא ארי' בן הרב משה מרדכי** ד"ל נלב"ע ג' מרחשוון תשל"ד תנצב"ה

ויהי רצון שזכות התנא האלוקי רשב"י וזכות זיכוי הרבים יעמוד לו ולזרעו אחריו להתברך בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות ובכל אשר יפנה ויעשה יצליח ה' דרכו וירווח רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו בניים ובני בניים עוסקים בתורה ובמצוות ושפע עד בלי די

הרש"ש, דלכך נקט רש"י רק זמנה דאורייתא.

יודוקה מלשון בעידן צלוי דקאי על ק"ש ולא על תפלה

ואפשר להנ"ל, שידוקה כתירוץ התוס' דקאי צלוי על ק"ש ולא על תפלה, מלשון הגמרא בעובדא דרבי שמעון דאיתא התם ב"עידן" צלותא היה לביש ומיכסי, ואי נימא דמפסיקין רק לקריאת שמע שהוא וזמנה קבועים משא"כ בתפלה שאין זמנה קבוע אין מפסיקין, לכך כיון דלשון הגמרא בעידן צלוי הרי דאיירי בזמן קבוע, הוכרחו התוס' לומר דקאי על ק"ש ולא על תפלה, כנלענ"ד.

ולדינא, פסק המחבר דכיון שאין בזמן הזה מי שתורתו אומנתו כרשב"י, מפסיקין בין לק"ש ובין לתפלה, והמלמד תורה לאחרים אינו צריך להפסיק אפילו לקריאת שמע **דברי הר"ן**, ומכל מקום יקרא פסוק ראשון, והוסיף **המגן אברהם** שיראה המלמד ללמד פסוק שמוזכר בו יציאת מצריים.

המפסיק לק"ש אם מותר לו אח"כ להתפלל

ונחלקו עוד הפוסקים, בכהאי גוונא שהפסיק כבר לקריאת שמע, אם יכול כבר גם להתפלל או שיחזור מיד וילמד, דשיטת **המגן אברהם** (סי' ק"ז שם), דממה שכתבו התוס' דצלוי הוא ק"ש ולא תפלה הרי שצריך לחזור וללמוד ולא יתפלל, וכ"כ **הבאר היטב** (שם סק"ג), דודאי מה שאמרו אין מפסיקין לתפלה איסור הוא, דאל"כ אלא דחומרא הוא, לא קשה קושיית התוס' הנ"ל על רשב"י שהפסיק להתפלל במערה, דאולי רצה להחמיר על עצמו, אלא ודאי דאיסור יש להפסיק הלימוד בשביל תפלה, ולכך אחרי ק"ש יחזור ללימוד ולא יתפלל.

שיטת השלטי גבורים דיכול להמשיך ולהתפלל כשאינו עושה מעשה מיוחד לתפלה

אולם בשלטי גבורים (סי' ק"ו אות ד'), דודאי בסתמא מי שמפסיק לק"ש ממשיך לתפלה, מפני סמיכות גאולה לתפלה, ודווקא באם שאינו צריך לעשות שום דבר נוסף כדי שיכול להתפלל, לכך רשב"י וחביריו שהיו צריכים לאזור איזור לתפלה, (כדקיי"ל סי' צ"א) והטעם שיכסה לבו, משא"כ לק"ש לא מצאנו שיצטרך איזור, הרי דצריך להוסיף מעשה לתפלה, לכך הוכרח להתוס' לומר דרק ק"ש ולא תפלה.

אולם לדין, למאי שכתבו התוס' (שבת י. ד"ה טריחוניה), דמה שהיו צריכים איזור מפני שלא היה להם מכנסיים וכדי לכסות לבו צריך איזור, אולם לדין שיש לנו מכנסיים אין אנו צריכים איזור, הרי דלדין מי שמפסיק לק"ש מפסיק נמי לתפלה יעו"ש.

קושיא על דברי המגן גבורים

יש תימה רבתי בדברי השלטי גבורים, שכתב דלדין מי שמפסיק לקריאת שמע כיון שאינו צריך למעשה מיוחד לתפלה שאינו צריך איזור, הא כתב המחבר להדיא דבלא טעם הנ"ל דאנן מפסיקין לק"ש ולתפלה, כיון שאין תורתנו אומנתנו כרשב"י וחביריו, והוא מדברי הגמרא.

וביותר יקשה על דבריו, שכתב דמה שהלבישו רשב"י ובנו היה מטעם שלא יהא לבו רואה וכו', הא אם הוא מהאי טעמא היו יכולים להמשיך להיות מכוסים בעפר כפי שהיו עד עתה, וכבר הקשה כן **המהרש"א** בסוגיא דהתם, וכתב דמה שעשו כן הוא רק משום הכון לקראת אלוהיך, וצ"ע.

יישוב הקושיא

ואפשר לומר, ויתורץ בזה קושייתנו הראשונה, דכוונת השלטי גבורים הוא, לבאר דאפילו מי שתורתו אומנתו הים כרשב"י וחביריו, והיה מן הדין שמפסיק לק"ש יכול להמשיך בתפלה, מטעם שאינו צריך מעשה מיוחד, וכמו כן אילו לרשב"י וחביריו מכנסיים היה להם, גם היו יכולים להמשיך בתפלתם, ולכך מה שהביא המגן אברהם ראייה מדברי התוס' שכתבו דצלוי הוא רק ק"ש ולא תפלה הרי דאסור לחזור ולהתפס, אינו ראייה דהתם הטעם מפני שצריך להוסיף מעשה, ואלולי זאת היו יכולים להמשיך ולהתפלל, כנלענ"ד.

שיטת הירושלמי שלא כדעת הבבלי

ויש בגוף האי דינא אם מפסיקין לק"ש ותפלה, עוד אריכות דברים, יעויין **בירושלמי** הובא בתוס' (מו"ק ט.), שחלקו על גמרא דילן, וכתבו דמפסיקין לתפלה, ולא לקריאת שמע, ומשמע דגם זמן איכא בתפלה, וכ"מ ובעזה"י"ת עוד חזון למועד שנרחיב בדבריו אלו.

תבנא לדינא

רשב"י וחביריו- מפסיקין לק"ש ולא לתפלה, טעם הדבר- בירושלמי לרבא, דק"ש דאורייתא תפלה לאו דאורייתא, לר' בא, ק"ש זמנה דאורייתא תפלה זמנה לאו דאורייתא, וכך נקט **רש"י** כשיטת ר' בא והכריחו מזה **במגן גבורים** (סי' ע.), ו**ברש"ש** (שבת לג.), דרש"י נקט **כהרמב"ם** (פ"א מהל' תפלה ה"א), דתפלה דאורייתא רק זמן התפלה לאו דאורייתא, ובזה תירצו האחרונים דהרמב"ם פסק דין דמפסיקין לק"ש ולא לתפלה אפילו דגם תפלה דאורייתא, מ"מ זמנה לאו דאורייתא ולכך אין מפסיקין.

הא דרשב"י הפסיק לצלוי- רש"י ביאר, דהכוונה רק לקריאת שמע, ולהנ"ל דרק ק"ש יש לה זמן קבוע הרי דמוכרח כן מלשון הגמ' ב"עידן" צלוי, דמדנקט לשון זמן הרי דקאי על ק"ש (**מחמדי התורה**). **להיך דוד** רשב"י ודאי התפלל תפלה קצרה שזה דאורייתא, ומה שאמרו שאין מפסיקין לתפלה הוא לנוסח שלנו, שהיא לאו דאורייתא, ולפי זה צלוי קאי על תפלה.

מי שמפסיק לק"ש אי יכול כבר גם להתפלל- דעת **המגן אברהם והבאר היטב** שאינו יכול, **טעם הדבר** להמ"א מדכתבו התוס' דצלוי הוא רק ק"ש, הרי דתפלה אינו יכול לחזור, **הבאר היטב** כיון דאיסורא הוא והתירו רק לק"ש אינו יכול גם להתפלל, דאי נימא דרק חומרא הוא, היה אפשר לומר דמה שרשב"י התפלל היינו מחמת חומרא ולא היה להתוס' לומר דקאי על ק"ש, אלא ע"כ דאיסור הוא, דעת **השלטי גבורים**, שיכול להמשיך מטעם סמיכות גאולה לתפלה, ובתנאי שאינו צריך עוד מעשה נוסף לתפלה.

חמדת הדרוש

יישוב דברי רשב"י דלהורות תשובה עשה דוד הא אין אומרים לו לאדם חטא בכדי שיזכה חבירו

אמרו חז"ל (ע"ז ד:), והיינו

דאמר רבי יוחנן אמר רבי שמעון בן יוחאי, לא דוד ראו לאותן מעשה (בת שבע), ולא ישראל ראוין לאותו מעשה (עגל), אלא למה עשו לומר לך שאם חטא יחיד, אומרים לו כלך אצל יחיד (דוד המלך, ומהני תשובה), ואם חטאו ציבור אומרים כלך אצל ציבור (ישראל, ומהני להם תשובה).

יש לחקור, למאי דאמרו חז"ל אין אומרים לו לאדם חטא בכדי שיזכה חבירו, והאריכו בזה הרבה התוס' שבת ד. (בסוגיא דרדיית הפת יעו"ש), וה"נ היאך חטא דוד בכדי להורות תשובה, הא אין אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חבירו.

א

במצוה דרבים אמרינן חטא כדי שיזכה חבירו

בגבורת ארי (יומא-בדרשות שבסוף הספר), ו**בליקוט הגרשוני** (או"ח סי' ש"ו אות ו') **תירצו-** דלמאי שכתבו **התוס'** (שבת ד.), דאם הוא מצוה דרבים, אומרים לו חטא, וכן פסק בהגהות **הר"ף** הובא **במג"א** (סי' ל"ו ס"ק כ"ט, וסוסי"י ש"ו), וכן כתב **במחצית השקל** (סי' ש"ו), ודלא כשיטת **הרשב"א** (ח"ז סי' רס"ז), הובא **ביתא יוסף** (או"ח סי' ש"ו), דס"ל דבכהאי גוונא לא מקרי רבים, והרי בזה הורה תשובה לרבים מבני ישראל, שכל אחד ואחד שסרח וירצה לשוב בתשובה, יתבונן היאך דמהני תשובה, מדוד המלך, וישוב גם הוא, בזה אמרינן חטא כדי שיזכה חבירו, (ועו' בגבורת ארי שם שתלה זה אם חטאו ישראל בעגל או לא).

קשה לדעת המהריב"ל דרק בשב ואל תעשה התירו

וקצת קשה תירוצם, דהא כתב **המהריב"ל** (ח"ד עמ' ד'), דכל זה דלמצוה דרבים אמרינן חטא כדי שיזכה חבירו, הוא רק בשב ואל תעשה, אולם לא בקום ועשה, והכי גם ישראל וגם דוד, היה בקום ועשה, **ויש לתרץ**, למאי דאמרו בסוגיא (דע"ז שם), דהקב"ה הוא גרם להם שיחטאו בכדי להורות תשובה וגירה בהם היצה"ד יעו"ש, הרי דלאו מכוחם נעשית עבירה זו, ולא גיריה דילה הוא, ועכ"פ י"ל דהם היו שב ואל תעשה, רק הקב"ה עשה להם כן, בכדי להורות תשובה (**מחמדי התורה**).

ב

למאי דאמרו האומר דוד חטא אינו אלא טועה לא היה כאן חטא כלל

במרגליות הים (סנהדרין קז. אות ז') **תירץ-** דהנה גם במקושש מצינו שכתבו **התוס'** (בי"ב קיט.), בשם המדרש, דלשם שמים נתכוון, להורות ולפרסם עונשי האזהרות, וכמו"כ יקשה, וכי אומרים לו לאדם חטא בכדי שיזכה חבירו, אלא כיון דכלפי שמיא גליא דלא חטא, וכדברי המהרש"א שהיה מלשאצל"ג, ולא היה כאן חטא כלל, ורק לפי ראות בני אדם נראה היה שחטא, וזה עשה בכדי לפרסם העונש, ה"נ גבי דוד המלך שאמרו (שבת נו:), כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה, הרי דבעצם לא היה כאן חטא, ומה שסובבו מן שמיא שיראה כאילו חטא, הוא בכדי להורות תשובה.

ג

סוגייתנו חולקת על סוגיא דסנהדרין מהאי טעמא

בבאר שבע (סנהדרין קז: **כתב-** אהא דאמרינן (סנהדרין שם), תני דבי ר' ישמעאל ראויה הייתה בת שבע לדוד, אלא שאכלה פגה, דהרי הוא חולק על מאי דאמר רשב"י כאן, דלהורות תשובה בא, אלא דיש לומר דאיה"נ חלק ר' ישמעאל על רשב"י בהא, דסבר דליכא למימר דלהורות תשובה, דהא אין אומרים לאדם חטא בכדי שיזכה חבירו, יעו"ש עוד, הרי דלהדיא נחלקו בזה הסוגיות דרשב"י ס"ל דאומרים לו לאדם חטא (והוא באחד מאופנים הנ"ל), ורבי ישמעאל ס"ל דאין אומרים.

ד

כיון דבאו לכלל מצוה שפיר אמרינן חטא כדי שיזכה חבירו

עוד יש לתרץ- לפי מאי דכתב **הרא"ם** (בחי' על הסמ"ג הל' שופר), דהא דאין אומרים חטא בכדי שיזכה חבירו, היינו רק בכהאי גוונא שחבירו ניצול מן העבירה, לכך אמרו מאי חזית וכי אולם אם ע"י חטאו יקיים חבירו מצוה, הרי אמרינן חטא, כיון דע"י קיום המצוה של חבירו יודכה גם הוא, כיון שהמצוה באה על ידו, יעו"ש היטב.

בזה יתורץ, דכיון דכאן חטא ישראל, דוד המלך, היה להורות תשובה, והוא מצוות עשה של קיום מצוות התשובה, בכהאי גוונא הא אמרינן להרא"ם חטא בכדי שיזכה חבירו. (**מחמדי התורה**)

בעובדא דרשב"י והמערה, איתא הכי, אזלו טשו במערתא איתרחיש ניסא ואיברא להו חרובא ועינא דמיא, (פי' הלכו רבי שמעון ובנו אלעזר והתחבאו

תורתנו מגן לנו, היא מאירת עינינו. הוא יקליין טוב בעדנו, אדונונו כרי יוקיא

מעץ החרובים הא עץ ערלה הוא עד לג' שנים.

א'

כל דבר שבא דרך נס אינו בכלל דיני האיסור

בשׁו"ת בית יצחק תירץ - דכיון שהיה על ידי נס, וכלישנא דגמרא "איתרחיש ליה ניסא" ואיברא חרובא, לית בה איסור של ערלה, דכיון דבתוה"ק כתיב ונטעתם כל עץ מאכל, והוא לא בא דרך נטיעה אלא דרך נס, תו ליכא בה איסור ערלה, וכפי שמצינו סנהדרין מט: ברבי שמעון בן חלפתא שהורידו לו מן השמים, חתיכות בשר, ואמרו לו בבית המדרש דאין דבר טמא יורד מן השמים, וכתב בזה שו"ת שדה יהושע (י"ד סי' א') בשם הרב טור ברקת שהכוונה שהבשר מותר ללא ניקור מחלב וגידי הנשה, כמו כן יש לומר כאן, דכיון שבא על ידי נס ליכא איסור.

וכפי דבריו המפורסמים של **הרד"ק** (במ"ב פ"ד פסוק ז') בעובדא דנס השמן של אלישע דשמן שנברא על ידי נס אין בה חיוב תרומות ומעשרות, כן נראה נמי כאן דכיון שהיה על ידי נס אין חיוב של ערלה.

ב'

כיון שהיה במקום מדבר ליכא איסור ערלה

בשׁו"ת גבעות עולם תירץ - למאי דאיתא בירושלמי (פ"ק דערלה ה"ה), דאילן העולה במדבר שאינו מקום יישוב פטור מערלה, אם כן, כיון דהלכו וישבו במערה שלא היה בעיר דהלא ברחו משם מפחד דנשים דעתן קלה ומצערא לה, וברחו למערה שבמדבר, הרי אם כן כאן כיון דהיה במדבר שלא במקום יישוב ליכא איסור ערלה.

יבואר הזמר הוחבא בתוך המערה מפני הגזירה

יש לבאר בזה, הזמר הוחבא בתוך המערה מפני הגזירה וכו' ושם נברא מעיין לו וחרוב למאכלו, והיינו כהנ"ל **הוחבא בתוך המערה** מפני הגזירה, והמערה הייתה במדבר וכנ"ל, **ו"שם"** נברא מעיין לו, דכיון שהחרוב נברא בכזה מקום של במדבר וחרוב למאכלו היה יכול לאכול מהחרוב, ללא איסור של ערלה (**מחמדי התורה**).

ג'

כיון שלא גדל כדרך הנטיעה לית בה איסור ערלה

עוד אפשר לומר - דכיון דדרך כל פרי שהוא קודם שהעלים קודם לפירות, ואחר כן גדל במתינות עד אשר יהיה לאילן גדול, והוא כדרך האילנות, בזה אפשר דאיכא איסורא של ערלה, דדרך נטיעה הוא כן, אולם כי היכי דמציון דבזמן אדם הראשון שור בן יומו קרוי שור, כן נמי כאן כיון שמתחילה היה לאילן גדול ממש, הרי אין כאן כדרך הנטיעה, ולית בה איסור ערלה (**מחמדי התורה**).

ד'

הוי פיקוח נפש ומותר

עוד יתורץ - דכיון דהוי פיקוח נפש, היה מותר לו לאכול כיון שלא היה דבר אחר לאכילה, ואם לא היה אוכל היה בא לכלל פיקוח נפש לכך אכל ולא חשש לערלה (**מחמדי התורה**).

ה'

כיון דלא עביד קוב"ה ניסא למגנא אכל ולא חשש לערלה

יתורץ עוד - דלמאי דאמרו חכמינו ז"ל ( ) לא עביד קוב"ה ניסא למגני, לכך כיון שראה רשב"י שעשה לו הקב"ה האי ניסא ידע דלא עביד קוב"ה ניסא למגני, והרי דליכא בה שום חשש איסור (**מחמדי התורה**).

בגמ' (ברכות כ"ז): ת"ר מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע אמר ליה תפלת ערבית רשות או חובה, אמר ליה רשות, בא לפני רבן גמליאל

תפלת ערבית חובה ויפסוק מלימדו, או תפלת ערבית רשות, ותורה דיליה חובה, והוי כמצוה עוברת ואינו צריך להתפלל ערבית.

ג'

רק בתפלת ערבית אין מפסיקין לתפלה מי שתורתו אומנתו

החיד"א בפתח עיניים (ברכות שם) הביא משם **ספר מעשי רוקח שתיירץ** - עפ"י מאי דאמרו (שבת י"א) מפסיקין (לימוד התורה) לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה, וא"ר יוחנן דדוקא אלו שתורתם אומנתם אולם כגון אנו מפסיקין לק"ש ולתפלה, והקשו שם התוס' מהא דאמרינן לעיל דרשב"י כשהגיע זמן הפלה היה לובש ומכסי ומתפלל, ותירצו ד"ל דהאי התפלל קאי על ק"ש, ויש להקשות הא אמרו כשהגיע זמן **תפלה** וסתם תפלה בחז"ל לאו ק"ש ומהיכי נאמר דכאן הוי ק"ש ולא תפל.

והנה אם תפלת ערבית חובה א"כ כי היכי דבתפלת ערבית אין מפסיקין לתפלה ה"נ שחרית ומנחה שהם חובה נמי אין מפסיקין, אולם אי נימא תפלת ערבית רשות, י"ל דמשה"ה אין מפסיקין לתפלה אולם שחרית ומנחה דהם חובה מפסיקין אפי' לתפלה, ולזה אמר ר' יוחנן דהא דאין מפסיקין לתפלה היינו רק מי שתורתו אומנתו, ונדייק בזה דשחרית ומנחה אף מי שתורתו אומנתו מפסיק לתפלה, ומובן שפיר דלכך ר"ש דתורתו אומנתו דווקא הוא שאל כן.

ד'

רשב"י דס"ל תפלות אבות תקנום הסתפק אי ערבית רשות או חובה

עוד יש לתרץ - עפ"י דברי הפני יהושע המפורסמים שם בברכות (כו:), בפלוגתא דתנאי אי תפלות כנגד אבות תקנום או כנגד תמידין תקנום, דבהאי פלוגתא י"ל גם דתליא אי תפלת ערבית רשות או חובה, דאם תפלות כנגד תמידין תקנו א"כ תפלת ערבית רשות הוא רק כנגד אברים ופדרים שנשארו וצריכין ליקרב ע"ג המזבח, דהא ליכא קרבן הקרב בזמן ערבית א"כ הרי דתפלת ערבית רשות, ואי תפלות כנגד אבות הרי אפשר דתפלת ערבית רשות דהא כיון שהם התקינו תפלת ערבית ושאר התפלות, א"כ כי היכי דשאר התפלות שתקנו חובה כן נמי תפלת ערבית חובה.

ועד"ז יובן, דהנה אמרו בילקוט משלי כ"ב עה"פ אל תסיג גבול עולם אמר רבי שמעון בר יוחאי אם ראית מנהג שעשו אבותינו אל תשנה אותו כגון תפלת אברהם תקן תפלת שחרית וכו' יעקב תפלת ערבית וכו' הרי דהוא ס"ל דתפלות כנגד אבות תקנום ולכך הסתפק אם תפלת ערבית חובה או רשות, ויעו"ע **ביערו"ד דבש** (ח"ב דרוש י"ח) שכתב עוד ביאור בזה. (**מחמדי התורה**)

אמר ליה תפלת ערבית רשות או חובה, אמר ליה חובה, אמר ליה והלא רבי יהושע אמר

לי רשות וכו', ולקמן (דף כח.) איתא ואותו תלמיד ששאל אם תפלת ערבית רשות או חובה רשב"י הוא.

יש לבאר מאי טעמא דווקא רבי שמעון שאל האי דינא אי תפלת ערבית רשות או חובה.

א'

שאלת רשב"י היה האם צריך חזרת הש"ץ בתפלת ערבית

בשׁו"ת ישועות יעקב (או"ח סי' רל"ז) **ת"י** - דהנה הטעם דאין השליח ציבור חוזר התפלה בתפלת ערבית, מפני דתפלת ערבית רשות הוא, ואין להקשות מדברי הרשב"א (ברכות כאן) שכתב דאף דקיי"ל תפלת ערבית רשות, מ"מ כיון שכבר קבלו עליהם להתפלל ערבית, הרי כבר כחובה, דהא כל טעמא דצריך השליח ציבור לחזור התפלה, הוא שיוציא מי שאינו בקי בתפלה, ולפ"י בתפלת ערבית ממה נפשך אינו צריך לחזור, דאם אינו בקי הרי לא התפלל עוד והרי לא שויא עליה כחובה, ורשות הוא, ואם בקי הוא ושויא עליה כחובה, שוב אינו צריך שיוציאו השליח ציבור דכבר יצא ידי חובתו.

ובזה יבואר הא דשאל רשב"י אי תפלת ערבית רשות או חובה, דיש לדקדק מאי שאלה הוא זו, הא כבר קבלו עליהו כחובה, ולהנ"ל יובן דשאלתו היה האם תפלת ערבית חובה כשחרית וא"כ צריך שיהיה שליח ציבור גם לערבית או דרשות הוא ואע"ג דקבלוהו כחובה מ"מ לא צריך שליח ציבור ממה נפשך וכנ"ל.

ב'

דווקא רשב"י דתורתו אומנתו הסתפק אי רשות או חובה

בענף יוסף תירץ - בשם ספר **מעון הברכות**, וכו"ז **בבן יהוידע** - שכירשו למאי דכתבו התוס' (שם כז:): דהא דתפלת ערבית רשות הוא לאו שפטורים מלהתפלל, אלא שאם הזדמן לו עתה מצוה שאם לא יקיימו לא יוכל לקיימו, הרי דתפלת ערבית נדחית מפניה ויקיים המצוה ולא יתפלל ערבית, והרי מי שתורתו אומנתו הרי דבכל רגע לגביו הוי התורה מצוה עוברת, ומוטב שילמד תורה שהיא מצוה חיובית, מאשר יתפלל ערבית שהוא רשות.

ובזה יבואר היטב דהנה אמרו חז"ל (שבת י"א) שאני רשב"י דתורתו אומנתו הוא, לכך שאל רשב"י דווקא דכיון דתורתו אומנתו הוא, האם

א'

ביאור דברי רשב"י דכולן לא נתנו אלא ע"י יסורים
אמר רשב"י ג' מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולם לא נתנו אלא ע"י יסורין ואלו הן תורה ארץ ישראל עוה"ב
(ברכות ה.)

הקשה המהרש"א דיש להבין למה זה יסורין כדי לקבל המתנות, ותיירץ **בעיני יעקב** עפ"י מאי דפסקינן דמי שמת לו אביו מברך שמים דיין האמת- על הפטירה, שהחינו- על הירושה, הרי דכל היכי דשייכא בה ירושה הוא בא ע"י יסורין, כמו ירושת האדם את אביו.

ובזה יובן דבהני ג' דברים מצינן לישנא דירושה תורה- דכתיב תורה צוה לנו "מורשה" ארץ ישראל- דכתיב וירשתם אותה עוה"ב- דכתיב להנחיל לאוהבי יש ולכן מובן היטב מ"ט נתנו ע"י יסורין.

דברי רשב"י- דווקא "כולן" יחד אבל חד מינייהו בלא יסורין

והבן איש חי (בבניהו) פירש דהא מצינו שזכו לתורה או לא"י ללא יסורין, אלא ודאי דאכל חדא וחדא שייכא ללא יסורין, אלא כולם בחדא מחתא ללא יסורין לא שייכא ומדוייק לישנא "וכולן" לא נתנו וכו' והיינו דווקא כולן יחד.

ב'

כדאי הוא רשב"י לסמוך עליו בשעה"ד- הדין כשדעת הבי"ד נוטה לרבים

כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק (ברכות ט. שבת מה. עירובין מו. גיטין יט. נדה ו- ט.)

נחלקו הפוסקים בכה"ג שדעת הבי"ד נוטה להכריע כדעת הרבים אי גם בכה"ג אמרינן כדאי פלוני לסמוך עליו בשעת הדחק.

דעת הנוב"י (או"ח מהדו"ת סי' ל"ג) דאפי' בכה"ג אמרינן לסמוך על חד בשעת הדחק, אולם **הכפות תמרין** (דף יט:) חלק, וס"ל דלא אמרינן לסמוך בשעת הדחק אלא כשהבי"ד שבא המעשה לידו רואה המחלוקת ואין בידו להכריע כאחד הצדדים דאזי יכול לסמוך על היחיד בשעת הדחק, משא"כ כשדעתו נוטה להכריע כרבים לא אמרינן לסמוך איחיד בשעת הדחק.

ג'

סבירא ליה לרשב"י דגם בדברי העוה"ז אם יכוון לש"ש יקבל שכר

רשב"י אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה זורע בשעת זריעה תורה מה תהא עליה (ברכות לה.)

ביאר הכתב סופר- למאי דקיי"ל (או"ח סי' רל"א) שמי שבכל מעשיו כוונתו לשם שמים הרי הוא כעובד את ה' תמיד וכמאה"כ בכל דרכיך דעהו, הרי דאם בשעת החרישה והזריעה בכוונתו לשם שמים, הרי כמי שגם אז נתעסק בתורה, וזהו אפשר אדם חורש בשעת חרישה וכו' והיינו שכונתו בשעת החרישה על החרישה ולא לשם שמים, א"כ תורה מאי תהא עליה, הרי באותו הזמן יכל לחשוב לשם שמים ויתחשב לו כמי שלמד תורה.

ד'

כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי בעל הבית בוצע ואורח מברך (שם מו.)

הא דלא פסקינן כרשב"י דבעה"ב בוצע

הקשה **בדברי חמודות** על הרא"ש כיון דלא פליגי עליה דר"ש מאי טעמא לא נקבע הלכה כמותו בזה דבעה"ב בוצע ורק הא דאורח מברך נקטינן הלכתא כותיה.

וביאר דאפשר דדוקא בימיהם היו נותנים לכל אחד פרוסה גדולה לכל הסעודה, ואזי דווקא כשהבע"ב בוצע יתן בעין יפה, משא"כ האידינא שאין נותנים כי אם מעט לאכול מפרוסת המוציא, לכך לא נהיגי כדברי רשב"י.

ה'

שיטת רשב"י דמי שנעשה לו נס יעשה צרכי רבים- המקור והטעמים

אתא אליהו וקם אפיתא דמערתא אמר מאן לודעיה לר"ש דמית קיסר ובטיל גזרותיה וכו', אמר הואיל ואתרחיש לי ניסא איזיל אתקין מילתא דכתיב ויבא יעקב שלם, (שבת ל"ג:)

מדברי גמ' אלו נקטו הפוסקים לדינא יעו' **במ"א** (או"ח סי' רי"ח סק"ב) דמי שנעשה לו נס צריך לעשות דבר לרבים כי היכי דרשב"י עשה צרכי רבים שטייהר את טבריה, וכן יעקב אבינו תיקן להם או מטבע או שווקים יעו"ש בגמ' הני"ל, וכן הביא לדינא **המשנה ברורה** (סוסי" קי"ח) שכן נהגו לעשות צרכי רבים.

ובטעם הדבר שנושים צרכי רבים יעו' בשו"ת ישועות יעקב (סי' רי"ח סק"ב) דכיון דאמר דמי שנעשה לו נס מנכין לו מזכותיו, ואמרו דכל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו לכך צריך זה שנעשה לו נס לעשות דבר לצרכי רבים.

ואפשר להוסיף עוד טעם דכיון דנעשה לו נס הרי היאך יוכל להחזיר טובה להשי"ת על הטובה, ומי יוכל להעריך את טובתו של הקב"ה, ולכך כי היכי דבגזל כמה אנשים ואינו יודע ממי קיי"ל שיעשה צרכי רבים, כן ה"י כיון דאין ערך להנס שנעשה עמו, אמרו יעשה בהם צרכי רבים כנלענ"ד. (**מחמדי התורה**)

ו'

רשב"י היה צריך להשפיע מתורתו אחרי יג שנה שלא למד את ישראל

אתא אליהו וקם אפיתא דמערתא אמר מאן לודעיה לר"ש דמית קיסר ובטיל גזרותיה וכו', אמר הואיל ואתרחיש לי ניסא איזיל אתקין מילתא דכתיב ויבא

יעקב שלם, (שבת ל"ג:)

הנה רשב"י ה"י במערה במשך י"ג שנה - תקופה ארוכה שבה לא היתה לו אפשרות להרביץ תורה ברבים (כי אם הוא ור' אלעזר בנו). וא"כ, בצאתו מן המערה ה"י צריך - לכל לראש - לאסוף תלמידים וללמדם תורה ("גיסען תורה"), ובמקום זה הולך לברר האם "איכא מילתא דבעי לתקוני", תיקון בעולם, ומהו הענין שאותו השתדל לתקן - מקום שה"י בו ספק טומאה, שיכול לפגוע בטהרתן של כהנים.

כהנים צריכים להזהר מטומאה - מכיון שצריכים לאכול תרומה כו'. ומובן, שכהן עלול להכשל באכילת תרומה בטומאה - הרי הוא בדרגא נמוכה, שהרי ב"מידי דאכילה" לכו"ע (הו רש"י והו תוס') "לא יאונה לצדיק כל און", וא"כ, כהן שעלול להכשל בכך - אינו בדרגא זו.

ואעפ"כ, דאג רשב"י גם לכהנים שנמצאים במצב ירוד כזה, וזאת - למרות שאין המדובר אודות עיר שכולה כהנים, שהרי אפילו בזמן הבית לא ה"י זה דבר הרגיל (מלבד "ענתות" כו'), ועאכ"כ לאחרי החורבן, כי אם מספר מסויים של כהנים, וביניהם גופא, - אלו שזקוקים לעבור בדרך זו, שבפשטות - לא היתה דרך עיקרית (כי ב"דרשות - הרבים" בודאי לא היו קוברים מתים), כי אם דרך שאין הכל צריכים לעבור בה, כי אם כהנים יחידים ממש, ואפילו הם - יכולים ללכת בדרך אחרת, אלא שתה"י להם טירחא יתירה להקיף הדרך, ואעפ"כ, גם לכך דאג רשב"י! עד כדי כך גדלה מעלת אהבת ישראל של רשב"י. (**אדמו"ר מליבוטש**)

ז'

היאך סמך על הנס לטרה על ידי תורמסין

טיהר ר"ש ע"י תורמסין (שבת לז)

קשה הא דטיהר רשב"י מקום ספק טומאה ע"י תורמסין כל היכא דהוי קשי כו' ופירש רש"י היו מקצצין תורמסין ומשליכין שם כו', היאך סמך רשב"י על הנס לטרה מקום ספק טומאה והתוספות שם ביארו דהכוונה כדאיתא נדה דף ס"א דתניא אר"י בן שאול מעשה בסלע כו' א"ל הביאו לי כו', ובשלמא לפי' התוס' ניהא דהוא בדיקה יפה המקובלת להם מסיני ואינהו בקיאי בבדיקה זו אבל בבדיקה בדרך נס לא שמענו .

ואפשר ליישב, עם מה שסיימו במדרש דרשב"י נשבע ואמר יבא עלי אם אין בידי הלכות כשער ראשי על טבריא שהיא טהורה חוץ מזה ומזה יע"ש, ונמצא לפי זה דעיקר מה שסמך רשב"י לטרה טבריא היה על ההלכות שהיו לו על אותו ספק טומאה שהיה שם אלא שהכהנים היו מחמירים בדבר ומפקפקים על סברת רשב"י ולהוציא מלבם עשה אותות ומופתים כהיא דפרק הזהב חרוב יוכיח וכותלי בית המדרש יוכיחו.

ואף על גב דקיי"ל לא בשמים היא ואין משגיחין בבת קול מ"מ היכא דהנס או הבת קול מסייע לקרא או להלכה עבדינן כותיה, דהא קיי"ל כב"ה משום בת קול משום דמסייע לקרא דכתיב אחרי רבים להטות כמ"ש התוספות פרק א"ט דף מ"ט ע"א יע"ש

ח'

ואמר רבי יוחנן משום רשב"י אלמלי משמרים ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים שנאמר ויאמר ה' לסריסים שמרו את שבתותי וכו' (שבת קיח:)

רשב"י ס"ל דבעינן נמי ששת ימי המעשה

כתב בספר אפריון (פרשת ויקהל) משמיה **דהישמח משה** דהא דבעינן ב' שבתות, כיון דבתורה כתיב ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש, הרי שרצון התורה דבששת ימי החול יעשה מלאכה שיוכל לבוא לשבת בקדושה יתירה, לכך אפילו אם היו שומרים שבת אחת לא היה די, דהא עד עתה עשו כל הזמן מלאכה, שלא שמרו השבת כהלכה, ורצון התורה שהשבת יבוא דייקא רק אחרי ו' ימי עבודה ולא יותר, לכך קאמר שתי שבתות דרך אז יתקיים ו' ימי עבודה ואח"כ שבת (**וראה מה שכתבנו בזה לקמן במעלת קביעות עתים לתורה**).

ט'

אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות- הכוונה ליום כיפור שחל בשבת

אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין (שבת קיט-) **ובזוה"ק** כתב שבת אחד, וצריך להבין מדוע יגדל כוח השבת לקרב הגאולה יותר משאר מצוות, והנראה דרמז גדול רמזה לנו חז"ל בזה, דהנה ידוע כי הצדיק שמגיע למדרגות גדולות אזי אכילה דיליה הוא התורה והקדושה, זאת ועוד דאדרבה האוכל הגשמי הוא עינוי גדול להצדיק.

וזהו כוונת הכתובים **ועיניתם** את נפשתיכם בתשעה לחודש, והיינו כי כאשר יקיים מצוות האכילה ביום התשיעי יגיע האדם למדרגה אשר האכילה יהיה לו לעינוי, והרי כשבא ליוה"כ ואינו אוכל לא יהיה כלל עינוי אדרבה **לקדוש ה'** איזהו יום מקודש לה' הוא יום הכיפורים, **מכובד** ובמה מכבדו בכסות נקייה היינו שכל גופו נטהר מכל העוונות, **ויתענג על ה'**, היינו שבזה גופיה הוא מרגיש עונג שבת שהוא טהור מכל חטא וקרוב אליו יתברך.

ובזה יתבאר הכל, דמה שאמרו חז"ל אלמלא שמרו שתי שבתות קאי על יום הכיפורים שחל להיות בשבת, וזה שרמז לנו התנא האלוקי רשב"י בזוהר שאמר שבת אחד, והיינו כני"ל שבת אחד שיש בו ב' שבתות א' יום השבת ב' יום הכיפורים דכתיב בה נמי שבתון, והרי גדלה מעלתם כי ביוה"כ שחל להיות בשבת הרי העונג שלהם הוא במה שמתענים והאוכל להם הוא לעינוי, וכל הנאתם והעונג שלהם הוא רק הקדושה. (**נועם מגדים- ליוה"כ שחל בשבת**)

י'

רשב"י רמז שהוא עצמו יגרום שלא תשתכח תורה מישראל

תניא רבי שמעון בן יוחי אומר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו וכו' (שבת קלח:)

מה שאמר זאת דוקא רשב"י ובפסוק זה, אמר בזה הרה"ק ר"נ מברסלב וצ"ל דברים עילאין, דרבי שמעון בן יוחאי הבטיח שלא תשתכח תורה מישראל על ידו, ובזוהר (נשא סוף קכד ע"ב) בהאי חיבורא דאיהו ספר הזוהר נפקין ביה מן גלותא. ועתה בוא וראה והבן נפלאות נסתרות של תורתנו הקדושה. כי על כן סמך ר' שמעון בן יוחאי עצמו על זה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו. כי באמת בזה הפסוק בעצמו מרומז ונסתר סוד הזה. שע"י זרעו של יוחאי שהוא רשב"י, על ידו לא תשתכח התורה מישראל. כי סופי תיבות של זה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו הם אותיות יוחאי. וזה שמרמוז ומגלה הפסוק כי לא תשכח מפי זרעו מפי זרעו דייקא היינו מפי זרעו של זה בעצמו, שהוא מרומז ונסתר בזה הפסוק, שהוא התנא יוחאי. כי ע"י זרעו של יוחאי שמרומז בזה הפסוק בס"ת כנ"ל. שהוא רשב"י, על ידו לא תשכח התורה כי בזוהר דא יפקון מן גלותא כנ"ל, ודע שסוד ר' שמעון בעצמו, הוא מרומז בפסוק אחר, כי דע כי התנא הקדוש רשב"י הוא בחינת עיר וקדוש מן שמיא נחית (דניאל ד) ר"ת שמעון.

יא

ואמר חזקיה א"ר ירמיה משום רבי שמעון בר יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי ועד עתה (סוכה מה: וכע"י עירובין 50.)

ר"ש לשי"י - דזה אינו יכול וזה אינו יכול פטור

וכתב **החיד"א**, וכ"כ **בבניהו** לפרש ע"ד אמרם (סנהדרין 12). דגוף ונשמה הויא כזה אינו יכול וזה אינו יכול ופטור, כי היכי בסומא וחיגר שאכלו משדהו של המלך, אלא שהקב"ה זורק נשמה בתוך הגוף וכך הם חייבים.

אולם הא פליגי רשב"י ורבנן בסוגיא דשבת (צב:) בשנים שעשו דבר אחד וזה אינו יכול לבדו וגם זה אינו יכול לבדו, דרבנן מחייבים ורשב"י פטר, ולכן אף אם הקב"ה זורק נשמה לתוך הגוף הא מ"מ זה אינו יכול וזה אינו יכול ופטור, וזהו **יכול "אני"** לפטור את העולם היינו שהוא לשיטתו דזה אינו יכול וזה אינו יכול פטור א"כ הרי דכל העולם נפטור מן הדין.

יב

רשב"י אומר מנין לנושה בחבירו מנה ואינו רגיל להקדים לו שלום שאסור להקדים לו שלום ת"ל נשך וכו' כל דבר אשר ישך אפילו דיבור אסור. (ב"מ ע"ה:)

שו"ע הרב - הרוצה הארכת זמן פירעון יבקש דרך תחנונים

ולמד מזה **בשו"ע הרב** (הל' רבית סעיף ט') דמי שהלוה מחבירו ורוצה שירחיב לו זמן הפירעון אסור להחניף. דהוי כריבית דברים שחונף אליו אלא יבקש דרך תחנונים.

דרכי תשובה ואגרות משה - לכתוב בספר תודה למי שהלוהו ממון

ובדרכי **תשובה** (סי' ק"ס ס"ק פ"ח) הביא בזה **משו"ת ערך שי** שאסור לו למחבר לכתוב תודה למי שהלוהו כסף להוצאת ספרו, דהויא ריבית דברים. ו**בשו"ת אגרות משה** (יו"ד ח"א סי' פ') כתב להתיר כשהוא כותב לשון סיפור דברים ולא בלשון תודה.

יג

רשב"י אומר מלוי ריבית יותר ממה שהם מרויחים הם מפסידים ולא עוד אלא שמשמין משה רבינו חכם (רש"י לישנא מעליא נקט) ואומרים אילו היה יודע משה רבינו שיש ריוח בדבר לא היה כתבו (שם)

מלוה בריבית - נפרעין מהן יותר ממה שהרויחו

כתב **החת"ס** לפרש דהא כל מדותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה וזאת ודאי דהפסד עבירה הוא יותר משכרה מ"מ הכל במדה ובמשקל לפי הראוי לאותו חטא, משא"כ במלוי בריבית נפרע מהם יותר ממה שהם מרויחים מדה כנגד מדה שהלא גם הם נפרעים מהלוה יותר ממה שלוה.

יד

אמר ר' יוחנן משום רשב"י כל שאינו מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה (ב"ב קט"ז.)

ס"ל לרשב"י - דהבנים משלמים עוון אבותם

כתב השואל ומשיב **בס' דברי שאול** דהנה אמר קרא פוקד עון אבות על בנים, והיינו דהבנים משלמים חוב אביהם, ואם אינו מניח בן שישלם בעדו אזי האב משלם הכל, וזהו הקב"ה מלא "עליו" עברה שהוא משלם הכל.

ס"ל לרשב"י - פעמים שהאב המת יורש הבן החי

וב**ספר אורח ישרים** כתב עפ"י הא דאמרו רז"ל ברא מזכה אבא, ואזי אם מניח האב בן צדיק יוכל האב לירש את בנו החי, אבל כשאינו מניח בן צדיק שיוכל לירש אתו אזי הקב"ה מתמלא עליו עברה וזהו שאינו מניח בן "ליורשו" היינו שהאב יוכל לירש את בנו.

טו

אמר רבא דילדה אימיה כרבי שמעון תיליד ואי לא לא תיליד (מכות 12:)

דתילד אימיה כרשב"י - גירסת הריטב"א וטעמו

ובריטב"א שם על אתר דאין לגרוס כן **ויש למחוק המילים ואי לא לא תלד דהא הרבה פחות מרשב"י יש וטוב להם שנולדו.**

ערוך לנר - מלידת האשה יראה דהלכה כרשב"י

וב**ערוך לנר** (שם) ביאר כוונת דברי רבא כך, דהנה כל הלימוד דרבי שמעון התם דאמרינן סרס את המקרא ודרשהו, ומן הסברא היה דלא ליהוי דרשה גמורה דהא לאו כסדרן של כתובין הן, לכך הביא להם רבא האי לישנא דתיליד אימיה כר"ש תיליד וכו' דהנה אמרו (נדה פ"ח) איש מזרע תחלה נקבה תלד אשה מזרע תחלה זכר תלד, וכתבו הפוסקים בטעמא דמילתא דהראשון נותן החומר והשני צורה

לכך תליא במי דהוא ראשון או אחרון, והנה מהסברא היה להיפך דקודם היה הראשון הצורה ורק אח"כ החומר, אלא סרס המקרא ודרשהו, ומלידת האשה תראה דאמרינן סרס המקרא ודרשהו.

לכך כאשר רצה רבא ללמד דצדקו דבריו דר"ש דסרס המקרא ודרשהו אמר להם שיש להם ללמוד מלידת האשה וזהו **"דילדה אימיה"** דכמו בלידת האשה מובן הדבר דסרס המקרא וכו' אזי **"כרבי שמעון"** יבין דאמת דברי ר"ש, **"ואי לא"** היינו שאינו מקבל דברי ר"ש א"כ **"לא תיליד"** גם לא יוכל להבין בלידת האשה.

אפרקסתא דעניא - מכאן המקור לתגלחת אצל רשב"י

ובשו"ת אפרקסתא דעניא (קונטרס תגלחת קטנים) דממש"כ רש"י בד"ה דילדה אימיה כר"ש דכל שאמו יולדת תבקש רחמים יהי רצון שיהא כר"ש, הרי מכאן המקור דכשעושין תגלחת מעלין התינוק לרשב"י ושם תהא מתפללת האי תפלה שיהא בנה כרבי שמעון

טז

אמר רבי שמעון חטאת למה באה לפני עולה משל למה"ד לפרקליט שנכנס ריצה לפרקליט נכנס דורון אחריו (זבחים 2.)

לרשב"י דחטאת קודם לעולה - מאי דינא בחטאות יולדת ומצורע

הנה **הפמ"ג** (או"ח סי' א' באשל סק"ח) כתב דהא דסבירא ליה לר"ש דחטאת קודם לעולה הוא לשיטתו דדרשינן טעמא דקרא וס"ל דחטאת מצרע ועולה הויא דורון אלא דהקשה דא"כ חטאת יולדת ומצורע ונזיר דאין מכפרין מ"ט באין קודם ונשאר בצ"ע.

ואנכי לא אבין מאי קשיא ליה הא התוס' כאן על אתר בזבחים (בד"ה החטאת) הקשו כן וז"ל אע"ג דאיכא עולת יולדת ומצורע ונזיר דלא מייית קרבן אלא לישתרי בקדשים כדאמרינן (כריתות כ"ו), ותידצו דאפ"ה חטאתם קודמת לעולה דלא חלקה תורה.

לרשב"י דחטאת קודם לעולה - מ"ט בסדר התפלה עולה קודם לחטאת

ועוד כתב הפמ"ג דאף דחטאת קודמת לעולה עכ"ז כתב בטוש"ע בסדר התפלה עולה ואתח"כ חטאת, וביאר הבכור שור (בסוף מס' ברכות) דכיון דלא הויא אלא קריאה בעלמא לא דקדקו לעשות כעין הקדבה ממש, אלא הניחו אותם כסדר שהם כתובים בתורה והביא דכבר כתב כן בתרוה"ד.

ובדבריו יתורץ קושיית השו"מ (דברי שאול - זבחים 2.) שהקשה דהיאך תקנו במוסף ועולת ראש חודש נעלה עליו ושעירי עזים נעשה ברצון הא חטאת קודם לעולה, ולהנ"ל יובן דכיון דהוי רק תפלה סדרו אותם כפי שהם כתובים בתורה.

יז

שאלו תלמידיו לרבי שמעון מפני מילה לשמונה, אמר ר' מאיר כדי שלא יהיו כולם שמתים ואביו ואמו עצבים, ומפני מה זכר לח' ונקיבה ליי"ד זכר שהכל שמתים מתחרטת (על שבועתה) לח' וכו' (נדה לא.) וכבר ביארנו מפרשי הש"ס מ"ט דווקא לר' שמעון שאלו זאת (יעו' בעיני יעקב ובמהרי"ץ חיות שם).

רשב"י דס"ל חיישין למיתה לכך שאלו אותו

והנראה עפ"י הא דאיתא נדרים (י' ע"א) תניא ר' שמעון אומר מנין שלא יאמר אדם לה' עולה לה' מנחה וכו' תלמוד לומר קרבן לה' ואמרינן התם דטעם הדבר דחיישין למיתה ושמא יאמר לה' ולא יספיק לומר עולה ויוציא שם שמים לבטלה, הרי דלרבי שמעון חיישין למיתה אפילו בזמן מועט, אם כן היה מן הדין דימול מיד שלא יכנס לחשש דשמא ימות ולכן שאלו זאת דווקא לר' שמעון דחייש למיתה.

רשב"י דס"ל דטריפה אינה יולדת לכך שאלו אותו

והחיד"א (בפתח עיניים) הביא **משמיה דהרה"ק רבי העשיל** לפרש עפ"י מאי דחלקו רשב"י ורבנן (שם מ') בדין אם מי שנולד יוצא דופן, אמו חייבת בקרבן או לא, ועוד יש להקדים מאי דכתב **הרבינו עובדיה** (פ"ח דבכורות משם הרמב"ם) דאשה שילדה יוצא דופן אינו יולדת עו. והנה כל טעם דיולדת מביאה קרבן אמרו חז"ל (נדה שם נדרים) מפני שבשעה שכורעת לילד נשבעת שלא תזקק לבעלה, ואם כן יולדת יוצא דופן שאינה יולדת עו, מה טעם מביאה קרבן לשיטת ר' שמעון, הא שוב אינה יולדת לכך שאלו דווקא לר"ש.

יח

שיטת הרשב"י בער"פ שחל להיות בשבת

בענין אכילה סעודה שלישית בשבת ערב פסח - כתב המגן אברהם (תצ"ב סק"ב) דבשר ודגים עדיף מפירות לענין סעודה שלישית. אולם בחק יעקב (אות ב) כתב דמדיוק לשון הרמ"א שהקדים פירות לבשר ודגים, נראה דפירות עדיף מבשר ודגים מכיון שפירות פחות משביעין את גוף האדם וצריך שיישאר לו תיאבון לאכילת הכזית מצה בליל הסדר כדי לקיים הידור מצוה

וכתב המג"א (שם) בשם השל"ה הק' שכתב בשם הזוה"ק, **רשב"י היה עוסק בתורה במקום סעודה שלישית**. ובערוך השלח (ס"ו) מבאר הענין: **"וזהו טעמו של רשב"י שעסק בתורה, מפני שאין מצוה כלל בשבת זו לאכול סעודה שלישית**

יט

בשנת פטירת הרמ"א אמרו צדוק הדין בלי"ג בעומר

בטור כתוב דחכמי מגנצא אמרו צדוק הדין בר"ח חנוכה ופורים על אדם גדול - **ושמעתי מזקן א' שהעיד שהי' בק"ק קראקא בשנת של"ג שנפטר רמ"א ז"ל ביום ל"ג בעומר והיו מסופקים אם לומר צדוק הדין עמד אדם חשוב אחד והעיד שמע מפני רמ"א ש"ל צ"ה על אדם גדול ותכף אמרוהו על רמ"א בקול רם ונראה לסמוך ע"ז בימים שאין בהם תחנון כגון ל"ג בעומר או ט"ו באב ובשבט דאינם מועד. ובפרט שכ' הרא"ש בשם רש"י דצ"ה וקדיש אינן הספד אלא הודאה וקבלת דין ומפני אב"ל לא בר"ח חנוכה ופורים וחדש ניסן דאלו יש בהם איסור מדין התלמוד. (ט"ו אורח חיים סימן תכ)**

תורתנו מגו לנו, היא מאירת עינינו. הוא ימליץ טוב בעדנו, אדונינו בר יוחאי

והוסיף לזה מרגינתא רבתא, דמספר האותיות של העשרת הדברות, הם קע"ב, אותיות "קבע", להראות לנו כי האמונה הפשוטה שיש באדם בעשרת הדברות, הוא רק על ידי לקבוע לימוד התורה בקביעות, בשעה מסוימת ויעודה.

בקביעת עתים לתורה בדורותינו נזכה למה שזכו בדורות הראשונים

ואפשר להוסיף בזה, דלכך אמר לו "בוא וראה", והיינו שהדבר הזה, יכול האדם לראות בחוש גם היום מה שאבותינו ספרו לנו על דורות הראשונים, והיינו שלא נאמר, אולי רק דורות הראשונים, שהיה להם זכיות מרובים משלנו בדברים הרבה, לכך זו וזו עלתה בידם, אולם בדורותינו אנו אפילו אם נעשה כן, אולי לא נזכה שזו וזו תעלה בידינו, לכך אמרו חכמינו, בא וראה, אפילו אנו שבדורות האחרונים אנו, גם נוכל לראות בחוש עינינו, מה שהיה לדורות הראשונים, כנלענ"ד.

יתבאר דרבי שמעון כוונתו למי שקובע זמן רק למלאכתו ולא לתורה

ועל דרך זה, יתבאר גם שיטת רבי שמעון, דאפשר אדם חורש בשעת חרישה וקוצר בשעת קצירה וכו', תורה מה תהא עליה, דיש לומר ודאי דגם רבי שמעון סבירא ליה, על דרך גזירת בזיעת אפך תאכל לחם (יעו' בישמח משה פ' בשלח, שאדם שמיגע עצמו בתורה מקיים בזה האי גזירה, דתורה נמי לחם אקרי וכמא"כ אכלו לחמי בלחמי, ודרשו חז"ל זו לחמה של תורה), דיש אדם שעמל לפרנסתו.

אולם כוונת דבריו הם, שיש אדם שקובע זמן, רק לחרישה ולקצירה, ולא ללימוד התורה, והיינו, אפשר אדם חורש "בשעת" חרישה, קוצר "בשעת" קצירה, תורה מה תהא עליה, אמאי אין לו קביעות של זמן גם לתורה, דהא על ידי הקביעות לתורה זוכה להני תרתי דלעיל, א' דכמי שלמד כל היום, ב' דאפילו מה שהיה נראה שהפסיד מזמין לו השי"ת ריוח זה בעסקיו האחרים, וזו הכונה מלאכתו נעשית על ידי אחרים, שאותו מלאכה וריוח שהפסיד, הרי הוא מקבלו בעסקיו האחרים.

ואלו הם דברי חכמינו ז"ל, דורות הראשונים שעשו תורתם קבע, ומלאכתם ארעי, היינו שזמן הקביעות היה רק ללימוד התורה, ומזה לא זזו בשום פנים ואופן, והמלאכה הייתה ארעי ללא קביעות, אי זכ, שזו וזו נתקיימה בידם כהנ"ל.

יבואר בזה והיה אמונת עתיך חוסן ישועות

ועוד יש להוסיף, שבזה יתבאר הפסוק (ישעיה לג-1) והיה אמונת עתיך חוסן ישועות, ואמרו (שבת לא), ישועות זה נזיקין, ועל דרך הנ"ל יובן, דמי שקובע עיתים לתורה, אפילו מי שנראה לו שבאה לו איזה היוק ממוני, מכל מקום אמונתו הוא שעל ידי קביעת העתים, יזמין לו השי"ת פרנסתו וריוח זה ממקום אחר, וזהו והיו אמונת עתיך מדמו שמי שקובע עתים לתורה אמונתו הוא, אשר הוא לו לחוסן ישועות, שהוא המגינה לו מכל הנזיקין שהיו לו מחמת קביעותו לתורה וכנ"ל.

אמרו חכמינו זכרונם לברכה במסכת ברכות (לה:), עה"פ ואספת דגנך, דרבי ישמעאל אומר הנהג בהן מדת דרך ארץ, **רבי שמעון בר יוחאי** אומר אפשר

אדם חורש בשעת חרישה קוצר בשעת קצירה וכו' תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישאל עושין רצונו של מקום מלאכתם נעשית על ידי אחרים, אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם, וכרבי שמעון ולא עלתה בידם.

ועוד אמרו שם, בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונות, דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתם ארעי זו וזו נתקיימה בידם, דורות האחרונים עשו מלאכתם קבע ותורתם ארעי, זו וזו לא נתקיימה בידם.

הקובע זמן מסויים ללימוד הרי כלומד כל היום מטעם כל הקבוע כמחצה על מחצה

וביאר בן יהוידע (להבן איש חי ז"ע), דבר נפלא וערב, בהקדים הדקדוק לשון בא וראה, הלא עתה בדורות האחרונים היאך יראה לו מה שהיה בדורות הראשונים, וביאר בהרחבת הדברים ביסוד הדברים של מעלת הקובע זמן בשעות ידועות ללימוד התורה, על פי מה שאמרו חז"ל כל הקובע כמחצה על מחצה, ולכך כאשר עושה קביעות לשעה ידועה, הרי הוא כאילו כל היום עסק בתורה.

קביעות זמן הרי הוא אחד מפרקי האמונה האיתנים של האדם

ועוד מעלה נוספת, להקובע שעה מסוימת ללימוד תורתו, דהרי אם יבוא אליו עסק כלשהוא באותו זמן של הלימוד, והוא מניח העסק ואינו מבטל לימוד התורה, נמצא שהוא מאמין שכל עסקיו נעשים בהשגחתו יתברך, והוא המזמין לו פרנסתו במלאכה ועסק שעוסק, ולכן אינו שת אל ליבו אם עבר זמן העסק, כי באמונתו הוא שודאי הקב"ה יזמין לו פרנסתו בדבר אחר, אע"פ שבחוש הראייה נראה לו כאילו הפסיד ממון, הרי כי אמונתו איתנה, ובזכות אמונה זאת יתן לו השי"ת שירויח בעסקיו האחרים גם מה שהיה צריך באותו עסק שהיה נראה לו שהפסיד.

ובזה יתבאר היטב, דברי חכמינו וחידותם, עשו תורתם קבע, זו וזו נתקיימה בידם, דהתורה נתקיימה, כיון שעל ידי הקביעות כאילו שלמדו כל היום מטעם כל הקובע כמחצה על מחצה, וכמו כן גם לא נפסד במאומה בדברי עסקיו, כי הקב"ה ישלים לו בעסקיו האחרים, מה שנראה לו שהפסיד.

מרומו במה שבעשרת הדברות יש קע"ב אותיות כמנין קבע

ויש שהוסיפו מחלוקת נוספת בין ר"ש לר"י ע"פ שיטתם הנ"ל, בדין שביתת השבת, דברי אמרה תורה, וביום השביעי **תשבות** (שמות כג-יב), ונחלקו ר"י ור"ש שביתת השבת מה טיבה.

דהנה נחלקו ר"י ור"ש (שבת מא:), אי מלאכה שאי"צ לגופה חייב או פטור, דלר"י חייב ולר"ש פטור, והיינו דלדעת ר' יהודה השביתה היא כללית, גם מאותן מלאכות שאינו מתכוין אליהן, או שאינו צריך לגופא של המלאכה, ואילו ר"ש סובר, שדבר שאינו מתכוין ומלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, משום שאין כאן שם מלאכה, ודי לשבות מצורת המלאכה. וכשאינו מתכוין או שאינו צריך לגופא, אין זו מלאכה. ואולי לשיטתם בענין חמץ ובענין חיה רעה.

ג'

ר"י ורשב"י לשי' בכוונת התורה ואספת דגנך

במשך חכמה בפרשתנו **ביאר**- למאי דאמרו (ברכות לה.) ואספת דגנך, ר' ישמעאל אמר הנהג בהן מנהג דרך ארץ, ור"ש אומר, שאם יחרוש ויזרע וידוש וכד' תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישאל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים, וכשאין עושין רצונו של מקום נאמר ואספת דגנך.

ולפי דעת ר"ש, צריך אדם לעסוק רק בתורה, ולפי"ז מחשבתו דבוקה בתורה ובנותנה, וע"פ דברי הרמב"ם, כשאדם מחשבתו דבוקה תמיד בה' לא יאונה לו כל רע, וע"כ לעתיד לבוא, כשהיה ישראל דבוקים בה', באופן מתמיד אין חשש לפגיעה מצד בע"ח, וע"כ סובר ר' שמעון שהחיות תמשכנה להתקיים, רק שישתנה טבעם שלא יוכלו לתקוף את האדם, אבל ר' יהודה סובר הנהג בהם מנהג דרך ארץ, הרי שהאדם עוסק גם בדברי חולין, ובאותה שעה אין דביקותו בה' מוחלטת, ואז יש מקום למזיקין לשלוט, וע"כ אמר שלעתיד לבוא מעבירן מן העולם.

בתורה (פרשת בחוקותי כו-1) **והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם.**

ובתורת כהנים איתא, ר' יהודה אומר מהו והשבתי חיה מן הארץ, הנני מעבירים מן הארץ, ר' שמעון אומר משביתן שלא יזיקו, וצ"ב במאי פליגי.

א'

ר"י ורשב"י לשי' בדין ביעור חמץ

בש"ת צפנת פענח (סי' ד') וכ"ה **בצפנת פענח** (עה"ת), **ובגליוני הש"ס** להגר"י ענגיל (פסחים כ"א), **ובש"ת חלקת יואב** (ארו"ח סי' כ') ביארו- דכל אחד לשיטתו דהנה אמרה תורה, במצוות השבתת החמץ, אך ביום הראשון **תשביתו** שאור מבתיכם (שמות יב, טו), ונחלקו ר"י ור"ש (פסחים כא), כיצד מצות השבתה, דר' יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא בשרפה, וחכמים אומרים אך מפזר וזורה לרוח או מטיל לים והלא כתבו התוס' פסחים י"א דרבנן דר"י ור"ש הוא.

הרי דלר' שמעון שביתה אינה ביטול המציאות, וע"כ די אם משנים את איכות החמץ וצורתו, שמפוזר אותו או זורה לרוח, ואילו לדעת ר' יהודה, צריך לבטלו מכל וכל, ואין דרך אחרת אלא שריפה, וכן נמי כאן האם השבתת החיות היא לגמרי מן העולם כדברי ר' יהודה וכפי שיטתו שמצות השבתה בחמץ הוא ביטול מוחלט מן העולם, או כשיטת ר' שמעון, שאיכות החמץ היא השבתה, אך כאן, ימשיכו החיות להתקיים, אלא שמשביתן שלא יזיקו.

ב'

ר"י ורשב"י לשי' בדין שלאכה שאי"צ לגופה

במשנה סוף מסכת יומא (פה): אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים וכו' מה מקוה מטהר את

הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל.

א'

אפי' אם נכנס האדם לשער נ' הקב"ה מטהרו

ביאר מרנא ורבנא החת"ס - דהנה ידוע כי האדם עד שמגיע לשער הנו"ן יוכל לחזור בתשובה אולם אם כבר הגיע לשער הנו"ן שוב לא יוכל האדם ליכנס אל שער הקדושה (וכדברי האר"י הק' עה"פ ולא יכלו להתמהמה הידועים). אולם עכ"ז לא יטוש ה' עמו והקב"ה בעצמו יכול להחזירו על אף אם חלילה נכנס לשער הנו"ן, וזהו ביאור המשנה **אשריכם ישראל** הש"בין בתשובה לה', ודרך התשובה כך הוא, לפני מי בגי' נ' שאם האדם עוד לא הגיע לשער הנו"ן ומטהר עצמו אזי אתם מטהרין, האדם מטהר בעצמו ויכול ליכנס לשער הקדושה, ואפי' אם ח"ו כבר הגיע לשאר הנו"ן והיינו ומ"י עכ"ז לא יטוש ה' עמו, **מטהר אתכם אביכם שבשמים**.

והוספנו לפי דברי החת"ס, דזהו כוונת חז"ל ברכות ג: מפני מה לא נאמרה נ' באשרי, דכתיב נ'פלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, ואעפ"כ חזר דוד וסמך ברוח הקודש דכתיב סומך ה' לכל הנופלים, ולדברי החת"ס הנ"ל יובן היטב, דרצו לרמוז דאחר שער הנו"ן אין תקומה חלילה ולכך לר כתבו נ', אולם אעפ"כ חזר דוד וסמך ברוח הקודש, "סומך ה' לכל הנופלים, דמי שהגיע לשאר הנו"ן הקב"ה מגבירה וכו' דברי החת"ס.

ב'

לרמוז בא עשושין תשובה מאהבה על עוונות שבמחשבה דיבור ומעשה

הבן יהוידע ביאר - דהכוונה הוא, דהרי צריך האדם לשוב בתשובה על ג' סוגי העבירות שעשה, במחשבה, דיבור במעשה, וע"י ששב בתשובה מאהבה, הרי תשובתו מתקבלת, והנה ג' פעמים אהבה כנגד ג' פעמים שעשה תשובה מאהבה, הרי ל"ט, והאותיות שקודמות לאותיות מ"י הם אותיות ל"ט, ל' קודם למ', וט' קודם ל', וזהו ביאור המשנה, **אשריכם ישראל** שעשושין תשובה מאהבה, והיאך עושושין לפני מ"י, היינו לפני האותיות מ", שהם ל"ט

והיינו ג' פעמים אהבה שעשה תשובה מאהבה על ג' סוגי העוונות, ובזה אתם מטהרים.

ג'

לרמוז כי הטעם דמהני תשובה כי ישראל מחוברים להשי"ת והמחובר לטהור טהור

בילקוט הגרשוני (יומא שם) ביאר - עפ"י דבר נפלא שהביא בשו"ת חת"ס (יו"ד סי' רי"ג) משם קדמון אחד, דטעם שמקווה מטהר, כיון שמים מחוברים רים לקרקע ואינם מקבלים תומאה, דאם לא כן, המים מתטמאים מהטובל בהם וחוזרים ומטמאים את האדם, אלא ע"כ דהם מטהרים כיון שהם מחוברים לקרקע ואינם מקבלים תומאה דהמחובר לטהור טהור, הרי דטהרת המים כיון שהם מחוברים לשורשם.

הנה כי כן טהרת ישראל להשי"ת, בזמן שהם שבים אליו הרי יעידון יגידון בזה, כי הם מחוברים בשורשיהם להשי"ת שהוא טהור, ולכן מטהרים בזה, וזהו שאמר רבי עקיבא, **אשריכם ישראל** היינו שהם נטהרים להשי"ת, ומי מטהר אתכם היינו מה הגורם שהם נטהרים לזה אמר **אביכם שבשמים** שהם מחוברים בשורשם להשי"ת, ולזה הוסיף כדמות ראייה מה מקווה מטהר את הטמאים כמו הטעם במקווה הוא כי המים מחוברים לשורשם וכנ"ל, אף הקב"ה מטהר אתכם הוא נמי הטעם דמהני טהרה לישראל.

ד'

השב בתשובה ולבו נשבר הרי הוא כחרס הנשבר ומהני התשובה

עוד יש לבאר - דהנה איתא (מס' כלים פ"ב משנה א'), כלי חרס אין לו טהרה רק בשבירה, ולכן האדם יסודו מעפר וסופו לעפר, הרי חלילה כשעשה עבירה אין לו טהרה אלא במיתה שזוהי שבירתו, אולם מי ששב בתשובה והרי ככלי נשבר, שוב יש לו טהרה, וזהו כוונת הכתוב לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבוה, דכיון דהוא בשברו לב, הרי שנתקיימה בו דין שבירה, ויש לו טהרה.

אולם זה, רק הקב"ה היודע הבוחן לב האדם יכול לדעת, אם שב בתשובה גמורה ולבו נשבר, וזהו מחסדיו יתברך שהתשובה באה אליו, ובזה יודע שלב האדם נשבר, ומהני תשובה ויש לו טהרה, וזהו **אשריכם ישראל** הש"בין בתשובה, כיון דלפני מי אתם מטהרין, והתשובה שלכם הוא בלב נשבר **אביכם שבשמים**, היודע לבבות, ובזה מהני שבירת הלב ויש לו טהרה. (מחמדי התורה)

גליון זה נדבת ידידינו השיעורים בביה"כ "שטיבלאך" "לרזה" "חזון יחזקאל" "הכללי" "סוכת דוד" שכונת פת אשר הרימו תרומת ידם ברוח נדיבה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד להם בכל הענינים אמן	גליון זה נדבת ידידינו הנעלה ר' יוחנן קרמר שליט"א ירושלים אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לרגל יום גוניסיא דיליה ביומא דהילולא דרשב"י ויה"ר שזכות התנא האלוקי תעמוד לו בכל אשר יפנה אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב יוסף לייפער שליט"א בית שמש אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו החשוב הדגול והנעלה הרב יואל ביידי שליט"א ירושלים אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן
גליון זה נדבת ידידינו החשוב ר' יעקב בן שושן הי"ו אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לשכות התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו החשוב מר יעקב דרעי הי"ו ומשפ' אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ולעילוי נשמת אמו עליה בת דינה ע"ה ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב ישראל גרין שליט"א קרית צאנז נתניה אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב מנחם עזר שליט"א ירושלים אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן
גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב שמעון יואל המלבורגר שליט"א קטמון ירושלים אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב שלמה לרר שליט"א חריש אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב אהרן פרידמאן שליט"א קרית צאנז נתניה אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב יצחק כהן שליט"א ירושלים אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן
גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב אברהם לרזה שליט"א גבאי ביהכ"ס לרזה אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה הרב יעקב שטייניץ שליט"א ירושלים אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה ר' ישי אשכנזי הי"ו ירושלים אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן	גליון זה נדבת ידידינו הדגול והנעלה ר' עוזי כאלי הי"ו ירושלים אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה להגדיל תורה ולהאדירה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ויה"ר שזכות התנא יעמוד לו ולכל יוצ"ח אמן

גליון זה יו"ל בסיוע תורה ויהדות לעם

תורתנו מגן לנו, היא מאירת עינינו. הוא ימליץ טוב בעדנו, אדונינו בר יוחאי

מדור זה נערך ונכתב ע"י ר' שלמה יוסף בן הרב יהודא ארי' לייב געליבטער שליט"א - לורענץ

חמודי שי

לעילוי נשמת אמו"ר עט"ר רבי יהודא ארי' לייב בן הרב משה מרדכי ז"ל פלוצק-פולין דיין וחבר ועד הרבנים במרנקפורט ציילסהיים ואב"ד אופיבאך נלב"ע ג' מר חשוון תשל"ד תנצב"ה

בעזרי"ת יום א' פר' בחקותי תשע"ט לפ"ק

טעם השמחה להילולת בר יוחאי

השבוע מציניים את יום ל"ג בעומר, ויש כמה סיבות לשמוח ביום זה, ואחד מן הטעמים לשמחה ביום זה הוא כי זה יום הילולא, יום השנה, לתנא הגדול רבי שמעון בר יוחאי, או בכינויו הידוע, רשב"י. רבי שמעון חיבר את ספר הזוהר, החיבור המרכזי של הקבלה, רבי שמעון היה אחד מהתלמידים הבכירים של רבי עקיבא שנבחרו לאחר ש-עשרים וארבע אלף תלמידיו מתו במגיפה.

רבי שמעון עלה לגדולה, ומצינו שדן להלכה עם רבי יהודה בנוגע למה שהרומאים בנו, הגשרים, בתי הרחצה וכו'. רשב"י טען שכל מה שהרומאים עשו, לעצמם עשו. דבריו הגיעו לאוזני הרומאים, והוא נידון למוות. כתוצאה מכך, רבי שמעון היה חייב להסתתר. הוא ובנו, אלעזר, מצאו מערה בה הם התחבאו מפני הרומאים שרצו להמיתו. באופן ניסי הם ניזונו מעץ חרוב. הם המשיכו ללמוד תורה, ומכוח דבר זה נוצרה תורת הקבלה.

גדולת כ"ד אלף תלמידי ר"ע טמונה ברשב"י

ישנה אגדה שלאחר 12 שנים רשב"י פגש את אליהו הנביא, ואין יותר ראוי מזה שכוח התורה של 24 אלף תלמידי רבי עקיבא, ממומש בתנא האלוקי רבי שמעון. הוא מסוגל להגיע לרבדים יותר ויותר גבוהים של הבנת התורה שאף אחד לא הגיע אליהם לפניו. זו תורת הקבלה, אותה אנו לומדים עד ימינו. זה מורכב, וניתן לשייך את יום ההילולה לרבי שמעון בר יוחאי, רשב"י.

בואו נציין את יום השנה לפטירתו על ידי תיקון. אנחנו מבקשים מה' שהוא יהיה מליץ יושר עבור כלל ישראל וארץ ישראל.

סיבת התגלחת סמוך לציונו של רשב"י

ישנו מנהג נוסף הקשור לל"ג בעומר והוא התספורת הראשונה לבנים בני שלוש. בארץ ישראל רבים מהם מובאים למירון, לקבר רבי שמעון בר יוחאי. בדרך כלל התגלחת נעשה בנוכחות צדיק, הילד מקבל ברכות מיוחדות, יחס מהצדיק, מה מקור מנהג זה? ולמה דווקא בל"ג בעומר?

הארי"ז ז"ל, רבי יצחק לוריא, התחיל את המנהג להביא את הילדים לתגלחת בל"ג בעומר מצפת ששם הוא חי, למירון, לקבר של רשב"י. על אף שהארי"ז חי שנים רבות לאחר רשב"י, במובן מסוים הוא היה כמו תלמידו של רשב"י שכן הוא למד את הקבלה לעומק והיה אחד מבני הקבלה הגדולים ביותר במסורה של ימינו. לפי המסורה, מלבד קבלה לארי"ז היה גילוי אליהו, ממש כמו לרשב"י. אליהו סייע לארי"ז לגלות את קבר רשב"י.

שוב, למה ילד בן שלוש? ולמה בל"ג בעומר? גיל 3 זהו הגיל בו הילד מוכן לקבל את התורה. כנאמר בפרקי אבות, בן חמש למקרא. בן חמש שנים למקרא - ובברטנורא ביאר דמערלה ילפינו, דכתיב (ויקרא יט), שלש שנים יהיה לכם ערלים וגו' ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קודש הלולים,

שאביו מלמדו צורת האותיות והיכר הנקודות. ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו, מכאן ואילך ספי ליה כתורא.

הרי הוא כדין ערלה

אני רוצה להוסיף את הפסוק בספר דברים המשווה בין אדם לעץ "כי האדם עץ השדה". חז"ל מלמדים אותנו שזה מתייחס לתורה של תלמיד חכם, אני רוצה להציע את המשל שכמו שבעץ פרי חדש לא ניתן לאכול את הפירות החדשים משך שלוש שנים כך צריך לתת לילד לגדול ולהבשיל לפני שמלמדים אותו תורה. משך שלוש השנים הראשונות העץ הוא עורלה, ולא ניתן לקטוף את הפירות, באופן סימלי, המנהג לא לספר ילדים במשך שלוש השנים הראשונות יכול להיות מקושר לעורלה.

ל' ג' רמז לתגלחת בשנה ג'

לעניות דעתי, בדרך רמז ודרש על שמחת ל"ג בעומר. בואו נתבונן באותיות ל"ג. ל משמעה ל"למד", ג היא לספור עד שלוש. אז זה הזמן ללמד תורה לילד בן שלוש - בל"ג בעומר זה הזמן להתחיל ללמד את ילדנו בן השלוש תורה. בל"ג בעומר זה הזמן לתספורת הראשונה. לאחר שהם בני שלוש בל"ג בעומר, הם יכולים לקבל את המסורה מצדיק - את המסורה של רבי שמעון בר יוחאי, לדוגמא, צדיק ומייסד הקבלה. הוא אחד מתלמידיו הגדולים של רבי עקיבא וכך המסורה מועברת מדור לדור. אנחנו רוצים להעביר את המסורה בל"ג. כמו כן, בגימטריה במספר קטן ל"ג זה ג ג או 3 3. ל"ג בעומר סובב סביב ג. זה ג כפולה. עבור ילד בן שלוש, זה היום שלו. אנחנו רוצים להעביר לדור הבא את כל המסורה. גזרא למיתה על רבי שמעון הוא בשבת לג: אפשר עוד סימן על "לג". והי' במערה יב שנה ועוד שנה

יבואר סיבה נוספת עפ"י דברי חז"ל מעילה יז

סיבה נוספת שניתנת למנהג לספר את הילדים בל"ג בעומר, יום השנה של רשב"י, מבוססת על הגמרא במסכת מעילה דף י"ז ע"א. השלטון גזר שאסור על היהודים לשמור שבת או לעשות ברית מילה. היו שתי גישות לנסות לפתור בעיה זו. האחת הייתה על ידי רבי ראובן בן איסורובלי. הוא הלך לקיסר לבוש כגוי, עם תספורת של גוי, והצליח לבטל את שתי הגזרות, עד שגילו שהוא הולך אותם שולל והוא יהודי והחזירו את הגזרות.

רבי שמעון בר יוחאי נקט בגישה שונה. הוא, שהיה צדיק גדול, הלך כיהודי, עם תספורת של יהודי. הוא עזר להציל את בת הקיסר שסבלה מאבנים רבים על ידי כך שהתערב וסילק מלאך רע.

הקיסר הציע לו כתגמול לקחת מה שירצה מבין אוצרות המלוכה. רבי שמעון בר יוחאי לקח את שני המסמכים של הגזרות וקרע אותם. אחד הגזרה על השבת ואחד הגזרה על המילה. בגלל שהוא בא אל הקיסר עם תספורת מסורתית של יהודי, אנחנו מכבדים אותו ומספרים את הילדים במירון ביום השנה שלו, בל"ג בעומר.

מי יתן וילדים רכים אלו יגדלו. להיות תלמידי חכמים גדולים עם המידה של "ואהבת לרעך כמוך" של רבי עקיבא, שילמדו את המסורה של אבותינו ויביאו נחת להוריהם. אמן.

לחידודא

שאלות הלכתיות והיכי תמציי ופוסקים

כתב הרשב"י באדרא, כל ימי לא בטלתי שלוש סעודות בשבת, ויש לחקור היאך

לא ביטל הלא אמרו (שבת לא) שהיה י"ג שנים במערה, הוחבא בתוך מערה והיאך קיים שלוש סעודות בשבת?
היכן מצינו אדם שחייב להעלות לארץ ישראל ואינו יכול לצאת משם עד שיבנה בית המקדש?

לחידודא פרשת אמור

בפרשתנו אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, היכן מצינו שהיה מותר לתחילה לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד?

בפרשתנו ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון, ובפמ"ג בתיבת גמא דלכך נאמרה שבת שבתון - דיש לו להאדם ב' נשמות בשבת ולכך שבת שבתון, היכי תמציי שבת שאין בה נשמה יתירה?

תשובה- חידש המשך חכמה בפרשתנו, דאם יש שני מקומות שונים שבמקום אחד יום ובמקום אחר לילה של יום שלאחריו, ליכא כבר דין של אותו ואת בנו, כיון דלאו אותו יום, הרי דאפילו שזה באותו יום ממש, מ"מ כיון שהשעות מרוחקות ליכא חשש.

תשובה- כתב בכל בו סי' ע"ג דבשבת של יום הכיפורים ליכא נשמה יתירה, דכל מטרותיו הוא שנוכל לאכול יותר, אולם ביו"כ שיש בו מצוות עיניו אין נשמה יתירה, ויעו' מה שכתבנו בארוכה בזה במחמדי התורה גליון ק"ב פרשת כי תשא תשע"ו במדור חמדת ההלכה, אריכות גדולה ונפלאה מה שדברו בזה הפוסקים.

ואשרי הנושעים על ציוןך והלוחמים האחרים

מי שמדבר בבית הכנסת בדברי חול, ווי עליו, שמראה פירוד, שגורע האמונה. ווי עליו, שאין לו חלק באלקי ישראל, שמראה שאין לו אלוהים, ולא נמצא שם, ואינו ירא ממנו, ומנהיג בושה בתיקונים העליונים.

(זהר הקדוש תרומה קלא: בתרגום ללה"ק)

לבינונים נותן את בקשותיהם מבחוץ, ולא נכנסים פנימה, הרשעים נדחים מטום, ולא נותן להם את בקשותיהם, אלא עליהם נאמר "מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי" ואלו הם הרשעים שהיו מבזים את המלך בתפילתם, שמניחים לשמוע את התפילה, ומפסיקים אותה על שיחה בטילה.

(תיקוני הזהר לג. בתרגום ללה"ק)

ולמזהיר ולנזהר, שלאמים תע כפי נהר

הוא יהליץ טוב בעירינו, אדוננו בר יוחאי

מתעוררים ומתחזקים בזהירות השיחה בתפילה

מוגש ע"י מכון נהלך ברגש - קרית ויזניץ מודיעין עילית - בנשיאות מרן אדמו"ר שליט"א

n.b.852852@gmail.com 05276-19-589

עיר וקדיש מן שמיא נחית

את תשבת מפי זרעו

כשם שהקב"ה לכל כך רבי שמעון לכל!

בימים אלו רואים אנו מחזה קדושה כאשר אלפי אלפים בני ישראל מכל קצוי תבל משאירים הכל מאחוריהם ועולים לציון ברינה אל עבר הכפר הקטן והקדוש "מירון" שהזכרת השם בלבד מרעידה ומעוררת לבבות בני ישראל, שם נמצא מקום מנוחת קדשו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, שיומא דהילולא דילי היא ביום ל"ג בעומר, וכבר מדורי דורות נתקדשו המקום והיום בקדושה יתירה ויראה עילאה. כל אלו העולים להשתטח במקום קדוש הזה, שופכים שיח לבם לאבינו שבשמים שימלא כל משאלותיהם לטובה ולברכה, מתוך אמונה איתנה שהזמן והמקום קא גרמי להשפיע שפע רב וכל מילי דמיטב בזכותא דתנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי.

בד בבד נמצאים אלפי אלפים מישראל שמשתוקקים ומתגעגעים להימצא במקום הקדוש הזה, אבל מחמת סיבות רבות נבצר זאת מהם, והם מסתפקים בהתקשרות להתנא האלקי מריחוק מקום, ומתפללים על כל צרכיהם ומבוקשיהם להיוושע בזכותו הק', כי "כשם שהקב"ה לכל, כך רשב"י לכל". (בית אהרן)

לאלו ואלו אנו פונים כאן בדברים נחוצים וקדושים עד מאוד:

לאלו הנשארים בבתיהם

אכן לא זכיתם להימצא בפועל אצל רשב"י, ורק מרחוק אתם קשורים ודבוקים למקום הק', אבל לפניכם סגולה נפלאה להתקשר בקשר אמיץ עם התנא רשב"י ודיבוריו הקדושים, בא וראה לשון קדשו בספרו "זהר הקדוש" פרשת וילך:

לאלו הזוכים לנסוע

זכיתם לזכי גדולה ונפלאה, ליהנות הנאה רוחנית ותענוג עליון ולשפוך את תחינתכם במקום קדוש כזה, אבל כל אלו לא יועילו כלום אם לא תקיימו את דברי בעל ההילולא, התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי בספרו "זהר הקדוש" פרשת וילך:

**בזמן שיש צרה בעולם, מסתכל הקב"ה
באלו שעונין **אמן**. **יהא שמיה רבא** ונזהרים
בהם, להצילים מכל צרה וצוקה**

**עשו נחת רוח לנשמת האי עיר וקדיש, קבלו עליכם להיזהר
מאוד בענין "אמן", און "אמן". יהא שמיה רבא", ואז הנכם
בטוחים עם שמירה עליונה להינצל מכל יגון ואנחה!**

אפשר להשיג הגליונות היו"ל מדי חודש בחודשו | Umein.Vumein@gmail.com | www.UmeinVumein.org | 718-305-6886

לעילוי משמת הרה"ק רבי ישראל מאיר בן הרב רבי אריה זאב זצ"ל בעל החפץ חיים
ולע"נ הרה"ק רבי משולם פייש בן רבי מרדכי ד"ע, אבד"ק טאהש - ולע"נ הרה"ק רבי חיים זאמיל בן הר"ר משה זצ"ל, האדמו"ר מריבניץ

גימור מרובע

גם לחוברות בהידוק סיכות

גרפומט גאים לשרת אתכם נאמנה עם הציוד החדש ביותר
 בואו להכיר את המכונה החדשה להדפסת קונטרסים וחוברות
 מהירה יותר, גימור מרובע (כמו פוני), וגם בגודל A6, עד 200 עמ'

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00